

IN HET HART VAN DE ENERGIETRANSITIE

JAARVERSLAG
2015

 elia group

50hertz
elia

KLAAR VOOR DE ENERGIE VAN MORGEN

De Elia groep, samengesteld uit Elia in België, 50Hertz in het noordoosten van Duitsland en Elia Grid International (EGI), wil een drijvende kracht zijn op de Europese elektriciteitsmarkt. Het elektriciteitssysteem wordt vandaag met veel uitdagingen geconfronteerd. De huidige productie-eenheden verouderen. Het aandeel van hernieuwbare energie in het energielandschap neemt toe. Het variabele karakter van deze energiebronnen maakt het evenwichtsbeheer van het elektriciteitssysteem complexer. Gedecentraliseerde marktpartijen doen hun intrede. De energietransitie is begonnen en de Groep voert nu al tools en diensten in die het beheer van het toekomstige net zullen mogelijk maken.

Dit verslag maakt de balans op van de activiteiten die het jaar 2015 voor Elia en de Groep hebben gekenmerkt. Om de uitdagingen van een snel veranderende elektriciteitswereld aan te pakken, werkt Elia aan de versterking en het onderhoud van haar hoogspanningsnet met grote infrastructuurprojecten. Het federale ontwikkelingsplan voor de volgende tien jaar en de in 2015 goedgekeurde nieuwe tariefvoorwaarden voor 2016-2019 vormen een solide basis voor de toekomst van het net van morgen.

Elia gelooft in het belang van innovatie voor de ontwikkeling van haar net en de optimalisering van de bestaande infrastructuur, met de focus op een duurzame en milieuvriendelijke aanpak die een meerwaarde creëert voor haar stakeholders.

Elia houdt bij de ontwikkeling van haar projecten rekening met de mening van stakeholders en overheden, biedt een antwoord op de economische behoeften en levert een kwaliteitsvolle service tegen de beste prijs.

Tegelijkertijd streeft Elia ernaar om haar internationale ambities waar te maken met dochteronderneming Elia Grid International.

EEN EUROPESE KERNPELER

Het elektriciteitssysteem beheren

Het beheer van het elektriciteitssysteem wordt voortdurend complexer. Het vereist meer en meer gesofisticeerde tools, processen en gespecialiseerde kennis om het systeem in elk seizoen ononderbroken in evenwicht te houden. Energie kan niet in grote hoeveelheden worden opgeslagen. Men moet het evenwicht dus in real time in stand houden, om een betrouwbare bevoorrading en een efficiënt operationeel beheer van het hoogspanningsnet te verzekeren.

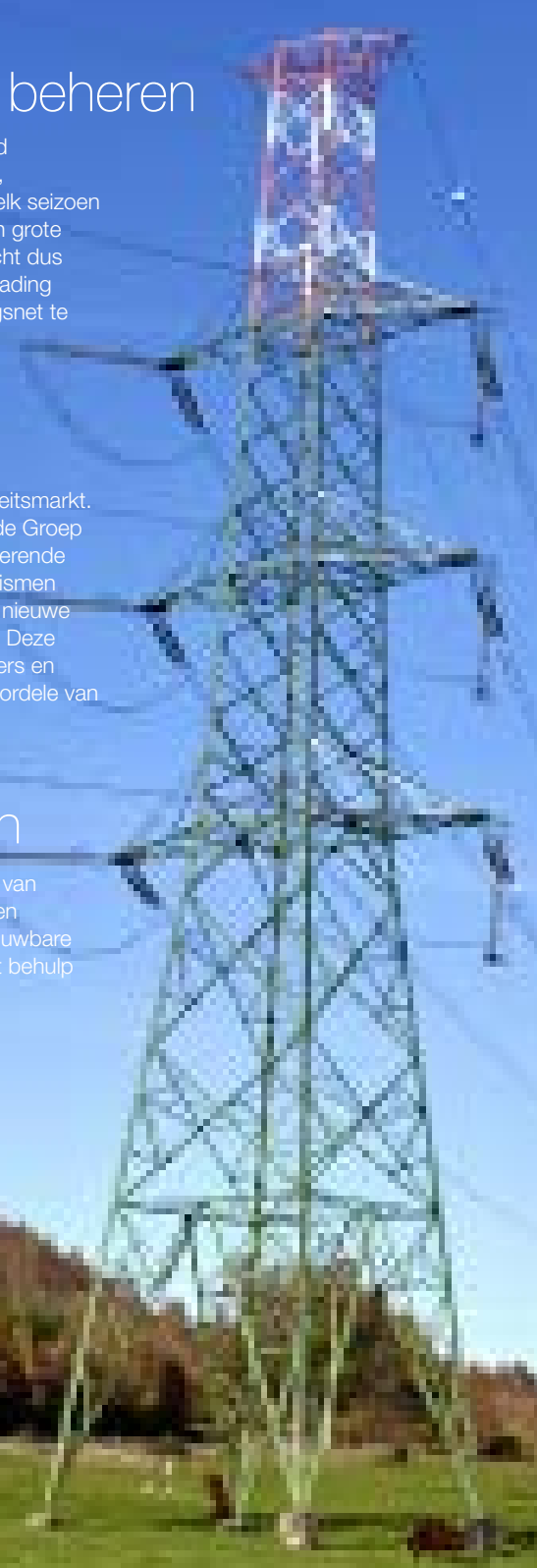
De markt faciliteren

De Elia groep bekleedt een centrale positie op de elektriciteitsmarkt. Ze speelt dus een rol als marktfacilitator. In dit kader stelt de Groep ook haar infrastructuur op een transparante, niet-discriminerende manier ter beschikking. Ze ontwikkelt diensten en mechanismen die de markt in staat stellen zich te ontwikkelen, en bouwt nieuwe verbindingen om nieuwe kansen te creëren voor de markt. Deze initiatieven bevorderen de competitiviteit van de marktspelers en bevorderen de integratie van hernieuwbare energie, ten voordele van de economie en ieders welzijn.

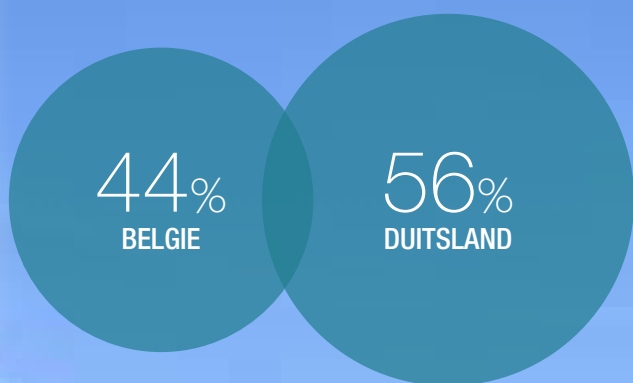
De infrastructuur beheren

De Elia groep verzekert het onderhoud en de ontwikkeling van hoogspanningsinstallaties: lijnen, kabels, transformatoren en dergelijke. Met het oog op een betere integratie van hernieuwbare energie moderniseert en ontwikkelt de Groep haar net met behulp van geavanceerde technologieën.

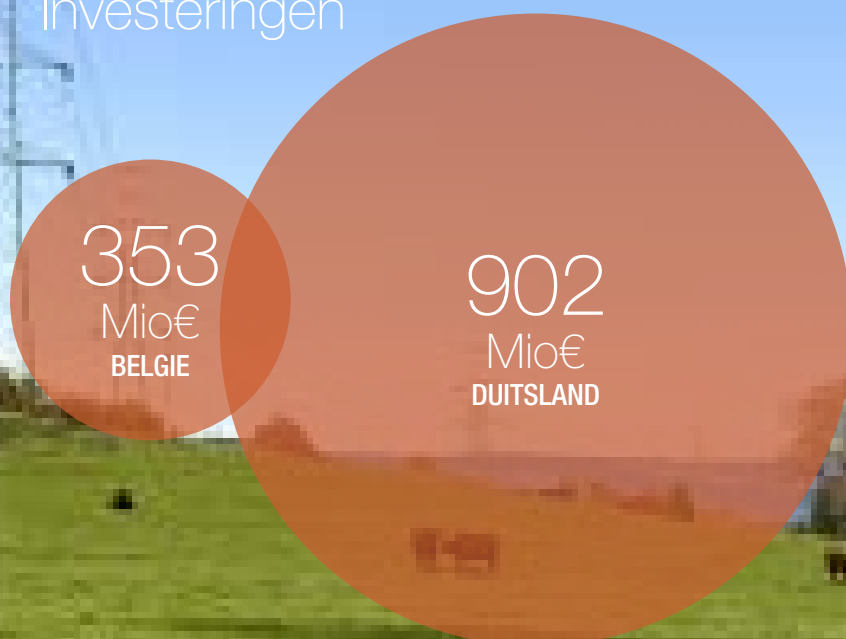

DE ELIA GROEP IN 2015

Bijdrage aan de resultaten

Investeringsen

210,6 Mio€
NETTOWINST

1,55 €/aandeel
DIVIDEND

3,6%
DIVIDENDRENDEMENT
(SLOTPRIJS 2014)

2.583,4 Mio€
NETTOSCHULD

INHOUD

01	EXECUTIVE REPORT	2
	Brief van de voorzitter van de raad van bestuur	2
	Brief van de CEO	4
	Elia in 2015	6
	50Hertz in 2015	8
	Elia groep in 2015	10
	EGL in 2015	11
	De energietransitie	12
02	UITDAGINGEN EN PERSPECTIEVEN	14
	Een nieuwe tariefperiode om de uitdagingen van de elektriciteitsmarkt aan te gaan	14
	De infrastructuur beheren	16
	Het elektriciteitssysteem beheren	26
	De marktwerking faciliteren	30
	Oplossingen ontwikkelen voor het net van morgen	34
	Het net duurzaam ontwikkelen en onderhouden	38
	Binnenkijken bij Elia	42
03	CORPORATE GOVERNANCE VERKLARING	48
	Samenstelling van de bestuursorganen op donderdag 31 december 2015	49
	Remuneratieverslag	56
	Kenmerken van de systemen voor interne controle en risicobeheer	60
	Risico's en onzekerheden waarmee het bedrijf wordt geconfronteerd	64
04	HET ELIA-AANDEEL IN 2015	68
05	BESPREKING EN ANALYSE DOOR HET MANAGEMENT VAN DE RESULTATEN VOOR 2015	70
06	GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	74
	Geconsolideerde balans	74
	Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	75
	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	76
	Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	77
	Geconsolideerde winst- en verliesrekening	78
07	REPORTING PARAMETERS	79
08	FACTS & FIGURES 2015	80

BRIEF VAN DE VOORZITTER

VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De Elia groep heeft in 2015 solide financiële en operationele resultaten neergezet. Tijdens 2015 heeft de Groep zich bovendien verder ontwikkeld als een van de belangrijkste spelers op de Europese elektriciteitsmarkt.

Kenmerkend voor de ontwikkeling van de Groep is de internationale dimensie van de activiteiten van Elia en 50Hertz. Dit geldt in het bijzonder voor de Europese regio's (Centraal-West-Europa en Centraal-Oost-Europa).

Miriam Maes ●
Voorzitter van de raad van bestuur
van de Elia groep

In 2015 heeft de raad van bestuur Chris Peeters aangesteld als nieuwe CEO van de Elia groep. Chris heeft zijn functie opgenomen in juli 2015 en deed het nodige om de lopende projecten voort te zetten. In overleg met de raad voert hij ook een grondige denkoefening over de strategische doelstellingen en acties van de Groep.

In naam van de raad van bestuur wil ik François Cornélis bedanken, die in de eerste helft van 2015 de rol van CEO ad interim van de Groep op zich heeft genomen. François heeft tijdens deze periode zijn ervaring en vakkundigheid ten dienste gesteld van de Groep, om de operationele continuïteit te verzekeren.

Dankzij de niet-aflatende inzet van de medewerkers is de Groep bovendien goed gepositioneerd om een belangrijke rol te spelen in de energietransitie en ten volle de rol van netbeheerder op zich te nemen in België en Duitsland, ten dienste van de samenleving. Niet in het minst nu de akkoorden gesloten op COP 21 in Parijs in december 2015 een grote nadruk leggen op een verminderde koolstofuitstoot – en dus op een groter aandeel van hernieuwbare energiebronnen – om de gevolgen van de klimaatverandering te beperken.

Elia beschouwt de veiligheid van haar personeel en onderaannemers als belangrijkste operationele prioriteit bij interventies, onderhoudswerken en de bouw van nieuwe elektriciteitsinfrastructuur.

EUROPESE ENERGIE-UNIE

De Elia groep heeft dit jaar haar ontwikkeling voortgezet wat betreft de bouw van infrastructuur voor energietransmissie en de consolidatie van de exploitatieactiviteiten van de Groep. Deze ontwikkeling kadert binnen de drie Europese doelstellingen voor een betrouwbaar, betaalbaar en koolstofarm elektriciteitssysteem.

Het Europese energiebeleid streeft naar een Europese Energie-unie ('European Energy Union') met volledig geïntegreerde netten en met elektriciteitsmarkten die een toenemend volume aan hernieuwbare energie opnemen. Deze doelstelling werd in 2015 door de Europese Commissie geformaliseerd.

De aanpak van de bedrijven van de Elia groep past volledig in dit stappenplan. Kenmerkend voor de ontwikkeling van de Groep is de internationale dimensie van de activiteiten van Elia en 50Hertz. Dit geldt in het bijzonder voor de grote interconnectieprojecten tussen België en de buurlanden en voor de offshorenetten.

ORGANISCHE GROEI

De bedrijven van de Groep nemen dus actief deel aan de uitwerking van de ontwikkelingsplannen voor netten op Europees niveau.

Interne of organische groei zal dan ook een absolute prioriteit blijven van de Elia groep.

Elia grijpt de opportuniteiten die het Europese beleid voor energie, klimaatverandering en infrastructuur creëert, en zet deze om in ambitieuze investeringsplannen in België en Duitsland, om zo de binnenlandse netten te versterken en internationale interconnecties en 'elektriciteitssnelwegen' te ontwikkelen. Op die manier kan hernieuwbare energie van de productiezones worden overgebracht naar de gebruikers. Tot slot ontwikkelt de Elia groep ook offshorenetten in de Baltische zee en binnenkort ook in de Noordzee.

De financiering voor deze investeringen, ongeveer vijf miljard euro tegen 2020, vereist een stabiel regelgevend kader in België en Duitsland, en tegelijk het vooruitzicht op een voldoende hoog rendement om het nodige kapitaal aan te trekken.

VERSTERKEN VAN DE WAARDEKETEN

Ook de tweede strategische doelstelling behelst het versterken van onze operationele activiteiten en een doeltreffende integratie van hernieuwbare energiebronnen ('value chain expansion'). Elia heeft maatregelen genomen voor de versoepeling van de elektriciteitsmarkten, en neemt deel aan de uitbouw van de geïntegreerde Europese markt en de Europese Energie-unie.

Ik verheug mij over de verwezenlijkingen van 2015, zoals de flow-based marktkoppeling in Centraal-West-Europa, die tonen dat de Groep een voorloper wil zijn in de Europese marktintegratie. Deze verwezenlijkingen hebben geleid tot een betere prijsconvergentie in de regio en een significante daling van de groothandelsprijzen voor elektriciteit op bepaalde markten. Dit toont de voordelen aan van de internationale samenwerking met onze buitenlandse collega's.

De groep is ook van plan om de internationale samenwerking tussen netbeheerders en elektriciteitsbeurzen te versterken door het ontwikkelen van nieuwe producten. Dit met het oog op de integratie van nieuwe ontwikkelingen, zoals het beheer van de vraag en de opslag in het elektrische systeem.

"Ik verheug mij over de verwezenlijkingen van 2015, zoals de (flow-based) marktkoppeling in Centraal-West-Europa, die tonen dat de Groep een voorloper wil zijn in de Europese marktintegratie."

In het strategisch kader van de uitbreiding van onze waardeketen bouwden we in 2015 ook Elia Grid International (EGI) verder uit, een joint venture (50/50) tussen Elia en 50Hertz. Dankzij dit unieke initiatief kunnen de twee bedrijven hun technische expertise valoriseren en diensten voor technisch ontwerp, aankoopbeheer en de bouw van netinfrastructuur aanbieden in het buitenland. EGI heeft onder meer deelgenomen aan verschillende consortia voor projecten in het Midden-Oosten, Chili, Australië en Japan.

DANKWOORD

Ik wil alle medewerkers van de Elia groep bedanken voor hun toewijding en professionaliteit. Hartelijk dank ook aan mijn collega's van de raad van bestuur voor hun steun en voor alle energie die ze investeren in de Elia groep.

Ten slotte kan de Elia groep ook rekenen op de steun van de aandeelhouders, toezichthouders en de federale en gewestelijke overheden. Ook hen willen wij van harte bedanken.

Miriam Maes
Voorzitter van de raad van bestuur van de Elia groep

BRIEF VAN DE CEO

In juli 2015 viel me de eer te beurt om het roer over te nemen van de Elia groep. Na meer dan 15 jaar in de consultancysector voor de organisatie van de energiemarkt, leerde ik een onderneming kennen die verankerd is in het Europese energielandschap, bewust van haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en met de ambitie een stuwende kracht te zijn voor de integratie van de energiemarkt. Ik maakte kennis met teams van ervaren experts, voortdurend in de bres op het terrein, die instaan voor de ontwikkeling van het net en het beheer van het elektriciteitssysteem 24 uur op 24.

De waaier aan lopende projecten in België en Duitsland weerspiegelen de strategische koers van de Groep. Op dit vlak is de complementariteit van beide netbeheerders Elia en 50Hertz een onmiskenbare troef.

De waaier aan lopende projecten in België en Duitsland weerspiegelen de strategische koers van de Groep. Op dit vlak is de complementariteit van beide netbeheerders Elia en 50Hertz een onmiskenbare troef. Of het nu om de ontwikkeling van de infrastructuur, het beheer van de installaties of de exploitatie van het elektriciteitssysteem gaat, de projecten passen in een toekomstvisie om het beste te halen uit internationale samenwerking, in het belang van de samenleving.

Op het vlak van de ontwikkeling van de netinfrastructuur, hebben wij in 2015 grote vooruitgang geboekt in de versterking van de netten en de ontwikkeling van de internationale interconnectieverbindingen. Zo hebben we beslist om in een interconnectie op gelijkstroom te investeren tussen België en het Verenigd Koninkrijk (project Nemo) en om een vierde dwarsregeltransformator te plaatsen op de grens tussen België en Nederland, om de energiestromen die het gevolg zijn van de internationale uitwisselingen beter te kunnen beheersen. De Groep heeft voortgewerkt aan de bouw van een interconnectie tussen België en Duitsland (project ALEGrO) en heeft de investeringsplannen in België en Duitsland voortgezet. Deze projecten maken deel uit van omvangrijke investeringsplannen. Om ze tijdig uit te voeren, volgen de teams van Elia en 50Hertz een heel gestructureerde manier van werken, zowel voor de planning, de uitvoering van de werkzaamheden, als voor de vergunningen, de communicatie naar de buurtbewoners en de follow-up van de budgetten.

Voor een efficiënt beheer van de installaties streeft de Groep naar een optimalisering van de gebruikte methodes, waarbij de veiligheid van de medewerkers voorop staat.

In de uitbating van het elektriciteitssysteem werd een belangrijke stap gezet met de lancering van de marktkoppeling op basis van de fluxen ('flow-based') in de Centraal-West-Europese regio. Dankzij de internationale samenwerking tussen de netbeheerders en de grotere nauwkeurigheid van de gebruikte modellen, kan dit initiatief het economische welzijn in de regio verhogen en de convergentie tussen de verschillende markten verbeteren. De 'flow-based' marktkoppeling is een Europese primeur. Het is een

VOORUITZICHTEN

“ Nieuwe technologieën voor de transmissie en de productie van elektriciteit, de opkomst van nieuwe spelers en een gewijzigd consumptiegedrag maken dat het opportuun is om nieuwe tools, methodes en marktmechanismen te ontwikkelen om deze elementen in het bestaande systeem te integreren. Zo zorgen ze er mee voor dat de energietransitie werkelijkheid wordt. ”

Chris Peeters
CEO van de Elia groep

belangrijke fase in de uitbouw van een eengemaakte markt en betekent ook een stap vooruit in de uitvoering van de Europese wetgeving. De marktkoppeling in de CWE-regio bewijst ook dat de transmissienetbeheerders zich blijven inzetten om zo snel mogelijk de meest innovatieve oplossingen te implementeren om de werking van de markten te faciliteren.

Al deze realisaties gingen gepaard met een reeks factoren die voor de komende jaren erg belangrijk zullen zijn. De goedkeuring door de Belgische overheden van het ontwikkelingsplan op tien jaar, de goedkeuring door de CREG van het tarifair kader dat de volgende vier jaar voor Elia van toepassing is, de uitgifte van een obligatielening door Elia, het zijn allemaal elementen die de bedrijfsactiviteit van Elia tijdens de volgende jaren zullen bepalen.

Tegelijk moeten wij ook de verdere toekomst voorbereiden. Ook hier wil de Elia groep haar rol ten volle spelen in de verschillende activiteitsdomeinen.

De netinfrastructuur is van essentieel belang voor het elektriciteitssysteem van de toekomst. Het is met deze infrastructuur dat we de bevoorradingszekerheid moeten kunnen waarborgen, een voorwaarde voor een welvarende samenleving. De verdere uitbouw van onze infrastructuur en onze modus operandi zullen we afstemmen op de diepgaande veranderingen in het energiesysteem. Het vraagt om een gedetailleerde analyse van de noden en de mogelijke oplossingen en een voortdurend engagement met alle stakeholders (marktspelers, burgers, overheden, ...).

Nieuwe technologieën voor de transmissie en de productie van elektriciteit, de opkomst van nieuwe spelers en een gewijzigd consumptiegedrag maken dat het opportuun is om nieuwe tools, methodes en marktmechanismen te ontwikkelen om deze elementen in het bestaande systeem te integreren. Zo zorgen ze er mee voor dat de energietransitie werkelijkheid wordt.

De Elia groep wil haar rol ten volle spelen door gebruik te maken van haar globale kijk op het systeem en wil innovatieve oplossingen voorstellen voor de evolutie van het elektriciteitssysteem.

Tot slot zou ik alle medewerkers van de Elia groep willen danken voor de resultaten die we in 2015 hebben behaald, voor hun voortdurende inzet om het beste resultaat neer te zetten, in het belang van de samenleving. Ik ben er zeker van dat ik ook in de toekomst op de kracht van deze samenwerking zal kunnen rekenen, om de nieuwe uitdagingen aan te gaan. Ik kijk hoopvol uit naar dit boeiende toekomstperspectief.

Chris Peeters
CEO van de Elia groep

ELIA IN 2015

JOINT-VENTUREAKKOORD VOOR NEMO LINK

Op vrijdag 27 februari ondertekenden Elia en National Grid een jointventure-overeenkomst voor de bouw van de interconnectie Nemo Link tussen België en het Verenigd Koninkrijk. Deze interconnectie zal na voltooiing een capaciteit van 1.000 MW hebben, voldoende voor de bevoorrading van een half miljoen huishoudens. De verbinding zal Richborough aan de kust in Kent en Herdersbrug bij Zeebrugge met elkaar verbinden door onderzeese en ondergrondse kabels met een totale lengte van 140 km. De elektriciteit zal in beide richtingen tussen de twee landen worden uitgewisseld.

GO LIVE VAN DE FLOW-BASED MARKTKOPPELING

Op 20 mei 2015 kondigde Elia samen met zeven andere projectpartners de succesvolle lancering aan van de nieuwe flow-based methodologie, die de efficiëntie van de grensoverschrijdende elektriciteitsmarkt van Centraal-West-Europa (CWE) moet optimaliseren. Deze belangrijke stap in de richting van een geïntegreerde elektriciteitsmarkt past in de benadering van de Netcode over capaciteitstoewijzing en congestiebeheer, die in augustus 2015 van kracht werd.

CHRIS PEETERS NIEUWE CEO VAN ELIA

Na zijn benoeming door de raad van bestuur van Elia System Operator en de goedkeuring door de CREG werd Chris Peeters op 6 juli de nieuwe CEO van Elia. Hij volgde François Cornelis op, die sinds het vertrek van Jacques Vandermeiren op 14 januari 2015 fungeerde als CEO ad interim.

DWARSREGEL-TRANSFORMATOR IN ZANDVLIEET VERHOOGT PIEKIMPORTCAPACITEIT UIT NEDERLAND

Dankzij de installatie van een vierde dwarsregeltransformator in Zandvliet, in de zomer van 2015, kon de piekimportcapaciteit aan de Nederlandse grens worden verhoogd naar 3.400 MW vanaf de winter 2015-2016. De installatie van de transformator was een eerste stap in het project Brabo voor de versterking van het Belgische elektriciteitsnet.

1.229

MEDEWERKERS

14

NATIONALITEITEN

NIEUWE FASE IN DE OPRICHTING VAN VEILINGBUREAUS

In 2015 fuseerden de veilingbureaus CASC.EU en CAO (Central Allocation Office), die tot dan de langetermijnrechten aan heel wat Europese grenzen toewezen. De twee entiteiten zijn op 1 september 2015 samengesmolten tot het JAO (Joint Allocation Office). Sinds het begin van 2016 treedt het JAO op als veilingbureau voor onder meer de toewijzing van de langetermijnrechten, in het bijzonder aan alle grenzen van de regio's Centraal-West-Europa en Centraal-Oost-Europa.

GOEDKEURING VAN HET ONTWIKKELINGSPLAN DOOR DE MINISTER VAN ENERGIE

Op 18 november 2015 heeft de minister van Energie het door Elia opgestelde federale ontwikkelingsplan voor het transmissienet 2015-2025 goedgekeurd.

Het plan omvat alle uitbreidings- en vernieuwingsinvesteringen die Elia voorziet in de volgende tien jaar om aan de behoeften van het elektriciteitsnet te voldoen. In de raming van de capaciteitsbehoeften van het net werd onder meer rekening gehouden met de 'Studie over de perspectieven van elektriciteitsbevoorrading tegen 2030' van de Federale Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau, en met de prognoses van het Europese ontwikkelingsplan van ENTSO-E (TYNDP).

INTEGRATIE VAN DE EUROPESE ENERGIEBEURZEN

De activiteiten van de groep APX (waarvan de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex deel uitmaakt) en van EPEX Spot werden in 2015 onderling geïntegreerd. Zo is een elektriciteitsbeurs ontstaan die actief is in de volledige regio van Centraal-West-Europa en het Verenigd Koninkrijk. De marktspelers beschikken nu over een geharmoniseerd geheel van regels en tools die de transacties in de gehele regio vergemakkelijken.

TARIEVEN 2016-2019

Op 3 december 2015 heeft de CREG de transmissietarieven voor de periode 2016-2019 goedgekeurd. De tarieven zijn opgesteld op basis van de tariefmethodologie die eind 2014 door de CREG werd opgesteld. Ze houden onder meer rekening met de weerslag van de aanmoedigingsmechanismen voor de ondersteuning van investeringsprojecten en projecten voor de marktintegratie. Ondanks de inflatie zal het aandeel van de transmissiekosten op de elektriciteitsfactuur die de eindgebruiker betaalt over het algemeen stabiel en beperkt blijven. Het goedgekeurde budget voor de periode 2016-2019 ligt gemiddeld 2,5% lager dan het budget dat werd goedgekeurd voor het jaar 2015.

EEN RECORD-AIT

Elia streeft naar de grootst mogelijke bevoorradingsekerheid. De Average Interruption Time (AIT) of de hoeveelheid niet-geleverde energie, uitgedrukt in het aantal van het net van Elia afgenomen verbruikseenheden, bereikte zijn laagste niveau sinds de oprichting van de onderneming in 2001: 1,23 minuten voor het jaar 2015.

50HERTZ IN 2015

EERSTE OPERATIONELE TESTS VAN DE SOUTH-WEST INTERCONNECTOR, EEN EUROPEES PRIORITEITSPROJECT

De South-West Interconnector (SWKL) tussen Thüringen en het noorden van Beieren, een Europees Prioriteitsproject, is een van de belangrijkste verbindingen voor een succesvolle energietransitie.

Op 17 december 2015 stroomde voor het eerst elektriciteit over de volledige lengte van de lijn, die in drie secties verdeeld is tussen Halle/Saale (Saksen-Anhalt) en Schweinfurt (Beieren).

Dankzij enorme inspanningen van de experts van 50Hertz en de andere betrokken bedrijven, kon het circuit van de derde sectie van de interconnector, met een voorsprong op de planning, nog voor de winter in bedrijf worden genomen. Zo werd de stabiliteit van het net in het noorden van Beieren verzekerd en werden de congestiekosten tussen het noorden en het zuiden van Duitsland enigszins verlaagd.

Dankzij de snelle voltooiing kon 50Hertz nog voor het begin van de winter de operationele tests van het eerste circuit van de derde sectie van de SWKL starten.

50HERTZ ALS AANTREKKELIJKE WERKGEVER

In 2015 hebben 3.756 kandidaten bij 50Hertz gesolliciteerd. 121 van hen kregen een arbeidscontract. Ook op het vlak van vorming en opleiding werd er in 2015 een record gebroken: 12 leerlingen volgden een beroepsopleiding en 3 trainees startten hun professionele carrière bij de netbeheerder. Dat betekent meteen ook meer verantwoordelijkheid voor jong en oud. Om medewerkers tijdens hun hele loopbaan de nodige ondersteuning te kunnen geven, heeft 50Hertz in 2015 een overeenkomst ter bevordering en voor het behoud van de inzetbaarheid van werknemers (Vereinbarung zur Förderung und zum Erhalt der Beschäftigungsfähigkeit) ondertekend. Deze houdt onder andere initiatieven in om de gezondheid van de medewerkers op peil te houden en biedt mogelijkheden om het evenwicht tussen werk en privéleven volgens de eigen behoefte en voorkeur in te vullen.

FINANCIERING VAN INVESTERINGEN IN DE ENERGIETRANSITIE – NIEUWE OBLIGATIES VAN 50HERTZ

50Hertz gaf in 2015 bedrijfsobligaties uit voor een recordtotaal van bijna 1,4 miljard euro, om de ontwikkeling en upgrade van zijn transmissiesysteem te financieren. De obligaties werden uitgebracht op de Luxemburgse beurs en zullen daar ook worden verhandeld. Het ingezamelde geld zal gebruikt worden voor de ontwikkeling van het transmissiesysteem, met inbegrip van de aansluiting op het net van offshorewindparken in de Baltische Zee.

121

NIEUWE MEDEWERKERS IN 2015

955

MEDEWERKERS*

* Cijfers voor 50Hertz Transmission GmbH, 50Hertz Offshore GmbH en Eurogrid GmbH.

GEEN SYSTEEMPROBLEMEN DOOR ZONSVERDUISTERING

Duitsland telt heel wat hernieuwbare productie-eenheden. Daarom was de zonsverduistering op 20 maart een grote uitdaging voor het 50Hertz-team dat die dag voor de sturing van het net zorgde. Binnen de 70 minuten na het einde van de doorgang van de maan tussen onze planeet en de zon, in de ochtend van 20 maart 2015, was het in Duitsland opgewekte volume zonne-energie met ongeveer 14 GW toegenomen. Dit was de sterkste productiestijging ooit. Dankzij nieuwe procedures voor het systeembeheer en nieuwe producten die de marktdeelnemers in staat stellen om bijna in real time energieproducten voor korte periodes te kopen en te verkopen, kwamen het netevenwicht en de systeemstabiliteit op geen enkel moment in het gedrang. Het was een spannende dag voor het hele systeem, maar het toonde aan dat 50Hertz heel goed uitgerust is om het netevenwicht te beheren als er veel hernieuwbare energie door het net stroomt.

OFFSHORE OP KOERS

Baltic 1 - het eerste Duitse commerciële offshorewindpark - is al sinds 2011 in bedrijf. In 2015 werd Baltic 2 als tweede windpark op het net aangesloten. De 80 offshore-turbines van het windpark staan in de Baltische Zee, op 32 kilometer ten noorden van het eiland Rügen. Ze hebben een geïnstalleerde capaciteit van 288 MW. In april 2015 nam 50Hertz de eerste van twee onderzeese kabels van 150 kV bij wijze van test in bedrijf. Sinds september 2015 is het windpark volledig operationeel en levert het zijn elektriciteit aan het Duitse stroomnet.

Op 18 augustus 2015 gaf 50Hertz in Lubmin het startschot voor de bouw van een verbinding met een derde windpark in de Baltische Zee voor de Duitse kust, in aanwezigheid van de minister-president van Mecklenburg-West-Pommeren.

De integratie van het windpark Baltic 2 in het net is een nieuwe grote stap in de ontwikkeling van efficiënte en duurzame offshore-energie in de Baltische Zee.

HET AFTELLEN BEGINT - 50HERTZ VERHUIST WELDRA NAAR NIEUWE HOOFDZETEL

In september 2016 neemt 50Hertz zijn intrek in het «Netzquartier» - de nieuwe hoofdzetel naast het centraal station in Berlijn. De open structuur van het gebouw is een duidelijke weerspiegeling van de culturele veranderingen binnen de onderneming. Voor de medewerkers, die van meet af aan bij de vormgeving van hun nieuwe werkplek werden betrokken, begon in 2015 de beslissende fase voor de voorbereiding van de verhuizing. Daarnaast werd aan de medewerkers gevraagd om het meubilair en de inrichting van de toekomstige hoofdzetel te bekijken en te evalueren, om een geschikte communicatieve en coöperatieve werkomgeving te creëren.

ELIA GROEP IN 2015

2015 was een scharnierjaar voor de Europese energiesector, met de definiëring van een strategisch kader voor de Energie-Unie.

SAMENWERKING MET DE EUROPESE POLITIEKE STAKEHOLDERS

De Elia groep bleef in 2015 een betrouwbare en competente gesprekspartner van de Europese politieke stakeholders en de Europese instellingen, terwijl ze haar expertise ter beschikking stelde van een ruime waaier aan ngo's en partnerverenigingen.

2015 was een scharnierjaar voor de Europese energiesector, met de definiëring van een strategisch kader voor de Energie-Unie. Dit initiatief moet een nieuwe dynamiek aanmoedigen voor de transitie naar een economie met een koolstofarm, betrouwbaar en competitief energiesysteem.

Het eerste rapport over de status van de Energie-Unie zoals voorgesteld door Maroš Šefčovič, de vicevoorzitter van de Europese Commissie, stelde vast dat er nog veel moet gebeuren ondanks de beduidende vooruitgang. 2016 wordt in dat opzicht een belangrijk jaar, met verscheidene belangrijke wetgevende initiatieven in de pijplijn bij de Europese Commissie.

De Elia groep voert een actieve dialoog met de autoriteiten van de EU over diverse brandend actuele thema's, zoals het ontwerp van de energiemarkt, de ontwikkeling van het net en de hernieuwbare energiebronnen, de regionale samenwerking, smart grids en governance.

Op het ngo-front is de Elia groep betrokken bij talrijke initiatieven, zoals het Renewables Grid Initiative. De Groep heeft ook de 5th European Grid Conference on Digital Energy and the Power Grid gesponsord.

Elia in België en 50Hertz in Duitsland

De Elia groep omvat twee polen: de transmissienetbeheerders Elia in België en 50Hertz in Duitsland.

- Elia, de beheerder van het Belgische transmissienet voor elektriciteit, houdt licenties voor het net van 380 kV tot 150 kV op nationale schaal en voor de netten van 70 kV tot 30 kV in de drie gewesten van het land.
- 50Hertz, een van de vier Duitse netbeheerders (actief in het noordoosten van Duitsland), is gezamenlijk in handen van Elia (60%) en Industry Fund Management (40%).

Elia System Operator is een op de beurs van Brussel genoteerde vennootschap, met de gemeentelijke holding Publi-T als referentieaandeelhouder.

<http://www.eliagroup.eu>

EGI IN 2015

EEN MOOIE GROEI VOOR ELIA GRID INTERNATIONAL

Elia Grid International (EGI), het bedrijf van de Elia groep dat consultingdiensten levert op basis van de expertise van de twee transmissienetbeheerders Elia en 50Hertz, heeft zijn activiteiten met blijvend succes verder ontwikkeld. Het levert diensten in assetmanagement, systeem- en marktoperaties, owner's engineering en investeringsadvies aan internationale klanten in de stroomnetsector, en aan de Elia groep.

De snelle ontwikkeling van de activiteiten in het Midden-Oosten maakte de vestiging van een nieuw filiaal in de regio noodzakelijk, om de uitvoering van lopende projecten te ondersteunen met lokaal aanwezige middelen. Dubai werd gekozen als beste plaats voor deze hub, met toegang tot internationale middelen in de regio en optimale mogelijkheden om nieuwe zakelijke opportuniteiten op te sporen. Dankzij de hub zal EGI dichter bij zijn bestaande en potentiële klanten staan en zijn projecten efficiënter kunnen opleveren.

In het Midden-Oosten zijn momenteel twee grote projecten in uitvoering. Het eerste is een meerjarig project voor de implementatie van uitmuntendheid in duurzaam assetmanagement bij een grote regionale transmissienetbeheerder. Het tweede project, dat in 2015 begon, focust op het stroomlijnen van de netplanning van een transmissienetbeheerder.

EGI, een internationale motor voor de Elia groep

Elia Grid International (EGI) is een dochtermaatschappij van de Elia groep, een van de toonaangevende groepen van transmissienetbeheerders in Europa. Het is een volle (50/50) dochtermaatschappij van Elia, de Belgische transmissienetbeheerder, en van 50Hertz, de transmissienetbeheerder voor het noordoosten van Duitsland.

Bijgevolg combineert EGI een soepele, innovatieve structuur met de kwaliteit en expertise van twee grote Europese beheerders van elektriciteitstransmissienetten, elk met een mooi palmares en vele tientallen jaren ervaring.

Met kantoren in Brussel, Berlijn en Dubai biedt Elia Grid International advies- en engineeringdiensten op de internationale energiemarkt aan en ontwikkelt het netprojecten voor derde partijen in alle aspecten van de elektriciteitstransmissie (30-400 kV).

▶ <http://www.eliagrid-int.com/>

EGI combineert een soepele, innovatieve structuur met de kwaliteit en expertise van twee grote Europese beheerders van elektriciteitstransmissienetten.

Elia Grid International is gespecialiseerd in alle aspecten van owner's engineering. Het bedrijf bouwt momenteel nieuwe 380 kV/110 kV hoogspanningsstations voor 50Hertz en levert meerdere projecten aan netklanten in België.

De hoogspanningsstations in Duitsland zijn nodig om de groeiende windcapaciteit in de controlezone van 50Hertz te integreren. Het werk aan de projecten begon op het einde van de zomer van 2015, onmiddellijk na de ontvangst van de bouwvergunningen, en is al goed opgeschoten. De inbedrijfstelling van de nieuwe hoogspanningsstations is gepland voor anderhalf jaar na de initiële start.

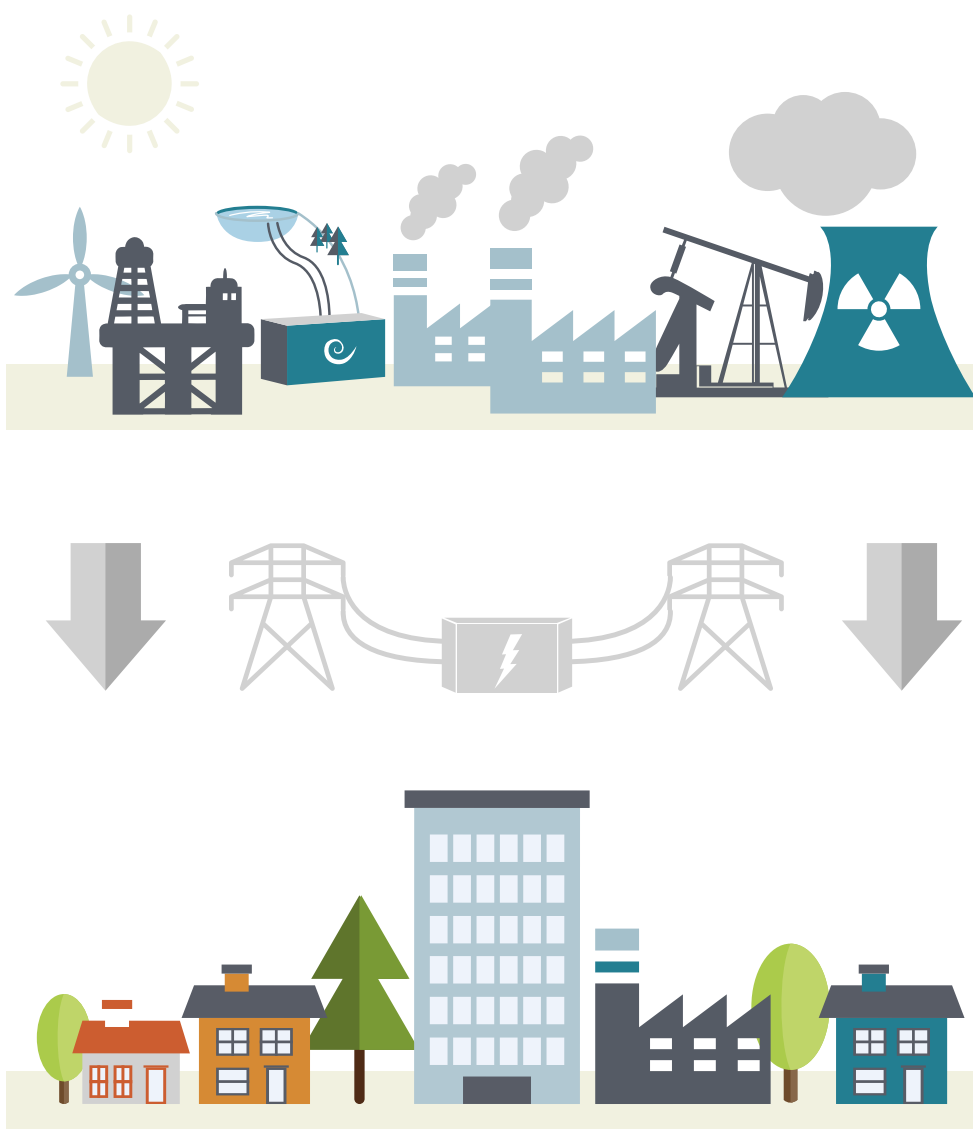
Elia Grid International heeft ook ettelijke nieuwe projecten voor internationale klanten in de wacht gesleept en opgeleverd, onder meer in Chili, Australië en Japan.

DE ENERGIETRANSITIE

Elia gaat de uitdagingen van de energietransitie vandaag al aan met de versterking van haar net en het onderhoud ervan, naast de ontwikkeling van nieuwe technologieën die de flexibiliteit van de infrastructuur verbeteren. Elia innoveert ook door de ontwikkeling van marktmechanismen en producten voor een optimale integratie van hernieuwbare en decentrale productiebronnen.

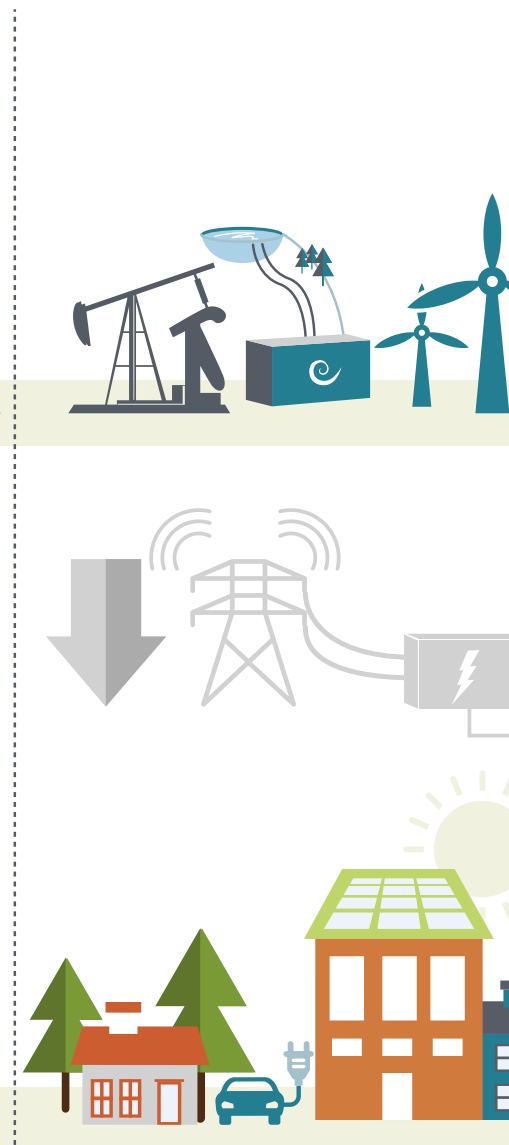
GISTEREN

Centrale productie-eenheden op fossiele brandstof zijn een stabiele, voorspelbare bron van energie. De energie wordt via het transmissienet- en de distributienetten van de centrale productiecentra naar de decentrale verbruikcentra vervoerd. Hernieuwbare energie is nauwelijks aanwezig. De consumenten spelen een passieve rol.

VANDAAG

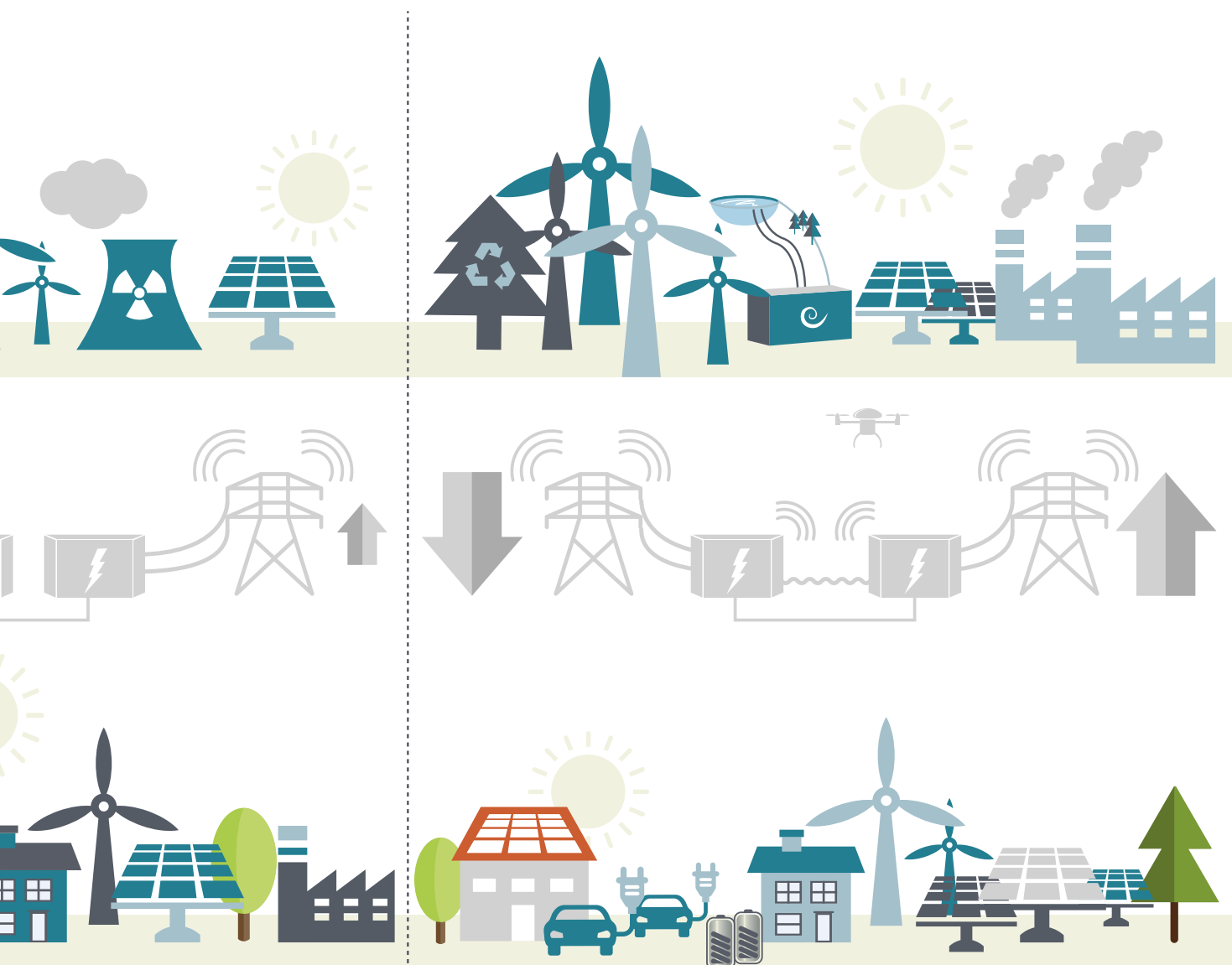
Het productiepark verandert. De hernieuwbare energie wint terrein. Gascentrales sluiten omdat ze niet rendabel zijn. Tegelijk worden de consumenten zelf producenten, onder meer dankzij zonnepanelen. Elektrische auto's verschijnen op het toneel. De energiewereld is volop in verandering, en schept nieuwe uitdagingen voor het evenwicht van het elektriciteitssysteem en voor de netbeheerder.

MORGEN

Hernieuwbare energie speelt een steeds grotere rol in het energielandschap van morgen. De consumenten worden steeds actiever betrokken. Zij produceren meer energie en slaan een gedeelte ervan op. De evolutie van het energieschema maakt het beheer van het elektriciteitsevenwicht complexer, maar dat wordt gecompenseerd door nieuwe digitale technologieën en de bouw van interconnecties die het energietransport van en naar de buurlanden vergemakkelijken.

UITDAGINGEN EN PERSPECTIEVEN

EEN NIEUWE TARIEFPERIODE OM DE UITDAGINGEN VAN DE ELEKTRICITEITSMARKT AAN TE GAAN

Begin december 2015 maakten de CREG en Elia officieel het definitieve akkoord over het tariefvoorstel van Elia voor de regulatoire periode 2016-2019 bekend. Dit akkoord is een belangrijke stap. Het moet Elia namelijk in staat stellen om enerzijds haar ambitieuze investeringsprogramma voor het transmissienet uit te voeren (meer dan 1,6 miljard euro voor de periode 2016-2019, het project Nemo niet meegerekend) en anderzijds de uitdagingen in het beheer van het elektriciteitssysteem in een volop veranderend energielandschap aan te gaan.

De tarieven voor 2016-2019 houden rekening met een nieuw aanmoedigingsmechanisme van de CREG om de uitvoering van belangrijke projecten voor de versterking en ontwikkeling van het transmissienet te steunen. Er werden bovendien diverse stimuleringsmaatregelen uitgewerkt om de netbeheerder aan te moedigen de kwaliteit van zijn prestaties te verbeteren.

Het voor de periode 2016-2019 goedgekeurde gemiddelde jaarbudget ligt 2,5% lager dan in 2015 (rekening houdend met de inflatie). Deze daling garandeert een over het algemeen stabiel en beperkt aandeel van de transmissiekosten op de elektriciteitsfactuur voor de netgebruikers.

1,6
MILJARD EURO
INVESTERINGEN
IN 2016-2019
(ZONDER NEMO-
PROJECT)

-2,5%
GEMIDDELD
JAARBUDGET
2016-19 TEGENOVER
2015

DE DRIE ACTIVITEITEN VAN ELIA:

De infrastructuur beheren

De Elia groep verzekert het onderhoud en de ontwikkeling van hoogspanningsinstallaties: lijnen, kabels, transformatoren en dergelijke. Met het oog op een betere integratie van hernieuwbare energie moderniseert en ontwikkelt de Groep haar net met behulp van geavanceerde technologieën.

Het elektriciteitssysteem beheren

Het beheer van het elektriciteitssysteem wordt voortdurend complexer. Het vereist meer en meer gesofisticeerde tools, processen en gespecialiseerde kennis om het systeem in elk seizoen ononderbroken in evenwicht te houden. Energie kan niet in grote hoeveelheden worden opgeslagen. Men moet het evenwicht dus in real time in stand houden, om een betrouwbare bevoorrading en een efficiënt operationeel beheer van het hoogspanningsnet te verzekeren.

De marktwerking faciliteren

De Elia groep bekleedt een centrale positie op de elektriciteitsmarkt. Ze speelt dus een rol als marktfacilitator. In dit kader stelt de Groep ook haar infrastructuur op een transparante, niet-discriminerende manier ter beschikking. Ze ontwikkelt diensten en mechanismen die de markt in staat stellen zich te ontwikkelen, en bouwt nieuwe verbindingen om nieuwe kansen te creëren voor de markt. Deze initiatieven bevorderen de competitiviteit van de marktspelers en bevorderen de integratie van hernieuwbare energie, ten voordele van de economie en ieders welzijn.

DE INFRASTRUCTUUR BEHEREN

Elia verzekert het onderhoud en de ontwikkeling van hoogspanningsinstallaties: lijnen, kabels, transformatoren,... Afhankelijk van de eisen van de markt en de behoefte aan een veilig beheer van het elektriciteitssysteem moderniseert en ontwikkelt Elia haar net met behulp van geavanceerde technologieën, zodat het klaar is voor de energietransitie die momenteel bezig is.

MEER DAN

10.000

PRIMAIRE SYSTEMEN
GEÏNPECTEERD

23.000

INTERVENTIES UITGEVOERD

60

INTERVENTIES/DAG

OPERATIONAL & SAFETY EXCELLENCE

Elia verzekert elke dag een professioneel en kwaliteitsvol onderhoud van haar infrastructuur, met de veiligheid van haar medewerkers en alle externe medewerkers en aannemers als voornaamste prioriteit.

Elia kiest bij het onderhoud en de herstelling van haar infrastructuur voor een voorwaardelijke benadering, waarbij rekening wordt gehouden met de ouderdom van de uitrusting, de omgeving en de gebruiksomvang (in het verleden, het heden en de toekomst). Dankzij deze aanpak kan de transmissienetbeheerder het onderhoud beheren op basis van prioriteit.

Omdat het transmissienet een sleutelement is in de huidige energietransitie, hebben de infrastructuurprojecten de volgende doelstellingen:

- de normen en de wetgeving inzake veiligheid en milieu naleven;
- de bevoorradingszekerheid verbeteren;
- het risico op een onevenwicht tussen de beschikbare productie en de verbruiksbehoeften beperken;
- de transmissie van hernieuwbare energie mogelijk maken;
- de import- en exportcapaciteit versterken;
- de concurrentie op de elektriciteitsmarkt bevorderen, met een positieve weerslag op de elektriciteitsprijzen ten voordele van de bedrijven en de samenleving.

EEN OPTIMAAL ONDERHOUD TOEPASSEN OP MAAT VAN DE TOEKOMSTIGE BEHOEFTE:

Om dit te realiseren, werkt Elia elke dag aan de volgende vier krachtlijnen:

- **Alignment and Commitment:** verzekeren dat de medewerkers de strategische prioriteiten voor het onderhoud van de assets begrijpen, de achterliggende redenen kennen en weten waarom hun werk belangrijk is om de doelstellingen voor operationele uitmuntendheid te bereiken.
- **A management system:** de uitlijning van de beslissingen en de feedback tussen de teams en het management verbeteren aan de hand van gepaste communicatiemiddelen.
- **A leadership environment:** een geest van initiatief, motivatie en verantwoordelijkheid ontwikkelen, zowel bij de operationele teams als bij het management.
- **A Natural Safety Attitude:** de veiligheid verbeteren op het vlak van de uitrustingen, hun onderhoud en hun installatie.

AANTAL INTERVENTIES IN 2015

In het kader van het beheer van onze infrastructuur hebben wij in 2015, verspreid over het gehele land, meer dan 10.000 primaire systemen (onderdelen voor hoogspanningsstations, zoals rails, scheidingschakelaars en transformatoren) en bijna 3.200 secundaire systemen (waaronder onderdelen voor beveiliging, noodvoeding en controle) geïnspecteerd.

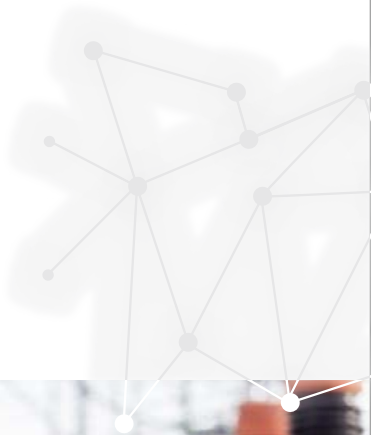
In 2015 werden 23.000 interventies uitgevoerd: dat zijn meer dan 60 interventies per dag voor preventief onderhoud, inspecties of wettelijke controles van onze primaire en secundaire installaties en systemen.

Deze interventies vertegenwoordigen meer dan 53.143 manuren voor preventief onderhoud, en meer dan 41.000 manuren voor inspecties en wettelijke controles.

KWALITEITSSTREVEN

Elia beheert de infrastructuur van het transmissienet al jarenlang en beschikt over een onmiskenbare technische expertise in dit domein. In de loop der jaren hebben de technische experts en het management besluitvormingsprocessen ingevoerd die de professionele aanpak van hun assetbeheer aantonen.

Toch realiseerde de volledige organisatie zich dat de methodes die tot op heden gebruikt worden niet zouden volstaan om de ambitieuze doelstellingen van Elia te bereiken, in de veranderende context van de Europese elektriciteitsmarkt. De veroudering van onze infrastructuur, de toenemende risico's en onderhoudsbehoeften, de beperkte menselijke en financiële middelen. Het zijn stuk voor stuk uitdagingen die ons dwingen om onze werkmethodes en besluitvormingsprocessen te doen evolueren.

DE EVOLUTIE VAN HET ASSETMANAGEMENT BIJ ELIA

De beslissing om binnen Elia een systeem voor assetmanagement te implementeren volgens de internationale PAS55-certificering is gestart in de vorm van een project. Het kreeg de naam PAS55 en was in de eerste plaats bedoeld om de PAS55-certificering te behalen.

Inmiddels is de PAS55-standaard omgezet in een internationale norm ISO 55000, die Elia als referentie heeft gekozen. De prioriteiten van het project werden vorig jaar bijgesteld in de zin van een diepgaande verbetering van de besluitvormingsprocessen voor het infrastructuurbeheer. Dit impliceert de concrete implementatie van een nieuw beleid op het terrein, met het oog op een grotere betrouwbaarheid van de assets en meer efficiëntie in de activiteiten van Elia. De naam van het project werd aangepast naar Asset Management Excellence (AMEX).

In 2015 werden zowel operationele als strategische initiatieven afgerond: een beter commissioningproces met checklists van standaardtesten, een beter beheer van de constructeurdossiers en de formulering van een langetermijnstrategie voor de assetmanagementactiviteiten. Ten slotte werd een belangrijke stap gezet in de doorlopende ontwikkeling van ons systeem voor risicobeheer, met de invoering van een tool voor het beheer van de risico's die verbonden zijn aan de energiebevoorradingszekerheid.

Zo ontwikkelt Elia via het project AMEX aangepaste onderhoudsstrategieën voor elke assetcategorie. Terwijl de veiligheid een centraal aandachtspunt blijft, bepaalt de onderneming de beste onderhoudsstrategie of het juiste ogenblik voor de vervanging van de assets. Ze baseert zich daarbij op verschillende criteria, zoals de algemene staat, de gebruiksfrequentie, de kostprijs of de aanverwante risico's.

LENGTE VAN HET BELGISCHE HOOGSPANNINGSNET OP 01.01.2016

Spanning (kV)	Ondergrondse kabels (km)	Luchtlijnen (km)	Totaal (km)
380		892	892
220	5	300	305
150	497	1.986	2.483
110		8	8
70	299	2.342	2.641
36	1.949	8	1.957
30	124	22	146
Totaal	2.874	5.558	8.432

AANSLUITINGSAANVRAGEN

Jaar	Aantal aanvragen	Totale capaciteit (MW)	% Traditionele aansluiting
2011	90	811	95%
2012	128	1.170	84%
2013	142	1.110	82%
2014	170	900	71%
2015	133	538	75%

De vraag naar aansluitingen voor decentrale productie met een capaciteit boven de 400 kW, voornamelijk op het distributienet, blijft groot maar neemt sterk af. Het totaal van de aanvragen sinds 2011 vertegenwoordigt een capaciteit van 3.534 MW. Tegelijkertijd neemt de vraag naar flexibele aansluitingen toe.

8.432 km

TOTALE LENGTE VAN HET ELIA
HOOGSPANNINGSNET

75%

TRADITIONELE AANSLUITINGEN IN 2015

SF₆

SF₆ is een gas dat al meer dan 30 jaar als isolerend gas wordt gebruikt in hoogspanningstoestellen, waaronder GIS-installaties (Gas Insulated Switch gear). Deze GIS wordt vaak in dicht bebouwde gebieden toegepast omdat ze veel compacter zijn dan de klassieke installaties met lucht als isolator.

Elia heeft een investerings- en onderhoudsbeleid uitgewerkt om het risico op SF₆-lekken te beperken. De constructeurs moeten een zeer streng maximaal SF₆-lekpercentage waarborgen gedurende heel de levensduur van de installaties. Het onderhoudsbeleid streeft naar een minimum van manipulaties op de met SF₆-gas gevulde compartimenten. Het geïnstalleerde volume SF₆-gas in het Elia-net (van 36 kV tot en met 380 kV) bedraagt 63,3 ton. Het verbruik van SF₆-gas (vervanging en bijvullen bij lekken) wordt nauwkeurig opgevolgd met een trackingsysteem voor elke individuele SF₆-gasfles. Het lekpercentage voor heel het Elia-park bedroeg in 2015 0,65%.

DE PROBLEMATIEK VAN ELEKTRISCHE EN MAGNETISCHE VELDEN

De hoogspanningsinstallaties brengen elektrische en magnetische velden met een extreem lage frequentie (50 Hz) met zich mee. Elia is zich erg bewust van de ongerustheid bij omwonenden over de potentiële gezondheidsrisico's van elektromagnetische velden. Daarom licht Elia het publiek zo volledig mogelijk in en ondersteunt de onderneming het wetenschappelijk onderzoek over de impact van magnetische velden met extreem lage frequentie.

Zo heeft Elia een samenwerkingsakkoord dat volledige wetenschappelijke onafhankelijkheid garandeert met diverse onderzoekscentra en universiteiten die deel uitmaken van de Belgian BioElectroMagnetics Group (BBEMG). In de zomer 2015 lanceerde deze onderzoeksgroep hun nieuwe website www.bbemg.be. De site geeft naast een beschrijving van hun eigen, onafhankelijk onderzoek ook een grondig overzicht van de laatste wetenschappelijke evoluties, en de basisprincipes van elektromagnetische velden worden er didactisch toegelicht. Ten slotte heeft Elia toegang tot de resultaten van hoogwaardig internationaal onderzoek op dit gebied via het Electric Power Research Institute (EPRI) in de Verenigde Staten.

Elia zet volledig in op transparantie en voert, op verzoek van omwonenden, gratis metingen uit van elektrische en magnetische velden. In 2015 werden ongeveer 210 veldmetingen uitgevoerd bij omwonenden en werden een 100-tal vragen voor informatie behandeld.

MEER INFO

- <http://www.elia.be/nl/veiligheid-en-milieu/environmental-compliance/elektrische-en-magnetische-velden>
- www.bbemg.be

BODEMONDERZOEK EN SANERING

Sinds de oprichting van Elia werden in Vlaanderen op meer dan 200 sites bodemonderzoeken uitgevoerd, conform de toepasselijke Vlaamse wetgeving. De ernstige vervuiling die op bepaalde sites werd vastgesteld, is het gevolg van een historische vervuiling door vroegere industriële activiteiten of de nabijheid van gasfabrieken, hoogovens, chemiebedrijven enzovoort. In 2015 werd 1,4 miljoen euro vrijgemaakt voor het onderzoek, de follow-up en de uitvoering van saneringswerken in Vlaanderen.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest hebben na de oprichting van Elia een bodemwetgeving ingevoerd. Bijgevolg heeft Elia de bodemverontreiniging op alle sites proactief geëvalueerd, en op basis daarvan reserves aangelegd voor de mogelijke toekomstige saneringskosten. Om het bodemrisico in Wallonië en Brussel beter te beheren, werden er in 2015 diverse studies en saneringswerken uitgevoerd voor een budget van 600.000 euro.

BEHEER VAN HET LAWAAI VAN ONZE INSTALLATIES

De transformatoren in de hoogspanningsstations produceren een laagfrequent geluid. Het geluidsvolume moet overeenstemmen met de waarden zoals bepaald door de gewestelijke wetgeving, volgens de bestemming van de betrokken zone op de gewestplannen voor ruimtelijke ordening. Bij elke wijziging of uitbreiding van haar installaties verzekert Elia zich ervan dat de geldende waarden niet worden overschreden. Dit gebeurt zowel proactief als op basis van simulaties.

In het geval van door geluidsstudies bevestigde klachten brengt Elia verbeteringen aan in het betrokken station, zoals in 2015 in Merelbeke-Eikenmolenwijk en Anderlecht-Demosthenesstraat.

EEN DRAAGVLAK VOOR DE ELIA-INFRASTRUCTUUR

Elia onderzoekt momenteel hoe de huidige en geplande infrastructuur op lokaal vlak een grotere meerwaarde kan genereren. Zo zou onze infrastructuur beter aangepast kunnen zijn aan de lokale omgeving en op die manier win-winsituaties creëren voor zowel Elia als onze lokale stakeholders. Dit kan dan weer leiden tot een sterker maatschappelijk draagvlak voor de aanwezigheid van Elia's infrastructuur. Het LIFE project is een mooie illustratie van een dergelijke win-winsituatie.

MEER INFO

Meer informatie in het hoofdstuk over duurzame ontwikkeling op pagina 38.

353 Mio€
INVESTERINGEN 2015 (ELIA)

27%
INTEGRATIE VAN HERNIEUWBARE
ENERGIE

ONS INVESTERINGSBELEID

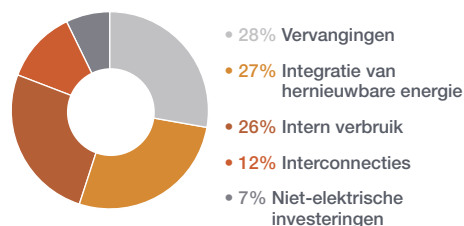
Het investeringsbeleid voor het elektriciteitsnet is van cruciaal belang. Het ligt aan de basis van initiatieven die enerzijds de bevoorradingszekerheid van de huidige klanten garanderen en anderzijds vooruitlopen op de toekomstige behoeften om veilige, betrouwbare en duurzame netten te bouwen voor de transmissie van de elektriciteit van morgen.

De investeringsportefeuille voor elektriciteitsinfrastructuur is verdeeld in drie pijlers:

- **Vervangingen:** vloeien voort uit investeringen in vorige decennia en uit historische noden die volledig of gedeeltelijk zijn blijven bestaan.
- **Herstructurering:** om een antwoord te bieden op nieuwe behoeften, zoals de decentrale productie of de evolutie van conventionele productiesites en verbruikssites.
- **Europese integratie:** om de elektriciteitsmarkten verder te integreren, bij te dragen aan de integratie van hernieuwbare energie op Europees niveau en de Belgische import- en exportmogelijkheden te versterken.

In 2015 werd 353 miljoen euro geïnvesteerd. Voor de volgende jaren verwacht men een beduidende stijging van deze uitgaven.

INVESTERINGEN IN 2015: 353MIO€

HET FEDERALE ONTWIKKELINGSPLAN VOOR DE KOMENDE TIEN JAAR

De minister van Energie, Marie-Christine Marghem, heeft op 18 november 2015 het federale ontwikkelingsplan voor het elektriciteitsnet 2015-2025 goedgekeurd, zoals opgesteld door Elia in samenwerking met de Federale Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau.

Het plan bestrijkt alle investeringen in uitbreiding en vernieuwing die de netbeheerder heeft gepland voor een periode van tien jaar. De raming van de capaciteitsbehoeften van het net houdt onder meer rekening met de 'Studie over de perspectieven van elektriciteitsbevoorrading tegen 2030' van de Federale Algemene Directie Energie en het Federaal Planbureau, en met de prognoses van het Europese ontwikkelingsplan van ENTSO-E (TYNDP).

Het federale ontwikkelingsplan 2015-2025 is het eindresultaat van een overlegproces tussen de Federale Algemene Directie Energie, de federale regulator (CREG), de bevoegde minister voor het mariene milieu, de gewestelijke overheden, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling en het grote publiek.

DE IMPORTCAPACITEIT VERSTERKEN TEGEN 2020

Het plan wil in de eerste plaats de interconnecties aan de grenzen versterken, om de huidige Belgische importcapaciteit van 3.500 MW te verhogen naar 6.500 MW tegen 2020. Dit doel zal worden bereikt dankzij interconnectieprojecten met Duitsland (project ALEGrO) en het Verenigd Koninkrijk (Nemo), en de versterking van de interconnectiecapaciteit met Nederland (Brabo). Er worden ook projecten onderzocht voor de versterking van de interconnecties met Luxemburg en Frankrijk na 2020.

HERNIEUWBARE ENERGIE INTEGREREN

Het plan omvat grote investeringen voor de integratie van hernieuwbare energiebronnen in het elektriciteitssysteem. Zo wil men voor de aansluiting van de offshorewindparken op termijn alle acht domeinconcessies, goed voor een potentieel van 2,3 GW, aansluiten op het landnet. Dit vereist onder meer de realisatie van het Stevin-project, met de bouw van een nieuwe 380 kV-verbinding naar Zeebrugge tegen eind 2017. Het plan identificeert ook een lijst van de noodzakelijke netversterkingen om de decentrale productie te integreren.

POTENTIËLE BIJKOMENDE PRODUCTIE OPVANGEN

Het plan voorziet eveneens in de versterking van de 'backbone' van het interne Belgische 380 kV-net, met het oog op de opname van een reeks projecten voor decentrale productie-eenheden. Deze projecten samen zijn bij een integrale uitvoering goed voor een totaal vermogen van meer dan 3.000 MW.

HET NET VERSTERKEN EN VERNIEUWEN

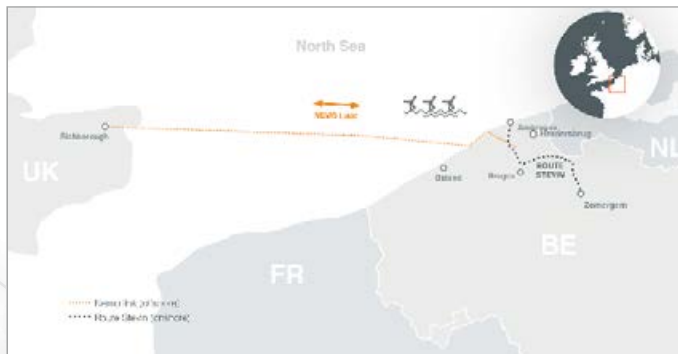
Het plan definieert een reeks investeringen om het net te versterken na een verbruikstoename. Het geeft bovendien een volledige lijst van de projecten die voortvloeien uit de uitvoering van de programma's voor de vervanging van de netuitrusting.

PROJECTEN VOOR INTERCONNECTIE EN NETVERSTERKING

DE WERKEN VOOR HET STEVIN-PROJECT ZIJN GESTART

Het Stevin-project is een belangrijke schakel in de toekomstige elektriciteitsbevoorrading van België en van de kustregio in het bijzonder. Het project versterkt het Belgische hoogspanningsnet door de aanleg van een dubbele hoogspanningsverbinding van 380 kV over een afstand van 47 kilometer tussen Zeebrugge en Zomergem. Daarnaast bouwt Elia ook een nieuw hoogspanningsstation in Zeebrugge en twee nieuwe overgangsstations in Brugge en Damme.

Begin april 2015 vatte Elia de werken van het Stevin-project aan. Het einde van de werken is voor eind 2017 gepland. Om de lokale betrokkenen hierover te informeren vonden verschillende infomarkten plaats. Tijdens deze infomomenten werd stilgestaan bij het waarom van het project, de 10 werkzones en de timing van de werken. Ook de oplossingen die uitgewerkt werden met de betrokken besturen om het project beter te integreren in de omgeving werden voorgesteld.

Nemo Link zal de elektriciteitsbevoorrading in België en het Verenigd Koninkrijk verbeteren en zal deze landen meer toegang geven tot hernieuwbare energiebronnen

Voor de eerste keer in België

Elia installeert voor het eerst in België drie uit Canada geïmporteerde masten op basis van hoogtechnologisch materiaal. Deze masten van polyurethaanhars en koolstofvezel zijn buitengewoon goed bestand tegen breken en veroudering, en hebben weinig onderhoud nodig.

De infrastructuur van Elia omvat dus verschillende soorten masten. Dit verruimt de expertise van Elia en maakt het mogelijk om de technologie te kiezen die het best beantwoordt aan de lokale behoeften.

▶ Op pagina 34 ontdekt u welke andere innovaties momenteel nog worden onderzocht.

Dit project zorgt ervoor dat energie van offshorewindparken aan land kan gebracht worden en doorheen het binnenland getransporteerd kan worden. Stevin maakt ook een internationale verbinding met het Verenigd Koninkrijk mogelijk en versterkt zo de in- en uitvoercapaciteit tussen beide landen. Deze verbinding zal door Nemo Link¹ uitgevoerd worden.

EERSTE STROOMVERBINDING TUSSEN BELGIË EN GROOT-BRITANNIË KOMT EEN STAP DICHTERBIJ

Elia en National Grid tekenden in februari 2015 een joint-ventureovereenkomst voor de realisatie van de eerste onderzeese stroomverbinding tussen Groot-Brittannië en België. Na de voltooiing van het project zal de interconnector een capaciteit toelaten van 1.000 MW. De stroomverbinding zal bestaan uit een 140 kilometer lang kabeltraject tussen Richborough, gelegen aan de kust van Kent, en Herdersbrug bij Zeebrugge, waarbij onderzeese en ondergrondse kabels zullen worden gecombineerd. De elektriciteit zal in beide richtingen stromen tussen de twee landen.

Ondertussen zijn ook de twee leveranciers bekend die de verbinding zullen realiseren. Nemo Link gaat in zee met Siemens en het Japanse J-Power Systems. De 2 EPC²-contracten hebben een gezamenlijke waarde van meer dan 500 miljoen euro. De werken zullen van start gaan in het begin van 2016 en de ingebruikname is voorzien in het eerste kwartaal van 2019.

VOORBEREIDENDE WERKEN VOOR 'HET STOPCONTACT OP ZEE'

Om toekomstige windmolenparken in de Noordzee optimaal op het Elia-net op het vasteland aan te sluiten, onderzoekt Elia de mogelijkheden voor de realisatie van een modulair offshore grid.

Elia werkt samen met de overheden en de producenten van offshore windenergie aan de ontwikkeling van oplossingen voor de aansluiting van de offshore windmolenparken. Zo werd in 2015 het technische ontwerp van een modulair offshore net ontwikkeld. Dit concept ligt in de lijn van de beleidskeuzes die de overheden op dit vlak hebben gemaakt en het hanteert een aanpak met verschillende fases voor de bouw van deze infrastructuur. Elia wenst in 2016 de praktische voorwaarden voor de implementatie van dit project uit te werken in samenspraak met de betrokken overheden en producenten.

¹ Nemo Link is een joint venture tussen National Grid en Elia, de Belgische transmissienetbeheerder, om de onderzeese stroomverbinding tussen beide landen te realiseren.

² EPC = Engineering Procurement Construction

ALEGrO maakt gebruik van gelijkstroomtechnologie. De start van de werken is gepland eind 2017.

Stevin zorgt ervoor dat energie van offshorewindparken aan land kan gebracht worden en doorheen het binnenland getransporteerd kan worden.

Brabo is essentieel voor de verdere groei van de Antwerpse haven en om een betrouwbare en duurzame energievoorziening in het hele land en in West-Europa te waarborgen.

GROEN LICHT VOOR ALEGRO

De Waalse overheid heeft eind 2015 groen licht gegeven voor het tracé van het ALEGrO-project: een nieuwe interconnectielijn tussen België en Duitsland (Aachen Luik Electric Grid Overlay) die een capaciteit van om en bij de 1.000 MW zal hebben. De lijn loopt in België over het grondgebied van 14 Luikse gemeenten. Het gaat om een 50 km lange verbinding die gebruik zal maken van gelijkstroomtechnologie en die over heel het tracé ondergronds zal worden aangelegd. Het voorgestelde tracé is het resultaat van een werk van lange adem en werd vastgelegd in overleg met de betrokken beheerders en overheden. Om bewoonde gebieden te vermijden zal het tracé voornamelijk langs waterwegen, snelwegen en infrastructuur van Infrabel lopen.

De werken zullen ongeveer twee jaar duren, van de bouw van het conversiestation tot de plaatsing van de kabels over heel de lengte van het tracé. De aanvang van de werken is gepland tegen einde 2017. De indienstelling van de interconnectielijn is voorzien voor 2019-2020.

EEN BETERE INTEGRATIE VAN HET BELGISCHE, LUXEMBURGSE EN DUITSE NET

Elia werkt samen met de Luxemburgse transmissienetbeheerder (CREOS) en de Duitse transmissienetbeheerder (Amprion) aan een oplossing om de Belgische en Luxemburgse elektriciteitsnetten beter met elkaar te verbinden en op die manier de bevoorradingszekerheid te vrijwaren. Dit behelst de installatie van een dwarsregeltransformator door CREOS in het hoogspanningsstation van Schiffflange (Luxemburg), alsook de versterking van de Luxemburgse hoogspanningsinfrastructuur. Ook de Belgische en Duitse elektriciteitsmarkten zullen beter geïntegreerd worden om zo tussen België, Luxemburg en Duitsland energie te kunnen verhandelen.

BRABO-PROJECT OP KOERS

De realisatie van het project Brabo zal het Belgisch elektriciteitsnet versterken om de bevoorradingszekerheid van het hele land en in het bijzonder van het Antwerpse havengebied te ondersteunen.

Het project zal in verschillende fases uitgevoerd worden; een eerste stap werd eind 2015 gezet met de installatie van een vierde dwarsregeltransformator aan de grens tussen België en Nederland.

Een half jaar sneller dan aanvankelijk gepland werd de nieuwe dwarsregeltransformator in Zandvliet in dienst genomen. In totaal zijn er nu vier zulke transformatoren aan de grens met Nederland, waardoor Elia over betere controlemiddelen beschikt voor de fluxen in de netten en het zo de kritieke fases in de winterperiode beter kan opvangen. Stroom die uit Nederland wordt geïmporteerd zal dankzij de vierde transformator beter verspreid worden over het net. Dat betekent een belangrijke verbetering van de betrouwbaarheid van het hoogspanningsnet. Tegelijk biedt het ook meer mogelijkheden om de internationale energie-uitwisselingen te kunnen opvangen.

In 2016 zal nog de tweede verbinding tussen Doel en Zandvliet op 380 kV gebracht worden, wat nodig is om meer stroom te kunnen invoeren uit Nederland. Dan is het project 'Brabo fase I' afgesloten.

VERNIEUWING EN VERSTERKING HOOGSPANNINGSLIJN VAN ZANDVLIET TOT MERCATOR

In een volgende stap (Brabo fase II) zal Elia de hoogspanningslijn Zandvliet - Lillo - Liefkenshoek vernieuwen en versterken. In maart 2015 keurde de Vlaamse overheid het finale rapport van het MER-plan (milieueffectenrapport) goed. De volgende mijlpaal is de definitieve vaststelling van het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan in 2016.

Een belangrijke stap daarbij is het openbaar onderzoek. In de aanloop naar dit openbaar onderzoek organiseerde Elia in september 2015 twee infomarkten in Stabroek en het district

Berendrecht - Zandvliet en Lillo. Tijdens die infomarkten gaf Elia toelichting aan de inwoners over de geplande vernieuwing en versterking van de hoogspanningslijn langs de A12 en het ruimere Brabo-project. Het was geen klassieke hoorzitting maar een infomarkt waarbij geïnteresseerde inwoners vrij konden komen en gaan, tussen de informatiepanelen wandelen en vragen stellen aan de medewerkers van Elia.

Het einde van 'Brabo fase II' is in 2019 gepland.

In een derde fase zal Elia de nieuwe bovengrondse 380 kV-lijn Zandvliet - Lillo - Liefkenshoek met twee draadstellen uitrusten (Brabo fase III).

DE OOSTLUS GEEFT KANSEN AAN HERNIEUWBARE ENERGIE

In juni 2015 heeft Elia de werken voor de 'Oostlus' aangevat. Dit project zal de hoogspanningslijn van 21 kilometer door de gemeenten Bütgenbach, Malmédy, Waimes en Amblève versterken, zodat deze lijn de productie van hernieuwbare energie in de regio kan opnemen.

Omdat Elia zich bewust is van de impact op het landschap voor de omwonenden, heeft de Groep samen met het Belgische bedrijf Ronveaux een nieuw type van hoogperformante betonmasten ontwikkeld. Deze technologie combineert stevigheid met esthetiek,

“

Als op energievlak een modern land de plicht heeft om over voldoende productiecapaciteit te beschikken om aan zijn energievraag te voldoen en het net de nodige flexibiliteit te geven, dan is het ondenkbaar dat elk land afzonderlijk deze doelstellingen gaat realiseren zonder de middelen van de andere landen in aanmerking te nemen. Vanuit politiek, economisch en technisch oogpunt is interconnectie een absolute noodzaak. De Europese Unie moet een equivalente unie van de netten krijgen.

Marie-Christine Marghem, Belgisch minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame Ontwikkeling

NEMO LINK

140 km

STROOMVERBINDING

zodat de masten duurzaam in het landschap worden geïntegreerd. Elia en Ronveaux werden door de Federatie van de Betonindustrie bekroond voor dit innoverende ontwerp.

In 2015 werden een dertigtal van deze masten geïnstalleerd op het tracé van de Oostlus. Het einde van de werken is gepland voor 2017.

VERSTERKING VAN DE BESTAANDE BACKBONE IN OOST-LIMBURG

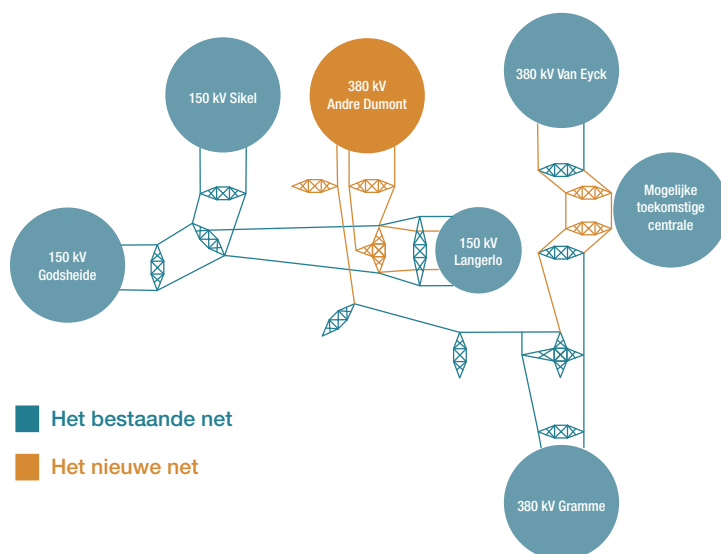
Opdat de energie-uitwisseling met onze buurlanden beter en verder geïntegreerd zou kunnen worden, dient Elia de nodige aanpassingen aan het transmissienet te voltooien. Het 380 kV-net vormt de backbone van ons Belgische elektriciteitsnet.

Elia heeft in 2015 de 380 kV-verbindingen tussen de hoogspanningsstations van Gramme en Van Eyck versterkt met een tweede draadstel. Een nieuw hoogspanningsstation (André Dumont) werd gebouwd, wat ook een aantal wijzigingen gevraagd heeft in het 150kV-net richting Langerlo. De betrokken gemeentes zijn Genk, Bilzen, Zutendaal, As, Maasmechelen, Dilsen-Stokkem, Maaseik en Kinrooi.

ALEGRO EN NEMO: INTERCONNECTIES OP GELIJKSTROOM

Hoogspanningsgelijkstroom biedt de mogelijkheid om efficiënt elektriciteit te transporteren over lange afstanden. De stroom kan perfect worden gecontroleerd en heeft operationele voordelen voor de transmissienetten, die zich moeten aanpassen aan het variabele karakter van bepaalde op het net aangesloten hernieuwbare energiebronnen.

VERSTERKING VAN DE BESTAANDE BACKBONE IN OOST-LIMBURG

■ Het bestaande net

■ Het nieuwe net

De Europese Commissie heeft de projecten Nemo en ALEGrO geselecteerd als Projects of Common Interest (PCI)

Om aanspraak te maken op het PCI-statuut, moet een project:

- beduidende voordelen opleveren voor ten minste twee lidstaten van de Europese Unie;
- bijdragen aan de integratie van de markten en een betere concurrentie;
- de energiebevoorradingszekerheid bevorderen;
- bijdragen aan de beperking van de CO₂-uitstoot.

HET ELEKTRICITEITS-SYSTEEM BEHEREN

In de context van een geïnterconnecteerd continentaal Europees net waakt Elia doorlopend over het evenwicht in haar regelzone. Elektriciteit kan niet op grote schaal worden opgeslagen. Het evenwicht tussen de productie en het verbruik moet dan ook ononderbroken en in real time behouden blijven.

77,2 Twh
BELASTING VAN HET ELIA-NET

+ 19,3%
IMPORT

DAG NA DAG HET EVENWICHT BEHEREN IN REAL TIME

De operatoren die via het nationaal controlecentrum 24 uur per dag waken over de goede evenwichtswerking en besturing van het net moeten regelmiddelen kunnen inschakelen. Ze beschikken daarom over producten voor het beheer van het elektriciteitssysteem, de zogeheten 'ondersteunende diensten'. Deze producten dragen bij aan het behoud van de frequentie en de spanning, de opheffing van congesties en het ogenblikkelijke beheer van het evenwicht tussen de productie en het verbruik. Er bestaan drie verschillende producten voor het evenwicht van het elektriciteitssysteem:

- **Primaire reserve (R1):** wordt automatisch geactiveerd, na 0 tot 30 seconden. In geval van een ernstig onevenwicht zijn alle Europese transmissienetbeheerders solidair en kunnen ze binnen de 15 minuten twee gelijktijdige ernstige incidenten (de uitval van 2 productie-eenheden van 1.500 MW) dekken.
- **Secundaire reserve (R2):** wordt automatisch en continu geactiveerd, zowel stijgend als dalend, na 30 seconden tot 15 minuten, om het netevenwicht in stand te houden.
- **Tertiaire reserve (R3):** wordt op verzoek van Elia manueel geactiveerd om het hoofd te bieden aan een ernstig onevenwicht in de zone die Elia beheert en/of om congestieproblemen op te lossen. Deze reserve bestaat in verschillende soorten, naargelang de productie of de afname moet worden beheerd.

Het controlecentrum coördineert de energiestromen op het net in nauwe samenwerking met internationale coördinatiecentra zoals Coreso, en met de transmissienetbeheerders van de buurlanden. De betrouwbaarheid van het elektriciteitssysteem en de bevoorradingszekerheid van het land hangen af van hun goede samenwerking.

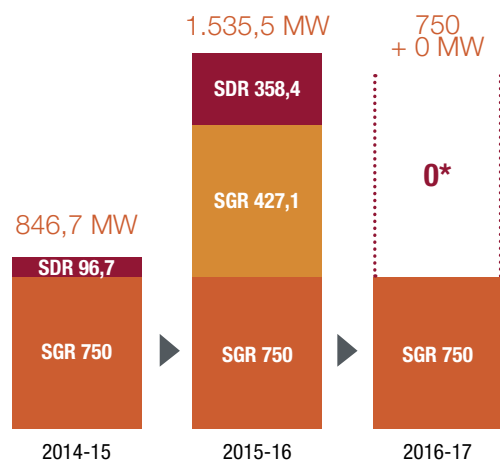
MAANDELIJKSE AANKOOP VAN PRIMAIRE EN SECUNDAIRE RESERVES

Sinds 2014 heeft Elia haar proces voor de aankoop van primaire en secundaire reserves verder ontwikkeld. Ze koopt nu op maandelijkse basis een deel van het volume van deze reserves.

Deze evolutie naar aankopen op korte termijn past in de strategie van Elia om de deelneming van nieuwe technologieën mogelijk te maken en tegelijkertijd de inherente risicopremie van dit type contracten te beperken. Met het oog hierop heeft Elia een veilingplatform ('STAR') ontwikkeld, zodat de marktactoren kunnen deelnemen aan het proces.

In 2015 heeft Elia elke maand 100% van het volume aan primaire en secundaire reserves aangekocht, namelijk 83 MW primaire reserve en 140 MW secundaire reserve.

STRATEGISCHE RESERVEVOLUME

* Beslissing van de minister van Energie op 15 januari 2016.

R2 DOWN WIND

Elia heeft in samenwerking met Windvision, Eneco en Enercon onderzocht hoe de windparken een bijdrage kunnen leveren aan de secundaire reserve.

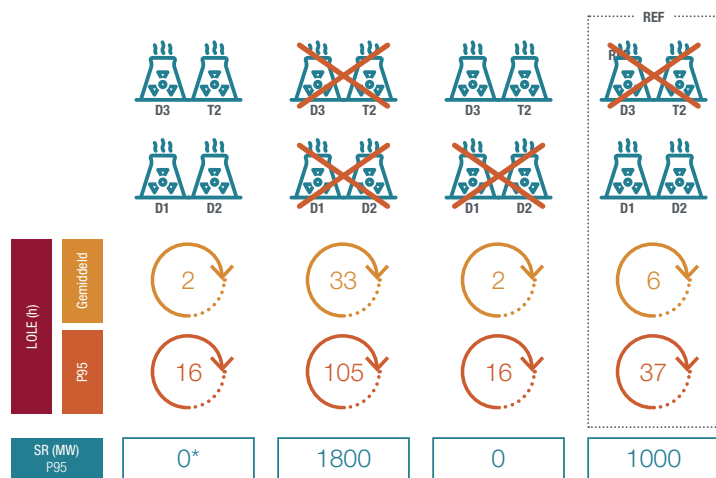
MEER INFO

Meer informatie hierover vindt u in het hoofdstuk 'Innovatie' (pagina 34).

DE STRATEGISCHE RESERVE

Het concept van de strategische reserve werd tijdens de winter 2014-2015 voor het eerst geïmplementeerd. De strategische reserve werd ingevoerd om het hoofd te bieden aan de structurele schaarste van geïnstalleerde productiecapaciteit in België door de tijdelijke of definitieve sluiting van centrales (om economische of technische redenen). Het heeft als doel om bij te dragen aan de bevoorradingszekerheid in de winter. De strategische reserve is er met andere woorden om te garanderen dat het elektriciteitsverbruik kan worden gevoed door de in het land beschikbare productiecapaciteit en de import, zelfs tijdens de verbruikspiek.

In de aanloop naar elke winterperiode organiseert Elia in opdracht van de minister van Energie een offerteaanvraag bij de centrales die hun sluiting hebben aangekondigd en bij de actoren van het vraagbeheer. De op die manier samengestelde reserve kan tussen 1 november en 31 maart worden geactiveerd en mag niet op andere markten worden gebruikt. Elk jaar worden de behoeften aan strategische reserves voor de volgende winter geëvalueerd.

SR 2016-17: SENSITIVITEIT NUCLEAIR PARK

* beperking van de importcapaciteit

De strategische reserve wordt geactiveerd wanneer er (op basis van economische of technische criteria), op de vooravond van de betrokken dag of enkele uren vooraf, een toestand van 'structureel tekort' wordt vastgesteld volgens de marktprognoses of de informatie waarover Elia beschikt.

De strategische reserve voor de winter 2015-2016 bestaat deels uit capaciteit die al sinds 2014 is gecontracteerd (met een contract van 3 jaar) en deels uit een nieuwe reserve. Op 1 november 2015 was de volgende capaciteit beschikbaar voor de strategische reserve:

- 750 MW sinds 2014 gecontracteerde productiecapaciteit;
- 427,1 MW bijkomende productiecapaciteit, onder een contract van een jaar;
- 358,4 MW capaciteit uit de beperking van het verbruik, onder een contract van een jaar.

DE STRATEGISCHE RESERVE VOOR DE WINTER 2016-2017

Op 13 november 2015 heeft Elia haar voorlopige rapport over de Belgische behoefte aan strategische reserve voor de komende drie jaar overgemaakt aan de minister van Energie. Voor de winter 2016-2017 zou een strategische reserve van 1.000 MW nodig zijn, volgens een referentiescenario waarin de centrales Doel 3 en Tihange 2 niet beschikbaar zouden zijn.

In december 2015 zijn deze twee kerncentrales echter opnieuw in bedrijf genomen en werd de verlenging van Doel 1 en Doel 2 bevestigd voor een periode van tien jaar.

In deze omstandigheden heeft de minister van Energie in het begin van 2016 te kennen gegeven dat er voor de winter van 2016-2017 geen bijkomende strategische reserve nodig is.

MEER INFO

Lees het volledige rapport:
<http://www.elia.be/nl/over-elia/newsroom/news/2015/Bevoorradingzekerheidsstudie-voor-Belgie-Nood-aan-strategische-reserve-winter-2016-17>

HERZIENING AFSCHAKELPLAN

Sinds de goedkeuring van het ministerieel besluit van 13 november 2015 beschikt Elia over een nieuwe wettelijke basis voor de toepassing van het afschakelplan. De aangepaste versie van het plan omvat belangrijke verbeteringen (tegenover de versie van 2005), met name:

- een betere definitie van noodsituaties;
- een meer nauwkeurige beschrijving van zogeheten 'prioritaire' verbindingen waarvan de onderbreking redelijkerwijs beperkt is;
- meer nauwkeurige criteria voor het onderscheid tussen plotse verschijnselen, dreigende schaarste of reële schaarste.

Dit nieuwe afschakelplan geeft een toereikend antwoord op de vragen en problemen die werden geïdentificeerd toen België werd geconfronteerd met een schaarsterisico.

ZONSVERDUISTERING: FEILLOZE SAMENWERKING TUSSEN DE EUROPESE TRANSMISSIENETBEHEERDERS

De bevoorradingszekerheid van de Europese bedrijven en burgers bleef tijdens de zonsverduistering in de ochtend van 20 maart 2015 gevrijwaard. De transmissienetbeheerders konden de snelle schommelingen in de fotovoltaïsche productie en hun moeilijk voorspelbare impact op de vraag probleemloos opvangen dankzij een zorgvuldige voorbereiding en een nauwe samenwerking op Europees en regionaal niveau.

In België beperkte het bewolkte weer de impact van de verduistering op de productie uit zonne-energie.

AMPACIMON: INNOVATIE TEN DIENSTE VAN DE BEVOORRADINGSZEKERHEID

Elia heeft met de firma Ampacimon samengewerkt aan de ontwikkeling van een 'Dynamic Line Rating'-concept en heeft sensoren van Ampacimon geïnstalleerd op de belangrijkste interconnectielijnen met de buurlanden. Dankzij deze meetapparaten, die voornamelijk ontworpen zijn voor metingen in real time, kan Elia in gunstige omstandigheden de transmissiecapaciteit optimaliseren van de lijnen die ermee uitgerust zijn. Bij wind en een lage omgevingstemperatuur worden de luchtlijnen immers beter gekoeld en kunnen ze meer elektriciteit vervoeren.

Toen een dwarsregeltransformator in Zandvliet uit bedrijf werd genomen (van 22 augustus tot 29 oktober 2015), kon Elia dankzij deze maatregel de netveiligheid in real time garanderen zonder grote volumes energie op internationaal niveau te moeten Herschikken.

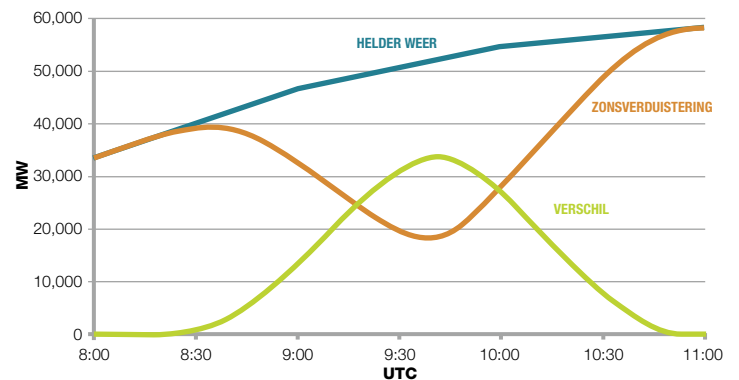
Momenteel wordt onderzocht of het mogelijk is om Ampacimon ook te gebruiken voor een verhoging van de importcapaciteit, rekening houdend met de weersomstandigheden en zonder de netveiligheid in real time in het gedrang te brengen.

Verskillende vertegenwoordigers van buitenlandse beheerders van hoogspanningsnetten bezoeken Elia geregeld om kennis te maken met dit nieuwe concept. De oplossing van Ampacimon wordt intussen al geëxporteerd naar Europa, Noord- en Zuid-Amerika en het Midden-Oosten.

MEER INFO

Meer netinnovaties vindt u op pagina 34.

ANALYSE DOOR ENTSO-E VAN DE IMPACT VAN DE ZONSVERDUISTERING OP 20 MAART 2015

IN ENKELE CIJFERS

Elia publiceert elke dag gegevens over de belasting van haar net. In 2015 steeg de belasting van het Elia-net heel lichtjes, van 77,1 TWh in 2014 naar 77,2 TWh in 2015. De belasting omvat twee categorieën van verbruik/afname en de verliezen:

- enerzijds het verbruik van de rechtstreeks op het net van Elia aangesloten industriële klanten (dus hun afname plus hun lokale productie): 28.466,2 GWh.
- anderzijds de afname van de distributienetbeheerders, die de energie vervoeren naar de op hun netten aangesloten klanten (industrie, professionele klanten, instellingen en residentiële klanten): 48.763,2 GWh hetzij 63%.

De maximale belasting van het Elia-net werd op 2 januari 2015 om 18.00 uur geregistreerd. Ze bedroeg 12.696 MW: dat is 9,5% onder het absolute record van 17 december 2007 (14.033 MW), en 0,3% onder de in 2014 genoteerde maximale waarde (12.736 MW op 4 december).

Het laagste belastingniveau (5.530 MW) werd waargenomen op 2 augustus 2015 om 14.30 uur. Het lag 0,6% onder de in 2014 waargenomen laagste waarde (5.895 MW op 8 juni).

IMPORT EN EXPORT

De fysieke import en export (gemeten op de interconnectielijnen) bestaat voor België enerzijds uit de import en export tussen de regelzone van Elia en de naburige regelzones (Frankrijk en Nederland) en anderzijds uit de import en export binnen de regelzone van Elia, tussen België en het Sotel/Twinerg-net in het Groothertogdom Luxemburg.

De importtrend is met 19,3% gestegen, met een importsaldo van 21,0 TWh tegenover 17,6 TWh in 2014. De export is met 54,1% gedaald. Er is geen significant verschil op basis van de grenzen.

De fysieke uitwisseling van elektriciteit met de buurlanden bedroeg 26 TWh in 2015, een stijging met 4,8% tegenover 24,8 TWh in 2014.

DE MARKTWERKING FACILITEREN

De netten van de Elia groep maken deel uit van het geïnterconnecteerde Europese continentale net, dat zich uitstrekt van Portugal tot Bulgarije en van Noorwegen tot Italië. De Groep werkt dan ook actief met de Europese marktactoren samen voor de ontwikkeling van projecten die de integratie van de Europese markt bevorderen. Elia toont hiermee dat het verder kijkt dan de grenzen. 2015 werd gekenmerkt door belangrijke ontwikkelingen voor de integratie van de Europese markten.

4.500 MW

GEÏMORTEERD IN BELGIË
TIJDENS DE ZONSVERDUISTERING
(TUSSEN 18U EN 19U) OP 22 JUNI

+ 35%

IMPORTCAPACITEIT TIJDENS
HET JAARLIJKSE PIEKVERBRUIK
DANKZIJ FLOW-BASED
MARKTKOPPELING

We moeten het gemeenschappelijke regelpakket voor de interne markt voltooien, om de resterende barrières voor een goed geïntegreerde markt weg te nemen. Dat vereist een samenwerking met de regelgevende instanties en stakeholders op nationaal en Europees niveau, om het bestaande wettelijke kader volledig te implementeren en waar nodig uit te breiden, met inbegrip van een snelle goedkeuring van de belangrijkste netcodes.

Miguel Arias Cañete - Commissaris voor Klimaat en Energie - Brussel, Conferentie over het Europese energiebeleid en concurrentievermogen - 17 november 2014

NAAR EEN GEÏNTEGREERDE MARKT

Dat de marktactoren kunnen beschikken over transmissiecapaciteit tussen de verschillende landen schept een economische meerwaarde voor de hele samenleving. Het maakt de energiemarkten toegankelijker en dus competitiever, omdat ze minder op de eigen nationale markt geconcentreerd zijn. De consument krijgt toegang tot de goedkoopste energie waar die beschikbaar is.

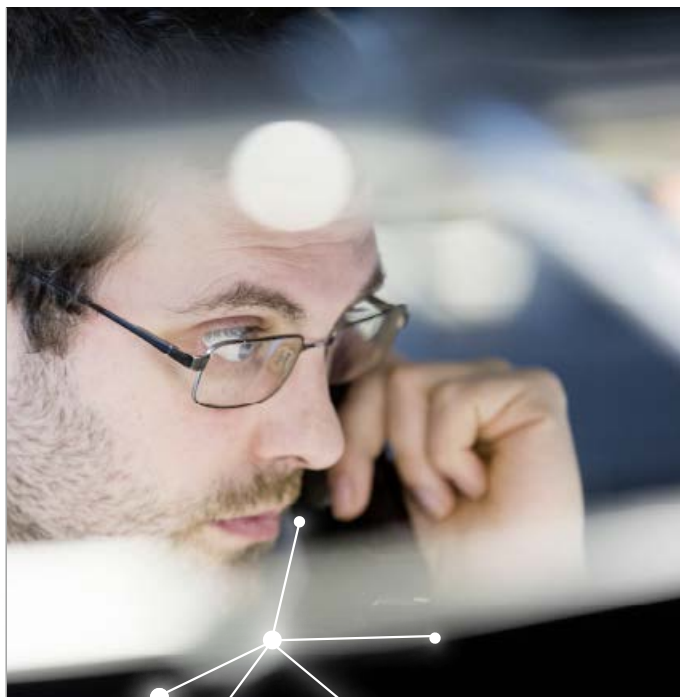
EUROPESE HARMONISATIE VAN DE REGELS VOOR DE ELEKTRICITEITSMARKT

In 2015 werden verscheidene Europese netcodes goedgekeurd, die werden opgesteld volgens de voorstellen van de Europese transmissienetbeheerders. Deze codes gaan uit van de Europese Commissie, die een gemeenschappelijk wetgevend kader voor de energiemarkt van de lidstaten wil scheppen. Europa wil op deze manier de initiatieven voor een betrouwbare, competitieve en koolstofarme pan-Europese energiemarkt bevorderen. Daarnaast vormt elke netcode een integraal onderdeel van de dynamiek voor de totstandbrenging van een interne energiemarkt en het bereiken van de energiedoelstellingen 20-20-20 van de Europese Unie.

In België is Elia van start gegaan met het project ENCODE, dat deze netcodes op nationaal vlak moet implementeren. Elia is op verzoek van de Federale Algemene Directie Energie een overleg met de marktactoren gestart in de Users' Group van Elia, over de belangrijkste aspecten van de implementatie van de codes.

MEER INFO

op <http://networkcodes.entsoe.eu>.

Een Europese geïntegreerde markt waarbij de consument toegang heeft tot de goedkoopste energie waar die beschikbaar is.

LANCERING VAN EEN NIEUW EUROPEES TRANSPARANTIEPLATFORM

Op 5 januari 2015 lanceerde ENTSO-E in samenwerking met Elia en de veertig andere transmissienetbeheerders het nieuwe transparantieplatform over de Europese elektriciteitsmarkt. Dankzij dit platform beschikken de marktactoren en het grote publiek over drie keer meer marktgegevens dan met het vorige platform.

De nieuwe tool is het gevolg van de verplichtingen van de Europese verordening nr. 543/2013 over de toezending en publicatie van gegevens over de elektriciteitsmarkten.

Het nieuwe portaal stelt gegevens over het Europese elektriciteitsnet, zoals de belasting per land, de elektriciteitsproductie, de evenwichtsgegevens van de elektriciteitszones en het congestiebeheer, ter beschikking van iedereen. De gegevens zijn afkomstig van de transmissienetbeheerders en andere marktactoren, van producenten tot grote verbruikers.

MEER INFO

Het platform is toegankelijk via de volgende link: <https://transparency.entsoe.eu>

ALS MARKTFACILITATOR LEVERT ELIA INTERCONNECTIECAPACITEIT MET DRIE VERSCHILLENDE TIJDSHORIZONTEN:**DRIE MARKTEN MET EEN VERSCHILLENDE TIJDSHORIZON**

De Europese visie voor een geïntegreerde elektriciteitsmarkt impliceert dat de stakeholders op verschillende vlakken samenwerken om methodes en diensten te ontwikkelen die de realisatie ervan bevorderen. Elia treedt hier op als marktfacilitator en levert interconnectiecapaciteit met drie verschillende tijdshorizonten:

1. LANGETERMIJNMARKT**Nieuwe toekenningsregels voor grensoverschrijdende transmissiecapaciteit op lange termijn**

Na een proefproject met de implementatie van de netcodes werden er nieuwe regels opgesteld voor de toewijzing van grensoverschrijdende capaciteitsrechten op lange termijn (EU HAR¹). Ze zijn gebaseerd op de versie van de netcode voor de toewijzing van grensoverschrijdende capaciteitsrechten (NC FCA²) van 2 april 2014. De regels zijn goedgekeurd door de nationale regelgevende instanties van de regio Centraal-West-Europa en zijn van kracht sinds 1 januari 2016.

De vervanging van de 'Fysieke Transmissierechten' door de 'Financiële Transmissierechten Opties' (FTR-opties) betekent een belangrijke aanpassing van de nieuwe toewijzingsregels voor de Belgische grenzen.

De fysieke transmissierechten geven de marktactoren de keuze om de transmissiecapaciteit zelf te gebruiken, terwijl met de FTR-opties de transmissiecapaciteit wordt toegewezen via de marktkoppeling op dag D-1.

De FTR-opties met een positief prijsverschil tussen de importerende en exporterende elektriciteitsbeurs zullen een compensatie ontvangen die gebaseerd is op dit prijsverschil en het toegewezen volume aan grensoverschrijdende capaciteit. De liquiditeit en de transparantie van de day-aheadmarkt zouden beter moeten worden.

¹ European Harmonized Allocation Rules.

² Network Code on Forward Capacity Allocation.

49%

AANDEEL VAN DE HOLDING HGRT
IN DE EPEX SPOT-BEURS

17%

AANDEEL VAN ELIA
IN DE HOLDING HGRT**Nieuwe fase in de oprichting van veilingbureaus**

In 2015 fuseerden de veilingbureaus CASC.EU en CAO (Central Allocation Office), die tot dan waren belast met de toewijzing van de jaarlijkse, maandelijkse en dagelijkse capaciteitsrechten aan heel wat Europese grenzen. De twee entiteiten zijn op 1 september 2015 samengesmolten tot het JAO (Joint Allocation Office). Sinds het begin van 2016 treedt het JAO op als veilingbureau voor onder meer de toewijzing van de capaciteitsrechten, in het bijzonder aan alle grenzen van de regio's Centraal-West-Europa en Centraal-Oost-Europa. Het JAO levert diensten aan 20 Europese transmissienetbeheerders in 17 landen, waaronder Elia en 50Hertz.

2. DAY-AHEADMARKT**Go live van de flow-based marktkoppeling**

Op 20 mei 2015 kondigde Elia samen met zeven andere projectpartners de succesvolle lancering aan van de nieuwe flow-based methodologie die de efficiëntie van de grensoverschrijdende elektriciteitsmarkt van Centraal-West-Europa (CWE) moet optimaliseren. Deze belangrijke stap in de richting van een geïntegreerde elektriciteitsmarkt past in de benadering van de Network Code on Capacity Allocation and Congestion Management die in augustus 2015 van kracht werd.

Tot dan toe werd de internationale uitwisseling van elektriciteit in Centraal-West-Europa (CWE) bepaald op basis van de aan elke grens beschikbare transmissiecapaciteit.

Het nieuwe flow-based model is gebaseerd op een meer gedetailleerde modellering van de netelementen, zodat men capaciteiten kan toewijzen per hoogspanningsverbinding in plaats van per grens. Dit complexer maar nauwkeuriger systeem geeft de marktactoren toegang tot meer gedetailleerde informatie en creëert meer import- en exportmogelijkheden.

Het flow-based model heeft het voordeel dat er rekening wordt gehouden met de fysieke spreiding van de stromen uit de internationale uitwisselingen en hun impact op de netelementen. Op die manier kan men meer energie op dagelijkse basis uitwisselen. De prijs van de elektriciteit op de Belgische groothandelsmarkt is sinds mei 2015 gedaald. Bovendien hebben de prijzen in de CWE-regio de neiging om samen te vallen. Elia en de andere partners in het project blijven zich inspannen om het huidige systeem voortdurend te verbeteren.

Importrecord dankzij flow-based marktkoppeling

Op 22 juni importeerde België tussen 18 en 19 uur 4.500 MW, ongeveer 42% van de op dat ogenblik waargenomen totale belasting - een nieuw record. Dit uitzonderlijke importniveau werd mogelijk gemaakt door het nieuwe flow-based marktkoppelingsmechanisme.

Hoewel de maximale netcapaciteit bijna werd bereikt, bleef de situatie onder controle dankzij de uitstekende voorbereiding en coördinatie door het nationaal controlecentrum van Elia, door Coreso – het technische coördinatiecentrum van de stroomnetten in Centraal-West-Europa – en de netbeheerders van de buurlanden.

Sinds de lancering van de flow-based marktkoppeling in de CWE-zone is België regelmatig in staat om 4.500 MW te importeren wanneer de toestand in de buurlanden dit toelaat. Een capaciteit van 4.500 MW komt overeen met 35% van de jaarlijkse verbruikspiek, die op ongeveer 13.000 MW wordt geschat.

3. INTRADAYMARKT

De intradaymarkten winnen aan belang, vooral omwille van het groeiende aandeel van de variabele energiebronnen (wind en zon). Ze stellen de leveranciers in staat om hun portefeuille in real time zo scherp mogelijk af te stemmen op de reële vastgestelde wijzigingen. De Europese Commissie heeft voor de intradaymarkt een streefdoel bepaald, dat gebaseerd is op de continue energiehandel wanneer de transmissiecapaciteit tussen de zones impliciet wordt toegewezen.

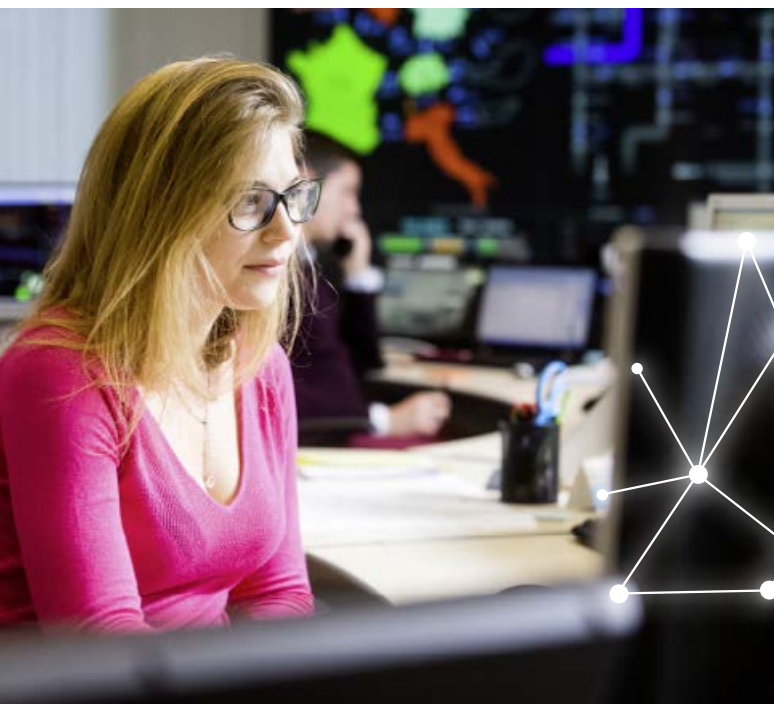
Cross border intraday

De energiebeurzen en de netbeheerders werken samen aan de invoering van een gemeenschappelijk systeem dat zal deelnemen aan de geïntegreerde intradaymarkt.

Het is de bedoeling om de marktactoren een transparante en efficiënte omgeving voor de intradaymarkt te bieden, waar ze hun intradayposities vlot kunnen verhandelen. Zo zal de markt voordeel halen uit de beschikbare liquiditeit op zowel de nationale als de buitenlandse markt. Om dit te realiseren, moeten de netbeheerders hun interconnectiecapaciteit beschikbaar stellen en de mechanismen aan de verschillende grenzen op elkaar afstemmen.

Integratie van de Europese energiebeurzen

De activiteiten van de groep APX (waarvan de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex deel uitmaakt) en van EPEX Spot werden in 2015 onderling geïntegreerd. Zo is een elektriciteitsbeurs ontstaan die actief is in de volledige regio van Centraal-West-Europa en het Verenigd Koninkrijk. De marktactoren beschikken nu over een geharmoniseerd geheel van regels en tools die transacties in de gehele regio vergemakkelijken. De holding HGRT, waarvan Elia 17% in handen heeft, heeft voortaan een aandeel van 49% in de EPEX Spot-beurs.

De nieuwe flow-based methodologie moet de efficiëntie van de grensoverschrijdende elektriciteitsmarkt optimaliseren in de Centraal-West-Europese regio (CWE).

OPLOSSINGEN ONTWIKKELEN VOOR **HET NET** **VAN MORGEN**

Om de energietransitie en de evolutie van het businessmodel te ondersteunen, investeert Elia nu al in het onderzoek naar innoverende oplossingen die bijdragen tot de bevoorradingszekerheid in België en Europa. Elia speelt in dit kader een baanbrekende rol in elk van haar drie activiteiten: het infrastructuurbeheer, de operationele uitbating van het systeem en de integratie van de Belgische markten in de Europese context.

Naast de projecten die de Groep onderneemt met partners zoals ondernemingen, universiteiten en technologieleveranciers, bevordert ze ook innovatie in haar bedrijfscultuur. Zo wil ze al haar medewerkers de kans geven om innoverende ideeën voor te stellen en in de praktijk te brengen.

De innovatieprojecten van de Groep in samenwerking met Belgische en Europese partners zijn georganiseerd in drie pijlers.

INFRASTRUCTUURBEHEER: UITBLINKEN IN HET BEHEER VAN DE ASSETS VAN HET TOEKOMSTIGE NET

Innoveren om uit te blinken in het beheer van de assets van de toekomst. Deze projecten hebben vooral betrekking op de evolutie naar netten op gelijkstroom en een voorspellende vorm van assetbeheer.

BEST PATHS: NIEUWE TECHNOLOGIEËN VERSTERKEN HET NET

Best Paths, dat vijf demonstratieprojecten omvat, is bedoeld om nieuwe technologieën (met gelijkstroom en wisselstroom) te testen en hun voordelen te presenteren, met innovatieve benaderingen voor de integratie van meer hernieuwbare energie in het elektriciteitsnet.

De Elia groep leidt de demonstratie **iRock.eu** ('Innovative Repowering of Corridors'), die zich richt op de installatie en het gebruik van technologieën om de efficiëntie van bovengrondse lijnen op wisselstroom te verbeteren. In het kader van het project Stevin zullen twee nieuwe technologieën worden toegepast. Op de masten van een bestaande lijn van 150 kV zullen isolerende armen worden geïnstalleerd. Dankzij deze aanpassing zal men de spanning kunnen verhogen naar 380 kV zonder nieuwe masten te moeten bouwen. Geleiders met de HTLS-technologie (High Temperature Low Sag), die de doorhang van de lijn bij hoge temperatuur beperkt, zullen het eveneens mogelijk maken om het vermogen van de nieuwe lijnen van 380 kV te verhogen.

MEER INFO

<http://www.bestpaths-project.eu/>

Elia is ook betrokken bij **de modellering van het gedrag van HVDC-omzetters** (High Voltage Direct Current). In dit kader analyseert men het gedrag van de omzetters die wisselstroom (AC) converteren in gelijkstroom (DC). Deze studie is bijzonder nuttig voor het beheer van het Europese net in de aanloop naar de constructie en de integratie van de interconnecties ALEGrO en Nemo, die op gelijkstroom zullen werken. De studie onderzoekt de gevolgen van een nieuw HDVC-systeem voor het bestaande AC-systeem. Men zal ook de haalbaarheid van de door diverse leveranciers voorgestelde oplossingen testen.

DRONES: HET NET VEILIGER EN EFFICIËNTER ONDERHOUDEN

Gelet op de grootschalige investeringen in onze hoogspanningsnetten tijdens de komende jaren, moeten de operationele en onderhoudsdiensten veilig en doeltreffend worden uitgevoerd. In deze context heeft Elia in het begin van 2015 een drone aangekocht om na te gaan welke mogelijkheden deze innovatie kan bieden voor het onderhoud van het net.

Volgens de huidige wetgeving mogen er geen drones in het Belgische luchtruim worden gebruikt. Het Directoraat-Generaal Luchtvaart heeft Elia echter een bijzondere vergunning verleend om tests in een reële situatie te kunnen uitvoeren op een terrein van Elia in Genk. Elia hoopt in de toekomst een vergunning te krijgen om drones in te zetten op haar elektriciteitsstracé.

System operation: het elektriciteitssysteem 2.0 ontwikkelen en beheren

Market facilitation: het best geplaatst blijven om de marktwerking te faciliteren

Asset management: uitblinken in het beheer van de activa van het toekomstige net

Naast gedetailleerde inspecties met een uiterst precieze camera maakt deze technologie de ontwikkeling mogelijk van een nieuwe werkmethode om lijnen en masten snel en van nabij te inspecteren, zonder dat de stroomtoevoer moet worden onderbroken en met minder risico's op het vlak van de veiligheid.

BESTGRID: DE AANVAARDING VAN INFRASTRUCTUURPROJECTEN BEVORDEREN

Langdurige procedures voor het verkrijgen van vergunningen vertragen vaak de uitvoering van ontwikkelingsprojecten. Om de aanvaarding van de projecten te verbeteren en de vergunningsprocessen te vergemakkelijken, heeft de vereniging Renewables Grid Initiative (RGI) het Europese project 'BestGrid' gelanceerd, dat nieuwe samenwerkingsmethodes tussen alle stakeholders van een project onderzoekt. Er zijn pilootprojecten geïdentificeerd in België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. Elke deelnemende netbeheerder heeft nauw samengewerkt met lokale ngo's, om nieuwe benaderingen en werkmethodes in te voeren en te testen.

Elia heeft met IEW (Inter-Environnement Wallonië) samengewerkt aan het opstellen van een actieplan voor de stakeholders in een project voor een ondergrondse hoogspanningskabel (150 kV) tussen de stations Eigenbrakel en Waterloo. Een soortgelijk initiatief werd ondernomen met de BBL (Bond Beter Leefmilieu), om de samenwerking met de stakeholders in de vergunningsprocedure van het project Stevin naderhand te evalueren.

In oktober 2015 waren de conclusies gekend. Zij benadrukken het belang van persoonlijke en relationele interacties om de betrokkenheid van de stakeholders te bevorderen, samen met de behoefte aan een specifieke aanpassing van de door BestGrid voorgestelde beste praktijken voor het geplande project.

MEER INFO

De besluiten van het project zijn te vinden op <http://www.bestgrid.eu>

UITBATING VAN HET SYSTEEM: HET ELEKTRICITEITSSYSTEEM 2.0 ONTWIKKELEN EN BEHEREN

Innoveren om vooruit te lopen op de ontwikkeling en het beheer van het elektriciteitssysteem 2.0. Deze projecten volgen drie krachtlijnen: de ontwikkeling van het nationale en het Europese net, het beheer van de operationele planning en de garantie op een stabiele werking van het net.

E-HIGHWAY2050: DE NETBEHOEFTE OP ZEER LANGE TERMIJN IDENTIFICEREN

Het project e-Highway2050 ging in september 2012 van start met het doel om methodes en tools te ontwikkelen voor de planning van het elektriciteitsnet tegen 2050. Begin november 2015 heeft het project zijn bevindingen voorgesteld in Brussel.

Om te evolueren naar een pan-Europese elektriciteitsmarkt en de uitdagingen van het groeiende aandeel van hernieuwbare energie aan te gaan, heeft het project verschillende aandachtspunten aangestipt voor de ontwikkeling van het net tegen 2050. Men heeft het nut van nieuwe lijnen en versterkingen geïdentificeerd, waaronder de noodzaak om noord-zuidcorridors te creëren en de verbindingen tussen het noorden en het zuiden van Centraal-Europa te versterken. Het project is tot de conclusie gekomen dat een laag boven op het huidige net niet noodzakelijk is en men de voorgestelde nieuwe architecturen in het bestaande net kan opnemen.

In dit project samen met andere transmissienetbeheerders, universiteiten en Europese verenigingen heeft Elia een actieve rol gespeeld in de ontwikkeling van scenario's voor de energiemix, in de netsimulaties, in de economische studies en in de ontwikkeling van het governance model.

MEER INFO

<http://www.e-highway2050.eu/e-highway2050/>

GARPUR¹: EEN PROBABILISTISCHE BENADERING VAN DE NETONTWIKKELING

Het project GARPUR evalueert een op risicobeheer gebaseerde probabilistische aanpak voor het maken van de betrouwbaarheidsanalyse voor de ontwikkeling van het net op lange termijn, het onderhoud van de assets en het netbeheer. Elia levert een bijdrage aan dit pan-Europese project met haar expertise in het uitwerken en valideren van een methodiek, voornamelijk gericht op de ontwikkeling van het net op lange termijn en de impact ervan op het netbeheer.

GRASP²: RISICOBEEHER IN DE OPERATIONELE PLANNING

Met het oog op de uitdagingen die de energietransitie met zich mee brengt voor de netuitbating, analyseert GRASP de haalbaarheid van een nieuwe, op risicobeheer gerichte benadering met een operationele planning in de week vóór de werkelijke uitvoering. Met de financiering van het Brussels Instituut voor wetenschappelijk onderzoek (Innoviris) werken Elia en de Universiteit Libre de Bruxelles samen aan een probabilistische besluitvormingstool, die gebaseerd is op risico- en betrouwbaarheidsindicatoren en die op termijn de deterministische veiligheidscriteria kan vervangen die momenteel worden gebruikt in het netbeheer op korte termijn.

¹ Generally Accepted Reliability Principle with Uncertainty modelling and through probabilistic Risk assessment

² Grid Reliability Assessment for the Short-term Planning

FACILITERING VAN DE MARKTWERKING: HET BEST GEPLAATST BLIJVEN OM DE MARKTWERKING TE FACILITEREN

Innoveren om een toereikende en betaalbare bevoorradingszekerheid aan te houden, en een Europese groothandelsmarkt tot stand te brengen die op basis van verschillende bronnen en lokalisaties de flexibiliteit bevordert.

R2 DOWN WIND: ALS WINDKRACHT MEEDRAAIT IN DE SECUNDAIRE RESERVE

De intermitterende hernieuwbare productie, die in volle expansie is, vormt een uitdaging voor het evenwicht op het elektriciteitsnet. In de toekomst verwacht men, tijdens periodes met een hoge productie uit hernieuwbare bronnen, een lagere productie uit conventionele eenheden. Deze eenheden zijn momenteel echter de belangrijkste leveranciers van balancingdiensten voor Elia. Er is dus een diversificatie van de balancingbronnen nodig.

Dit proefproject van Elia in samenwerking met Windvision, Eneco en Enercon, dat eind 2015 zijn conclusies heeft ingediend, wil aantonen dat windparken aan de secundaire reserve in België kunnen deelnemen door hun productieniveau te verlagen.

De resultaten zijn veelbelovend: ze tonen dat een windpark technisch in staat is om zijn productie snel en met een vrij hoge precisie aan te passen. De analyses hebben ook de technische en marktgerelateerde problemen aangestipt die men in de toekomst zal moeten oplossen om de invoering van een dergelijke aanpak mogelijk te maken. Op het windpark van Estinnes zijn twee testfasen uitgevoerd in samenwerking met Windvision (de exploitant), Enercon (de producent van de windturbines) en Eneco.

Stephan Moelans, CEO van WindVision: «De participatie van de windparken op de markt van de reserves zal ongetwijfeld het aandeel van de windenergie in de energiemix verhogen, en zal de innovatiedynamiek stimuleren.»

MEER INFO

Lees de besluiten van het project op <http://www.elia.be/en/about-elia/newsroom/news/2015/20-10-2015-Pilot-project-for-delivery-of-balancing-services-by-wind-farms-in-Belgium>

50%

VAN DE ELEKTRICITEIT VERBRUIKT OP HET
DEENSE EILAND BORNHOLM KOMT VAN
HERBRUIKBARE ENERGIEBRONNEN

ECOGRID.EU: DE BURGER DRAAGT BIJ AAN HET BEHEER VAN EEN NET MET EEN HOOG PERCENTAGE AAN HERNIEUWBARE ENERGIE

Elia heeft meegewerkt aan dit in september 2015 voltooide project, dat bedoeld was om het efficiënte operationele beheer aan te tonen van een distributiesysteem met een groot aandeel hernieuwbare energiebronnen en een directe participatie van de burgers. Het proefproject vond plaats op het Deense eiland Bornholm, waar meer dan 50% van de verbruikte elektriciteit afkomstig is uit hernieuwbare energiebronnen.

Dankzij een prijssignaal in real time konden de 2000 eilandbewoners hun verbruik zelf aanpassen aan de geproduceerde hoeveelheid hernieuwbare energie. Deze oplossing is zowel interessant voor het net, want de bewoners nemen actief deel aan het elektriciteits-evenwicht, als voor de bewoners, die op een ecologische en duurzame manier hun factuur kunnen beïnvloeden.

De in september 2015 ingediende conclusies tonen een duidelijke interesse voor een prijssignaal in real time zoals dat in het project werd gebruikt, op voorwaarde dat het op een gestandaardiseerde manier gebeurt en de ingrepen geautomatiseerd zijn. Men zou een dergelijke oplossing ook voor grotere doelgroepen kunnen overwegen.

Elia heeft de studie geleid die de toepassing van het concept van Ecogrid.eu ook in andere Europese landen, waaronder België, analyseerde.

MEER INFO

De volledige conclusies van het project zijn te vinden op <http://www.eu-ecogrid.net/>.

DYMEDAS: DE FLEXIBILITEITSMOGELIJKHEDEN VAN HET BELGISCHE ELEKTRICITEITSVERBRUIK BESTUDEREN

Elia en de Université Catholique de Louvain-la-Neuve hebben samengewerkt voor dit doctoraatsproefschrift. Het proefschrift onderzoekt hoe men de vraag naar elektriciteit kan gebruiken om ondersteunende diensten te leveren voor het evenwicht in real time tussen aanbod en vraag op het volledige elektriciteitsstelsel. Om de toekomstige uitdagingen van het elektriciteitsnet het hoofd te bieden, moet men alle opties onderzoeken die de voortdurende stabiliteit van het elektriciteitsstelsel kunnen garanderen. De studie evalueert voornamelijk de mogelijkheden van het gebruik van kleine, flexibele belastingen (elektrische boilers, elektrische auto's enz.) in de ondersteunende diensten. De conclusies werden in het begin van 2016 overgemaakt. Ze maken het mogelijk om de flexibiliteitsopportuniteiten die het elektriciteitsverbruik in België kan bieden, te identificeren, samen met de economische en maatschappelijke impact.

Innovatie als dagelijkse praktijk

Elia heeft intern verscheidene initiatieven genomen om de innovatiegeest te stimuleren en deze projecten voor de toekomst indirect te ondersteunen. Innovation Sharing is een programma binnen de onderneming voor technici die hun lokaal voorstellen in heel België en implementeren, zodat alle medewerkers op het terrein ervan kunnen profiteren. Het stimuleert het onderzoek van de technici van Elia en geeft hen de kans om bij te dragen aan de verbetering van de onderneming en haar activiteiten in heel België.

HET NET **DUURZAAM** ONTWIKKELEN EN ONDERHOUDEN

Elia wil haar rol in de energietransitie faciliteren door haar missie en activiteiten in te passen in een duurzaam kader dat rekening houdt met de milieuwetgeving. Elia wil relaties met alle stakeholders tot stand brengen, en kiest voor dialoog en samenwerking om zoveel mogelijk aan de verwachtingen van de samenleving tegemoet te komen.

AANLEG VAN CORRIDORS ONDER HOOGSPANNINGSLIJNEN

Het Europese project LIFE* Elia werd in september 2011 gelanceerd in samenwerking met RTE (Frankrijk) en wordt gedeeltelijk gesubsidieerd door de Europese Commissie en het Waals Gewest. Het project streeft naar de aanleg van ecologische corridors onder hoogspanningslijnen die boven de bossen lopen.

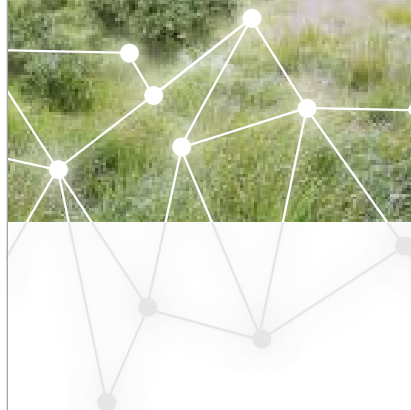
2015 was een bijzonder positief jaar voor het project. Enerzijds werd het project met zestien maanden verlengd, tot 31 december 2017. Anderzijds zal men dankzij een bijkomende financiering door Elia en RTE de behandelde sites optimaal kunnen beheren op lange termijn en kunnen beantwoorden aan behoeften buiten de aanvankelijke perimeter. Het laat toe om de maatregelen van het project LIFE maximaal te combineren met de geplande verbreding van de corridors in het kader van de lijnbeveiliging.

Het project LIFE won in november 2015 de eerste prijs in de categorie 'Beste milieupraktijken' van een door het Renewables Grid Initiative georganiseerde wedstrijd.

Het project LIFE strekt zich uit over het grondgebied van 33 Waalse gemeenten en 240 privéterreinen. Vier federaties (eigenaars van private en openbare bossen, jagers en natuurparken) en 45 landbouwers/jagers/boswachters werken samen met het team van LIFE aan het succes van dit multilaterale project.

De keuze van Elia voor een duurzaam beheer van de corridors is een succes. De behaalde resultaten vinden navolging in heel Europa.

Elia bevordert de biodiversiteit onder de hoogspanningslijnen.

De keuze van Elia voor een duurzaam beheer van de corridors is een succes. De behaalde resultaten vinden navolging in heel Europa. In november 2015 ondertekende REN, de Portugese transmissiebeheerder, een contract met LIFE voor de implementatie van de methodes voor duurzaam beheer in de Portugese corridors.

Het project LIFE toont ook de grote betrokkenheid van de lokale partners en de impact op de maatschappelijke aanvaarding van de elektriciteitsinfrastructuur.

RENEWABLES GRID INITIATIVE

De groep Renewables Grid Initiative (RGI) verenigt natuurorganisaties (zoals WWF, Birdlife, ...) met netbeheerders, waaronder Elia en 50Hertz die sinds 2011 lid zijn. Ze hebben een gezamenlijk project: een consensus tot stand brengen over de noodzakelijke netuitbreiding om de integratie van hernieuwbare energie mogelijk te maken, met eerbied voor de biodiversiteit en het milieu. De Europese Commissie noemt het 'Renewables Grid Initiative' een baanbrekende alliantie voor de bevordering van een ecologische en maatschappelijk verantwoorde ontwikkeling van het net.

MEER INFO

www.renewables-grid.eu

* Financieel Instrument voor het Milieu'. Dat is de naam van het Europese programma dat de natuurprojecten of technologische en communicatieprojecten in de lidstaten zal promoten.

● Elia hecht belang aan de integratie van haar missie en activiteiten in een duurzaam kader dat de de milieuwetgeving respecteert.

BIJEN ALS BUREN

Eind 2014 heeft Elia op de site Monnoyer twee bijenkorven geïnstalleerd. Bijen zorgen voor meer dan 80% van de bestuiving van planten, fruit en groenten. Ze zijn dan ook levensbelangrijk voor het evenwicht van de fauna en de flora.

In de toekomst zouden bijenkorven ook in het kader van het project LIFE Elia kunnen worden gebruikt, door ze onder onze hoogspanningslijnen te plaatsen. We zouden kunnen samenwerken met verenigingen om de bijen als bio-indicatoren te gebruiken. De analyse van stuifmeelmonsters kan ook informatie geven over de kwaliteit van het milieu in de omgeving van de bijenkorf. Deze mogelijkheid wordt momenteel onderzocht en past in het beleid voor de aanvaarding van onze installaties door het grote publiek.

RISICO'S VOOR VOGELS

Sommige hoogspanningslijnen zijn vrijwel onzichtbaar voor vogels in vlucht, vooral bij mist, schemerlicht of 's nachts. Elk jaar vliegen dan ook heel wat vogels in België tegen hoogspanningslijnen aan. Elia heeft Aves (de ornithologische afdeling van Natagora), Natuurpunt, Vogelbescherming Vlaanderen en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) gevraagd om de 'knelpunten' in kaart te brengen. Op basis van dit onderzoek past Elia haar net van hoogspanningslijnen aan, in een poging om het aantal vogels dat tegen de lijnen aanvliegt aanzienlijk terug te dringen.

In 2014 werd in Oudenaarde een project gestart om deze 'botsingen' tegen te gaan. Dagelijkse controles in 2015 wezen op een daling met 97% van het aantal gekwetste (of dode) vogels onder de hoogspanningslijnen. Deze resultaten hebben de acties voor 2015 en een toekomstig beleid voor deze 'zwarte lijnen' aangemoedigd.

KOOLSTOFBALANS

De energietransitie is een evident antwoord op de klimaatverandering. Naast de projecten die Elia uitvoert om haar net te versterken en er meer hernieuwbare energie in op te nemen, wil Elia een interne houding invoeren die aansluit bij de energietransitie. Dat betekent onder meer een beperking van de uitstoot van broeikasgassen.

Elia heeft de uitstoot van haar randactiviteiten in 2015 met 9% verlaagd tegenover 2009. Deze daling is vooral te danken aan een efficiënter energieverbruik in de administratieve gebouwen. De mobiliteit blijft, ondanks verschillende bestaande maatregelen, een belangrijke bron van uitstoot. Elia heeft een actieplan voor de beperking van de CO₂-uitstoot opgesteld, dat de huidige uitstoot met ongeveer 20% zou moeten verlagen tegen 2020 (verbruiksdaling in de gebouwen, meer groene energie, verbetering van het wagenpark, eco-driving,...).

ONZE GEBOUWEN

Elia respecteert voor haar nieuwe gebouwen een logica van duurzame ontwikkeling en eerbied voor het milieu. Dit engagement is ook opgenomen in het 'mission statement' van Elia. Onze nieuwe gebouwen volgen de principes voor duurzaam bouwen van de BREEAM-certificering (Building Research Establishment Environmental Assessment Method). Deze certificering, die negen analysecriteria toepast (beheer, gezondheid en welzijn, energie, transport, materialen, afval, water, bodemgebruik, ecologie en vervuiling), is de referentie voor duurzaam bouwen.

Het nieuwe administratieve gebouw in het bedrijvenpark Crealys in Isnes (Gembloux) werd in november 2015 voltooid. De nieuwe site werd ontworpen volgens een uitgesproken ecologische en passieve insteek, en heeft al een BREEAM-precertificering 'Very Good' ontvangen. Het ontwerp ligt in lijn met de passieaanpak van het administratieve gebouw in Monnoyer, dat al in 2014 de BREEAM-certificering heeft gekregen.

HET NIEUWE LASTENBOEK VOOR BEDRIJFSVOERTUIGEN

Elke onderneming die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer dan honderd werknemers in dienst heeft, moet om de drie jaar een bedrijfsvervoerplan (BVP) opstellen en een aantal verplichte maatregelen nemen. Het BVP heeft een dubbel doel: de milieu-impact verlagen en de drukte op de wegen van het Brussels Gewest verminderen.

Elia wil haar wagenpark groener maken, om de CO₂-uitstoot van haar bedrijfsvoertuigen te beperken. In 2015 werd het wagenpark aangevuld met 3 Fiat Doblo's (Ecoscore 75) CNG. CNG (Compressed Natural Gas) is gecomprimeerd aardgas dat als brandstof wordt gebruikt. Het produceert 12% minder CO₂ dan benzine en 27% minder CO₂ dan diesel. Zodra het aanbod en de autonomie van elektrische voertuigen optimaal zijn, zal het wagenpark ermee worden aangevuld.

De bedrijfsvoertuigen worden voortaan om de zeven tot tien jaar vervangen.

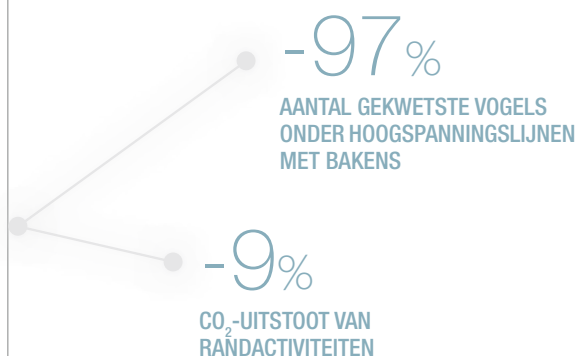
MECENAAT: HET ELIA FONDS

Het Elia Fonds steunt maatschappelijke projecten. Het is een initiatief dat van start ging bij de oprichting van Elia, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. De Koning Boudewijnstichting is een uitgelezen partner op dit domein en verzorgt in alle transparantie het beheer van het fonds volgens de waarden van de onderneming.

In 2015 wijzigde Elia haar steunbeleid en koos de Groep voor projecten die energiearmoede bestrijden. De eerste gesteunde verenigingen zullen in 2016 worden gefinancierd.

MEER INFO

Meer informatie vindt u op
<https://www.kbs-frb.be/>.

BINNENKIJKEN BIJ **ELIA**

Elia bekleedt een centrale plaats in de snel veranderende energiewereld, en wil een sleutelrol spelen in de debatten die de grote lijnen van de sectorevolutie zullen uitzetten. Deze transitie is ook een bron van talrijke kansen. In dat kader wil Elia zich blijven ontwikkelen en de gepaste middelen voorzien om haar rol voor de samenleving waar te maken.

1.229

ELIA MEDEWERKERS

87

NIEUWE ELIA MEDEWERKERS
IN 2015

DE WAARDEN VAN ELIA

INTEGRITEIT – EMPATHIE – ONDERNEMINGSZIN – VERANTWOORDELIJKHEID

Elia vervoert energie naar alle uithoeken van het land, van de locaties waar ze wordt geproduceerd naar de locaties waar ze wordt verbruikt. Zo helpt Elia mee om heel België te verlichten.

Als onderdeel van een groep speelt Elia bovendien een belangrijke rol op het internationale toneel. Particulieren en bedrijven schenken Elia elke dag hun vertrouwen, net zoals Elia haar medewerkers vertrouwt. Haar experts zijn geboeid door techniek en innovatie, en weten welke essentiële rol zij voor de samenleving spelen.

EEN NIEUWE EMPLOYER VALUE PROPOSITION

Om de expertise en cruciale rol van Elia voor de samenleving te onderstrepen, heeft de onderneming een nieuwe Employer Value Proposition (EVP) ontwikkeld onder de slogan 'Getting Energy, Giving Energy'.

De uitdagingen van de sector doen nieuwe metiers ontstaan waarvoor Elia specifieke profielen moet aantrekken. Maar die uitdagingen zijn ook opportuniteiten, want ze eisen een hoog competentieniveau om de infrastructuur te beheren en ons klaar te maken voor de toekomst.

Met deze nieuwe EVP wil Elia haar verhaal een persoonlijk karakter geven en zich onderscheiden van andere werkgevers. Om een te algemene slogan te vermijden, kiest Elia voor authenticiteit en toont ze hoe de medewerkers het bedrijf zien. De nieuwe EVP wil zowel de uitdagingen als de troeven van Elia in de kijker zetten voor toekomstige kandidaten.

MEER INFO

De nieuwe campagne werd in juni 2015 gelanceerd en is te zien op de website www.elia.jobs.

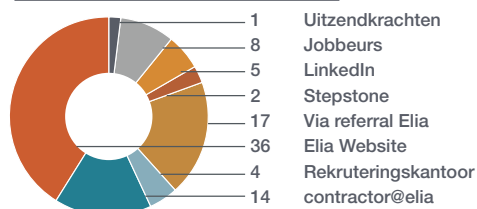

De uitdagingen van de sector doen nieuwe metiers ontstaan waarvoor Elia specifieke profielen moet aantrekken.

REKRUTERING IN 2015

In 2015 kwamen 87 nieuwe medewerkers de teams van Elia versterken en ondersteunen om de uitdagingen van het elektriciteitssysteem aan te pakken.

REKRUTERINGSKANALEN 2015

MEER INFO

Bekijk de vacatures op www.elia.jobs.

REKENING HOUDEN MET DE VERGRIJZING VAN DE BEVOLKING

De vergrijzing is een vaststaand gegeven, dat ook impact heeft op ondernemingen en hun organisatie. De aanpassingen in de Belgische pensioenwetgeving bevestigen deze vaststelling. De top van de leeftijds piramide wordt breder en het aantal oudere werknemers stijgt. Bijna 38% van de medewerkers van Elia is vandaag ouder dan 45 jaar. Deze trend vereist een dialoog over verwachtingen en loopbaanperspectieven tussen de werkgever en de meer ervaren medewerkers.

In 2014 heeft Elia het project Horizon 2020 gelanceerd met de bedoeling een personeels- en bedrijfsbeleid uit te werken dat rekening houdt met de leeftijd, om een aangenaam en duurzaam loopbaankader te creëren. Omdat Elia beseft dat er geen eensluidende oplossing bestaat voor iedereen, werken we nu aan verschillende plannen voor loopbaanontwikkeling, waarbij we rekening houden met het belang van de werk-privébalans.

EEN NIEUWE STAP VOOR DE SMART WAY OF WORKING

In een wereld die volop verandert, moeten ook de bedrijven zich aanpassen. Niet alleen om hun interactie met de verschillende stakeholders te verbeteren, maar ook om de nieuwe tools te integreren die op het toneel verschijnen. In die geest stapt Elia het tijdperk van de SWOW binnen (Smart Way of Working).

Na het gebouw aan de Monnoyerkaai voeren nu ook de gebouwen van de site Empereur in het centrum van Brussel en Crealys (pagina 41) in de provincie Namen deze nieuwe manier van werken in.

Dit impliceert niet alleen een nieuwe indeling van de ruimte, maar ook en vooral een andere werkrelatie en nieuwe hiërarchische verhoudingen die de samenwerking stimuleren en de realisatie van projecten vergemakkelijken, om de doelstellingen van de onderneming te bereiken.

De ingevoerde technologieën en het nieuwe mobiliteitsbeleid vergroten de flexibiliteit, onder meer dankzij telewerk.

MOBILITEIT BIJ ELIA

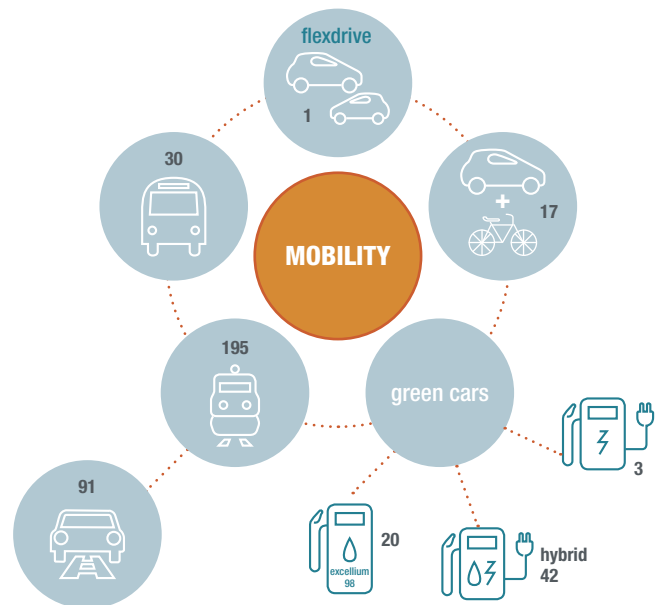
De files en het daarmee gepaard gaande tijdverlies benadrukken de behoefte aan een aangepast mobiliteitsbeleid. Elia staat telewerk toe en heeft een duurzaam, flexibel en gevarieerd mobiliteitsbeleid ontwikkeld met een ruime keuze aan mogelijkheden om naar het werk te komen of om zich naar een andere site van Elia te verplaatsen (openbaar vervoer, auto- en fietsdelen,...).

COMPETENTIEBEHEER EN GERICHTE OPLEIDINGEN

Sinds 2015 ontwikkelt Elia een nieuwe opleidingsvisie. Deze visie is opgebouwd rond drie doelstellingen:

- Een gerichte catalogus van opleidingen aanbieden die rechtstreeks inspelen op de persoonlijke behoeften van de medewerkers en de teams, met een praktische dimensie in het kader van het dagelijkse werk.
- De medewerkers bewustmaken van het belang van de praktische toepassing van de theoretische informatie die zij krijgen in het opleidingstraject.
- Evolueren naar een betere verdeling van de verantwoordelijkheid tussen de medewerker en de manager in het kader van persoonlijke ontwikkeling.

De opleidingscatalogus werd aangepast om deze nieuwe visie te integreren. De opleidingen zullen sterker worden geïntegreerd in een traject met praktische situaties, om de assimilatie van de nieuwe te verwerven competenties te optimaliseren.

De in 2014 ingevoerde nieuwe Car Policy illustreert het duurzame en gevarieerde beleid van de onderneming.

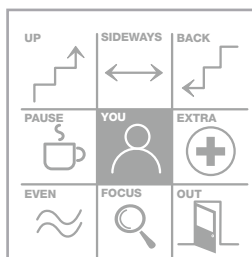
HORIZON 2020

UP : een verticale stap naar een functie met meer verantwoordelijkheden

PAUSE : een pauze nemen in de loopbaan (sabbatverlof, tijdskrediet)

EVEN : ik wil blijven doen wat ik nu doe

SIDEWAYS : een horizontale stap om uw visie te verruimen

FOCUS : zich specialiseren, een expert worden in een bepaald domein

BACK : een opzettelijke stap terug in de tijd en/ of verantwoordelijkheden

EXTRA : iets extra's doen naast uw eigenlijke functie (een tijdelijk project, misschien zelfs een aanvullende activiteit buiten Elia)

OUT : Elia verlaten of stoppen met werken

SHARE & LEARN, EEN ANDERE MANIER VAN LEREN

Ook kennis delen is een mogelijkheid om te leren. Elia heeft daarom verscheidene 'Share & Learn'-sessies geïntroduceerd, om medewerkers die meer willen weten over een bepaald domein in contact te brengen met experts. Het doel bestaat erin de competenties van de medewerkers van Elia binnen het bedrijf te valoriseren. Er zijn al informatiesessies georganiseerd over onder meer de tools van Microsoft Office en de grote infrastructuurprojecten van Elia.

VEILIGHEID BIJ ELIA

De veiligheid van haar medewerkers, haar externe aannemers en het grote publiek is een prioriteit voor Elia. De onderneming blijft streven naar nul ongevallen.

Elia zorgt permanent voor een optimale veiligheid en betrouwbaarheid van haar installaties. Naast de veiligheid van de infrastructuur hecht de onderneming ook veel belang aan de integratie van veiligheid in het dagelijkse beheer van de activiteiten. Dit gebeurt via de dynamische techniek van de risicoanalyse, het opstellen van procedures door interdisciplinaire teams, opleidingsprogramma's, toepassing in de praktijk en up-to-date feedback.

Onze technische medewerkers hebben in 2015 voor meer dan 16.000 manuren aan diverse veiligheidsopleidingen gevolgd. Er werden 870 veiligheidsattesten afgeleverd.

Op meer dan 19.000 technische interventies aan onze installaties hebben we slechts vier ongevallen met arbeidsongeschiktheid genoteerd. Twee andere ongevallen hadden betrekking op een val op kantoor en een verkeersongeval. De gemiddelde frequentiegraad bedraagt 3,9 voor de voorbije vijf jaar, wat vier keer beter is dan het Belgische gemiddelde voor alle sectoren samen. Dit is een echte stimulans om het beleid, dat we nu al verscheidene jaren voeren, ook resoluut voort te zetten.

DE VEILIGHEID BIJ ONZE AANNEMERS VERBETEREN

Elke dag werken 500 tot 800 technici in dienst van onderaannemers aan onze installaties.

In 2015 werden meer dan 3.600 medewerkers van onze aannemers door middel van opleidingen geïnformeerd over de risico's en gevaren waarmee zij mogelijk worden geconfronteerd in onze industriële installaties. Deze opleidingen eindigen altijd met een kennistest. We hebben in totaal meer dan 4.800 certificaten afgeleverd voor de verschillende disciplines.

Bij de selectie van aannemers en de toekenning van opdrachten hanteren wij veiligheids- en kwaliteitsparameters volgens objectieve criteria. Er wordt ook rekening gehouden met de voorbereiding en de uitvoering van de werken op het terrein. De resultaten worden geëvalueerd en besproken met de aannemers. Deze benadering geldt voor alle aannemers, zowel de bestaande partners als de nieuwe kandidaten. Als zij het veiligheidsbeleid van Elia niet strikt

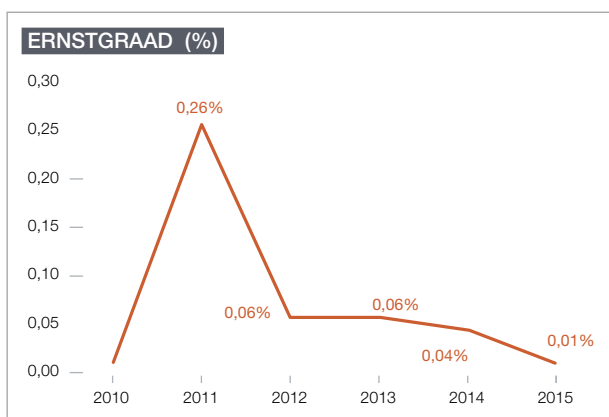
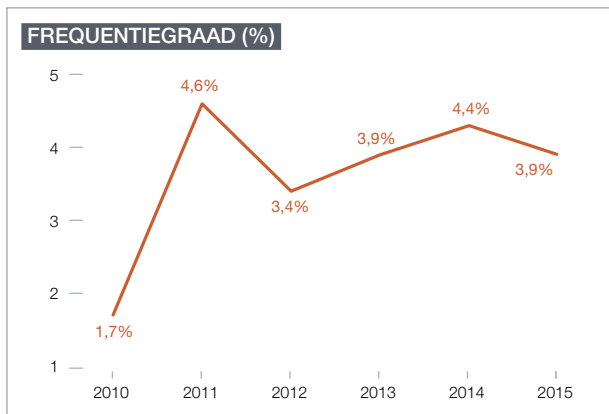

16.000

VEILIGHEIDSOPLEIDINGEN IN MANUREN

3,9%

GEMIDDELTE FREQUENTIEGRAAD
VOORBIJE VIJF JAAR

De 8 van STWV bleef voor STOP!
 "Om het de werklust voor 2015 te hoog bleef, hebben we samen met het safety management een paar maanden geleden om de werklust te reduceren. We beschreven dat in een memo die de werklust te reduceren, die iedereen in alle diensten binnen-ELIA Afdel wordt gebruikt. Die STOP van het LANS MO-team heeft er toe voor geleid dat alle dienst voor 2015 een positieve, veilige werklust bleef."

genoeg naleven of het vereiste niveau voor de parameters en de veiligheidsresultaten niet bereiken, wordt de samenwerking stopgezet.

De medewerkers van Elia en de onderaannemers zijn niet de enigen die rekening moeten houden met de potentiële risico's van hoogspanning: dat geldt ook voor iedereen die in de buurt van onze installaties komt. Bovendien stelt Elia haar infrastructuur geregeld ter beschikking van diverse hulpdiensten, zodat zij in een zo realistisch mogelijke omgeving kunnen oefenen.

GO FOR ZERO

Na twee tragische ongevallen in 2014 heeft Elia haar inzet voor de interne veiligheid opgedreven met het programma 'Go for Zero'. Dit programma omvat verschillende initiatieven, onderverdeeld in vier categorieën met hetzelfde doel: nul ongevallen.

1) INSTALLATIES

Ook onze installaties spelen een belangrijke rol voor de veiligheid. Bij hun selectie, aankoop, installatie en onderhoud moet de veiligheid altijd prioriteit krijgen.

2) WERKORGANISATIE

Elia blijft haar veiligheidsprocedures verbeteren om een gezonde werkomgeving te creëren. De risicoanalyse mag in geen geval worden geminimaliseerd.

3) GEDRAG

In gevaarlijke situaties moeten de medewerkers onmiddellijk het werk stopzetten en de nodige maatregelen nemen om te werken op een voor iedereen veilige manier. Deze reflex werd benadrukt met de campagne STAR (Stop, Think, Act, Review), die ook het belang van feedback in de verf zet. Door zelfs het geringste (bijna-)ongeval te melden, kunnen we hier lessen uit trekken en een stap dichterbij het doel van zero ongevallen komen.

Veiligheid vereist bovendien een permanente coördinatie tussen de teams en de teamleden onderling. Dit uit zich onder meer in de systematische organisatie van toolboxmeetings bij het begin van de werkdag, en in regelmatige briefings tussen de werfleiders en de verschillende betrokken teams, indien nodig in samenwerking met de veiligheidsexperts.

4) AANNEMERS

Niet alleen de veiligheid van het eigen personeel, maar ook die van haar aannemers en iedereen die betrokken is bij de installaties van Elia, is een prioriteit. De campagne 'Go For Zero' zal zich in 2016 ook tot de aannemers richten. Elia zal daarvoor onder meer de begeleiding en supervisie van de aannemers tijdens hun interventies versterken.

CORPORATE GOVERNANCE VERKLARING

Elia voldoet aan specifieke verplichtingen betreffende transparantie, neutraliteit en niet-discriminatie ten opzichte van al haar stakeholders.

De corporate governance bij Elia steunt op twee pijlers:

- de corporate governance code 2009 die Elia als haar referentiecode heeft aangenomen;
- de wet van 29 april 1999 over de organisatie van de elektriciteitsmarkt en het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende het beheer van het elektriciteits-transmissienet die van toepassing zijn op Elia als transmissienetbeheerder.

RAAD VAN BESTUUR

Miriam Maes

Claude Grégoire

Geert Versnick

Jacques de Smet

Luc De Temmerman

Frank Donck

Cécile Flandre

Jane Murphy

Luc Hujoel

Philip Heylen

Saskia Van Uffelen

Dominique Offergeld

SAMENSTELLING VAN DE BESTUURSORGANEN OP DONDERDAG 31 DECEMBER 2015

RAAD VAN BESTUUR¹

VOORZITSTER

- Miriam Maes, onafhankelijk bestuurder

VICEVOORZITTERS

- Claude Grégoire, bestuurder Publi-T
- Geert Versnick, bestuurder Publi-T

BESTUURDERS

- Jacques de Smet, onafhankelijk bestuurder
- Luc De Temmerman, onafhankelijk bestuurder
- Frank Donck, onafhankelijk bestuurder
- Cécile Flandre, bestuurder Publi-T
- Philip Heylen, bestuurder Publi-T
- Luc Hujuel, bestuurder Publi-T
- Jean-Marie Laurent Josi, tot 29 juli 2015, onafhankelijk bestuurder
- Jane Murphy, onafhankelijk bestuurder
- Dominique Offergeld, bestuurder Publi-T
- Steve Stevaert, tot 2 april 2015, bestuurder Publi-T²
- Saskia Van Uffelen, onafhankelijk bestuurder

VERTEGENWOORDIGER VAN DE FEDERALE REGERING MET EEN ADVISERENDE STEM

- Nele Roobrouck

ADVISERENDE COMITÉS VAN DE RAAD VAN BESTUUR³

CORPORATE GOVERNANCE COMITÉ

- Luc Hujuel, voorzitter
- Frank Donck
- Philip Heylen
- Jane Murphy
- Saskia Van Uffelen, vanaf 22 oktober 2015
- Jean-Marie Laurent Josi, tot 29 juli 2015

AUDITCOMITÉ

- Jacques de Smet, voorzitter
- Luc De Temmerman
- Frank Donck
- Dominique Offergeld
- Geert Versnick

VERGOEDINGSCOMITÉ

- Luc De Temmerman, vanaf 22 oktober 2015, voorzitter
- Jacques de Smet
- Claude Grégoire
- Saskia Van Uffelen
- Jean-Marie Laurent Josi, tot 29 juli 2015, voorzitter
- Steve Stevaert, tot 2 april 2015

COLLEGE VAN COMMISSARISSEN

- Klynveld Peat Marwick Goerdeler Bedrijfsrevisoren burg. cvba, vertegenwoordigd door Benoît Van Roost
- Ernst & Young Bedrijfsrevisoren burg. cvba, vertegenwoordigd door Marnix Van Dooren

DIRECTIECOMITÉ⁴

- Chris Peeters, voorzitter en Chief Executive Officer, vanaf 6 juli 2015⁵
- Markus Berger, Chief Infrastructure Officer
- Frédéric Dunon, Chief Assets Officer
- Ilse Tant, Chief HR & Internal Communication Officer
- Frank Vandenberghe, Chief Customers, Market & System Officer
- Catherine Vandendorre, Chief Financial Officer

ALGEMEEN SECRETARIS

- Gregory Pattou

1. Samenstelling van de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset op 31 december 2015

2. Op 2 april 2015 meldde Elia met grote droefheid het overlijden van Steve Stevaert, lid van de raad van bestuur. Hij maakte deel uit van de raad van bestuur sinds 2011.

3. Samenstelling van de adviserende comités van de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset op 31 december 2015.

4. Samenstelling van het directiecomité van Elia System Operator en van Elia Asset op 31 december 2015.

5. Jacques Vandermeiren was voorzitter en Chief Executive Officer tot 14 januari 2015. Monticello SPRL, met als vaste vertegenwoordiger François Cornelis, was voorzitter en Chief Executive Officer ad interim van 14 januari 2015 tot 5 juli 2015.

RAAD VAN BESTUUR

De raden van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset zijn elk samengesteld uit 14¹ leden die geen directiefunctie vervullen bij Elia System Operator noch bij Elia Asset. Dezelfde bestuurders zetelen in de raden van bestuur van beide vennootschappen. De helft van de bestuurders zijn onafhankelijke bestuurders die voldoen aan de voorwaarden zoals omschreven in artikel 526ter van het Wetboek van vennootschappen en in de statuten. Zij hebben een gunstig eensluidend advies over hun onafhankelijkheid ontvangen van de CREG.

In overeenstemming met de wettelijke en statutaire bepalingen worden de raden van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset ondersteund door drie comités: het corporate governance comité, het auditcomité en het vergoedingscomité. De comités van Elia System Operator en van Elia Asset zijn op identieke wijze samengesteld. De raden van bestuur zien erop toe dat deze comités efficiënt werken.

BENOEMING VAN DE BESTUURDERS

Op 2 april 2015 meldde Elia met grote droefheid het overlijden van Steve Stevaert, lid van de raad van bestuur. Hij maakte deel uit van de raad van bestuur sinds 2011 en nam deze rol ter harte. Ingevolge het overlijden van Steve Stevaert op 2 april 2015, kwam er op die datum een einde aan zijn mandaat als niet-onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset.

Na een mandaat van 12 jaar (de maximale periode voor een onafhankelijk bestuurder overeenkomstig artikel 526ter, 2° van het Wetboek van vennootschappen), heeft Jean-Marie Laurent Josi zijn ontslag ingediend als onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset, met ingang van 29 juli 2015.

Er loopt momenteel een procedure om twee nieuwe bestuurders aan te stellen.

De gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset van 19 mei 2015 heeft Geert Versnick, gecoöpteerd door de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset van 20 mei 2014, definitief benoemd als niet-onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset voor een periode die eindigt onmiddellijk na de gewone algemene vergadering van 2020 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2019.

De mandaten van alle bestuurders, met uitzondering van Luc De Temmerman, Frank Donck, Saskia Van Uffelen, Luc Hujoel en Geert Versnick, verstrijken na afloop van de gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset van 2017 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2016. De mandaten van Luc De Temmerman, Frank Donck, Saskia Van Uffelen, Luc Hujoel en Geert Versnick als bestuurders van Elia System Operator en van Elia Asset verstrijken na afloop van de gewone algemene vergadering van deze vennootschappen van 2020 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2019. De termijn van zes jaar van het mandaat van de bestuurders, die afwijkt van de termijn van vier jaar die wordt aanbevolen door de corporate governance code, is gerechtvaardigd wegens de specifieke kenmerken en de technische, financiële

1. Op de afsluitingsdatum is de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset samengesteld uit 12 leden na het ontslag van Jean-Marie Laurent Josi en het overlijden van Steve Stevaert (zie hierna "benoeming van de bestuurders"). De statuten bepalen dat, ingeval een mandaat openvalt waardoor de raad van bestuur tijdelijk uit minder dan 14 bestuurders is samengesteld, de raad geldig kan beraadslagen en beslissingen kan nemen in afwachting van de coöptatie of de benoeming van nieuwe bestuurders.

en juridische complexiteit die eigen zijn aan de taken van de transmissienetbeheerder en die een langere ervaring in deze materie vereisen.

Ter herinnering, er gelden specifieke corporate governance voorschriften voor de benoeming van de onafhankelijke en niet-onafhankelijke bestuurders van de raden van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset, alsook voor de samenstelling en werking van hun comités. Deze bepalingen zijn vastgesteld door de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten van deze vennootschappen.

De wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt heeft aan het corporate governance comité een belangrijke taak gegeven bij het voorstellen van onafhankelijke kandidaat-bestuurders. Zij worden benoemd op basis van een door het corporate governance comité opgestelde lijst van kandidaten. Het comité onderzoekt het up-to-date curriculum vitae van elke kandidaat en hun verklaring op erewoord inzake de onafhankelijkheidscriteria vereist door de wettelijke en statutaire bepalingen die op Elia van toepassing zijn. De algemene vergadering benoemt vervolgens de onafhankelijke bestuurders. Deze benoemingen worden voorgelegd aan de CREG, die eensluidend advies moet uitbrengen over de onafhankelijkheid van elke onafhankelijke bestuurder. Er wordt een soortgelijke procedure toegepast in het geval er een mandaat van onafhankelijk bestuurder zou openvallen in de loop van het mandaat en de raad van bestuur één van de door het corporate governance comité voorgestelde kandidaten zou coöpteren.

Het corporate governance comité oefent dus de functies van een benoemingscomité uit voor de benoeming van de onafhankelijke bestuurders. Wat de benoeming van de niet-onafhankelijke bestuurders betreft, is er geen benoemingscomité dat aanbevelingen formuleert aan de raad van bestuur. Deze situatie wijkt dus af van de voorschriften van de corporate governance code. Deze afwijking wordt verantwoord doordat de raad van bestuur in de mate van het mogelijke steeds tracht een consensus te bereiken. Meer nog, geen enkele belangrijke beslissing kan worden genomen zonder een meerderheid te bereiken binnen de groep van onafhankelijke bestuurders en de groep van niet-onafhankelijke bestuurders.

BENOEMING VAN DE LEDEN VAN DE ADVISERENDE COMITÉS

Ingevolge het overlijden van Steve Stevaert op 2 april 2015, kwam er op die datum een einde aan zijn mandaat als lid van het vergoedingscomité van Elia System Operator en van Elia Asset.

Aangezien de mandaten van Jean-Marie Laurent Josi als lid van het corporate governance comité en als lid en voorzitter van het vergoedingscomité van Elia System Operator en van Elia Asset een einde hebben genomen op 29 juli 2015, hebben de raden van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset van 22 oktober 2015 Luc De Temmerman benoemd tot lid en voorzitter van het vergoedingscomité van Elia System Operator en van Elia Asset, in afwachting van de benoeming van een nieuwe onafhankelijke bestuurder, en Saskia Van Uffelen benoemd tot lid van het corporate governance comité van Elia System Operator en van Elia Asset.

TIJDELIJKE COMITÉS AD HOC

Overeenkomstig artikel 522 van het Wetboek van vennootschappen heeft de raad van bestuur van Elia System Operator in 2015 een tijdelijk comité ad hoc opgericht om voorbereidend werk te verrichten rond de kapitaalverhoging voorbehouden aan het personeel in 2015.

COLLEGE VAN COMMISSARISSEN

De gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset heeft op 20 mei 2014 het mandaat verlengd van Ernst & Young Bedrijfsrevisoren burg. cvba en Klynveld Peat Marwick Goerdeler Bedrijfsrevisoren burg. cvba als commissarissen van deze vennootschappen en dit voor een periode van drie jaar. Hun mandaat verstrijkt na afloop van de gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset van 2017 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2016. Ernst & Young Bedrijfsrevisoren burg. cvba wordt, voor de uitoefening van dit mandaat, vertegenwoordigd door Marnix Van Dooren. Klynveld Peat Marwick Goerdeler Bedrijfsrevisoren burg. Cvba wordt, voor de uitoefening van dit mandaat, vertegenwoordigd door Benoît Van Roost.

De jaarlijkse bezoldiging van het college van commissarissen voor de controle van de statutaire en geconsolideerde jaarrekeningen van Elia System Operator, evenals de statutaire jaarrekeningen van Elia Asset en van Elia Engineering werd vastgelegd op een bedrag van 147.635,72 € (102.882,36 € voor Elia System Operator, 36.752,94 € voor Elia Asset en 8.000,42 € voor Elia Engineering). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de index van de kosten van het levensonderhoud.

ACTIVITEITENVERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur oefent ten minste de volgende (niet-exhaustief opgesomde) bevoegdheden uit:

- hij bepaalt het algemeen, financieel en dividendbeleid van de vennootschap, alsook de waarden en de strategie van de vennootschap; bij het omzetten van de waarden en strategieën in de voornaamste beleidslijnen houdt de raad van bestuur rekening met de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de onderneming ('corporate social responsibility'), met genderdiversiteit en met diversiteit in het algemeen;
- hij oefent de bevoegdheden uit die hem worden toegekend door of krachtens het Wetboek van vennootschappen, door de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en door de statuten;
- hij stelt alle handelingen die nuttig of noodzakelijk zijn om het maatschappelijk doel te verwezenlijken, met uitzondering van de bevoegdheden die door de wet of door de statuten aan de algemene vergadering zijn voorbehouden;
- hij oefent toezicht uit. In dit kader oefent hij onder meer algemeen toezicht uit op het directiecomité met inachtneming van de wettelijke beperkingen op het vlak van de toegang tot de commerciële en andere vertrouwelijke gegevens betreffende de netgebruikers en de verwerking ervan. In het kader van dit toezicht waakt hij eveneens over de manier waarop de activiteit van de onderneming gevoerd wordt en zich ontwikkelt om zo na te gaan of de vennootschap correct beheerd wordt. Bovendien monitort en evalueert hij de efficiëntie van de adviserende comités van de raad en de manier waarop de activiteit verloopt.

In 2015 vergaderden de raden van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset elk negen maal.

De volgende leden lieten zich verontschuldigen op één of meerdere vergaderingen in 2015: Frank Donck, Cécile Flandre, Philip Heylen, Luc Huijot en Jane Murphy.

Indien een lid niet aanwezig kan zijn, laat hij zich over het algemeen vertegenwoordigen. Overeenkomstig artikel 19.4 van de statuten van Elia System Operator en artikel 18.4 van de statuten van Elia Asset kan een lid dat belet of afwezig is aan een ander lid van

de raad schriftelijk volmacht geven om hem op een bepaalde vergadering van de raad van bestuur te vertegenwoordigen en er in zijn plaats te stemmen. Geen enkele volmachthouder mag echter meer dan twee bestuurders vertegenwoordigen.

BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN IN 2015

STATUTENWIJZIGINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE VASTSTELLING VAN DE KAPITAALVERHOOGING VOORBEHOUDEN AAN HET PERSONEEL

De buitengewone algemene vergadering van Elia System Operator van 20 mei 2014 heeft het voorstel tot kapitaalverhoging voorbehouden aan het personeel van de vennootschap en van haar Belgische dochtervennootschappen goedgekeurd.

Deze kapitaalverhoging werd in twee delen uitgevoerd, met name in november 2014 en in januari 2015, voor een totaal maximumbedrag van 6 miljoen € (maximaal 5.300.000 € in 2014 en maximaal 700.000 € in 2015). Hiervoor werden nieuwe aandelen van categorie B uitgegeven met opheffing van het voorkeurrecht van de bestaande aandeelhouders ten gunste van de personeelsleden van de vennootschap en van haar Belgische dochtervennootschappen, in voorkomend geval onder de fractiewaarde van de bestaande aandelen van dezelfde categorie.

De buitengewone algemene vergadering heeft beslist om de uitgifteprijs van de kapitaalverhoging vast te stellen op een bedrag gelijk aan het gemiddelde van de slotkoersen van de laatste dertig kalenderdagen voorafgaand aan 24 oktober 2014 voor de kapitaalverhoging 2014 en voorafgaand aan 29 januari 2015 voor de kapitaalverhoging 2015, verminderd met 16,66%.

De kapitaalverhoging 2014 werd verwezenlijkt ten belope van een totaal bedrag (inclusief uitgiftepremie) van 5.299.990,95 €. Er werden 170.035 aandelen van categorie B van Elia System Operator uitgegeven.

De kapitaalverhoging 2015 werd verwezenlijkt ten belope van een totaal bedrag (inclusief uitgiftepremie) van 377.452 €. Er werden 11.975 aandelen van categorie B van Elia System Operator uitgegeven.

Als gevolg van de kapitaalverhoging 2015 werden de artikelen 4.1 en 4.2 van de statuten van Elia System Operator met betrekking tot het maatschappelijk kapitaal en het aantal aandelen op 23 maart 2015 gewijzigd.

De recentste versie van de statuten van Elia System Operator is integraal beschikbaar op de website van de vennootschap (www.eliagroup.eu, onder 'Investor relations' en www.elia.be, onder 'Elia', 'corporate governance').

GESLAAGDE UITGIFTE VAN 500 MILJOEN € AAN OBLIGATIES IN HET KADER VAN HET EURO MEDIUM TERM NOTE PROGRAMMA VAN 3 MILJARD €

De raad van bestuur van Elia System Operator heeft op zijn bijeenkomst van 29 november 2012 een Euro Medium Term Note programma goedgekeurd voor een totaal bedrag van 3 miljard €.

In het kader van dit Euro Medium Term Note programma van 3 miljard € heeft Elia System Operator op 23 november 2015 de geslaagde uitgifte bekendgemaakt van een Eurobond van 500 miljoen € op 8,5 jaar.

De investeerders reageerden zeer positief tijdens de opmaak van het orderboek waarbij meer dan 2,75 miljard € werd aangeboden. De uitgifte trok meer dan 256 investeerders uit 28 landen aan. Deze transactie onderstreept eens te meer de kwaliteit en de aantrekkingskracht van Elia op de obligatiemarkten. De

kredietmarge van deze transactie werd vastgelegd op +75 basispunten boven de mid-swaprente van 8,5 jaar, of een coupon van 1,375%.

De opbrengsten van de uitgifte zullen worden aangewend voor de terugbetaling van een obligatie die vervalt. De obligaties zullen worden genoteerd op Euronext Brussels.

GOEDKEURING VAN DE TARIEVEN 2016-2019 VAN ELIA SYSTEM OPERATOR DOOR DE CREG

Het directiecomité van de CREG heeft op 3 december 2015 het tariefvoorstel van Elia System Operator goedgekeurd voor de regulatoire periode 2016-2019.

Het goedgekeurde budget zorgt ervoor dat Elia System Operator over de middelen beschikt die noodzakelijk zijn voor het vervullen van de wettelijke taken, meer bepaald wat betreft de realisatie van haar investeringsprogramma voor de periode 2016-2019. De tarieven 2016-2019 zijn in het bijzonder gebaseerd op een nieuw incentiverend mechanisme dat door de CREG wordt gehanteerd en dat bedoeld is om de realisatie van grote versterkings- en ontwikkelingsprojecten op het transmissienet te ondersteunen.

De introductie van incentives bedoeld om het kwalitatieve aspect van de prestaties van de transmissienetbeheerder te verbeteren, zorgt niet voor hogere tarieven. Ondanks de inflatie ligt het goedgekeurde gemiddelde jaarlijkse budget voor de periode 2016-2019 2,5% lager dan dat van 2015.

De tarieven 2016-2019 werden voorbereid, berekend en goedgekeurd op basis van deze nieuwe tariefmethodologie.

WIJZIGINGEN BINNEN DE RAAD VAN BESTUUR

Ingevolge het overlijden van Steve Stevaert op 2 april 2015, kwam er op die datum een einde aan zijn mandaat als niet-onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset.

Na een mandaat van 12 jaar (de maximale periode voor een onafhankelijk bestuurder overeenkomstig artikel 526ter, 2° van het Wetboek van vennootschappen), heeft Jean-Marie Laurent Josi zijn ontslag ingediend als onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset, met ingang van 29 juli 2015.

Er loopt momenteel een procedure om twee nieuwe bestuurders aan te stellen.

De gewone algemene vergadering van Elia System Operator en van Elia Asset van 19 mei 2015 heeft Geert Versnick, gecoöpteerd door de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset op 20 mei 2014 ter vervanging van Francis Vermeiren, definitief benoemd tot niet-onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset voor een periode die eindigt onmiddellijk na de gewone algemene vergadering van 2020 met betrekking tot het boekjaar afgesloten op 31 december 2019.

WIJZIGING VAN DE SAMENSTELLING VAN HET DIRECTIECOMITÉ

Op 14 januari 2015 hebben de raden van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset beslist om een einde te stellen aan de samenwerking met Jacques Vandermeiren, Chief Executive Officer en voorzitter van het directiecomité van Elia System Operator en van Elia Asset ingevolge een verschil in visie. De raden van bestuur hebben Monticello SPRL, met als vaste vertegenwoordiger François Cornélis, benoemd tot Chief Executive Officer en voorzitter van het directiecomité ad interim van Elia System Operator en van Elia Asset. Vanaf dat ogenblik werd de procedure om een nieuwe CEO aan te stellen, opgestart.

Op 25 juni 2015 heeft de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset Chris Peeters benoemd tot Chief Executive Officer en voorzitter van het directiecomité van Elia System Operator en van Elia Asset vanaf 6 juli 2015.

VERKOOP VAN 7.306 EFFECTEN AAN TOONDER OVEREENKOMSTIG DE WET VAN 14 DECEMBER 2005 HOUDENDE AFSCHAFFING VAN DE EFFECTEN AAN TOONDER

Overeenkomstig artikel 11 van de wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder, heeft Elia System Operator op 4 mei 2015 7.306 effecten aan toonder verkocht waarvan de houder zich niet heeft bekendgemaakt. Elia System Operator heeft de sommen afkomstig uit de verkoop bij de Deposito- en Consignatiekas gedeponneerd. Vanaf 1 januari 2016 kunnen personen die op geldige wijze kunnen aantonen houder van de effecten te zijn, terugbetaling vragen van de sommen afkomstig van de verkoop, na aftrek van een boete.

Het college van commissarissen heeft vastgesteld dat de voorschriften van artikel 11 van de wet van 14 december 2005 werden nageleefd.

Voor de andere markante feiten in 2015, zie pagina's 6 tot 11.

VERGOEDINGSCOMITÉ

Naast zijn gebruikelijke bevoegdheden ter ondersteuning van de raad van bestuur heeft het vergoedingscomité krachtens artikel 526quater van het Wetboek van vennootschappen, de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten eveneens de taak om aan de raad van bestuur aanbevelingen te formuleren over het remuneratiebeleid en de individuele remuneratie van de leden van het directiecomité en de bestuurders. Daarnaast stelt het vergoedingscomité een remuneratieverslag op dat door het comité wordt toegelicht op de gewone algemene vergadering.

Het vergoedingscomité heeft in 2015 vijfmaal vergaderd.

Enmaal per jaar evalueert de vennootschap haar kaderpersoneel in overeenstemming met haar performancemanagementbeleid. Dit beleid is ook van toepassing op de leden van het directiecomité. Op deze manier evalueert het vergoedingscomité de leden van het directiecomité op basis van een aantal kwantitatieve en kwalitatieve collectieve en individuele doelstellingen.

Het dient aangestipt dat het variabele gedeelte van de vergoedingen van het directiecomité werd aangepast om rekening te houden met de invoering van de meerjarentarieven. Het gevolg hiervan is dat het remuneratiebeleid voor de leden van het directiecomité sinds 2008 onder andere een jaarlijkse variabele vergoeding en een deelneming op lange termijn omvat, gespreid over de duur van de meerjarige regelgeving. De jaarlijkse variabele vergoeding bestaat uit twee delen: de realisatie van kwantitatieve collectieve doelstellingen en de persoonlijke prestaties, waaronder de voortgang in de ondernemingsprojecten.

Het vergoedingscomité heeft eveneens het voorstel van collectieve doelstellingen voor het directiecomité goedgekeurd voor het jaar 2015. De doelstellingen voor 2015 blijven in overeenstemming met die van 2014. Bovendien heeft het vergoedingscomité het remuneratieverslag, dat deel uitmaakt van het jaarverslag, goedgekeurd alsook de wijzigingen in het huishoudelijk reglement van het vergoedingscomité.

AUDITCOMITÉ

Naast zijn gebruikelijke bevoegdheden ter ondersteuning van de raad van bestuur heeft het auditcomité, krachtens artikel 526bis van het Wetboek van vennootschappen, de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten, de volgende taken:

- de rekeningen onderzoeken en de budgetten controleren;
- het proces van financiële verslaggeving opvolgen;
- de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer van de vennootschap nagaan;
- de interne audits en hun doeltreffendheid opvolgen;
- de wettelijke controle van de jaarrekeningen opvolgen;
- de onafhankelijkheid van de commissarissen beoordelen en nagaan;
- voorstellen formuleren aan de raad van bestuur voor de benoeming en herverkiezing van de commissarissen en de voorwaarden van hun aanstelling;
- in voorkomend geval een onderzoek instellen naar de kwesties die aanleiding geven tot de ontslagname van de commissarissen en aanbevelingen formuleren voor acties die in dit verband vereist zijn;
- de aard en de reikwijdte nagaan van de niet-auditdiensten die de commissarissen verstrekken;
- de doeltreffendheid van de externe auditprocessen nagaan.

Krachtens artikel 96,§1,9^o van het Wetboek van vennootschappen en de statuten moet dit verslag de verantwoording bevatten van de onafhankelijkheid en van de deskundigheid op het gebied van boekhouding en audit van ten minste één lid van het auditcomité. Het huishoudelijk reglement van het auditcomité bepaalt in dit opzicht dat alle leden van het auditcomité over voldoende noodzakelijke ervaring en competenties beschikken om hun rol in het auditcomité te kunnen vervullen, met name op het vlak van boekhouding, audit en financiën. Op grond van dit reglement moet de beroepservaring van minstens twee leden van het auditcomité in dit verslag worden toegelicht.

Jacques de Smet, voorzitter van het auditcomité, en Dominique Offergeld, lid van het auditcomité, beschikken beiden over een ruime ervaring en vakkennis op het gebied van boekhouding en audit.

Jacques de Smet (onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset) is houder van een diploma economische wetenschappen aan de Universiteit van Brussel. Hij begon zijn carrière als auditor bij Peat Marwick Mitchell & Co (nu KPMG). In 1979 maakte hij de overstap naar Tractionel group (nu GDF-Suez), aanvankelijk als assistent van de CEO van de holding. Daarna werd hij aangesteld in het financieel departement van de vennootschap van de groep Frima Viking NV en later werd hij CFO van Chamebel NV. In 1987 was hij lid van het directiecomité van Prominvest NV, een vennootschap die investeert in risicokapitaal. Van 1988 tot 2002 was hij financieel directeur en lid van het directiecomité van D'leteren NV en van de raden van bestuur van alle dochtermaatschappijen van de groep, met name Avis Europe PLC en Belron. Tussen 2002 en 2005 was hij financieel directeur

van de groep Ziegler. In 2009 werd hij benoemd tot lid van de raad van bestuur van Sabca NV. Bovendien is hij lid geweest van de raden van bestuur van Uco S.A. (1977 – 2001), La Lieve S.A. (1978-1996), Lys-Lieve S.A. (1975-1995), Belgo-Katanga S.A. (1996-2000), Ibel S.A.(1995-2000) en voorzitter van het Financial Executives Institute of Belgium (2002-2013). Sinds 1986 is hij gedelegeerd bestuurder van Gefor NV (een adviesbureau dat zich specifiek toelegt op “corporate finance” en op de onderhandeling van bankkredieten). Hij zetelt in de raden van bestuur van Sabca (als vast vertegenwoordiger van Gefor) en Wereldhave Belgium en hij is voorzitter van de auditcomités van deze bedrijven.

Dominique Offergeld (niet-onafhankelijk bestuurder van Elia System Operator en van Elia Asset) behaalde een diploma in economische en sociale wetenschappen (richting openbare financiën) aan de Université Notre Dame de la Paix in Namen. Ze volgde meerdere extra-universitaire programma's, waaronder het General Management Program aan het Cedep (INSEAD) in Fontainebleau (Frankrijk). Ze begon haar carrière in 1988 bij de Generale Bank (nu BNP Paribas Fortis) in het departement bedrijfsfinanciering en werd in 1999 benoemd tot deskundige van de viceminister-president en de minister van Economische Zaken van het Waals Gewest. In 2001 werd ze adviseur van de vice-eerste minister en de minister van Buitenlandse Zaken. Tussen 2004 en 2005 was ze adjunct-directeur op het kabinet van de minister van Energie, vervolgens werd ze in 2005 algemeen adviseur bij NMBS holding. Ze was CFO van ORES SCRL tussen 2008 en 2014. Voorheen was ze (onder andere) bestuurder bij Publigaz en regeringscommissaris bij Fluxys. Ze was ook voorzitter van de raad van bestuur en het auditcomité van de NMBS. Sinds eind oktober 2014 is ze directrice van de strategische cel van de minister van Mobiliteit, belast met Belgocontrol en de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Het auditcomité is bevoegd om een onderzoek in te stellen in alle aangelegenheden die het aanbelangt. Het beschikt daartoe over de nodige werkmiddelen, heeft toegang tot alle informatie, met uitzondering van de vertrouwelijke commerciële gegevens betreffende de netgebruikers en kan advies inwinnen bij interne en externe experts.

Het auditcomité heeft in 2015 acht keer vergaderd.

Het comité heeft de jaarrekeningen van 2015 onderzocht, zowel in Belgian GAAP als in IFRS. Het heeft ook de halfjaarlijkse resultaten van 30 juni 2015 en de kwartaalresultaten van 2015 geanalyseerd conform de Belgian GAAP en de IFRS-regels.

Het comité heeft kennis genomen van de uitgevoerde interne audits en aanbevelingen.

Het comité volgt daarnaast een actieplan voor elke uitgevoerde audit, om de efficiëntie, de traceerbaarheid en bewustwording van de geauditeerde domeinen te verbeteren en bijgevolg de eraan verbonden risico's te beperken en te verzekeren dat de controleomgeving en het risicobeheer op elkaar zijn afgestemd. Het comité heeft de verschillende actieplannen opgevolgd vanuit verschillende invalshoeken (planning, resultaten, prioriteiten) en dit

onder andere op basis van een activiteitenverslag van de dienst interne audit. Het auditcomité heeft kennis genomen van de strategische risico's en heeft risicoanalyses ad hoc gerealiseerd op basis van de veranderende omgeving waarin de groep evolueert. Het auditcomité heeft ook de milieugebonden kwesties verder opgevolgd.

CORPORATE GOVERNANCE COMITÉ

Naast zijn gebruikelijke bevoegdheden ter ondersteuning van de raad van bestuur heeft het corporate governance comité, krachtens de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de statuten, de volgende taken:

- aan de algemene vergadering kandidaten voorstellen voor de mandaten van onafhankelijk bestuurder;
- voorafgaandelijk de aanstelling en/of, in voorkomend geval, het ontslag van de leden van het directiecomité goedkeuren;
- op verzoek van elke onafhankelijke bestuurder, van de voorzitter van het directiecomité of van de bevoegde federale en/of gewestelijke regelgevende instantie(s) van de elektriciteitsmarkt, ieder belangenconflict onderzoeken tussen, enerzijds, de netbeheerder en, anderzijds, een dominerende aandeelhouder, een gemeente-aandeelhouder of een met een dominerende aandeelhouder geassocieerde of verbonden onderneming, en hierover verslag uitbrengen aan de raad van bestuur. Deze opdracht heeft tot doel de onafhankelijkheid van de bestuurders te versterken in aanvulling op de procedure voorzien in artikel 524 van het Wetboek van vennootschappen, die de vennootschap ook toepast;
- zich uitspreken over de gevallen van onverenigbaarheid in hoofde van de leden van het directiecomité en van de personeelsleden;
- toezien op de toepassing binnen de vennootschap van de wettelijke, reglementaire, decretale en andere bepalingen met betrekking tot het beheer van de elektriciteitsnetten, de doeltreffendheid ervan evalueren ten aanzien van de vereisten van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het beheer van voormelde netten, alsook toezien op de naleving van de artikelen 4.4 en 13.1, tweede en derde lid van de statuten van Elia System Operator. Hierover wordt jaarlijks een rapport voorgelegd aan de raad van bestuur en aan de federale en/of gewestelijke regelgevende instantie(s) voor de elektriciteitsmarkt;
- op verzoek van ten minste één derde van de leden een vergadering van de raad van bestuur samenroepen overeenkomstig de oproepingsformaliteiten die in de statuten zijn vastgelegd;
- na kennisgeving door een bestuurder, de conformiteit met artikel 9.1, b), c) en d) van de richtlijn 2009/72/EG, van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van de richtlijn 2003/54/EG, onderzoeken van het lidmaatschap van een bestuurder van de raad van toezicht, de raad van bestuur of de organen die wettelijk een onderneming vertegenwoordigen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, zeggenschap uitoefent over een producent en/of leverancier van elektriciteit, en hierover verslag uitbrengen aan de raad van bestuur. Bij dit onderzoek houdt het corporate governance comité rekening met de rol en de invloed die de betrokken bestuurder heeft in de betrokken onderneming en met de mate van zeggenschap of invloed van de betrokken onderneming over haar dochteronderneming. Het comité onderzoekt eveneens of bij de uitoefening van het mandaat van de betrokken bestuurder

in de vennootschap een mogelijkheid of een drijfveer bestaat om bepaalde producent- of leveranciersbelangen te begunstigen ten nadele van andere netgebruikers wat de toegang tot en investeringen in het net betreft;

- voorafgaandelijk aan iedere benoeming van een bestuurder, ongeacht of het de benoeming betreft van een nieuwe bestuurder, dan wel de herbenoeming van een bestaande bestuurder, onderzoeken of de kandidaat-bestuurder de onverenigbaarheden opgenomen in de statuten van de vennootschap in acht neemt. Met het oog daarop dient iedere kandidaat-bestuurder aan het comité een overzicht te bezorgen van (i) de mandaten die hij bekleedt in de raad van bestuur, de raad van toezicht of een ander orgaan van andere rechtspersonen dan de vennootschap en (ii) iedere andere functie of activiteit die hij uitoefent, al dan niet bezoldigd, ten dienste van een onderneming die één van de volgende functies vervult: de productie of de levering van elektriciteit.

Het comité heeft in 2015 negen keer vergaderd.

Het comité wordt, met inachtneming van de vertrouwelijkheidsregels, geregeld geïnformeerd over belangrijke dossiers, zoals de statutenwijzigingen, de wijzigingen van het Corporate Governance Charter, de wijzigingen in zijn huishoudelijk reglement en in het huishoudelijk reglement van de raad van bestuur, de opvolging van de leden van de raad van bestuur, inclusief de voorzitter en de vicevoorzitters, de opvolging van de leden van het directiecomité en de leden van de adviserende comités, alsook het onderzoek naar de overeenstemming met de vereisten inzake de volledige ontvlechting van de eigendomsstructuren ("full ownership unbundling").

EVALUATIE

De raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset heeft in 2012 een formele procedure georganiseerd voor de evaluatie van zijn werking, die van zijn comités, alsook van de interactie tussen de raad van bestuur en het directiecomité. Deze procedure gebeurde in overeenstemming met de bepalingen 4.11 tot en met 4.15 van de corporate governance code die de vennootschap heeft aanvaard als haar referentiecode. De resultaten van deze evaluatie uit 2012 waren heel bevredigend. Een nieuwe evaluatie staat ingepland in 2016.

DIRECTIECOMITÉ

Het directiecomité is overeenkomstig artikel 9, §9 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt belast met:

- het operationeel beheer van de elektriciteitsnetten, inclusief de commerciële, technische, financiële, regelgevende en personeelsaangelegenheden verbonden aan dit operationeel beheer,
- het dagelijks bestuur van de netbeheerder,
- de uitoefening van de bevoegdheden die hem door de statuten worden toegekend,
- de uitoefening van de bevoegdheden die aan hem gedelegeerd worden door de raad van bestuur, binnen de grenzen van de algemene beleidsregels en -principes en de beslissingen genomen door de raad van bestuur.

Het directiecomité beschikt over alle nodige bevoegdheden, inclusief de bevoegdheid van vertegenwoordiging, en voldoende bewegingsruimte om de bevoegdheden uit te oefenen die aan hem werden gedelegeerd en om een bedrijfsstrategie voor te stellen en toe te passen, met dien verstande dat deze bevoegdheden geen inbreuk vormen op de controle en uiteindelijke concurrerende bevoegdheid van de raad van bestuur, onverminderd de verplichting van de raad van bestuur om zich te houden aan de wettelijke beperkingen inzake de toegang tot de commerciële gegevens en andere vertrouwelijke gegevens betreffende de netgebruikers en de verwerking ervan.

Het directiecomité houdt over het algemeen ten minste één keer per maand een formele vergadering. De leden komen ook wekelijks samen in het kader van informele vergaderingen. Een lid dat niet aanwezig kan zijn, laat zich gewoonlijk vertegenwoordigen. Het afwezige lid kan, in overeenstemming met het huishoudelijk reglement van het directiecomité, via elk schriftelijk verzendingsmedium (waarvan de oorspronkelijke authenticiteit redelijkerwijs geïdentificeerd kan worden) een volmacht geven aan een ander lid van het directiecomité. Geen enkele volmachthouder mag echter meer dan twee directieleden vertegenwoordigen.

Het directiecomité heeft in 2015 20 keer vergaderd voor Elia System Operator en 19 keer voor Elia Asset.

Het comité brengt elk kwartaal verslag uit aan de raad van bestuur over de financiële situatie van de vennootschap (meer bepaald over de overeenstemming tussen het budget en de vastgestelde resultaten) en op elke vergadering van de raad van bestuur over het beheer van het transmissienet. In het kader van de rapportering over het beheer van het transmissienet in 2015, heeft het directiecomité de raad van bestuur onder meer geïnformeerd over de ontwikkelingen in de wetgeving die toepasselijk zijn op de vennootschap, over de financiële toestand van de vennootschap, de toestand van haar dochtervennootschappen, de belangrijke beslissingen van de regulatoren en de besturen, alsook over de opvolging en ontwikkeling van de grote investeringsprojecten.

GEDRAGSCODE

Elia beschikt over een gedragscode ter voorkoming van mogelijke inbreuken op de wetgeving betreffende misbruik van voorkennis en marktmanipulatie door de personeelsleden en personen met leidinggevende verantwoordelijkheid binnen de Elia groep. De gedragscode legt een reeks regels en meldingsplichten op voor de transacties door deze personen met hun effecten van Elia System Operator, conform de bepalingen van de richtlijn 2003/6/EG betreffende de handel met voorkennis en marktmanipulatie en van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en andere financiële diensten. Deze gedragscode is beschikbaar op de website van de vennootschap (www.elia.be, onder 'Elia', 'corporate governance').

DIRECTIECOMITÉ

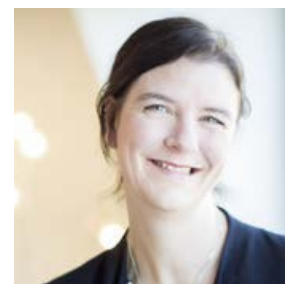
Chris Peeters

Markus Berger

Frédéric Dunon

Ilse Tant

Frank Vandenberghe

Catherine Vandendorre

CORPORATE GOVERNANCE CHARTER EN HUISHOUDELIJKE REGLEMENTEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR, VAN DE ADVISERENDE COMITÉS VAN DE RAAD VAN BESTUUR EN VAN HET DIRECTIECOMITÉ

De raad van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset van 26 februari 2015 heeft de wijziging van het huishoudelijk reglement van het directiecomité goedgekeurd.

Het huishoudelijk reglement van het vergoedingscomité werd op 23 februari 2015 gewijzigd.

Het Corporate Governance Charter en de huishoudelijke reglementen van de raad van bestuur, de adviserende comités van de raad van bestuur en het directiecomité zijn beschikbaar op de website van de vennootschap (www.elia.be, onder 'Elia', 'corporate governance').

REGLEMENTERING INZAKE TRANSPARANTIE – KENNISGEVINGEN

Elia System Operator heeft in 2015 geen enkele kennisgeving ontvangen in de zin van de wet van 2 mei 2007 betreffende de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt en houdende diverse bepalingen, en het koninklijk besluit van 14 februari 2008 betreffende de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen.

REMUNERATIEVERSLAG

Vergoeding van de leden van de raad van bestuur en van het directiecomité

PROCEDURE DIE IN 2015 WERD TOEGEPAST OM HET REMUNERATIEBELEID EN DE REMUNERATIE VAN DE LEDEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR EN VAN HET DIRECTIECOMITÉ TE BEPALEN

Het vergoedingscomité heeft overeenkomstig de artikelen 16.1 en 15.1 van de statuten van Elia System Operator, respectievelijk Elia Asset een ontwerp van remuneratiebeleid voor de leden van de raad van bestuur en van het directiecomité opgesteld. De raden van bestuur van Elia System Operator en Elia Asset hebben dit ontwerp van remuneratiebeleid voor de leden van het directiecomité goedgekeurd. Het ontwerp van remuneratiebeleid voor de bestuurders werd goedgekeurd door de algemene vergadering van aandeelhouders van Elia System Operator en van Elia Asset.

Daarnaast heeft het vergoedingscomité aanbevelingen geformuleerd omtrent het remuneratiebeleid evenals de remuneratie van de bestuurders en de leden van het directiecomité.

De samenstelling en de activiteiten van het vergoedingscomité worden meer in detail beschreven op pagina 52 van het jaarverslag.

REMUNERATIE VAN DE LEDEN VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Het totale bedrag van de vergoedingen betaald aan de veertien bestuurders in 2015 bedroeg 607.207,73 € (308.516,42 € voor Elia System Operator en 298.691,31 € voor Elia Asset).

De tabel hieronder bevat de brutobedragen die individueel aan iedere bestuurder werden toegekend voor Elia System Operator en Elia Asset samen.

Deze bedragen werden berekend op basis van negen vergaderingen van de raad van bestuur van Elia System Operator alsook op basis van negen vergaderingen van de raad van bestuur van Elia Asset in 2015. In 2015 heeft het auditcomité acht keer vergaderd, het corporate governance comité negen keer en het vergoedingscomité vijf keer.

De vergoeding van de bestuurders bestaat uit een basisvergoeding van 25.000 € per jaar (12.500 € voor Elia System Operator en 12.500 € voor Elia Asset) en een bijkomende vergoeding van 800 € (400 € voor Elia System Operator en 400 € voor Elia Asset) per bijkomende vergadering na de achtste vergadering van de raad van bestuur binnen hetzelfde jaar, met inbegrip van de vergaderingen met de regulatoren. Deze twee vergoedingen worden verhoogd met een supplement van 50% voor de voorzitter en van 20% voor iedere vicevoorzitter van de raad van bestuur.

Jacques DE SMET	59.135,00 €
Luc DE TEMMERMAN ¹	46.058,74 €
Frank DONCK ²	52.252,00 €
Cécile FLANDRE ³	31.860,00 €
Claude GRÉGOIRE ⁴	49.142,00 €
Philip HEYLEN	44.606,00 €
Luc HUJOEL ⁵	45.626,00 €
Jean-Marie LAURENT JOSI (tot 29 juli 2015)	32.115,75 €
Miriam MAES ⁶	49.320,00 €
Jane MURPHY	49.449,00 €
Dominique OFFERGELD	43.586,00 €
Steve STEVAERT (tot 2 april 2015)	9.876,50 €
Saskia VAN UFFELEN ⁷	42.998,74 €
Geert VERSNICK ⁸	51.182,00 €

Er wordt een aanvullende basisvergoeding van 6.000 € per jaar per comité (3.000 € voor Elia System Operator en 3.000 € voor Elia Asset) toegekend aan de bestuurders die lid zijn van een adviserend comité van de raad van bestuur (zijnde het auditcomité, het vergoedingscomité en het corporate governance comité). Daarnaast is een bijkomende basisvergoeding van 800 € (400 € voor Elia System Operator en 400 € voor Elia Asset) voorzien per bijkomende vergadering van een comité (m.a.w. per vergadering boven de drie vergaderingen op basis waarvan de basisvergoeding wordt berekend), met inbegrip van de vergaderingen met de regulatoren.

Deze vergoedingen dekken alle kosten, met uitzondering van de internationale reis- en verblijfkosten, die de bestuurders maken in het kader van de uitoefening van hun mandaat. Ze worden in rekening gebracht bij de exploitatiekosten van de vennootschap en jaarlijks geïndexeerd volgens de index van de consumptieprijsen.

1. De bezoldiging van Luc De Temmerman wordt aan de onderneming InDeBom Strategies Comm. V. uitgekeerd.
2. De bezoldiging van Frank Donck wordt aan de onderneming Ibervest NV uitgekeerd.
3. De bezoldiging van Cécile Flandre wordt aan de onderneming Belfius Insurance NV uitgekeerd.
4. De bezoldiging van Claude Grégoire wordt aan de onderneming Socofe NV uitgekeerd. Claude Grégoire is ondervoorzitter van de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset sinds 26 juni 2014.
5. De bezoldiging van Luc Hujoel wordt aan de onderneming Interfin CVBA uitgekeerd.
6. Miriam Maes is voorzitter van de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset sinds 26 juni 2014.
7. De bezoldiging van Saskia Van Uffelen wordt aan de onderneming Quadrature BVBA uitgekeerd.
8. De bezoldiging van Geert Versnick wordt aan de onderneming Flemco BVBA uitgekeerd. Geert Versnick is ondervoorzitter van de raad van bestuur van Elia System Operator en van Elia Asset sinds 26 juni 2014.

Alle vergoedingen worden evenredig in verhouding met de duur van het mandaat van bestuurder toegekend.

Op het einde van elk 1^e, 2^e en 3^e kwartaal wordt een voorschot op de jaarlijkse vergoedingen aan de bestuurders betaald. Dit voorschot wordt berekend op grond van de geïndexeerde basisvergoeding en in evenredige verhouding met de duur van het bestuurdersmandaat tijdens het betrokken kwartaal. In december van het lopende jaar wordt een afrekening gemaakt. Deze houdt rekening met de eventuele bijkomende vergoedingen ter aanvulling van de basisvergoeding.

Er worden geen andere voordelen in natura, aandelenopties, kredieten of voorschotten aan de bestuurders toegekend. Elia System Operator en Elia Asset hebben geen kredieten toegekend aan of voor een lid van de raad van bestuur.

Aangezien er in 2016 een evaluatie van de raad van bestuur zal plaatsvinden, kan niet worden uitgesloten dat er, als gevolg van de conclusies van deze evaluatie, wijzigingen zullen worden voorgesteld aan het huidige remuneratiebeleid van de bestuurders.

REMUNERATIEBELEID VAN HET DIRECTIECOMITÉ

Het vergoedingscomité evalueert jaarlijks de leden van het directiecomité. De evolutie in het basissalaris is afhankelijk van de positionering van elk lid van het directiecomité ten opzichte van het referentiesalaris in de algemene markt en van de beoordeling van zijn/haar individuele prestaties.

Sinds 2004 wordt de Hay-methode toegepast om het gewicht van elke directiefunctie te bepalen en een marktconforme vergoeding te waarborgen.

De vergoeding van de leden van het directiecomité is samengesteld uit de volgende elementen:

- basissalaris,
- variabele kortetermijnvergoeding,
- variabele langetermijnvergoeding,
- pensioen,
- andere voordelen.

Overeenkomstig artikel 17.9 van de statuten van Elia System Operator is een afwijking van de bepalingen van artikel 520ter, 1e en 2e lid van het Wetboek van vennootschappen voorzien voor de leden van het directiecomité.

Wat de variabele vergoeding betreft, evalueert het vergoedingscomité de leden van het directiecomité op het einde van ieder jaar op basis van een zeker aantal kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen. Het variabele gedeelte van de vergoeding bestaat sinds 2008 uit twee pijlers, één op korte termijn en één op lange termijn.

BASISVERGOEDING

Met uitzondering van de voorzitter ad interim⁹, hebben alle leden van het directiecomité van Elia System Operator en van Elia Asset het werknemersstatuut.

In 2015 werd aan de voorzitter ad interim van het directiecomité (Monticello SPRL, met als vaste vertegenwoordiger François Cornélis) een vergoeding van 308.000 € uitbetaald¹¹.

In 2015 werd aan de voorzitter van het directiecomité, Chris Peeters, een basisvergoeding van 182.648 € uitbetaald¹². De basisvergoeding uitbetaald aan de oud-voorzitter van het directiecomité, Jacques Vandermeiren, voor de periode van 1 januari tot 14 januari 2015 bedraagt 11.636 €. Hij heeft een bijkomend bedrag ontvangen van 102.854 € in het kader van de beëindiging van zijn contract overeenkomstig de wettelijke bepalingen (vakantiegeld bij vertrek).

De recurrente vergoeding die aan de overige leden van het directiecomité werd uitbetaald, bedroeg in totaal 1.145.105 € (respectievelijk 678.857 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 466.248 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

In 2015 werd aan alle leden van het directiecomité samen dus een totaalbedrag van 1.647.389 € aan basisvergoeding betaald¹².

VARIABLE KORTETERMIJNVERGOEDING

De eerste pijler van de variabele vergoeding is gebaseerd op het bereiken van een aantal doelstellingen die in het begin van elk jaar worden vastgelegd door het vergoedingscomité, waarbij maximaal 25% van de variabele vergoeding betrekking heeft op individuele doelstellingen en 75% op het behalen van collectieve doelstellingen van de Elia groep ('short-term incentive plan').

In 2015 bedroeg de vooraf verdiende variabele kortetermijnvergoeding van de voorzitter van het directiecomité 107.652,84 €.

De vooraf verdiende variabele vergoeding die in 2015 aan de overige leden van het directiecomité werd uitbetaald, bedroeg in totaal 419.989 € (respectievelijk 252.769 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 167.220 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

In 2015 werd aan alle leden van het directiecomité samen dus een totaalbedrag van 527.642 € aan variabele vergoeding betaald.

TOTALE JAARVERGOEDING

In 2015 werd aan de voorzitters van het directiecomité een totale vergoeding van 609.936 € uitbetaald¹³.

De totale jaarvergoeding van de overige leden van het directiecomité bedroeg in totaal 1.565.094 € (respectievelijk 931.626 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 633.468 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

Het totaalbedrag van de jaarvergoeding van alle leden van het directiecomité samen bedroeg in 2015 aldus 2.175.030 €¹⁴.

9. Monticello SPRL, met vaste vertegenwoordiger François Cornélis.

10. Omvat de periode van 14 januari 2015 tot 5 juli 2015.

11. Omvat de periode van 6 juli 2015 tot 31 december 2015.

12. Vertrekvakantiegeld niet inbegrepen.

13. Jacques Vandermeiren (voor de periode van 1 januari tot 14 januari 2015), Monticello SPRL, met als vaste vertegenwoordiger François Cornélis (voor de periode van 14 januari 2015 tot 5 juli 2015) en Chris Peeters (voor de periode van 6 juli 2015 tot 31 december 2015).

14. Vertrekvakantiegeld niet inbegrepen.

VARIABELE LANGETERMIJNVERGOEDING

De tweede pijler van de variabele vergoeding is gebaseerd op meerjarencriteria die vastgelegd worden voor 4 jaar ('long-term incentive plan'). De vooraf verdiende variabele vergoeding in 2015 kan geraamd worden op 27.500 € (maximumbedrag in geval van volledige realisatie van de meerjarencriteria die werden bepaald voor de betrokken tariefperiode) voor de voorzitter van het directiecomité voor de gepresteerde periode in 2015 en op 288.540 € voor de overige leden van het directiecomité (respectievelijk 174.400 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 114.140 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

Deze bedragen worden op het einde van elk jaar herzien naargelang de realisatie van de meerjarencriteria. Het eerste deel van de variabele langetermijnvergoeding werd uitbetaald in 2014 en het resterende bedrag wordt uitbetaald in 2016.

Er werden in 2015 geen andere variabele vergoedingen uitbetaald.

De vergoeding is definitief verworven op het ogenblik van de uitbetaling.

STORTINGEN IN HET EXTRALEGAAL PENSIOEN

Sinds 2007 zijn alle pensioenplannen voor de leden van het directiecomité van het type 'vaste premies' ('defined contribution'), waarbij het gestorte bedrag voor belastingen wordt berekend op basis van de jaarvergoeding. In 2015 werd door Elia System Operator een totaalbedrag van 54.402 € gestort voor de uittreedende voorzitter van het directiecomité¹.

Aan de overige leden van het directiecomité werd door Elia een bedrag van 277.017 € uitbetaald (respectievelijk 154.148 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 122.869 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

ANDERE VOORDELEN

De andere voordelen die aan de leden van het directiecomité worden toegekend, zoals het gewaarborgd inkomen in geval van langdurige ziekte of ongeval, de dekking gezondheidszorgen en hospitalisatie, de invaliditeits- en overlijdensverzekering, de tariefvoordelen, de andere premies, de tussenkomst in het openbaar vervoer, de terbeschikkingstelling van een bedrijfswagen, de kosten die eigen zijn aan de werkgever en andere kleine voordelen worden toegekend volgens de regels die gelden voor alle kaderleden van de onderneming.

De kosten van deze andere voordelen worden voor 2015 begroot op 36.457 € voor de voorzitter van het directiecomité² en voor de uittreedende voorzitter³ en op 144.786 € voor de andere leden van het directiecomité samen (respectievelijk 86.674 € voor de directie in dienst van Elia System Operator en 58.112 € voor de directie in dienst van Elia Asset).

Er werden in 2015 geen opties op aandelen in Elia toegekend aan de leden van het directiecomité.

BEPALINGEN VAN DE ARBEIDSOVEREENKOMSTEN EN VERTREKVERGOEDINGEN VOOR DE LEDEN VAN HET DIRECTIECOMITÉ

De arbeidsovereenkomsten van de leden van het directiecomité die na 3 mei 2010 zijn afgesloten, werden opgesteld in overeenstemming met de geldende wetgeving inzake opzeg en ontslag.

De arbeidsovereenkomsten die vóór 3 mei 2010 werden gesloten met de leden van het directiecomité bevatten geen bijzondere modaliteiten inzake ontslag.

Als gevolg van de beslissing om een einde te stellen aan de samenwerking met Jacques Vandermeiren, werd een opzeggingvergoeding (25 maanden en 8 weken) uitbetaald in overeenstemming met de geldende wetgeving (een bedrag van 1.697.194 €, vermeerderd met het verschuldigde bedrag inzake groepsverzekering om de opzeggingstermijn te dekken).

AANDELEN VAN ELIA SYSTEM OPERATOR IN HET BEZIT VAN DE LEDEN VAN HET DIRECTIECOMITÉ

Dit is het aantal aandelen dat de leden van het directiecomité bezitten op 31 december 2015:

Leden van het directiecomité	op 31.12.2015	op 31.12.2014
Chris Peeters ⁴ <i>Chief Executive Officer - Voorzitter van het directiecomité</i>	-	-
Markus Berger <i>Chief Infrastructure Officer</i>	9.156	9.156
Frédéric Dunon <i>Chief Assets Officer</i>	1.986	1.961
Ilse Tant <i>Chief HR & Internal Communication Officer</i>	1.825	1.825
Frank Vandenberghe <i>Chief Customers, Market & System Officer</i>	4.774	4.749
Catherine Vandenborre <i>Chief Financial Officer</i>	1.370	1.120

Er werden in 2015 geen opties op aandelen in Elia System Operator toegekend aan de leden van het directiecomité. De leden van het directiecomité kunnen aandelen kopen via de bestaande kapitaalverhogingen voorbehouden aan het personeel alsook op de beurs.

1. Jacques Vandermeiren.

2. Chris Peeters.

3. Jacques Vandermeiren.

4. Mandaat van voorzitter en van lid van het directiecomité van Elia System Operator en van Elia Asset vanaf 6 juli 2015.

ANDERE MEE TE DELEN INFORMATIE KRACHTENS ARTIKEL 96 VAN HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN EN ARTIKEL 34 VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 14 NOVEMBER 2007 BETREFFENDE DE VERPLICHTINGEN VAN EMITTENTEN VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN DIE ZIJN TOEGELATEN TOT DE VERHANDELING OP EEN GEREGLEMENTEERDE MARKT

Dit deel bevat informatie die overeenkomstig voormelde bepalingen in het jaarverslag dient te worden opgenomen en die niet in andere delen van het jaarverslag voorkomt.

INFORMATIE OMTRENT DE BIJZONDERE ZEGGENSCHAPSRECHTEN VAN BEPAALDE HOUDERS VAN EFFECTEN

Overeenkomstig artikel 4.3 van de statuten van Elia System Operator en van Elia Asset hebben alle aandelen van beide vennootschappen dezelfde rechten, ongeacht de categorie waartoe ze behoren, behoudens wanneer de statuten hierover anders bepalen.

In dit verband bepalen de statuten dat bepaalde specifieke rechten zijn verbonden aan de aandelen van categorie A en van categorie C met betrekking tot (i) de benoeming van leden van de raad van bestuur (artikel 13.5.2 van de statuten van Elia System Operator en artikel 12.5.2 van de statuten van Elia Asset) en (ii) de goedkeuring van beslissingen van de algemene vergadering (artikelen 28.2.1 en 28.2.2 van de statuten van Elia System Operator en artikel 27.2 van de statuten van Elia Asset).

INFORMATIE OMTRENT DE WETTELIJKE OF STATUTAIRE BEPERKING VAN DE UITOEFENING VAN HET STEMRECHT

Overeenkomstig artikel 4.3, lid 3 van de statuten van Elia System Operator en van Elia Asset worden de stemrechten verbonden aan de aandelen die rechtstreeks of onrechtstreeks worden aangehouden door bedrijven die werkzaam zijn in de productie en/of de levering van elektriciteit en/of van aardgas, geschorst.

INFORMATIE OMTRENT DE REGELS VOOR WIJZIGING VAN DE STATUTEN

In geval van wijziging van de statuten van Elia System Operator en van Elia Asset zijn artikel 29 van de statuten van Elia System Operator en artikel 28 van de statuten van Elia Asset van toepassing.

INFORMATIE OMTRENT DE WETTELIJKE OF STATUTAIRE BEPERKING OP DE OVERDRACHTEN VAN EFFECTEN

De overdrachten van effecten in Elia System Operator worden geregeld overeenkomstig artikel 9 van de statuten van Elia System Operator.

INFORMATIE OMTRENT DE INKOOP DOOR DE ONDERNEMING VAN EIGEN AANDELEN

De toelating die aan de raad van bestuur van Elia System Operator werd gegeven inzake de inkoop door de vennootschap van haar eigen aandelen in geval van een dreigend ernstig nadeel, zoals

bepaald in artikel 37 van de statuten van Elia System Operator, werd vernieuwd voor een periode van drie jaar, te rekenen vanaf de publicatie van de beslissing van de buitengewone algemene vergadering van 21 mei 2013.

AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR OP DE AFSLUITINGSDATUM

	Aandelen	% Aandelen	% Stemrechten
Publi –T ¹ (aandelen categorie B en C)	27.383.507	45,08	45,08
Publipart (aandelen categorie A)	1.526.756	2,51	2,51
Belfius Insurance (Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij) ² (aandelen categorie B)	1.231.060	2,03	2,03
Katoen Natie Group ³ (aandelen categorie B)	3.157.624	5,20	5,20
Interfin (aandelen categorie B)	2.375.143	3,91	3,91
Other Free float (aandelen categorie B)	25.076.149	41,28	41,28
Totaal	60.750.239	100	100

1. Op basis van de transparantieverklaring Publi-T – Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij van 29 oktober 2014.

2. Op basis van de transparantieverklaring Publi-T – Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij van 29 oktober 2014.

3. Op basis van de transparantieverklaring Katoen Natie van 29 oktober 2014.

KENMERKEN VAN DE SYSTEMEN VOOR INTERNE CONTROLE EN RISICOBEBEER

Het referentiekader van de interne risicobeheerscontrole dat door het directiecomité geïmplementeerd is en door de Raad van Bestuur van Elia is goedgekeurd, is gebaseerd op het COSO II Framework dat ontwikkeld werd door het Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. Dit kader omvat vijf nauw verbonden basiscomponenten om een geïntegreerd proces te verzekeren voor de systemen voor interne controle en risicobeheer: de controleomgeving, de risicobeoordeling, de controleactiviteiten, de informatie en de communicatie en de monitoring.

Door deze concepten toe te passen en in zijn processen en activiteiten te integreren kan Elia haar activiteiten onder controle houden, de efficiëntie van haar operaties verbeteren, haar middelen optimaal inzetten en zo bijdragen tot de realisatie van haar doelstellingen. Hierna wordt de toepassing van COSO II binnen Elia beschreven.

1. CONTROLEOMGEVING

ORGANISATIE VAN DE INTERNE CONTROLE

Overeenkomstig de statuten van Elia heeft de raad van bestuur verschillende comités opgericht die helpen bij de uitoefening van zijn verantwoordelijkheden: het directiecomité, het auditcomité, het vergoedingscomité en het corporate governance comité.

Het auditcomité werd door de raad belast met het toezicht op: (i) het proces van financiële reporting, (ii) de efficiëntie van de systemen voor interne controle van het beheer van de bedrijfsrisico's, (iii) de interne audit en de efficiëntie ervan, (iv) de statutaire audit van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening, inclusief de opvolging van alle vragen en aanbevelingen van de externe auditeurs, (v) de onafhankelijkheid van de externe auditeurs, (vi) het onderzoeken van de rekeningen en het controleren van de budgetten¹.

Het auditcomité komt in principe driemaandelijks bijeen om deze verschillende punten te bespreken.

Het departement Finance ondersteunt het directiecomité door tijdig de correcte en betrouwbare financiële informatie ter beschikking te stellen die nodig is voor de besluitvorming betreffende de opvolging van de rentabiliteit van de activiteiten en het efficiënt beheer van de financiële diensten van de onderneming. De externe financiële reporting waaraan Elia is onderworpen omvat (i) de statutaire financiële en fiscale reporting, (ii) de geconsolideerde financiële reporting, (iii) de specifieke reportingverplichtingen van een beursgenoteerd bedrijf, (iv) en de reporting die door het regelgevend kader wordt opgelegd.

De reporting is zo georganiseerd om aan al deze verplichtingen te voldoen met inachtneming van de coherentie tussen de verschillende rapporten en om inefficiënties te vermijden.

Elia heeft een gestructureerde aanpak ontwikkeld, die bijdraagt tot de volledigheid en exactheid van de financiële informatie en rekening houdt met de termijnen voor de controle van de activiteiten en de interventie van de voornaamste betrokkenen, teneinde adequate controles en rekeningen te verzekeren.

INTEGRITEIT EN ETHIEK

De integriteit en ethiek van Elia zijn van essentieel belang in haar interne controleomgeving. Het directiecomité en het management communiceren regelmatig over deze principes die aan de basis liggen van de ondernemingsregels die werden opgesteld om de wederzijdse rechten en plichten van de onderneming en van haar medewerkers toe te lichten. Deze regels worden aan alle nieuwe medewerkers meegedeeld en de naleving ervan is formeel voorzien in de arbeidsovereenkomsten. De gedragscode heeft bovendien als doel inbreuken op de Belgische wetgeving inzake het gebruik van voorkennis of marktmanipulatie en verdachte activiteiten te vermijden.

Het management ziet er continu op toe dat de medewerkers de interne waarden en procedures naleven en neemt, indien nodig, de nodige maatregelen, zoals beschreven in het bedrijfsreglement en in de arbeidsovereenkomsten. De naleving van het vertrouwelijkheidsprincipe krijgt bijzondere aandacht, met name via een specifieke vertrouwelijkheidsclausule in de arbeidsovereenkomsten, en sancties in geval van overtreding.

Wegens haar wettelijk statuut van transmissienetbeheerder voor elektriciteit is Elia onderworpen aan een groot aantal statutaire en regulatorische voorschriften die de diverse fundamentele principes definiëren zoals vertrouwelijkheid, transparantie en niet-discriminatie. Om aan deze specifieke verplichtingen te voldoen heeft Elia een 'Engagement Program' uitgewerkt dat door het corporate governance comité is goedgekeurd, alsook een stappenplan dat bepaalt welke initiatieven inzake controle moeten worden genomen en hun orde van prioriteit. De Compliance Officer rapporteert hierover jaarlijks aan de regulerende organen.

ROLLEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Het intern controlesysteem van Elia steunt op duidelijk omschreven rollen en verantwoordelijkheden op alle niveaus van de organisatie. De rollen en verantwoordelijkheden van de diverse comités binnen Elia zijn voornamelijk geïdentificeerd in het wettelijk kader dat van toepassing is op Elia, in de statuten en in het Corporate Governance Charter.

Het departement Boekhouding staat onder toezicht van de Chief Financial Officer en is belast met de statutaire financiële en fiscale reporting en de consolidatie van de verschillende dochtervennootschappen van de Elia groep. Het departement Beheerscontrole staat in voor de opvolging van de boekhouding en voor de analytische reporting en is belast met alle financiële reporting in de regulatorische context. Het departement Investor Relations is belast met de specifieke reporting die van toepassing is op een beursgenoteerde onderneming.

Wat het proces van financiële reporting betreft, zijn de taken en verantwoordelijkheden van iedere werknemer van het departement Boekhouding duidelijk omlind om te waarborgen dat de geleverde financiële resultaten de financiële transacties van Elia exact en eerlijk weergeven. De belangrijkste controles en het tijdschema voor de realisatie van deze taken en controles werden geïdentificeerd en opgenomen in een gedetailleerd kader van taken en verantwoordelijkheden.

Alle entiteiten van de consolidatiekring hebben een IFRS-boekhoudhandleiding geïmplementeerd. Die geldt als referentie inzake de boekhoudkundige principes en procedures, teneinde

1. Voor meer informatie, zie deel 'corporate governance verklaring' – Audit Comité'

coherentie en vergelijkbaarheid te verzekeren, alsook een correcte boekhouding en reporting binnen de Groep. Het departement Finance beschikt over de nodige instrumenten, zoals IT-tools, voor de uitvoering van zijn taken. Alle entiteiten van de consolidatiekring gebruiken dezelfde ERP-applicatie, die diverse geïntegreerde controles bevat en een gepaste taakverdeling ondersteunt.

Bovendien licht Elia de rollen en verantwoordelijkheden van al haar medewerkers toe door middel van een beschrijving van elke functie overeenkomstig de methodologie van Business Process Excellence.

COMPETENTIES

Elia houdt in haar processen inzake rekrutering, opleiding en retentie, rekening met het cruciale belang van de competenties en de expertise van haar medewerkers om ervoor te zorgen dat haar activiteiten op een betrouwbare en efficiënte wijze worden uitgevoerd. Het departement Human Resources heeft adequate beleidslijnen uitgestippeld en geeft een omschrijving van alle functies teneinde de rollen, verantwoordelijkheden en functievereisten te identificeren, alsook de kwalificaties die nodig zijn om deze te vervullen.

Elia heeft een beleid opgesteld voor het beheer van de generieke en specifieke competenties in overeenstemming met de waarden van de onderneming en moedigt al haar medewerkers aan om opleidingen te volgen om de hun toegewezen taken efficiënt te kunnen uitvoeren. De vereisten in termen van competentieniveaus worden continu geanalyseerd door middel van formele en informele (zelf)evaluaties op verschillende tijdstippen tijdens de loopbaan van de medewerkers.

Aan alle medewerkers die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij de financiële reporting worden opleidingsprogramma's inzake financiële reporting aangeboden. De opleiding is zowel toegespitst op het bestaande regelgevend kader en de boekhoudkundige verplichtingen als op de activiteiten zelf, met een hoge graad van inzicht zodat de goede vragen kunnen worden gesteld.

2. RISICOBEOORDELING

Risicobeoordeling is een ander systeem voor interne controle dat van cruciaal belang is voor Elia om de strategische doelstellingen van haar opdracht te realiseren; de raad van bestuur en de Risk Manager identificeren, analyseren en beoordelen geregeld samen de belangrijkste strategische en tactische risico's. Deze risico's worden kwalitatief en/of kwantitatief beoordeeld afhankelijk van hun aard en hun potentiële impact. De Risk Manager stelt vervolgens aanbevelingen voor betreffende de manier waarop elk van deze risico's het best kan worden beheerd, rekening houdend met de interactie tussen alle aan Elia verbonden risico's. Op basis van deze evaluatie worden preventieve, bijsturende en/of corrigerende acties geïmplementeerd om zo, indien nodig, de bestaande interne controles te versterken.

De op het niveau van de Groep gedefinieerde doelstellingen oefenen trapsgewijs een invloed uit op alle niveaus van de organisatie. Ze worden jaarlijks beoordeeld om hun realisatie te controleren.

Het management van Elia is verantwoordelijk voor het invoeren van een efficiënte interne controle, die onder andere een correcte financiële reporting waarborgt. Het onderstreept het belang van

het risicobeheer inzake financiële reporting door samen met het auditcomité rekening te houden met de volledige waaier van activiteiten en de daaraan verbonden risico's. Het ziet erop toe dat de risico's correct worden weergegeven in de financiële resultaten en reportings. De risicobeoordeling gaat bovendien verder dan de gekende risico's van Elia en tracht te anticiperen op de aard en de kenmerken van opkomende risico's die een impact op de activiteiten van Elia kunnen hebben.

De voornaamste stappen in de beoordeling van de financiële risico's zijn:

1. het identificeren van de doorslaggevende elementen van de financiële reporting en de doelstellingen ervan;
2. het identificeren van de belangrijke risico's in de realisatie van de doelstellingen;
3. het identificeren van de controlemechanismen van de risico's.

De doelstellingen van de financiële reporting omvatten (i) de conformiteit van de financiële verklaringen met de algemeen aanvaarde boekhoudkundige principes, (ii) de transparantie en juistheid van de informatie in de financiële resultaten, (iii) het toepassen van boekhoudkundige principes die aangepast zijn aan de sector en aan de transacties van de onderneming en (iv) de juistheid en betrouwbaarheid van de financiële resultaten.

De activiteiten van Elia als transmissienetbeheerder voor elektriciteit met betrekking tot haar fysieke installaties dragen in belangrijke mate bij tot de financiële resultaten. De gepaste procedures en controles werden dan ook ingevoerd om over een volledige en realistische inventaris van de fysieke installaties te beschikken.

Elia heeft een risicobeheersfilosofie (Enterprise Risk Management of ERM) ingevoerd om een correcte identificatie, analyse en beoordeling van de risico's en de acties gelinkt aan de risico's bij het verwezenlijken van de strategie van Elia te verzekeren. Deze aanpak omvat de belangrijkste beleidslijnen en procedures die omschreven zijn in de aanbevelingen betreffende het risicobeheer en het risk management charter.

Risicobeheer is een activiteit die op het niveau van de onderneming wordt gevoerd en ondersteund door alle medewerkers verantwoordelijkheden ter zake toe te wijzen bij de uitvoering van hun specifieke activiteiten, zoals in het charter voorgeschreven.

EEN CONTINUE BEOORDELING

Dankzij een aanpak die tegelijk top-down en bottom-up is, kan Elia gebeurtenissen identificeren en, in de mate van het mogelijke, erop anticiperen, en reageren op eventuele incidenten, zowel van buitenaf als binnenin de organisatie, die de realisatie van de doelstellingen kunnen beïnvloeden.

TOP-DOWN AANPAK GEBASEERD OP DE STRATEGISCHE RISICO'S

Driemaandelijks worden de strategische risico's geëvalueerd in een reporting aan het auditcomité. Telkens wanneer een bedreiging of potentiële opportuniteiten worden vastgesteld worden actieplannen of specifieke evaluaties van nieuwe risico's uitgevoerd.

BOTTOM-UP AANPAK MET BETREKKING TOT DE BUSINESS

Teneinde nieuwe risico's te identificeren of veranderingen van de bestaande risico's te evalueren, blijven de Risk Manager en het management continu in contact en zijn ze alert voor veranderingen die een eventuele aanpassing van de risicobeoordeling en van de daaraan verbonden actieplannen vereisen.

Aan de hand van criteria wordt beslist of het nodig is om de processen van financiële reporting en de daaraan verbonden risico's te evalueren. Het accent ligt op de risico's in verband met de veranderingen van de financiële en regulatoire omgeving, de industriële praktijken, de boekhoudkundige normen en de ontwikkelingen van de onderneming, zoals fusies en overnames.

Het operationeel management analyseert de risico's en stelt actieplannen voor. Ingrijpende wijzigingen van de waarderingsregels moeten door de raad van bestuur worden goedgekeurd.

Het Risk Management speelt een essentiële rol in het handhaven van de waarde van Elia voor de stakeholders en voor de gemeenschap. Het werkt met alle departementen samen om Elia optimale kansen te geven om haar strategische doelstellingen te verwezenlijken en adviseert de onderneming betreffende de aard en de mogelijke gevolgen van toekomstige risico's.

3. CONTROLEACTIVITEITEN

VOORNAAMSTE CONTROLEACTIVITEITEN

Elia heeft op de verschillende niveaus van haar structuur controleactiviteiten geïmplementeerd teneinde te waarborgen dat de normen en interne procedures voor het correct beheer van de geïdentificeerde risico's worden nageleefd. Enkele voorbeelden:

- (i) een duidelijke taakverdeling in de processen om te vermijden dat een enkele persoon een transactie initieert, goedkeurt en registreert; met het oog daarop werden beleidslijnen voor de toegang tot de informatiesystemen opgesteld en bevoegdheden gedelegeerd;
- (ii) auditmiddelen zijn in de processen geïntegreerd om de eindresultaten in verband te brengen met de onderliggende transacties;
- (iii) gegevensveiligheid en –integriteit door een correcte toekenning van rechten;
- (iv) een gepaste documentatie van de processen via de intranetapplicatie Business Process Excellence die de beleidslijnen en procedures centraliseert.

De departementsverantwoordelijken moeten ervoor zorgen dat controleactiviteiten geïmplementeerd worden met betrekking tot de inherente risico's van hun departement.

Elia neemt de nodige maatregelen om haar controleactiviteiten te voorzien op interne of externe gebeurtenissen die een impact kunnen hebben op de bestaande processen.

PROCES VAN FINANCIËLE REPORTING

Voor ieder belangrijk risico inzake financiële reporting heeft Elia adequate controles gedefinieerd om de kans op fouten tot een minimum te beperken. De rollen en verantwoordelijkheden werden gedefinieerd voor het afsluitingsproces van de financiële resultaten.

Voor iedere stap werd een continue follow-up ingevoerd, met een gedetailleerde agenda van alle activiteiten van de dochter genootschappen van de Groep. Controles worden uitgevoerd om de kwaliteit en de naleving van de interne en externe verplichtingen en aanbevelingen na te gaan.

Tijdens de afsluiting wordt een specifieke test uitgevoerd om belangrijke ongewone transacties te controleren, alsook de boekhoudkundige lijnen en aanpassingen aan het einde van de periode, de transacties van de ondernemingen en de belangrijkste ramingen.

De combinatie van al deze controles biedt voldoende zekerheid dat de financiële resultaten betrouwbaar zijn. Geregelde interne en externe audits dragen ook bij tot de kwaliteit van de financiële reporting.

Bij het identificeren van de risico's die de realisatie van de doelstellingen van de financiële reporting kunnen beïnvloeden, houdt het management rekening met de mogelijkheid van foute verklaringen als gevolg van fraude en neemt het de nodige maatregelen indien de interne controle moet worden versterkt. De interne audit voert specifieke audits uit, op basis van de evaluatie van de mogelijke frauderisico's, teneinde fraude te vermijden en te voorkomen.

4. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

Elia communiceert de relevante informatie aan haar medewerkers om hen in staat te stellen hun verantwoordelijkheden op te nemen en hun doelstellingen te bereiken. De financiële informatie is noodzakelijk voor de budgettering, de ramingen en de controle van de conformiteit met het regelgevende kader. Daarnaast is de operationele informatie absoluut noodzakelijk om de verschillende rapporten op te stellen die cruciaal zijn voor de goede werking van de onderneming. Elia registreert dan ook de recente en historische gegevens die nodig zijn om haar bedrijfsrisico's te evalueren. Er wordt een beroep gedaan op verschillende communicatiekanalen: handleidingen, nota's, e-mails, uithangborden met informatie en intranetapplicaties.

De geïmplementeerde informatiesystemen structureren de informatie afkomstig van uiteenlopende bronnen teneinde te zorgen voor: (i) registratie en follow-up van de transacties in real time, (ii) gegevensinvoer binnen een termijn en met een gedetailleerde uitwerking in overeenstemming met de behoeften betreffende risicobeheer, (iii) kwalitatieve informatie via een behandeling op verschillende niveaus: de informatie wordt vóór publicatie door de eigenaar ervan gevalideerd, het management controleert de nauwkeurigheid en de betrouwbaarheid ervan en de IT-risico's (zoals de kwaliteit van de IT-ontwikkelingen of de stabiliteit van de gegevensoverdracht) worden gevolgd via actieplannen.

De financiële resultaten worden aan een interne reporting onderworpen en worden op verschillende niveaus gevalideerd. Het management dat met de financiële reporting belast is, komt geregeld samen met de overige interne diensten (operationele en controlediensten) om de informatie betreffende de financiële reporting te identificeren. Het valideert en documenteert de voornaamste assumpties die aan de basis liggen van de registratie van de reserves en de rekeningen van de onderneming.

Op het niveau van de Groep worden de geconsolideerde resultaten per segment verdeeld en gevalideerd door middel van een vergelijking met de historische cijfers en een vergelijkende analyse tussen de ramingen en de werkelijkheid. Deze financiële informatie wordt maandelijks aan het directiecomité gerapporteerd en driemaandelijks met het auditcomité besproken. De voorzitter van het auditcomité informeert vervolgens de raad van bestuur.

5. MONITORING

Elia evalueert continu of haar benadering van het risicobeheer adequaat is. De monitoringprocedures zijn een combinatie van de monitoringactiviteiten die tijdens het normale verloop van de business worden uitgevoerd en ad hoc evaluaties met betrekking tot specifiek uitgekozen thema's.

De monitoringactiviteiten omvatten (i) een maandelijkse reporting van de strategische indicatoren aan het directiecomité en het management, (ii) een follow-up van de belangrijkste operationele indicatoren op het niveau van de departementen, (iii) een maandelijkse financiële reporting, met een onderzoek van de afwijkingen ten opzichte van het budget, van de vergelijkingen met voorafgaande periodes en van de gebeurtenissen die een impact kunnen hebben op de kostencontrole.

De feedback van derden wordt eveneens in rekening genomen op basis van diverse bronnen zoals (i) de beursindicatoren en de rapporten van de noteringsinstantie, (ii) de waarde van het aandeel, (iii) de rapporten van de federale en regionale regulators over de naleving van het wettelijk en regelgevend kader en (iv) de rapporten van de veiligheids- en verzekeringsmaatschappijen.

Door de gegevens afkomstig van externe bronnen met de intern gegenereerde gegevens te vergelijken en aan de hand van de daaruit voortvloeiende analyses kan Elia zich continu verbeteren.

De interne audit speelt ook een sleutelrol op het gebied van monitoring door onafhankelijke reviews te realiseren van de belangrijkste financiële en operationele processen met betrekking tot de reglementeringen die op Elia van toepassing zijn. De resultaten van deze reviews worden aan het auditcomité gerapporteerd om het te ondersteunen in zijn opdracht betreffende het toezicht op de efficiëntie van de interne controlesystemen, het risicobeheer en de processen voor financiële reporting van de onderneming.

De wettelijke entiteiten van de Groep zijn bovendien aan een externe audit onderworpen. Deze audit omvat in het algemeen de evaluatie van de interne controle en beoordeelt de (jaarlijkse en halfjaarlijkse) statutaire en geconsolideerde financiële resultaten. De externe auditeurs geven aanbevelingen om de interne controlesystemen te verbeteren. Deze aanbevelingen, de actieplannen en hun implementatie zijn het voorwerp van een jaarlijkse reporting aan het auditcomité, wat betreft de entiteiten die beschikken over een dergelijk orgaan. Het Auditcomité rapporteert aan de raad van bestuur betreffende de onafhankelijkheid van de statutaire auditor of auditor vennootschap en bereidt een ontwerp van resolutie voor de aanduiding van de externe auditor voor.

RISICO'S EN ONZEKERHEDEN WAARMEE HET BEDRIJF WORDT GECONFRONTEERD

1. REGLEMENTAIRE RISICO'S EN INKOMSTENRISICO'S

INTERNATIONAAL

De twee transmissienetbeheerders voor elektriciteit binnen de Elia groep anticiperen proactief op de Europese regelgevingen, op de nieuwe richtlijnen en regels die op Europees niveau worden voorbereid of die op omzetting in Belgisch en Duits recht wachten, om de onzekerheden zoveel mogelijk te beperken.

Elia en 50Hertz behoren tot de Europese koplopers, als men ze bekijkt vanuit het oogpunt van de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van het management; dit zijn twee elementen die vervat liggen in het 'derde pakket' van maatregelen voor de ontwikkeling van een interne gas- en elektriciteitsmarkt die de Europese Commissie heeft opgesteld.

De bepalingen van dit derde Europese pakket zijn in Belgische en Duitse wetgeving omgezet. Krachtens deze bepalingen zijn Elia System Operator en 50Hertz aan nieuwe procedures onderworpen, zoals de certificering als 'fully-owned unbundled TSO'. Deze nieuwe procedures kunnen regulatoire risico's inhouden voor beide ondernemingen. Zowel Elia als 50Hertz zijn gecertificeerde transmissienetbeheerders volgens het 'full ownership unbundling' model, maar dienen voortdurend te voldoen aan de verplichtingen van deze certificering. Daarnaast blijven zowel Elia als 50Hertz een actieve rol spelen in projecten die bedoeld zijn om een geïntegreerde Europese energiemarkt uit te bouwen, zoals de Europese Commissie die nastreeft.

Hoewel deze licentie niet beperkt is in de tijd, kan ze worden ingetrokken indien Elia of 50Hertz niet beschikken over onder andere het personeel, de technische en/of financiële middelen om een continu en betrouwbaar beheer van het net te verzekeren in overeenstemming met de vigerende wetgeving en de onafhankelijkheidseisen opgenomen in artikel 9 van de Elektriciteitsrichtlijn van de Europese Unie. Een dergelijke intrekking zou een negatieve materiële impact op Elia en/of 50Hertz hebben.

Elia en 50Hertz behoren daarenboven tot de stichtende leden van ENTSO-E, de Europese organisatie van netbeheerders die in december 2008 werd opgericht en die 41 transmissienetbeheerders uit 34 landen verenigt, onder meer uit de landen van de Europese Unie. Deze vereniging neemt onder andere de rol op zich van het Europees Netwerk van Transmissienetbeheerders, zoals bepaald in het derde pakket.

NATIONAAL

Het Belgisch wettelijk kader werd vastgelegd bij de omzetting van de eerste Europese richtlijn over de interne elektriciteitsmarkt in de Elektriciteitswet van 29 april 1999. Met de wijziging van 8 januari 2012 werd de Elektriciteitswet op het derde pakket Europese richtlijnen afgestemd.

Overeenkomstig artikel 258 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, ziet de Europese Commissie onder meer toe op de omzetting van de Europese richtlijnen in het nationale recht. Zij heeft op 25 februari 2016 een met redenen omkleed advies gestuurd naar België waar ze, volgens het persbericht, van oordeel is dat dat België bepaalde regels inzake de unbundling niet correct heeft omgezet, waardoor andere bedrijven worden verhinderd

om interconnecties aan te leggen en uit te baten. Ook de regels aangaande de bevoegdheden van de regulator en bepaalde regels met betrekking tot de consumenten blijken niet correct omgezet. De Belgische overheden dienen de Commissie in te lichten over de genomen maatregelen om aan de situatie te verhelpen.

De rentabiliteit van de onderneming wordt in ruime mate bepaald door een mechanisme van billijke vergoeding alsook door een mechanisme van tarifaire incentives. Voor de periode 2016-2019 worden er een reeks financiële incentives geïntroduceerd die over over vier jaren gespreid zijn. Het financiële resultaat van Elia wordt aan de ene kant elk jaar beïnvloed door de evolutie van de Belgische lineaire obligaties (OLO's op 10 jaar) en aan de andere kant door een specifiek mechanisme dat vanaf 2016 wordt ingevoerd. Dit nieuwe mechanisme behelst tegelijkertijd een incentive gekoppeld aan de voortgang van werkzaamheden voor de aanleg van grote projecten op het gebied van interconnectiecapaciteit, en een corrigerende termijn die de afwijking weergeeft tussen de reële waarde van de OLO van het jaar en een referentiewaarde. Het financiële resultaat van Elia wordt ook beïnvloed door de verwezenlijking en/of de eventuele overschrijding van de efficiëntieverbeteringsfactoren, alsook door de analyses van de verschillende budgetrubrieken uitgevoerd door de federale regulator.

Op 3 december 2015 werden de tarieven en de mechanismen die bepalend zijn voor de rentabiliteit van Elia als transmissienetbeheerder in België goedgekeurd door de CREG voor een nieuwe tariefperiode van 4 jaar, die van toepassing is vanaf 1 januari 2016.

Anderzijds hangt de omzet van Elia ook af van de hoeveelheid energie die via haar net wordt vervoerd en dus van de economische activiteit van haar klanten en de gemeenschap in het algemeen die de onderneming bedient. Haar omzet wordt ook bepaald door de snelle toename van de decentrale elektriciteitsproductie die rechtstreeks in de distributienetten wordt geïnjecteerd. Door de daling van het verbruik van de industriële en residentiële klanten als gevolg van de vertraging van de economische activiteit sinds 2009 kunnen de werkelijk vervoerde elektriciteitsvolumes afwijken van de ramingen op basis waarvan de regulator de tarieven voor de periode 2012-2015 heeft bepaald. Afhankelijk van de geldende wetgeving zal dit inkomstentekort en/of de extra kosten, zoals de behoefte aan bijkomende financiering, worden gecompenseerd door de tarieven van de volgende regulatoire periodes. Het effect op het elektriciteitsverbruik en de injectie vanuit de verschillende klantsegmenten en de onzekerheid over de vooruitzichten voor een opflakking van de economische activiteit bij de industriële klanten vormen dus een risico voor de liquiditeitspositie van Elia.

De inkomsten van Elia worden beïnvloed door de dividenden die Elia ontvangt van de ondernemingen waarin het een belang heeft, en in het bijzonder de dividenden van 50Hertz via Eurogrid International.

De door 50Hertz toegepaste tarieven worden gereguleerd door het Duitse federale reguleringsinstantie BNetzA (Bundesnetzagentur). De beslissingen en handelingen van het BNetzA in het huidige regelgevend kader hebben een aanzienlijke impact op 50Hertz.

Bovendien is het regelgevend kader waarin 50Hertz haar activiteiten uitvoert, onderworpen aan belangrijke Europese, nationale en regionale wetgevingen en reguleringen. 50Hertz tracht zo goed mogelijk te anticiperen op de Europese wetgeving, maar nieuwe richtlijnen en verordeningen op Europees niveau of richtlijnen of verordeningen die op omzetting in nationale wetgeving wachten (zoals de bepalingen van het derde energiepakket) blijven hoe dan ook elementen van onzekerheid.

De wetgeving en de richtlijnen inzake hernieuwbare energiebronnen kunnen ook een aanzienlijke impact hebben op de liquiditeitspositie van 50Hertz. Veranderingen in de wetgeving kunnen het huidige regulatorisch en/of liquiditeitsrisico sterk beïnvloeden.

GEWESTELIJK

Wat de regelgeving betreft, bestaan er in België ook risico's op regionaal vlak. Zo kunnen de tegenstrijdigheden tussen de verschillende regelgevingen, bijvoorbeeld wat de technische reglementen betreft, voor Elia de uitoefening van haar taken bemoeilijken. De evolutie in deze regelgeving en de wijzigingen die in de toekomst zullen worden aangebracht, kunnen eveneens een impact hebben op de aansprakelijkheid van de vennootschap bij een stroomonderbreking of, in het kader van een eventuele staatsvorming, op de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en het regionale niveau, met inbegrip van de bevoegdheid inzake de goedkeuring van de transmissietarieven.

Wat betreft de tarieftoeslagen heeft het doorverkopen in 2015 van Waalse groenestroomcertificaten aan een operator belast met de plaatsing in reserve ervan, het risico ten aanzien van de liquiditeitsbehoeften significant beperkt. De Waalse reglementaire wijzigingen tijdens 2015 voorzien overigens voortaan in een expliciet kader voor potentiële toekenning van nieuwe groenestroomcertificaten alsook in een driemaandelijkse reporting van de CWaPE waarbij deze commissie naar aanleiding hiervan, zo nodig, een aanpassing voorstelt van de quota die de aanvraag voor certificaten bepalen. In deze context is het aangewezen om waakzaam toe te zien op de daadwerkelijke evolutie binnen de markt voor groenestroomcertificaten.

2. OPERATIONELE RISICO'S

ENERGIE-EVENWICHT

Ieder jaar trachten Elia en 50Hertz om via zo goedkoop mogelijke contracten over de nodige reserves te beschikken om in hun respectievelijke regelzones continu het evenwicht tussen productie en verbruik in stand te houden. Daartoe analyseren zij, zowel op nationaal als op Europees niveau, de mogelijkheden om het toenemende aandeel van productie-eenheden voor elektriciteit uit hernieuwbare bronnen met een variabel karakter op een veilige manier in het elektrische systeem te integreren. De toename, ook op Europees niveau, van het aantal eenheden op basis van warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energie dat op de distributienetten wordt aangesloten, en de toekomstige aansluiting van grote offshore windmolenparken brengen ook nieuwe uitdagingen met zich op het vlak van het operationele beheer van de netten en de verdere uitbouw van hun infrastructuur.

Een nieuwe en belangrijke ontwikkeling sinds 2014 was de negatieve evolutie van de Belgische nationale elektriciteitsproductie als gevolg van sluitingen en buitengebruikstellingen van

productie-eenheden. Dit resulteerde in een algemene daling van de beschikbare productiecapaciteit voor de Belgische verbruikers. Als gevolg van deze gewijzigde omstandigheid op het vlak van de stroomvoorziening werden er strategische elektriciteitsreserves aangelegd voor de winter. Deze reserves bestaan uit geïdentificeerde en gereserveerde productiecapaciteit die buiten de elektriciteitsmarkt wordt gehouden en die de TNB kan benutten indien de elektriciteitsbevoorrading ontoereikend is. De vele problemen in 2015 rond het Belgische nucleaire productiepark illustreren de onzekerheden waarmee de stroomvoorzieningsactiviteiten te kampen hebben. De daadwerkelijke beschikbaarheid en de lokalisatie van deze productie-eenheden interageren eveneens met de onderhouds- en/of investeringsprogramma's voor de 400 kV netten, alsook met de voorwaarden om middelen te mogen aanwenden die de nodige aanvullende ondersteunende diensten kunnen leveren voor de exploitatie van het net.

Elia verwacht in de toekomst andere definitieve of gedeeltelijke sluitingen van elektriciteits- productie- eenheden, wat zal wegen op de bevoorradingssituatie. Of de strategische reserves en/of andere mechanismen zullen moeten worden ingeschakeld, blijft een belangrijk aandachtspunt tijdens de komende jaren.

Bovendien zijn de veranderende tendensen in de injecties en de afnames en de versterking van de interconnectiecapaciteit tussen de lidstaten van de Unie afhankelijk van toelatingen en vergunningen die door lokale, regionale, nationale en internationale instanties moeten worden afgeleverd. Het tijdig verkrijgen van deze vergunningen en goedkeuringen vormt een cruciale uitdaging voor het naleven van de uitvoeringstermijnen. Deze toelatingen en vergunningen kunnen daarenboven voor de bevoegde rechtbanken en gerechtshoven worden betwist.

Terwijl de volumes aan decentrale, variabele elektriciteitsproductie en de gecentraliseerde productiecapaciteit alsmat blijft dalen, wordt Elia geconfronteerd met de veroudering van haar assets. Deze drie factoren maken het nog ingewikkelder om het energie-evenwicht te bewaren.

STROOMONDERBREKINGEN

De netten van Elia en 50Hertz behoren tot de meest betrouwbare in Europa. Toch kan wegens onvoorziene gebeurtenissen, zoals bijzondere weersomstandigheden, de goede werking van één of meerdere infrastructuurelementen onderbroken worden. In de meeste gevallen hebben deze gebeurtenissen geen impact op de stroombevoorrading van de verbruikers, omdat de netten die Elia en 50Hertz beheren een vermaasde structuur hebben. Hierdoor kunnen de aangesloten verbruikers langs verscheidene wegen worden bereikt. In extreme gevallen kan het elektrische systeem door een incident echter gedeeltelijk of volledig uitvallen (lokale of algemene black-out). Dergelijke onderbrekingen kunnen het gevolg zijn van natuurlijke fenomenen of onvoorziene gebeurtenissen, maar ook van operationele problemen in België of in het buitenland. De Elia groep houdt op geregelde tijdstippen crisisoefeningen om optimaal op deze situaties te kunnen inspelen. In geval van een aan Elia toe te schrijven fout beperken de algemene voorwaarden van de standaardcontracten de aansprakelijkheid van Elia en 50Hertz tot een redelijk niveau. Het verzekeringsbeleid beoogt de beperking van de financiële impact van deze risico's.

ELEKTRONISCH, INFORMATICA- EN TELECOMMUNICATIERISICO

De invoering en integratie van elektronische, informatica- en telecommunicatietechnologieën voor het operationeel beheer, de communicatie en het toezicht (zoals de slimme netten of smart grids) in de elektrische systemen heeft de aard van de elektrische systemen en infrastructuur, die door netbeheerders zoals Elia en 50Hertz worden aangewend, gewijzigd.

Het falen van het telecommunicatienetwerk of van de ondersteunende informaticasystemen voor het beheer van het elektrische systeem kan problemen veroorzaken op het gebied van de werking van het elektrische systeem. Elia neemt de nodige maatregelen om het informaticanetwerk en de bijbehorende informaticasystemen in de mate van de technische en financiële mogelijkheden te ontdebellen. Elia heeft recovery-plannen opgesteld voor de meest cruciale IT-systemen en test deze geregeld uit. Het is evenwel onmogelijk om de eventualiteit van een defect aan de componenten van het telecommunicatienet en de informaticasystemen volledig uit te sluiten. Voor Elia komt het erop aan om bij problemen met deze systemen de impact voor haar klanten maximaal te beperken.

MILIEURISICO

De resultaten van Elia kunnen worden beïnvloed door uitgaven die worden gedaan om aan de milieuwetgeving te voldoen. Hetzelfde geldt voor kosten die worden gemaakt voor de uitvoering van preventieve of remediërende maatregelen of om in te gaan op de vragen van derden. Het milieubeleid wordt uitgewerkt en op de voet gevolgd om deze risico's onder controle te houden. Aangepaste provisie worden aangelegd telkens als de aansprakelijkheid van Elia of 50Hertz met betrekking tot saneringskwesaties in het geding kan komen. Op dit moment worden er analyses uitgevoerd voor klassieke milieurisico's en elektrische en magnetische velden die kunnen leiden tot een herziening van bestaande provisie of de aanleg van nieuwe provisie.

RISICO IN VERBAND MET DE VERGUNNINGEN

Zowel Elia als 50Hertz hebben als opdracht een elektriciteitsnet uit te bouwen dat aan de energiebehoeften van hun respectievelijke klanten voldoet, alsook aan de ontwikkeling van de energiesector in de richting van een meer decentrale productie, waardoor de netten moeten worden versterkt.

De elektriciteitsinfrastructuur moet dan ook versterkt of uitgebouwd worden en daarvoor zijn vergunningen nodig. Soms gaat het verkrijgen van vergunningen gepaard met een lange dialoog met omwonenden en met de overheden, waardoor de bouw van deze infrastructuur vertraging kan oplopen.

RISICO'S OP JURIDISCHE GESCHILLEN

De vennootschap voert haar activiteiten op zodanige wijze uit dat het risico op juridische geschillen tot een minimum wordt beperkt. Niettemin gebeurt het dat de vennootschap betrokken raakt in juridische geschillen. Indien nodig, worden hiervoor gepaste provisie aangelegd.

VEILIGHEID EN WELZIJN

De Elia groep beheert installaties die bij ongevallen of agressie van buitenaf lichamelijke schade kunnen veroorzaken aan mensen. Personen die in of in de buurt van installaties voor elektriciteitstransmissie werken, kunnen bij ongeval, fout of nalatigheid worden blootgesteld aan het risico van elektrocutie. De veiligheid en het welzijn van mensen (eigen personeelsleden of derden) vormen een dagelijks aandachtspunt voor de directie, het management en het personeel van de Elia groep. Elia beschikt over een gezondheids- en veiligheidsbeleid, voert veiligheidsanalyses uit en promoot een veiligheidscultuur.

RISICO'S VERBONDEN AAN DE INTERNE CONTROLEMECHANISMEN

Elk intern proces beïnvloedt op zijn manier het bedrijfsresultaat. Het stelsel van meerjarentarieven vergroot de noodzaak om de globale efficiëntie van het bedrijf jaar na jaar nog te verbeteren. Daarom wordt de doeltreffendheid van de interne processen regelmatig gecontroleerd met behulp van prestatie-indicatoren en/of audits, teneinde de gepaste controle ervan te garanderen. Dit aspect staat onder toezicht van het auditcomité, dat de werkzaamheden van de dienst Interne Audit & Enterprise Risk Management aanstuurt en opvolgt.

3. FINANCIËLE RISICO'S

De Groep is blootgesteld aan verschillende financiële risico's bij de uitoefening van de taken: het marktrisico (meer bepaald het interestrisico, het inflatierisico, het belastingrisico en een beperkt wisselkoersrisico), het liquiditeitsrisico, en het kredietrisico. De risico's waaraan de onderneming is blootgesteld, worden geïdentificeerd en geanalyseerd om de limieten en gepaste controles te bepalen, en toe te zien op de risico's en de naleving van deze limieten. Met dat doel voor ogen heeft de Groep de verantwoordelijkheden en specifieke procedures vastgelegd, in het bijzonder met betrekking tot de financiële instrumenten die moeten worden aangewend en de exploitatielimieten voor de beheersing van deze risico's. Deze procedures en de betrokken systemen worden geregeld herzien om elke wijziging op het gebied van de marktomstandigheden en de activiteiten van de Groep in aanmerking te nemen. De financiële impact van deze risico's is beperkt aangezien Elia en 50Hertz werken volgens het Belgische of Duitse regelgevend kader. Zie hoofdstuk 'Regelgevend kader' voor meer informatie.

Om hun investeringen te financieren en hun strategische doelstellingen op korte en op lange termijn te bereiken, doen Elia en 50Hertz een beroep op de kapitaalmarkten. Op het tijdstip dat dit verslag wordt opgesteld, worden de markten sterk beïnvloed

door een reeks macro-economische tendensen. De bezorgdheid over de Chinese economie, meer in het bijzonder de overgang van een industriële economie naar een economie die meer gebaseerd is op binnenlandse consumptie, en ook de onophoudelijke druk op de grondstofprijzen zijn bronnen van onzekerheid voor de financiële markten. Verwacht wordt dat het "Zero Interest" monetaire beleid tenminste op middellange termijn zal worden voortgezet, ook al verhoogde de Amerikaanse Federal Reserve de rente eind 2015 voor de eerste keer in bijna tien jaar. Al deze macro-economische elementen komen tot uiting in de markten via een grote volatiliteit, die zou aanhouden in 2016. Een dergelijke situatie kan een negatieve invloed uitoefenen op de groei van Elia en 50Hertz en op het nastreven van hun doelstellingen. Zowel voor Elia als voor Eurogrid GmbH (moederbedrijf van 50Hertz), zijn er kredietfaciliteiten beschikbaar om het risico voor financieringsmoeilijkheden op korte termijn te beperken. Overigens Elia en Eurogrid GmbH maken het voorwerp uit van een rating van respectievelijk S&P en Moody's. Eventuele specifieke maatregelen, in het kader van deze beoordelingen, zijn niet te voorzien; ze kunnen eventueel een impact hebben op de financiering.

Naar aanleiding van de nieuwe Belgische wetgeving en regelgeving inzake decentrale of hernieuwbare productie, meer bepaald op basis van zonnepanelen en windturbines, hebben de federale en gewestregeringen de toekenning van 'groenestroomcertificaten' als financieel steunmechanisme voor hernieuwbare energie ingesteld. Elia is verplicht deze certificaten tegen een gegarandeerde minimumprijs te kopen. Dat houdt een liquiditeitsrisico in, omdat deze groenestroomcertificaten als call-opties zullen worden aangewend en het niet zeker is of ze zullen worden uitgeoefend. Elia kan bijgevolg onverwachts geconfronteerd worden met grote hoeveelheden groenestroomcertificaten die Elia dan verplicht moet kopen, hetgeen een risico voor de liquiditeitspositie van Elia inhoudt. Indien de regelgeving de afschaffing van bepaalde groenestroomcertificaten oplegt, dan zal Elia overgaan tot het hanteren van een gepaste toeslag ter compensatie van de gemaakte kosten. Elia heeft een beroep gedaan op de CREG om de tarieven aan te passen om eventuele tekorten te recupereren als gevolg van verschillen tussen de uitgaven verbonden aan de openbare dienstverplichtingen en de inkomsten uit de goedgekeurde toeslagen om deze uitgaven te dekken. In een poging om een sterke stijging van dit tarief te voorkomen, heeft de Waalse regering een wettelijke mogelijkheid gecreëerd en bevestigd waardoor Elia kan vragen om groenestroomcertificaten bij een goedgekeurde externe partij te plaatsen om zo het aantal op te kopen groenestroomcertificaten tijdelijk te beperken.

Elia heeft de regulatoire mechanismen en de mechanismen voor de planning van de liquiditeiten ingevoerd waarmee het daaraan verbonden liquiditeitsrisico gedeeltelijk kan worden opgevangen. Wegens de onvoorspelbaarheid waarmee deze call-opties kunnen worden uitgeoefend, kan Elia geen volledige bescherming garanderen tegen aanzienlijke veranderingen van hetzij de gewaarborgde minimumprijs, hetzij het volume van de groenestroomcertificaten, de marktprijzen voor de groenestroomcertificaten of de evoluties van het wettelijk en regelgevend kader op federaal en gewestelijk niveau.

Zo ook is 50Hertz blootgesteld aan een liquiditeitsrisico omdat het verplicht is om elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen tegen een vaste prijs aan te kopen en weer te verkopen tegen prijzen die met de markt schommelen.

4. OMGEVINGSFACTOREN

MACRO-ECONOMISCHE RISICO'S

De Europese economieën blijven kampen met een grote mate van onzekerheid en volatiliteit. Ook al leek het zwakke economisch herstel, na een heel lange tijd, vasthoudend en duurzaam in 2015, toch blijven verschillende factoren de Europese economieën kwetsbaar houden.

Zo kende de Europese economie een lichte economische opleving, deels door de toegenomen koopkracht van de gezinnen die wordt gestimuleerd door een zeer laag inflatieniveau, maar vooral dankzij de grondstofprijzen die historisch laag zijn. Dit herstel lijkt voornamelijk gekoppeld te zijn aan de binnenlandse vraag in de eurozone aangezien de export naar landen buiten de muntunie achterop hinkt. Uit vele economische modellen voor 2016 blijkt dat deze situatie wel eens zou kunnen aanhouden. Ook kunnen er heel wat vragen gesteld worden bij de politieke situatie in verschillende EU-landen, denken we maar aan de episode van de Grexit en de discussie over een mogelijke Brexit. Verder blijft het vooralsnog onduidelijk wat de daadwerkelijke gevolgen zullen zijn van de vluchtelingenstroom.

Theoretisch bevordert een lage rente ongetwijfeld investeringen door de gunstige financieringsvoorwaarden, in de praktijk echter blijven die investeringsbeslissingen moeilijk door de onzekerheid die weegt op de toekomst.

Tot slot tonen de recente schommelingen op de beurzen en de geopolitieke ontwikkelingen in Europa en het Midden-Oosten nogmaals aan dat we ons in een context van onzekerheid en volatiliteit bevinden.

RISICO INZAKE HUMAN RESOURCES

Elia voert een actief imago- en rekruteringsbeleid. De onderneming streeft ernaar een adequaat expertise- en kennisniveau te handhaven in een gespannen arbeidsmarkt. Dit is een voortdurend risico wegens de hoge specialisatiegraad van haar activiteiten en de toegenomen complexiteit van de betrokken vakgebieden.

IMAGORISICO

Zeer algemeen kunnen zich bepaalde omstandigheden voordoen die het imago van het bedrijf negatief kunnen beïnvloeden. Elia tracht de betrouwbaarheid van gegevens te garanderen met behulp van een intern controlemechanisme. Het valt echter nooit uit te sluiten dat externe partijen onoordeelkundig omspringen met informatie waarover zij beschikken. Dit kan een effect hebben op de beurskoers van de onderneming.

OVERIGE

Elia is zich ervan bewust dat er nog andere risico's kunnen bestaan waarvan het bedrijf op dit moment nog geen kennis heeft. Sommige risico's kunnen vandaag verwaarloosbaar lijken, maar dit sluit niet uit dat ze in de toekomst belangrijker kunnen worden. De hier gehanteerde onderverdeling geeft geen enkele indicatie van de potentiële gevolgen van de opgesomde risico's.

HET ELIA-AANDEEL IN 2015

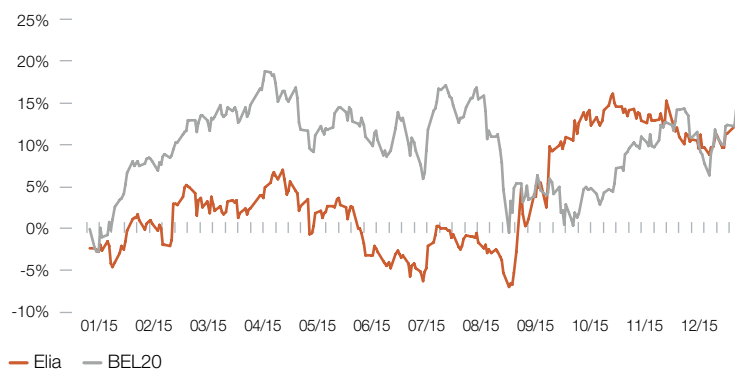
ELIA OP DE BEURS

Het Elia aandeel kende een sterke tweede jaarhelft als gevolg van de publicatie van goede halfjaarcijfers en een positieve evolutie in het regelgevend kader dat vanaf 2016 van toepassing is.

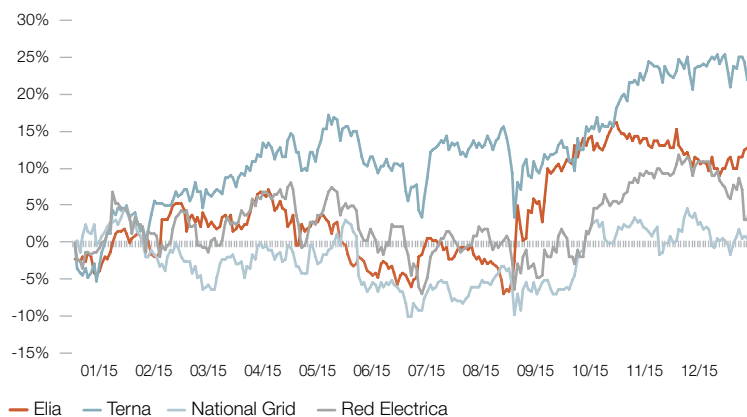
EVOLUTIE VAN HET ELIA-AANDEEL + VOLUME

EVOLUTIE VAN HET ELIA-AANDEEL TEN OPZICHTE VAN DE BEL20-INDEX

EVOLUTIE VAN HET ELIA-AANDEEL TEN OPZICHTE VAN HAAR EUROPESE COLLEGA'S

Het Elia-aandeel sloot het jaar 2015 af op 42,83 € tegenover 38,51 € eind 2014, wat overeenstemt met een stijging van 11,2%.

De laagste koers van 2015 bedroeg 35,62 € en dateert van 24 augustus 2015, terwijl de hoogste koers van 44,95 € op 21 oktober werd genoteerd.

De liquiditeit van het aandeel is overigens met 14,4% gestegen (van gemiddeld 42.991 aandelen per dag in 2014 naar 49.197 in 2015).

Met 60.750.239 uitstaande aandelen bedroeg de beurskapitalisatie eind december 2.601.932.736 €. In 2015 werden op Euronext Brussel in het totaal 12.594.393 Elia-aandelen verhandeld.

Op woensdag 31 december 2014 was het Elia-aandeel opgenomen in de Bel20-index. Het gewicht van Elia in deze index bedroeg op dat ogenblik 1,10%. Het aandeel stond daarmee op de 17de plaats in deze index.

AANSTELLING VAN DRIE LIQUIDITEITS-VERSCHAFFERS VOOR HET ELIA-AANDEEL

Elia heeft eind 2009 met KBC Securities en Bank Degroof, beide officieel erkend door NYSE Euronext, een contract van marktanimator of "liquidity provider" afgesloten. In 2014 werd een derde contract ondertekend met Belfius Bank. Deze drie financiële instellingen zijn aanwezig in het orderboekje voor het Elia-aandeel en treden zowel op bij verkoop als bij aankoop.

56 %

Het aandeel van Duitsland in de IFRS-resultaten van de Groep

1,55 €

Brutodividend per aandeel

BELEGGERS

Voor alle vragen over Elia en haar aandeel kunt u contact opnemen met:

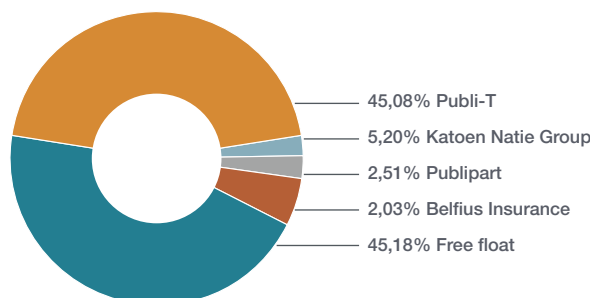
Elia
Departement Investor Relations
Keizerslaan 20
1000 Brussel
België
Tel.: +32 2 546 75 79
Fax: +32 2 546 71 80
E-mail: investor.relations@elia.be

Op de website van Elia groep, www.eliagroup.eu, vindt u informatie over de Groep (persberichten, jaarverslagen, koers van het aandeel, kennisgevingen en dergelijke meer).

FINANCIËLE KALENDER

Begin april 2016	Beschikbaarheid jaarverslag 2015 op de website
17 mei 2016	Tussentijdse informatie over het 1ste kwartaal 2016
17 mei 2016	Algemene aandeelhoudersvergadering
Begin juni 2016	Betaling dividend over 2015
26 augustus 2016	Publicatie halfjaarresultaten 2016
28 oktober 2016	Tussentijdse verklaring over het 3de kwartaal 2016

STRUCTUUR VAN HET AANDEELHOUDERSCHAP

DIVIDEND

De raad van bestuur van Elia heeft op 25 februari 2016 beslist om tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders van 17 mei 2016, in overeenstemming met het dividendbeleid en onder voorbehoud van de goedkeuring van de winsttoewijzing door de jaarlijkse algemene vergadering, een normaal dividend van 94,16 € miljoen, of 1,55 € per aandeel (bruto), voor te stellen.

Dit komt overeen met een nettobedrag van 1,1315 € per aandeel.

De aandelen aan toonder zullen worden uitbetaald in de kantoren van de volgende bankinstellingen: BNB Paribas Fortis, ING België, KBC en Belfius. Voor de aandelen op effectenrekeningen zullen de bank of de effectenagent automatisch overgaan tot de uitkering van de dividenden. Voor de aandelen op naam zal Elia het dividend rechtstreeks uitbetalen.

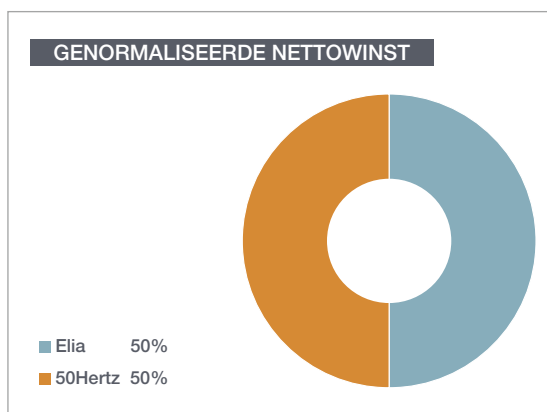
DIVIDENDBELEID

Elia is statutair verplicht om minstens 85% van haar winsten uit te keren, na afhouding van 5% voor de wettelijke reserve. Dit komt overeen met een uitbetalingsratio van 44,7% van de gerapporteerde IFRS-winst.

Door de invoering van meerjarentarieven moet een deel van de nettowinst die voortkomt uit het doorrekenen van de meerwaarde van buitengebruikstellingen in de tarieven, verplicht in het eigen vermogen worden gereserveerd.

BESPREKING EN ANALYSE DOOR HET MANAGEMENT VAN DE RESULTATEN VOOR 2015

- In 2015 voert de Elia groep €353 miljoen aan netinvesteringen uit in België en €902 miljoen in Duitsland, om de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening te blijven vrijwaren en de toename van hernieuwbare energiestromen het hoofd te bieden.
- De genormaliseerde¹ nettowinst stijgt met 14,6% op jaarbasis tot €175,8 miljoen. De gerapporteerde nettowinst stijgt met 25,4% tot €210,6 miljoen.
- Elia zal aan de Algemene Vergadering van 17 mei een dividend van €1,55 voorstellen.
- De CREG keurt de Elia-tarieven voor 2016-2019 goed, een belangrijke stap in de uitvoering van het ambitieuze investeringsprogramma.
- Elia en 50Hertz blijven een uiterst hoge betrouwbaarheid handhaven voor hun netten (99.9999%) en dit voor 30 miljoen eindgebruikers in België en Duitsland.

ELIA GROEP

(in miljoen EUR)	2014	2015
Totaal opbrengsten	836,3	851,4
EBITDA	402,6	442,8
EBIT	289,7	336,4
<i>Niet-recurrente elementen</i>	13,8	33,5
Genormaliseerde EBIT	275,9	302,9
Netto financieringslasten	(100,6)	(92,8)
Nettowinst	167,9	210,6
<i>Niet-recurrente elementen</i>	14,5	34,8
Genormaliseerde nettowinst	153,4	175,8
<i>Genormaliseerde winst per aandeel (EUR)</i>	2,53	2,89
Netto financiële schuld	2.539,2	2.583,4
CAPEX ²	826,3	1.254,8

- EBIT (winst vóór interesten en belastingen) = Resultaten operationele activiteiten + aandeel in de winst van investeringen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode (vóór inkomstenbelasting)
- EBITDA (winst vóór interesten en belastingen, afschrijvingen en waardeverminderingen) = EBIT + afschrijvingen/waardeverminderingen + wijzigingen in voorzieningen
- Genormaliseerde EBIT = EBIT – niet-recurrente elementen (zie voetnoot voor definitie en pagina 73 voor reconciliatietabel)

RESULTATEN

De **genormaliseerde groeps-EBIT** vertoonde een toename van 9,8% tot €302,9 miljoen als het gevolg van sterke operationele resultaten van zowel Elia Transmission als 50Hertz Transmission. In België steeg de gereguleerde winst dankzij een sterk operationeel jaar dat de aanhoudende druk op de langetermijnrentes compenseert. Als een gevolg van het ambitieuze programma met betrekking tot het vervangen van oude installaties, steeg het bedrag verrekend in de tarieven voor de buitengebruikstelling aanzienlijk ("goodwill decommissioning"). Daarnaast steeg het genormaliseerde resultaat verder ten gevolge van het lager aantal beschadigingen aan onze elektrische installaties. In Duitsland steeg de genormaliseerde nettowinst aanzienlijk dankzij de realisatie van een investeringsvolume van meer dan €900 miljoen.

¹ De term «genormaliseerd» verwijst naar prestatie-indicatoren (EBIT, Nettowinst, EPS) voor de niet-recurrente elementen. Niet-recurrente elementen zijn opbrengsten of kosten die niet geregeld ontstaan tijdens de normale bedrijfsactiviteiten. Deze worden apart voorgesteld aangezien deze van belang zijn omwille van haar omvang of aard om de onderliggende duurzame prestatie van de onderneming te begrijpen. Op pagina 73 geven we een gedetailleerde reconciliatie van de niet-recurrente elementen.

² CAPEX omvat 100% van de investeringen die in Duitsland gedaan werden.

Naast de sterke operationele resultaten hebben een aantal belangrijke niet-recurrente elementen zich gematerialiseerd, die hebben geleid tot een toename in de **gerapporteerde EBIT** van 16,1% tot €336,4 miljoen. Deze elementen zijn in hoofdzaak verbonden met de ingebruikneming van de offshore connectie Baltic 2 bij 50Hertz Transmission. Verder was het bedrag van de tussenkomsten van klanten in investeringen ontvangen door 50Hertz Transmission ongebruikelijk hoog in 2015 ten gevolge van een samenwerking met een DNB met betrekking tot een specifiek investeringstraject. Bij Elia Transmission vonden verschillende transacties met APX en EPEX Spot plaats die resulteerden in een éénmalige winst en ook zo werden gerapporteerd. Tot slot werden de regulatorische schikkingen van voorgaande jaren bij Elia en 50Hertz opgenomen in de niet-recurrente elementen.

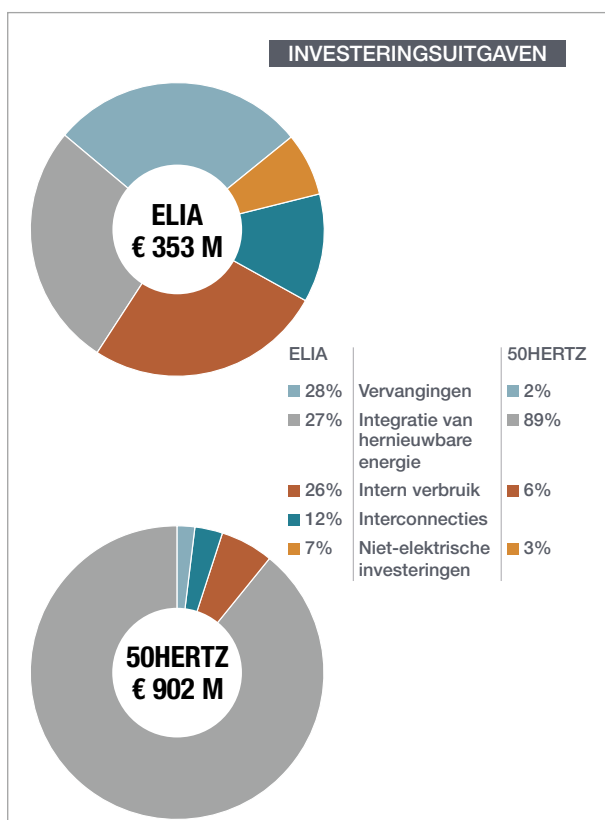
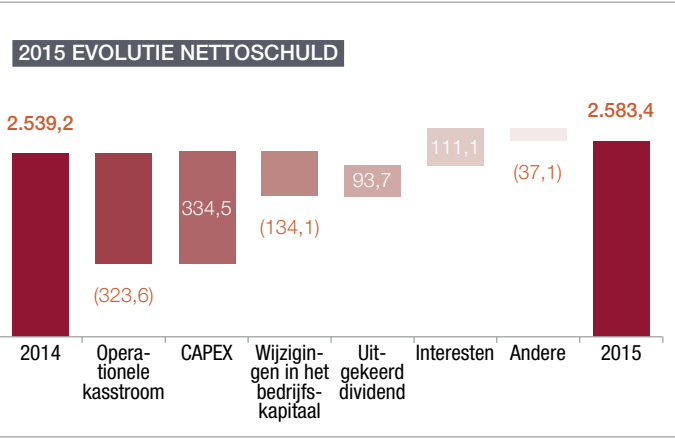
Dit alles resulteerde in een aanzienlijke toename in de **genormaliseerde en gerapporteerde groepsnetto winst** (respectievelijk een stijging met 14,6% en 25,4% tot €175,8 miljoen en €210,6 miljoen). Naast de toename in de EBIT zijn de netto financieringslasten gedaald met 7,8% als een gevolg van de succesvolle herfinanciering in 2014 waarvan de vermindering in kosten nu is opgenomen voor een heel jaar.

INVESTERINGSUITGAVEN

In 2015 gingen de **netuitbreidingsprojecten** van de Elia groep heel goed vooruit. De bouw van een aantal grote hoogspanningsinfrastructuurprojecten in België is al behoorlijk gevorderd. In het noorden van het land versterkte Elia haar net om de ontwikkeling van de Antwerpse haven te ondersteunen. Ook ontwikkelde Elia er haar infrastructuur om de offshore projecten in de Noordzee aan te sluiten. In het zuiden van het land versterkte Elia de Oost-Lus om onshore windenergie te integreren. Elia startte eveneens de werkzaamheden op voor de eerste onderzeese verbinding tussen België en het Verenigd Koninkrijk, beter gekend

als het Nemo-project. In Duitsland startte 50Hertz met de bouw van verschillende onshore-projecten in het hele land. Het offshore project Baltic 2 werd afgerond en zo kon 50Hertz 80 windturbines met een totale capaciteit van 288 MW aansluiten op het onshore net.

NETTO SCHULD- EN KREDIETPOSITIE

(in € miljoen)	2014	2015
Netto schuld	2.539,2	2.583,4
Hefboom (D/D+E)	0,54x	0,57x
Netto schuld / EBITDA	6,3	5,8
EBITDA / Bruto intrest	3,6	4,3
Gem. kost van de schuld	3,78%	3,49%
% vast van bruto schuld	88,8%	90,6%

De netto financiële schuld is licht gestegen tot €2.583,4 miljoen (stijging met 1,7%). De €500 miljoen obligatie uitgegeven door Elia Transmission in november waren een vooruitgeschoven herfinancieringstransactie en de opbrengsten ervan zullen worden gebruikt voor de terugbetaling van obligaties die in april 2016 op het einde van hun looptijd komen. De kredietpositie werd versterkt door de betere resultaten. De gemiddelde kost van de verplichtingen is verder gedaald door het feit dat de impact van de geslaagde herfinanciering die in 2014 werd uitgevoerd nu volledig geboekt is.

ELIA TRANSMISSION IN BELGIË

(in € miljoen)	2014	2015
Totaal opbrengsten	836,3	851,4
EBIT	195,5	218,0
<i>Genormaliseerde EBIT</i>	<i>197,4</i>	<i>215,1</i>
Financieel resultaat	(100,6)	(92,8)
Nettowinst	73,7	92,2
<i>Genormaliseerde nettowinst</i>	<i>75,0</i>	<i>88,0</i>
Totaal activa	4.989,6	5.669,7
Totaal eigen vermogen	1.856,6	1.920,5
Netto financiële schuld	2.539,2	2.583,4
Vrije kasstroom	167,7	50,7

In 2015 stegen de **bedrijfsopbrengsten** van Elia Transmission met 1,8% tegenover dezelfde periode vorig jaar. Dit is in hoofdzaak het gevolg van de nieuwe opbrengsten van Elia Grid International ("EGI"), opgericht in 2014. De gereguleerde opbrengsten waren in lijn met 2014.

Ondanks de aanhoudende druk op de langetermijnrente realiseerde Elia Transmission een stijging in de gerapporteerde EBITDA (stijging met 5,2%) en EBIT (stijging met 11,5%). De verdere daling van de billijke vergoeding door de evolutie in de jaarlijkse gemiddelde OLO, die daalde van 1,72% in 2014 tot 0,86% in 2015, kon gecompenseerd worden door de verhoging van het bedrag voorzien in het nettatarief voor de buitengebruikstelling van de vaste activa. Dit was het resultaat van een sterke vooruitgang in het programma voor het vervangen van oude activa. Verder hadden het lager aantal schadegevallen aan de elektrische installaties en IAS 19 bewegingen, voornamelijk als gevolg van wijzigingen in assumpties, een positief effect op het resultaat. Tot slot is er een éénmalig element dat het resultaat op jaarbasis doet toenemen. Het aandeel in de winst van de HGRT-participatie steeg ten gevolge van de integratie van de elektriciteitsbeurs APX Group in EPEX SPOT, waarvan HGRT na de integratie 49% bezit. Dit éénmalig element buiten beschouwing gelaten, steeg de genormaliseerde EBIT nog steeds met 9,0% tot €215,1 miljoen.

Bovendien daalden de **netto financieringslasten** (daling met 7,8%) ten opzichte van 2014 met €7,8 miljoen, voornamelijk als gevolg van de succesvolle herfinancieringstransactie die in april 2014 werd gerealiseerd. Een obligatie van €500 miljoen werd geherfinancierd door de uitgifte van een euro-obligatie op 15 jaar voor €350 miljoen. In vergelijking met 2014 is de kostenvermindering opgenomen voor een volledig jaar.

Dit resulteerde in een verhoging van de **gerapporteerde nettowinst** tot €92,2 miljoen (+25,1%), en zonder de niet-recurrente elementen een **genormaliseerde nettowinst** van €88,0 miljoen (+17,3%).

Het **balanstotaal** steeg met 13,6% tot €5.669,7 miljoen, terwijl de netto financiële schuld licht steeg met €44,2 miljoen (stijging met 1,7%). Het **eigen vermogen** steeg voornamelijk als gevolg van de reservering van de winst voor 2015 en de uitkering van dividenden voor 2014.

De **vrije kasstroom** daalde aanzienlijk, voornamelijk als gevolg van de toenemende investeringen die €344,7 miljoen bedroegen in 2015 in vergelijking met €270,0 miljoen in 2014 en de schommelingen in het werkkapitaal.

50HERTZ TRANSMISSION IN DUITSLAND

(in € miljoen)	2014	2015
Totaal opbrengsten	1.022,8	1.495,6
EBIT	281,2	305,4
<i>Genormaliseerde EBIT</i>	<i>244,1</i>	<i>233,2</i>
Financieel resultaat	(29,8)	(18,9)
Nettowinst	156,8	197,3
<i>Genormaliseerde nettowinst</i>	<i>130,6</i>	<i>146,3</i>
Totaal activa	3.538,8	4.958,4
Totaal eigen vermogen	1.178,8	1.276,3
Netto financiële schuld	(24,9)	915,6
Vrije kasstroom	293,0	(832,3)

De **bedrijfsopbrengsten** van 50Hertz Transmission stegen met 46,2% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Deze stijging is voornamelijk ingegeven door de toename van de energiekosten en de hogere investeringsvolumes.

De sterke stijging van de **EBIT** (stijging met 8,6%) vloeit voornamelijk voort uit belangrijke eenmalige effecten, hoofdzakelijk ten gevolge van de indienststelling van de offshore connectie Baltic 2. Daarnaast kreeg 50Hertz een gereguleerde bonus voor efficiënt beheer van de energiekosten binnen het "Korridor"-model. Tot slot waren er een aantal hogere tussenkomsten van klanten dan gebruikelijk in specifieke investeringen die ook als eenmalig werden beschouwd. In totaal bedragen deze eenmalige effecten €72,2 miljoen (voor belastingen) in 2015.

De **netto-financieringslasten** daalden met €10,9 miljoen in vergelijking met 2014, als het resultaat van een aanzienlijk lager verdisconteringseffect op langetermijnprovisies. Waar in 2014 een belangrijke daling van de interesten leidde tot een aanzienlijke stijging van de financiële kosten, bleef de marktrente gehanteerd voor het verdisconteren van deze provisie stabiel in vergelijking met 2014. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door de toename in de uitstaande schuld – in totaal werden €1.390 miljoen aan obligaties uitgegeven in 2015 – en de overeenstemmende rentelasten.

De stijging van de genormaliseerde **nettowinst** (stijging met 12,0%) weerspiegelt de output van het belangrijke gerealiseerde CAPEX-programma in 2015, deels gecompenseerd door een stijging in de operationele uitgaven.

Het **balanstotaal** steeg met 40,1% tot €4.958,4 miljoen, de netto financiële schuld steeg – als het resultaat van het realiseren van een belangrijk investeringsvolume – tot €915,6 miljoen op het einde van 2015. De **netto schuld** omvat een EEG-cashpositie van €614,2 miljoen. Het **eigen vermogen** van 50Hertz Transmission steeg met 8,3%, voornamelijk als gevolg van de reservering van het resultaat van het huidige jaar en de uitkering van dividenden voor €98,7 miljoen over 2014.

De **vrije kasstroom** in 2015 was €832,3 miljoen negatief, hoofdzakelijk ten gevolge van aanzienlijke negatieve kasstromen van investeringen en belangrijke verminderingen van het werkkapitaal als gevolg van een aanzienlijk tarieftekort veroorzaakt door een belangrijke toename in de energiekosten en de verrekening van netto tarifaire overschotten uit het verleden.

NIET-RECURRENTE ELEMENTEN - RECONCILIATIEBEL

Bij Elia Transmission vonden verschillende transacties met APX en EPEX Spot plaats die resulteerden in een éénmalige winst en ook zo werden gerapporteerd.

Bij 50Hertz Transmission hebben deze elementen vooral te maken met de ingebruikneming van de offshore connectie Baltic 2.

Verder was het bedrag van de tussenkomsten van klanten voor investeringen ontvangen door 50Hertz Transmission ongebruikelijk hoog in 2015 ten gevolge van een samenwerkingsverband met een DNB met betrekking tot een specifiek investeringstraject. Ten slotte werden de regulatorische schikkingen van voorgaande jaren bij Elia en 50Hertz ook opgenomen in de niet-recurrente elementen.

	2015			2014		
	Elia Transmission	50Hertz Transmission à 100%	Elia Groep	Elia Transmission	50Hertz Transmission à 100%	Elia Groep
EBIT – Niet-recurrente elementen						
HGRT transacties	3,1		3,1			
Afrekeningsmechanisme vorig jaar	-0,2		-0,2	-1,9	7,4	-1,9
Vermogensmutatiemethode 50Hertz (60% nettowinst)			30,6			15,7
Ingebruikstelling Baltic 2		45,6				
Energie bonussen		11,3			2,8	
Tussenkomst klanten		9,9				
Niet-recurrente provisies		5,4			26,9	
Totaal EBIT niet-recurrente elementen	2,9	72,2	33,5	-1,9	37,1	13,8
Nettofinancieringslasten - APX transactie	1,2		1,2			
Belastingimpact	0,1	-21,2	0,1	0,6	-10,9	0,6
Nettowinst - niet-recurrente elementen	4,2	51,0	34,8	-1,3	26,2	14,5

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

GECONSOLIDEERDE BALANS

(in miljoen EUR)	Toelichting	31 december 2015	31 december 2014
ACTIVA			
VASTE ACTIVA		5.306,6	5.192,2
Materiële vaste activa	(7.1)	2.687,2	2.478,9
Immateriële activa en goodwill	(7.2)	1.734,6	1.735,0
Belastingvorderingen op lange termijn	(7.3)	0,0	138,2
Handels- en overige vorderingen	(7.5)	16,4	0,0
Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	(5.1+5.2)	793,4	731,5
Overige financiële vaste activa (incl. derivaten)	(7.4)	73,3	87,2
Uitgestelde belastingvorderingen	(7.6)	1,7	21,4
VLOTTENDE ACTIVA		1.128,9	504,8
Voorraden	(7.7)	24,2	14,8
Handels- en overige vorderingen	(7.8)	326,1	302,8
Vlottende belastingvorderingen	(7.9)	148,0	5,0
Geldmiddelen en kasequivalenten	(7.10)	626,4	171,1
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	(7.8)	4,2	11,1
TOTAAL ACTIVA		6.435,5	5.697,0
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN			
EIGEN VERMOGEN		2.414,4	2.285,9
Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap	(7.11)	2.413,6	2.285,1
Aandelenkapitaal		1.512,8	1.512,4
Uitgiftepremie		10,0	9,9
Reserves		138,7	116,5
Afdekkingsreserves		(11,9)	(16,8)
Ingehouden winsten		764,0	663,1
Minderheidsbelang		0,8	0,8
LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN		2.730,3	2.811,2
Leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	(7.12)	2.605,4	2.646,4
Personeelsbeloningen	(7.13)	80,1	109,3
Derivaten	(8.3)	18,0	25,4
Voorzieningen	(7.14)	17,5	21,9
Uitgestelde belastingverplichtingen	(7.6)	6,9	5,7
Overige verplichtingen	(7.15)	2,4	2,5
KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN		1.290,8	599,9
Leningen en overige financieringsverplichtingen	(7.12)	604,3	63,9
Voorzieningen	(7.13)	3,0	6,5
Handelsschulden en overige schulden	(7.16)	310,3	301,2
Actuele belastingverplichtingen		2,0	0,8
Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	(7.17)	371,2	227,5
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN		6.435,5	5.697,0

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

(in EUR miljoen)	Toelichting	Aandelen- kapitaal	Uitgifte- premie	Afdek- kings- reserves	Om- rekenings- verschillen	Reserves	Ingehou- den winst	Totaal	Minder- heids- belangen	Totaal eigen vermogen
STAND PER 1 JANUARI 2014		1.506,9	8,9	(18,2)		97,2	614,3	2.209,1		2.209,1
Winst over de verslagperiode *							167,9	167,9	(0,2)	167,7
Niet-gerealiseerde resultaten *	(6.7)			1,3	(0,6)		(5,9)	(5,2)		(5,2)
Totaal gerealiseerde en niet gerealiseerde resultaten				1,3	(0,6)		162,0	162,7	(0,2)	162,5
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen										
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars										
Uitgifte gewone aandelen	(7.11)	4,2	1,1					5,3		5,3
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	(6.3)	1,3						1,3		1,3
Toevoeging wettelijke reserve	(7.11)					19,3	(19,3)			
Dividenden	(7.11)						(93,3)	(93,3)		(93,3)
Totaal bijdragen en uitkeringen		5,5	1,1			19,3	(112,6)	(86,7)		(86,7)
Veranderingen in zeggenschap										
Oprichting dochteronderneming met minderheidsbelang	(8.2)								1,0	1,0
Totaal veranderingen in zeggenschap									1,0	1,0
Totaal bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars		5,5	1,1			19,3	(112,6)	(86,7)	1,0	(85,7)
Stand per 31 december 2014		1.512,4	9,9	(16,8)	(0,6)	116,5	663,7	2.285,1	0,8	2.285,9
STAND PER 1 JANUARI 2015		1.512,4	9,9	(16,8)	(0,6)	116,5	663,7	2.285,1	0,8	2.285,9
Winst over de verslagperiode							210,6	210,6		210,6
Niet-gerealiseerde resultaten	(6.7)			4,9	0,7		5,3	10,9		10,9
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten				4,9	0,7		215,9	221,5		221,5
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen										
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars										
Uitgifte gewone aandelen	(7.11)	0,3	0,1					0,4		0,4
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	(6.3)	0,1						0,1		0,1
Toevoeging wettelijke reserve	(7.11)					22,3	(22,3)			
Dividenden	(7.11)						(93,5)	(93,5)		(93,5)
Totaal bijdragen en uitkeringen		0,4	0,1			22,3	(115,8)	(93,0)		(93,0)
Totaal bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars		0,4	0,1			22,3	(115,8)	(93,0)		(93,0)
Stand per 31 december 2015		1.512,8	10,0	(11,9)	0,1	138,8	763,8	2.413,6	0,8	2.414,4

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.
De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2015	2014 herwerkt *
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten			
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Aanpassing voor:			
Nettofinancieringslasten	(6.4)	92,8	100,6
Overige niet-kaskosten		0,1	1,4
Winstbelastingen	(6.5)	17,3	14,5
Aandeel in resultaat van investeringen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode, na belasting	(6.7)	(123,2)	(97,1)
Afschrijvingen materiële en amortisatie immateriële activa	(7.1 - 7.2)	113,8	107,6
Boekwinst op verkoop van materiële en immateriële activa	(7.1 - 7.2)	15,2	12,7
Bijzondere waardeverminderingverliezen op vlottende activa	(6.3)	0,6	0,8
Mutatie voorzieningen	(6.3)	(19,8)	(0,6)
Mutatie van waardering naar reële waarde van derivaten	(8.3)	1,0	(0,2)
Mutatie uitgestelde belastingen	(7.6)	15,5	6,9
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		323,9	314,4
Mutatie voorraden	(7.7)	(9,8)	(1,4)
Mutatie handels- en overige vorderingen	(7.8)	(21,1)	(7,0)
Mutatie overige vlottende activa	(7.8)	7,3	(3,1)
Mutatie handelsschulden en overige schulden	(7.15)	9,2	100,0
Mutatie overige kortlopende verplichtingen	(7.14 - 7.16)	148,5	119,3
Wijzigingen in werkkapitaal		134,1	207,8
Betaalde rente	(6.4)	(111,1)	(125,3)
Ontvangen rente	(6.4)	1,4	1,5
Betaalde winstbelastingen	(6.5)	(14,4)	(15,9)
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten		333,9	382,5
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Verwerving van immateriële activa	(7.2)	(7,0)	(7,9)
Verwerving van materiële activa	(7.1)	(327,5)	(262,1)
Verwerving van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode		(10,2)	0,0
Opbrengst uit de verkoop van materiële vaste activa		6,0	0,0
Opbrengst uit de verkoop van investeringen	(8.2)	17,5	0,0
Ontvangen dividend van onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode		54,4	55,2
Leningen aan joint ventures		(16,4)	0,0
Nettokasstroom gebruikt bij investeringsactiviteiten		(283,2)	(214,8)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Opbrengst uit de uitgiften van aandelenkapitaal		0,4	5,3
Kosten verbonden aan uitgifte van aandelenkapitaal		0,0	(0,1)
Betaald dividend (-)	(7.11)	(93,7)	(93,8)
Aflossing van opgenomen leningen (-)		0,0	(500,0)
Ontvangsten van opgenomen leningen (+)	(7.12)	497,9	346,8
Overige kasstromen uit financieringsactiviteiten		0,0	2,5
Nettokasstroom uit (gebruikt bij) financieringsactiviteiten		404,6	(239,3)
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		455,3	(71,6)
Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari			
		171,1	242,7
Geldmiddelen en kasequivalenten per 31 december			
		626,4	171,1
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		455,3	(71,6)

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.
De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2015	2014 herwerkt *
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Niet-gerealiseerde resultaten			
Elementen die zijn of kunnen overgeboekt worden naar de winst- en verliesrekening:			
Effectief deel van veranderingen in de reële waarde van kasstroomafdekkingen	(6.7)	7,4	2,0
Belastingimpact op deze elementen	(6.7)	(2,5)	(0,7)
Wisselkoersverschillen uit omrekening van buitenlandse activiteiten		0,7	(0,6)
Elementen die nooit naar de winst- en verliesrekening worden overgeboekt:			
Herwaarderingen van verplichtingen voor vergoedingen na uitdiensttreding	(7.13)	8,1	(8,8)
Belastingimpact op deze elementen	(7.13)	(2,7)	3,0
Niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar, na belastingen		10,9	(5,2)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		221,5	162,5
Winst toe te rekenen aan			
Eigenaars van de Vennootschap		221,5	162,7
Minderheidsbelang		0,0	(0,2)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		221,5	162,5

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.
De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2015	2014 herwerkt *
Voortgezette bedrijfsactiviteiten			
Opbrengsten	(6.1)	780,1	785,5
Grond- en hulpstoffen	(6.3)	(15,5)	(5,3)
Overige bedrijfsopbrengsten	(6.2)	71,3	50,8
Diensten en overige goederen	(6.3)	(346,5)	(358,0)
Personeelskosten	(6.3)	(137,6)	(139,7)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(6.3)	(114,2)	(108,3)
Wijziging in voorzieningen	(6.3)	7,8	(4,6)
Overige bedrijfskosten	(6.3)	(32,2)	(27,8)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten		213,2	192,6
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na belastingen)	(5.1+5.2)	123,2	97,0
EBIT **		336,4	289,6
Nettofinancieringslasten	(6.4)	(92,8)	(100,6)
Financieringsbaten		10,6	10,7
Financieringslasten		(103,4)	(111,3)
Winst vóór winstbelastingen		243,5	189,0
Winstbelastingen	(6.5)	(32,9)	(21,4)
Winst op voorgezette bedrijfsactiviteiten		210,6	167,7
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Winst toe te rekenen aan			
Eigenaars van de vennootschap		210,6	167,9
Minderheidsbelang		0,0	(0,2)
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Winst per aandeel (in EUR)			
Gewone winst per aandeel	(6.6)	3,47	2,77
Verwaterde winst per aandeel	(6.6)	3,47	2,77

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

** EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) = resultaat voor interesten en belastingen, inclusief aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na belastingen). De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

REPORTING PARAMETERS

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL

Dit verslag beperkt zich tot Elia System Operator en Elia Asset, die onder de naam Elia als één economische entiteit handelen, en tot 50Hertz Transmission.

De maatschappelijke zetel van **Elia System Operator** en **Elia Asset** is gevestigd
Keizerslaan 20
1000 Brussel, België

De maatschappelijke zetel van **50Hertz GmbH** is gevestigd
Eichenstraße 3A
12435 Berlin, Duitsland

De maatschappelijke zetel van **Eurogrid International** is gevestigd
Joseph Stevensstraat, 7
1000 Brussel, België

VERSLAGGEVINGSPERIODE

Dit verslag behelst de periode van 1/1/2015 tot 31/12/2015.

CONTACT

Corporate Communication
Keizerslaan 20
1000 Brussel
info@elia.be
T +32 2 546 72 41

DIT VERSLAG WERD GESCHREVEN MET DE MEDEWERKING VAN HEEL WAT MEDEWERKERS VAN DE ELIA GROEP. WIJ DANKEN HEN VAN HARTE:

Adeline Larue, Alexandre Torreele, Aline Leys, Anna Tsiokanos, Antonio Caliaro, Arianne Mertens, Aude Gaudy, Barbara Verhaegen, Bart Remmerie, Bernard De Clercq, Bert Dobbelaere, Bob Hebb, Bruno De Wachter, Catherine Wojcicka, Christel Stroobants, Christian Da Cruz, Christophe Coq, Cindy Bastiaensens, Didier Meerts, Didier Wiot, Evelyne Watthe, Fabian Georges, Filip Carton, Georgios Giannopoulos, Gilles Etienne, Gregory Pattou, Guillaume Maes, Henk Vanquathem, Isabelle Deswez, Jan Voet, Jean-Jacques Lambin, Jeremy Loos, Joeri Siborgs, Johan Mortier, Julien Damilot, Katharina Froehlich, Kathleen Iwens, Koen Van Hemelrijck, Kristien Clement-Nyns, Kristof Debrabandere, Kristof De Vos, Lieve Kerckhof, Lise Mulpas, Manuel Galvez, Marianne Celis, Marie van den Hove, Mario Vandeputte, Menno Janssens, Oussama Bidara, Pascale Fonck, Patricia Haemers, Peter Clybouw, Philippe Vandeloise, Rafael Feito-Kiczak, Raphaël Bourgeois, Roxanne Vande Zande, Rudi De Keer, Sephan Natis, Simon de Voghel, Sophie De Baets, Stefan Van Mellaert, Thomas Oldenhove, Tom Bressinck, Tom Schockaert, Tomas Gunst, Valerie Jadot, Valerie Legat, Vanessa De Wilde, Veronique Hendrickx, Vincent Colard, Vincent Du Four, Viviane Illegems, Walter Geelen, Xavier Lemmens.

Redactie en coördinatie: Mélodie Rollin

ZETEL VAN DE VENNOOTSCHAP ELIA

Keizerslaan, 20, B-1000 Brussel
T +32 2 546 70 11 - F +32 2 546 70 10 - info@elia.be

CONCEPT EN EINDREDACTIE

Elia, Corporate Communication

GRAFISCHE VORMGEVING

www.chriscom.be

FOTO'S ELIA

Antonio Caliaro - Elia,
Eric Herchaff - Reporters,
Frédéric Raevens - I Love Light,
Olivier Anbergen - I Love Light,
Fototheek Elia.

FOTO'S 50HERTZ

Jan Pauls, Luca Abbiento,
Andreas Teich,
Archief 50Hertz

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Pascale Fonck

Ce document est également disponible en français.

This document is also available in English.

April 2016

 Lees de webversie van het jaarverslag op <http://jaarverslag.elia.be/2015>

KERNCIJFERS

(in EUR miljoen)	2015	2014 ^(1, 2)	2013	2012	2011
Geconsolideerde resultaat					
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	851,4	836,3	1.389,5	1.306,6	1.278,4
EBITDA ¹	442,8	402,6	486,9	455,5	448,9
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten (EBIT ²)	336,4	289,7	345,4	305,4	308,0
Netto financieringslasten	(92,8)	(100,6)	(108,5)	(134,8)	(128,6)
Winstbelastingen	(32,9)	(21,4)	(61,5)	(16,2)	(43,3)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	210,6	167,9	175,8	155,0	137,5
Gewone winst per aandeel (EUR)	3,47	2,77	2,90	2,57	2,28
Dividend per aandeel (EUR)	1,55	1,54	1,54	1,47	1,47
(in miljoen EUR)	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Geconsolideerde balans					
Totaal activa	6.435,6	5.697,0	6.532,2	6.187,0	5.843,8
Eigen vermogen toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	2.413,6	2.285,1	2.209,1	2.108,5	2.046,9
Netto financiële schuld	2.583,4	2.539,2	2.733,8	2.910,8	2.532,9
Eigen vermogen per aandeel (EUR)	39,7	37,6	36,5	34,9	33,9
Aantal aandelen (einde periode)	60.750.239	60.738.264	60.568.229	60.555.809	60.355.217

¹ EBITDA = ebit + afschrijvingen + veranderingen in voorzieningen

² EBIT = resultaat uit bedrijfsactiviteiten + aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na winstbelastingen

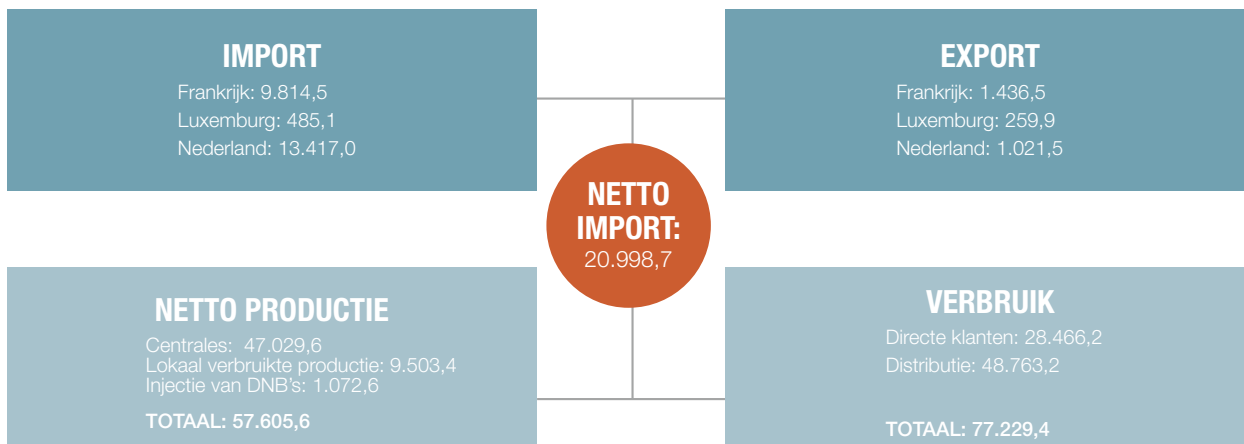
³ Vanaf 2014 worden de ondernemingen die eerder proportioneel geconsolideerd werden, verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode.

⁴ De cijfers 2014 werden herwerkt en omvatten de restitutierechten conform IAS 19 (zie Toelichting 8.1 in het financieel deel).

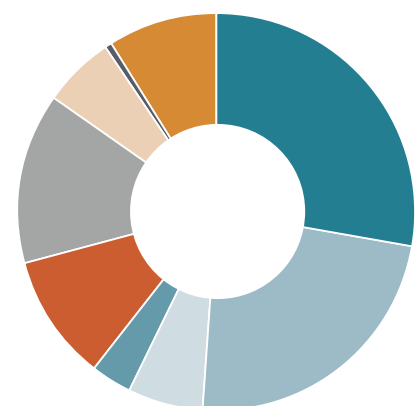
FACTS & FIGURES 2015

BELGIË

ENERGIEBALANS (IN GWh)

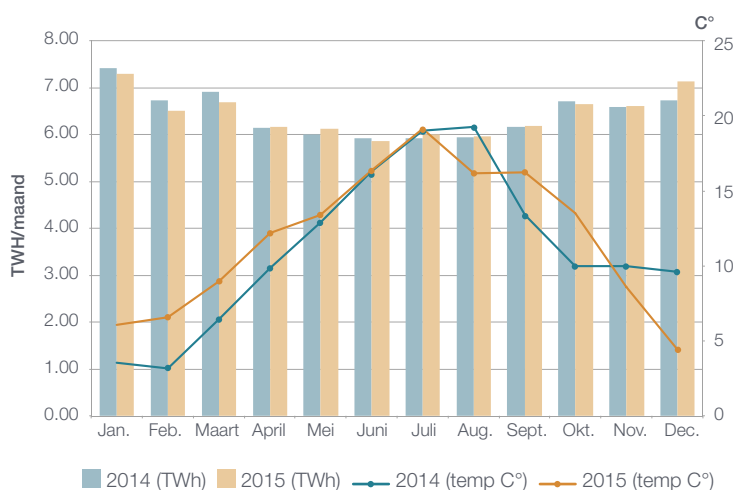
PRODUCTIECAPACITEIT

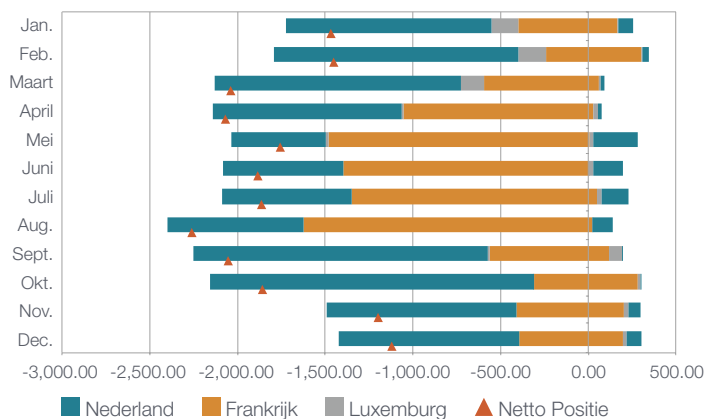
5.926	Kerncentrales
4.982	Gascentrales
735	Overig
1.308	Pompcentrales
2.172	Wind
2.958	Zonne-energie
1.210	Biomassacentrales + afvalverbranding
116	Water
1.883	Cogeneratie

TOTAAL 21.290 MW

EVOLUTIE VAN HET VERBRUIK PER MAAND

FYSISCHE UITWISSELING AAN DE GRENZEN

IN HET HART VAN DE ENERGIETRANSITIE

GECONSOLIDEERDE
JAARREKENING 2015

 elia group

50hertz
elia

INHOUD

01	VERKLARING VAN DE VERANTWOORDELIJKE PERSONEN	1
02	GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	2
	Geconsolideerde winst- en verliesrekening	2
	Geconsolideerd overzicht van gerealiseerd en niet-gerealiseerde resultaten	3
	Geconsolideerde balans	4
	Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	5
	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	6
03	TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	8

VERKLARING VAN DE VERANTWOORDELIJKE PERSONEN

De ondergetekenden, Chris Peeters, voorzitter van het directiecomité en Chief Executive Officer en Catherine Vandenborre, Chief Financial Officer, verklaren, voor zover hen bekend, dat:

- a. de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar beëindigd per 31 december 2015, die is opgesteld overeenkomstig de International Financial Reporting Standards ('IFRS') zoals aangenomen voor gebruik in de Europese Unie, een getrouw beeld geeft van het vermogen, van de financiële toestand en van de resultaten van de Elia groep en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen;
- b. het jaarverslag over het boekjaar beëindigd per 31 december 2015, in alle materiële opzichten, een getrouw beeld geeft van de evolutie van de activiteiten, de resultaten en de positie van de Elia groep en van zijn dochterondernemingen opgenomen in deze consolidatie, alsook een omschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden waarmee de Elia groep geconfronteerd wordt.

Brussel, 24 maart 2016

Catherine Vandenborre
Chief Financial Officer

Chris Peeters
Chief Executive Officer

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2015	2014 herwerkt *
Voortgezette bedrijfsactiviteiten			
Opbrengsten	(6.1)	780,1	785,5
Grond- en hulpstoffen	(6.3)	(15,5)	(5,3)
Overige bedrijfsopbrengsten	(6.2)	71,3	50,8
Diensten en overige goederen	(6.3)	(346,5)	(358,0)
Personeelskosten	(6.3)	(137,6)	(139,7)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(6.3)	(114,2)	(108,3)
Wijziging in voorzieningen	(6.3)	7,8	(4,6)
Overige bedrijfskosten	(6.3)	(32,2)	(27,8)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten		213,2	192,6
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na belastingen)	(5.1+5.2)	123,2	97,0
EBIT **		336,4	289,6
Nettofinancieringslasten	(6.4)	(92,8)	(100,6)
Financieringsbaten		10,6	10,7
Financieringslasten		(103,4)	(111,3)
Winst vóór winstbelastingen		243,5	189,0
Winstbelastingen	(6.5)	(32,9)	(21,4)
Winst op voorgezette bedrijfsactiviteiten		210,6	167,7
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Winst toe te rekenen aan			
Eigenaars van de vennootschap		210,6	167,9
Minderheidsbelang		0,0	(0,2)
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Winst per aandeel (in EUR)			
Gewone winst per aandeel	(6.6)	3,47	2,77
Verwaterde winst per aandeel	(6.6)	3,47	2,77

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

** EBIT (Earnings Before Interest and Taxes) = resultaat voor interesten en belastingen, inclusief aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na belastingen)

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2015	2014 herwerkt *
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Niet-gerealiseerde resultaten			
Elementen die zijn of kunnen overgeboekt worden naar de winst- en verliesrekening:			
Effectief deel van veranderingen in de reële waarde van kasstroomafdekkingen	(6.7)	7,4	2,0
Belastingimpact op deze elementen	(6.7)	(2,5)	(0,7)
Wisselkoersverschillen uit omrekening van buitenlandse activiteiten		0,7	(0,6)
Elementen die nooit naar de winst- en verliesrekening worden overgeboekt:			
Herwaarderingen van verplichtingen voor vergoedingen na uitdiensttreding	(7.13)	8,1	(8,8)
Belastingimpact op deze elementen	(7.13)	(2,7)	3,0
Niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar, na belastingen		10,9	(5,2)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		221,5	162,5
Winst toe te rekenen aan			
Eigenaars van de Vennootschap		221,5	162,7
Minderheidsbelang		0,0	(0,2)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar		221,5	162,5

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde balans

(in miljoen EUR)	Toelichting	31 december 2015	31 december 2014
ACTIVA			
VASTE ACTIVA		5.306,6	5.192,2
Materiële vaste activa	(7.1)	2.687,2	2.478,9
Immateriële activa en goodwill	(7.2)	1.734,6	1.735,0
Belastingvorderingen op lange termijn	(7.3)	0,0	138,2
Handels- en overige vorderingen	(7.5)	16,4	0,0
Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	(5.1+5.2)	793,4	731,5
Overige financiële vaste activa (incl. derivaten)	(7.4)	73,3	87,2
Uitgestelde belastingvorderingen	(7.6)	1,7	21,4
VLOTTENDE ACTIVA		1.128,9	504,8
Voorraden	(7.7)	24,2	14,8
Handels- en overige vorderingen	(7.8)	326,1	302,8
Vlottende belastingvorderingen	(7.9)	148,0	5,0
Geldmiddelen en kasequivalenten	(7.10)	626,4	171,1
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	(7.8)	4,2	11,1
Totaal activa		6.435,5	5.697,0
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN			
EIGEN VERMOGEN		2.414,4	2.285,9
Eigen vermogen toe te rekenen aan de eigenaars van de vennootschap	(7.11)	2.413,6	2.285,1
Aandelenkapitaal		1.512,8	1.512,4
Uitgiftepremie		10,0	9,9
Reserves		138,7	116,5
Afdekkingsreserves		(11,9)	(16,8)
Ingehouden winsten		764,0	663,1
Minderheidsbelang		0,8	0,8
LANGLOPENDE VERPLICHTINGEN		2.730,3	2.811,2
Leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	(7.12)	2.605,4	2.646,4
Personeelsbeloningen	(7.13)	80,1	109,3
Derivaten	(8.3)	18,0	25,4
Voorzieningen	(7.14)	17,5	21,9
Uitgestelde belastingverplichtingen	(7.6)	6,9	5,7
Overige verplichtingen	(7.15)	2,4	2,5
KORTLOPENDE VERPLICHTINGEN		1.290,8	599,9
Leningen en overige financieringsverplichtingen	(7.12)	604,3	63,9
Voorzieningen	(7.13)	3,0	6,5
Handelsschulden en overige schulden	(7.16)	310,3	301,2
Actuele belastingverplichtingen		2,0	0,8
Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	(7.17)	371,2	227,5
Totaal Eigen vermogen en verplichtingen		6.435,5	5.697,0

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

(in EUR miljoen)	Toelichting	Aandelen- kapitaal	Uitgiftepremie	Afdekkings- reserves	Omrekenings- verschillen	Reserves	Ingehouden winst	Totaal	Minderheids- belangen	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2014		1.506,9	8,9	(18,2)		97,2	614,3	2.209,1		2.209,1
Winst over de verslagperiode *							167,9	167,9	(0,2)	167,7
Niet-gerealiseerde resultaten *	(6,7)			1,3	(0,6)		(5,9)	(5,2)		(5,2)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten				1,3	(0,6)		162,0	162,7	(0,2)	162,5
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen										
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars										
Uitgifte gewone aandelen	(7.11)	4,2	1,1					5,3		5,3
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	(6.3)	1,3						1,3		1,3
Toevoeging wettelijke reserve	(7.11)					19,3	(19,3)			
Dividenden	(7.11)						(93,3)	(93,3)		(93,3)
Totaal bijdragen en uitkeringen		5,5	1,1			19,3	(112,6)	(86,7)		(86,7)
Veranderingen in zeggenschap										
Oprichting dochteronderneming met minderheidsbelang	(8.2)								1,0	1,0
Totaal veranderingen in zeggenschap									1,0	1,0
Totaal bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars		5,5	1,1			19,3	(112,6)	(86,7)	1,0	(85,7)
Stand per 31 december 2014		1.512,4	9,9	(16,8)	(0,6)	116,5	663,7	2.285,1	0,8	2.285,9
Stand per 1 januari 2015		1.512,4	9,9	(16,8)	(0,6)	116,5	663,7	2.285,1	0,8	2.285,9
Winst over de verslagperiode							210,6	210,6		210,6
Niet-gerealiseerde resultaten	(6.7)			4,9	0,7		5,3	10,9		10,9
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten				4,9	0,7		215,9	221,5		221,5
Transacties met eigenaars, rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen										
Bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars										
Uitgifte gewone aandelen	(7.11)	0,3	0,1					0,4		0,4
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	(6.3)	0,1						0,1		0,1
Toevoeging wettelijke reserve	(7.11)					22,3	(22,3)			
Dividenden	(7.11)						(93,5)	(93,5)		(93,5)
Totaal bijdragen en uitkeringen		0,4	0,1			22,3	(115,8)	(93,0)		(93,0)
Totaal bijdragen van en uitkeringen aan eigenaars		0,4	0,1			22,3	(115,8)	(93,0)		(93,0)
Stand per 31 december 2015		1.512,8	10,0	(11,9)	0,1	138,8	763,8	2.413,6	0,8	2.414,4

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	Toelichting	2015	2014 herwerkt *
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten			
Winst over de verslagperiode		210,6	167,7
Aanpassing voor:			
Nettofinancieringslasten	(6.4)	92,8	100,6
Overige niet-kaskosten		0,1	1,4
Winstbelastingen	(6.5)	17,3	14,5
Aandeel in resultaat van investeringen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode, na belasting	(6.7)	(123,2)	(97,1)
Afschrijvingen materiële en amortisatie immateriële activa	(7.1 - 7.2)	113,8	107,6
Boekwinst op verkoop van materiële en immateriële activa	(7.1 - 7.2)	15,2	12,7
Bijzondere waardeverminderingverliezen op vlottende activa	(6.3)	0,6	0,8
Mutatie voorzieningen	(6.3)	(19,8)	(0,6)
Mutatie van waardering naar reële waarde van derivaten	(8.3)	1,0	(0,2)
Mutatie uitgestelde belastingen	(7.6)	15,5	6,9
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		323,9	314,4
Mutatie voorraden	(7.7)	(9,8)	(1,4)
Mutatie handels- en overige vorderingen	(7.8)	(21,1)	(7,0)
Mutatie overige vlottende activa	(7.8)	7,3	(3,1)
Mutatie handelsschulden en overige schulden	(7.15)	9,2	100,0
Mutatie overige kortlopende verplichtingen	(7.14 - 7.16)	148,5	119,3
Wijzigingen in werkkapitaal		134,1	207,8
Betaalde rente	(6.4)	(111,1)	(125,3)
Ontvangen rente	(6.4)	1,4	1,5
Betaalde winstbelastingen	(6.5)	(14,4)	(15,9)
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten		333,9	382,5
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Verwerving van immateriële activa	(7.2)	(7,0)	(7,9)
Verwerving van materiële activa	(7.1)	(327,5)	(262,1)
Verwerving van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode		(10,2)	0,0
Opbrengst uit de verkoop van materiële vaste activa		6,0	0,0
Opbrengst uit de verkoop van investeringen	(8.2)	17,5	0,0
Ontvangen dividend van onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode		54,4	55,2
Leningen aan joint ventures		(16,4)	0,0
Nettokasstroom gebruikt bij investeringsactiviteiten		(283,2)	(214,8)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Opbrengst uit de uitgiften van aandelenkapitaal		0,4	5,3
Kosten verbonden aan uitgifte van aandelenkapitaal		0,0	(0,1)
Betaald dividend (-)	(7.11)	(93,7)	(93,8)
Aflossing van opgenomen leningen (-)		0,0	(500,0)
Ontvangsten van opgenomen leningen (+)	(7.12)	497,9	346,8
Overige kasstromen uit financieringsactiviteiten		0,0	2,5
Nettokasstroom uit (gebruikt bij) financieringsactiviteiten		404,6	(239,3)
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		455,3	(71,6)
Geldmiddelen en kasequivalenten per 1 januari			
		171,1	242,7
Geldmiddelen en kasequivalenten per 31 december			
		626,4	171,1
Netto-toename (afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		455,3	(71,6)

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

De toelichting maakt integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

INHOUD

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1	Verslaggevende entiteit	8
2	Basis voor presentatie	8
3	Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving	9
4	Gesegmenteerde rapportering	19
5	Investerings verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode	24
6	Posten van de geconsolideerde resultatenrekening en niet-gerealiseerde resultaten	26
7	Elementen van de balans	30
8	Diversen	49
9	Regelgevend kader en tarieven	59
	Informatie met betrekking tot de moeder vennootschap	65
	Balans na winstverdeling	66
	Resultatenrekening	67

TOELICHTING BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. Verslaggevende entiteit

Elia System Operator NV (de 'Vennootschap' of 'Elia') is gevestigd in België en heeft haar maatschappelijke zetel: Keizerslaan 20, B-1000 Brussel. De geconsolideerde jaarrekening van de Vennootschap voor het boekjaar 2015 omvat de jaarrekening van de Vennootschap en haar dochterondernemingen (hierna aangeduid als de 'Groep' of 'Elia groep') en het belang van de Groep in joint ventures en geassocieerde deelnemingen.

De Vennootschap is een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid en de aandelen staan genoteerd op Euronext Brussel, onder de kenletters ELI.

De Elia groep is opgebouwd rond twee elektriciteitstransmissie-netbeheerders ('TNB'): Elia Transmission in België en (in samenwerking met IFM Investors (UK) Ltd (IFM)) 50Hertz Transmission, een van de vier Duitse transmissie-netbeheerders, actief in het noorden en oosten van Duitsland. Met meer dan 2.000 medewerkers en een transmissie-net dat zich uitstrekt over ongeveer 18.300 km hoogspanningsverbindingen die 30 miljoen eindgebruikers bedienen, is de Elia groep een van de vijf grootste TNB's van Europa. De Elia groep zorgt voor het efficiënte, betrouwbare en veilige transport van de elektriciteit van de producenten naar de distributie-netbeheerders en de grote industriële gebruikers, alsook voor de in- en uitvoer van elektriciteit van en naar de buurlanden. De Groep is een stuwende kracht in de ontwikkeling van de Europese elektriciteitsmarkt en de integratie van hernieuwbare energie. Naast zijn activiteiten als transmissie-netbeheerder in België en Duitsland biedt de Elia groep een ruim aanbod van consultancy- en engineeringactiviteiten aan. De Groep werkt onder de wettelijke entiteit Elia System Operator, een beursgenoteerd bedrijf met Publi-T, een gemeentelijke holding, als referentieaandeelhouder.

2. Basis voor presentatie

2.1. Conformiteitsverklaring

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de internationale financial reporting standards (IFRS), zoals aangenomen voor gebruik in de Europese Unie. De Groep heeft alle nieuwe en herziene standaarden en interpretaties toegepast die gepubliceerd werden door de IASB, die relevant zijn voor de activiteiten van de Groep en van toepassing zijn voor boekjaren die aanvangen op 1 januari 2015.

2.2. Functionele en presentatievaluta

De geconsolideerde jaarrekening wordt gepresenteerd in miljoen euro (de functionele valuta van de vennootschap), afgerond op het dichtstbijzijnde honderdduizendtal, tenzij anders vermeld.

2.3. Waarderingsbasis

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, uitgezonderd financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd. Vaste activa en activa die voor verkoop worden aangehouden, worden gewaardeerd aan de laagste van ofwel de boekwaarde ofwel de reële waarde minus verkoopkosten, en de personeelsbeloningen worden gewaardeerd aan de reële waarde van deze beloningsverplichtingen minus fondsbeleggingen. Wijzigingen in de reële waarde van financiële activa worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

2.4. Gebruik van schattingen en oordelen

De opstelling van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met IFRS vereist dat het management beoordelingen, schattingen en veronderstellingen maakt die een impact kunnen hebben op de gerapporteerde bedragen van activa en passiva en baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en diverse andere factoren die gegeven de omstandigheden redelijk geacht worden en waarvan de resultaten de basis vormen voor de beoordeling van de boekwaarde van activa en passiva. De uiteindelijke resultaten kunnen verschillen van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend herzien. Herzieningen van boekhoudkundige schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien indien de herziening enkel die periode beïnvloedt, of in de periode van de herziening en toekomstige periodes indien de herziening zowel huidige als toekomstige periodes beïnvloedt.

Informatie over belangrijke punten van schattingsonzekerheden en kritische oordelen bij de toepassing van de grondslagen die het meest van invloed zijn op de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt in de volgende rubrieken van de toelichting:

- Overgedragen fiscale verliezen en overgedragen belastingkredieten worden opgenomen als uitgestelde belastingverplichtingen, voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winst zal zijn waarmee de ongebruikte fiscale verliezen en ongebruikte belastingkredieten kunnen worden verrekend. Bij de beoordeling houdt het management rekening met elementen zoals de bedrijfsstrategie op lange termijn en mogelijkheden van belastingplanning op lange termijn (zie Toelichting 6.5).
- Belastingvorderingen: het is erg waarschijnlijk dat de belastingvorderingen van Elia System Operator zullen worden gerecupereerd (zie Toelichting 7.9);
- Kredietrisico ten opzichte van klanten: het management controleert nauwgezet de uitstaande handelsvorderingen en houdt hierbij ook rekening met de ouderdom van de vordering, de betalingshistoriek en de dekking van kredietrisico's (zie Toelichting 8.3);

- Personeelsbeloningen inclusief restitutierechten: de Groep beschikt over toegezegde pensioenregelingen, die behandeld worden in Toelichting 7.13. De berekening van de activa en verplichtingen met betrekking tot deze plannen is gebaseerd op actuariële en statistische veronderstellingen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de huidige waarde van toekomstige pensioenverplichtingen. De huidige waarde wordt onder andere beïnvloed door veranderingen in verdisconteringsvoeten en financiële veronderstellingen zoals toekomstige loonstijgingen. Daarnaast wordt de huidige waarde van toekomstige pensioenverplichtingen ook beïnvloed door demografische veronderstellingen, zoals de gemiddelde veronderstelde pensioenleeftijd;
- Voorzieningen voor milieusaneringskosten: op het einde van elk jaar wordt een schatting gemaakt van de toekomstige kosten met betrekking tot bodemsanering op basis van het advies van een externe deskundige. De omvang van deze saneringskosten hangt af van een beperkt aantal onzekerheden, zoals onder andere de identificatie van nieuwe bodemverontreinigingen (zie Toelichting 7.14);
- Voorzieningen voor 'geschillen' zijn bepaald op basis van de waarde van de ingestelde vorderingen of het geschatte bedrag van de risicoblootstelling. De verwachte timing van de bijhorende uitgaande kasstromen is afhankelijk van de voortgang en de duur van het bijbehorende proces/procedures (zie Toelichting 7.14);
- Waardevermindering: de Groep analyseert de waardevermindering op goodwill en kasstroom genererende eenheden (KGE) op de verslagdatum, en wanneer er indicaties zijn dat de boekwaarde mogelijk hoger is dan de realiseerbare waarde. Deze analyse is gebaseerd op veronderstellingen over onder andere de evolutie van de markt, het marktaandeel, de evolutie van de marge en verdisconteringsvoeten (zie Toelichting 7.2);
- Afdekking: veranderingen in de reële waarde van een afgeleid afdekkingsinstrument dat is aangemerkt als een kasstroomafdekking worden rechtstreeks opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten, voor zover de afdekking effectief is. Het niet-effectieve deel wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen (zie Toelichting 8.3).

2.5. Goedkeuring door de Raad van Bestuur

Op 24 maart 2016 heeft de Raad van Bestuur deze geconsolideerde jaarrekening goedgekeurd voor publicatie.

3. Belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

3.1 Toepassing van nieuwe, herziene of geamendeerde standaarden en interpretaties

De aangenomen grondslagen liggen in de lijn van die van het vorige boekjaar, behalve de volgende nieuwe, geamendeerde of herziene IASB-richtlijnen die vanaf 1 januari 2015 toegepast worden:

Niet al deze standaarden of aanpassingen hebben een impact op de geconsolideerde IFRS jaarrekening van de Groep. Indien een standaard of aanpassing een invloed heeft voor de Groep, is deze uitgelegd hieronder, samen met de impact.

- Aanpassingen van IAS 19 Personeelsbeloningen - Toegezegde pensioenregelingen: Werknemersbijdragen zorgen voor een verlichting van de boekhoudkundige complexiteit en last die bepaalde bijdragen van werknemers of derde partijen met zich meebrengen;
- IFRIC 21 heffingen;
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS, cyclus 2010-2012;
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS, cyclus 2011-2013.

De hierboven vermelde normen of wijzigingen hebben geen materiële impact op de geconsolideerde resultatenrekeningen van de Groep op 31 december 2015.

De Elia groep heeft geen nieuwe IFRS-standaarden, aanpassingen van standaarden of interpretaties voortijdig aangenomen.

3.2 Verandering in grondslagen voor financiële verslaggeving

In 2015 besliste de Groep om de eerder opgenomen vaste activa verbonden aan pensioenen (andere financiële activa) als restitutierechten te behandelen, omdat die vaste activa rechtstreeks verbonden zijn aan de pensioenverplichting en om zo een consistente behandeling tussen de activa en de overeenkomstige pensioenverplichting aan te nemen.

Voor de grondslag verwijzen we naar Toelichting 3.6 – restitutierechten.

Voor de impact op de vergelijkende cijfers verwijzen we naar Toelichting 8.1.

3.3 Grondslagen voor consolidatie

DOCHTERONDERNEMINGEN

Een dochteronderneming is een entiteit die door de Vennootschap wordt gecontroleerd. De Groep controleert een entiteit wanneer hij blootgesteld is aan of rechten heeft op variabele winsten omwille van zijn betrokkenheid bij de entiteit en hij de bevoegdheid heeft om via zijn zeggenschap over de entiteit die opbrengsten te beïnvloeden. De financiële staten van dochtervennootschappen zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening vanaf de datum dat de zeggenschap aanvangt tot de datum dat de zeggenschap ophoudt. De grondslagen voor dochterondernemingen zijn waar nodig gewijzigd om ze overeen te laten komen met de grondslagen die de Groep toepast. Verliezen die toepasbaar zijn op de minderheidsbelangen in een dochteronderneming worden aan de minderheidsbelangen toegeschreven, zelfs als de minderheidsbelangen hierdoor een tekort op de balans krijgen.

GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN

Een geassocieerde deelneming is een entiteit waarin de Vennootschap een invloed van betekenis maar geen zeggenschap heeft over de financiële en operationele beleidslijnen. De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van de Groep in de totale opgenomen winsten en verliezen van geassocieerde deelnemingen volgens de vermogensmutatiemethode, vanaf de datum dat de invloed van betekenis aanvangt tot de datum waarop de invloed van betekenis ophoudt. Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen zijn participatie in een geassocieerde deelneming overschrijdt, wordt de boekwaarde van de entiteit in de balans van de Groep verminderd tot nul en worden verdere verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate dat de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is aangegaan of betalingen heeft verricht in naam van een geassocieerde deelneming.

BELANGEN IN JOINT VENTURES

Een joint venture is een overeenkomst waarbij de Groep gedeelde controle uitoefent en rechten heeft op de netto activa van de overeenkomst, dit in tegenstelling tot gezamenlijke activiteiten waarbij de Groep rechten heeft op de activa en verplichtingen voor de passiva. Belangen in joint ventures worden geboekt volgens de vermogensmutatiemethode. Ze worden initieel verwerkt tegen kostprijs. Na de eerste opname wordt het aandeel van de Groep in de totale opgenomen winsten en verliezen van joint ventures volgens de vermogensmutatiemethode geboekt in de geconsolideerde jaarrekening, vanaf de datum dat de gezamenlijke zeggenschap aanvangt tot de datum waarop de gezamenlijke zeggenschap ophoudt. Wanneer het aandeel van de Groep in de verliezen zijn participatie in een joint venture overschrijdt, wordt de boekwaarde van de entiteit in de balans van de Groep verminderd tot nul en worden verdere verliezen niet langer opgenomen, behalve in de mate dat de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting is aangegaan of betalingen heeft verricht in naam van een joint venture.

VERLIES VAN ZEGGENSCHAP

Bij het verlies van zeggenschap verwijdert de Groep de activa en passiva van de dochteronderneming, alle minderheidsbelangen en andere componenten van de niet-gerealiseerde resultaten van dochteronderneming op de balans. Een eventuele meer- of minwaarde die voortvloeit uit het verlies van zeggenschap wordt opgenomen als winst of verlies. Als de Groep een belang behoudt in een vroegere dochteronderneming, dan wordt dit belang aan de reële waarde gewaardeerd op de dag waarop de Groep de zeggenschap verliest. Vervolgens wordt het geboekt als een investering opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode of als een voor verkoop beschikbaar financieel actief, afhankelijk van de invloed die de Groep behoudt.

ELIMINATIE VAN INTRAGROEPTRANSACTIES

Intragroepssaldi en niet-gerealiseerde winsten en verliezen of baten en lasten die voortvloeien uit intragroepsverrichtingen, worden geëlimineerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet-gerealiseerde winsten die voortvloeien uit transacties met geassocieerde deelnemingen, worden geëlimineerd naar rato van het belang dat de Groep in de entiteit heeft. Niet-gerealiseerde verliezen worden geëlimineerd op dezelfde wijze als niet-gerealiseerde winsten, maar enkel in de mate dat er geen bewijs voorhanden is van een bijzondere waardevermindering.

BEDRIJFSCOMBINATIES EN GOODWILL

Goodwill ontstaat bij de overname van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen, en vertegenwoordigt het positieve verschil tussen de overgedragen vergoeding en het belang van de Groep in de netto reële waarde van de netto identificeerbare activa, verplichtingen en de voorwaardelijke verplichtingen van de overgenomen partij.

De Groep waardeert goodwill op de aankoopdatum als:

- de reële waarde van de overgedragen vergoeding; plus
- het opgenomen bedrag van een minderheidsbelang in de overgenomen partij; plus
- als de bedrijfscombinatie in fasen verloopt, de reële waarde van het vooraf bestaande vermogensbelang in de overgenomen partij; minus
- de reële waarde van de identificeerbare overgenomen activa en de aangegane verplichtingen op de aankoopdatum.

Wanneer het verschil negatief is, wordt onmiddellijk een winst op voordelige acquisitie opgenomen in de resultatenrekening.

De overgedragen vergoeding is exclusief bedragen voor de afwikkeling van eerder bestaande relaties. Deze bedragen worden in het algemeen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Transactiekosten die niet verbonden zijn aan de uitgifte van schuld- of eigenvermogensinstrumenten die de Groep maakt in het kader van een bedrijfscombinatie worden in de kosten opgenomen wanneer ze worden gemaakt.

Eventuele voorwaardelijke vergoedingen die moeten worden betaald, worden gewaardeerd tegen de reële waarde op de aankoopdatum. Als de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen wordt geklasseerd, dan wordt deze niet opnieuw gewaardeerd en wordt de afwikkeling in het eigen vermogen opgenomen. In andere gevallen worden wijzigingen in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding in de winst- en verliesrekening opgenomen.

3.4 Omrekening van vreemde valuta

VERRICHTINGEN EN SALDI IN VREEMDE VALUTA

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta van de Vennootschap tegen de wisselkoers die geldt op de datum van de transactie. Monetaire activa en passiva aangeduid in vreemde valuta op balansdatum worden omgerekend tegen de wisselkoers die geldt op die datum. Verschillen die ontstaan bij de omrekening van vreemde valuta worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Niet-monetaire activa en passiva die in vreemde valuta op basis van historische kosten worden gewaardeerd, worden omgerekend tegen de wisselkoers op datum van de transactie.

BUITENLANDSE BEDRIJFSACTIVITEITEN

Een buitenlandse bedrijfsactiviteit is een entiteit die een dochteronderneming, een geassocieerde deelneming, een belang in een gezamenlijke onderneming of een filiaal is van de verslaggevende entiteit waarvan de activiteiten zijn gevestigd in of worden uitgevoerd in een land of een valuta die verschilt van die van de verslaggevende entiteit.

De financiële verslaggeving van alle entiteiten van de Groep met een functionele valuta die verschilt van de presentatievaluta van de Groep wordt als volgt omgerekend naar de presentatievaluta:

- activa en passiva worden omgerekend tegen de wisselkoers op de verslagdatum,
- inkomsten en uitgaven worden omgerekend tegen de gemiddelde wisselkoers van het jaar,

Verschillen die ontstaan bij de omrekening van de netto investering in buitenlandse dochterondernemingen, belangen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen tegen de wisselkoersen bij de sluiting van het boekjaar, worden opgenomen in het eigen vermogen onder "omrekeningsverschillen" als onderdeel van de "Niet-gerealiseerde resultaten". Bij de (gedeeltelijke) verkoop van buitenlandse dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen, worden de gecumuleerde omrekeningsverschillen (gedeeltelijk) opgenomen in de winst of het verlies als onderdeel van winst/verlies uit de verkoop.

3.5 Financiële instrumenten

AFGELEIDE FINANCIËLE INSTRUMENTEN

De Groep maakt soms gebruik van afgeleide financiële instrumenten om de valuta- en renterisico's af te dekken die voortvloeien uit bedrijfs-, financierings- en investeringsactiviteiten. In overeenstemming met het thesauriebeleid houdt de Groep geen derivaten aan voor handelsdoeleinden en geeft de Groep deze ook niet uit. Derivaten die echter niet in aanmerking komen voor hedge accounting worden verwerkt als instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden.

Afgeleide financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. De winst of het verlies uit fluctuaties van de reële waarde wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen. Indien derivaten voor hedge accounting in aanmerking komen, is de opname van een resulterende winst of een resulterend verlies afhankelijk van de aard van de post die wordt afgedekt.

De reële waarde van renteswaps is het geschatte bedrag dat de Groep zou ontvangen of betalen om de swap per balansdatum te beëindigen, waarbij rekening wordt gehouden met de actuele rente en met de kredietwaardigheid van de tegenpartijen en van de Groep. De reële waarde van valutatermijncontracten is de contante waarde van de genoteerde termijnkoers per balansdatum.

VOOR AFDEKKING GEBRUIKTE DERIVATEN

Kasstroomafdekkingen

Veranderingen in de reële waarde van een afgeleid afdekkingsinstrument dat is aangemerkt als een kasstroomafdekking worden rechtstreeks opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten, voor zover de afdekking effectief is. Het niet-effectieve deel wordt als last in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Indien een afdekkingsinstrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', afloopt of wordt verkocht, wordt de afdekking prospectief beëindigd. De cumulatieve winst of het cumulatieve verlies dat eerder in het eigen vermogen was opgenomen, blijft onderdeel uitmaken van de niet-gerealiseerde resultaten tot dat de verwachte transactie heeft plaatsgevonden. Als het afgedekte element een niet-financieel actief betreft, wordt het onder de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag overgeboekt naar de boekwaarde van het actief wanneer dit verantwoord is. In andere gevallen wordt het onder de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag overgeboekt naar de winst- en verliesrekening in dezelfde periode waarin het afgedekte element van invloed is op de winst- en verliesrekening.

Cumulatieve winsten en verliezen met betrekking tot reeds afgelopen derivaten of beëindigde afdekkingsrelaties blijven verwerkt als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten zolang het waarschijnlijk is dat de afgedekte transactie zich zal voordoen. Indien de afgedekte transactie niet langer waarschijnlijk is, worden de gecumuleerde winsten of verliezen onmiddellijk vanuit de niet-gerealiseerde resultaten naar de winst- en verliesrekening overgebracht.

Afdekking van monetaire activa en passiva

Hedge accounting wordt niet toegepast op afgeleide instrumenten die in economische zin worden gebruikt als afdekking van in vreemde valuta's luidende activa en verplichtingen. Veranderingen in de reële waarde van dergelijke derivaten worden als onderdeel van de valutakoerswinsten en -verliezen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

3.6 Balansposten

TERREINEN, GEBOUWEN EN UITRUSTING

Activa in eigendom

Onderdelen van terreinen, gebouwen en uitrusting worden uitgedrukt aan kostprijs (met inbegrip van rechtstreeks toewijsbare kosten waaronder de financieringskosten) verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen (zie het hoofdstuk "Bijzondere waardeverminderingen"). De kosten van zelf vervaardigde activa omvatten de kosten van materialen, van direct toewijsbare personeelskosten en, waar relevant, van de initiële schatting van de kosten van het ontmantelen en verwijderen van de activa en het herstellen van de site waarop zij gelegen zijn. Wanneer onderdelen van een actiefbestanddeel inzake terreinen, gebouwen en uitrusting een verschillende gebruiksduur hebben, worden zij geboekt als afzonderlijke actiefbestanddelen van terreinen, gebouwen en uitrusting.

Kosten na eerste opname

De Groep neemt in de boekwaarde van een onderdeel van terreinen, gebouwen en uitrusting de kosten op van het vervangen van een deel van dat actief wanneer die kosten worden gemaakt, enkel wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen met betrekking tot het actief aan de Groep zullen toekomen, en indien de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden gewaardeerd. Alle overige kosten, zoals herstellings- en onderhoudskosten, worden als een uitgave opgenomen in de winst- en verliesrekening zodra zij worden gemaakt.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen volgens de lineaire methode over de geschatte gebruiksduur van elk stuk van een actiefbestanddeel van terreinen, gebouwen en uitrusting. De terreinen worden niet afgeschreven. De gebruikte afschrijvingspercentages zijn opgenomen in de tabel hierna.

De afschrijvingsmethoden, de resterende levensduur, alsook de eventuele restwaarde van de terreinen, gebouwen en uitrusting worden op het einde van elk boekjaar geëvalueerd en, in voorkomend geval, prospectief aangepast.

• Administratieve gebouwen	2,00%
• Industriële gebouwen	2,00 – 4,00%
• Bovengrondse leidingen	2,00 – 4,00%
• Ondergrondse kabels	2,00 – 5,00%
• Kabels in zee	2,50 – 5,00%
• Onderstations (faciliteiten en machines)	2,50 – 6,67%
• Afstandsbediening	3,33 – 12,50%
• Dispatching	4,00 - 10,00%
• Andere TGU (uitrusting van gehuurde gebouwen)	contractuele periode
• Voertuigen	6,67 – 20,00%
• Gereedschap en kantoormeubilair	6,67 – 20,00%
• Hardware-apparatuur	25,00 – 33,00%

Verplichting tot ontmanteling

Er wordt een provisie aangelegd voor buitendienststelling- en milieukosten op basis van de geschatte toekomstige uitgaven, verdisconteerd tot hun actuele waarde. Een initiële schatting voor de buitendienststelling- en milieukosten van terreinen, gebouwen en uitrusting is verwerkt in de oorspronkelijke kosten van het bijbehorende terrein, gebouw of uitrusting.

Wijzigingen in de voorzieningen als gevolg van herziene schattingen of verdisconteringsvoeten of wijzigingen in de verwachte timing van uitgaven voor terreinen, gebouwen of uitrusting worden verwerkt als wijzigingen in hun boekwaarde en worden prospectief afgeschreven over hun resterende geschatte economische levensduur; in andere gevallen worden deze wijzigingen in de winst- en verliesrekening opgenomen.

De toename in de voorzieningen als gevolg van de verdiscontering is als financieringskost opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Buitendienststelling

Een actief wordt niet meer op de balans opgenomen in geval van afstoting of indien er geen toekomstige economische voordelen van het gebruik of de afstoting worden verwacht. Een eventuele opbrengst of verlies voortvloeiend uit de verwijdering van het actief (hetgeen wordt berekend als het verschil tussen de netto-opbrengst bij afstoting en de boekwaarde van het actief) wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening onder overige bedrijfsopbrengsten/overige bedrijfskosten, gedurende het jaar waarin het actief wordt verwijderd van de balans.

IMMATERIËLE ACTIVA

Goodwill

Goodwill wordt opgenomen aan kost minus gecumuleerde waardeverminderingen. Goodwill is toegewezen aan kasstroom genererende eenheden en wordt niet afgeschreven, maar jaarlijks getest op bijzondere waardeverminderingen (zie het hoofdstuk "Waardevermindering"). In geval van verbonden ondernemingen wordt de boekwaarde van de goodwill inbegrepen in de boekwaarde van de deelneming van de verbonden onderneming.

Computersoftware

Softwarelicenties die verworven worden door de Groep worden uitgedrukt aan kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen (zie verder) en bijzondere waardevermindingsverliezen (zie het hoofdstuk "Waardevermindering").

Uitgaven in verband met onderzoeksactiviteiten ondernomen om intern software te ontwikkelen, worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een uitgave zodra zij gedaan worden. Uitgaven met betrekking tot de ontwikkelingsfase van intern ontwikkelde software worden gekapitaliseerd indien:

- de ontwikkelingskosten betrouwbaar kunnen bepaald worden;
- de software technisch en commercieel haalbaar is en de toekomstige economische voordelen waarschijnlijk zijn;
- de Groep van plan is - en over voldoende middelen beschikt - om de ontwikkeling te voltooien;
- de Groep van plan is om de software actief te gebruiken.

De geactiveerde uitgaven omvatten materiaalkosten, de directe personeelskosten en de indirecte kosten die direct toerekenbaar zijn aan het gebruiksklaar maken van de software. De overige kosten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat deze zich voordoen.

Licenties, patenten en vergelijkbare rechten

Uitgaven op aangekochte licenties, patenten, handelsmerken of vergelijkbare rechten worden geactiveerd en lineair afgeschreven over de eventuele contractperiode of over de geschatte gebruiksduur.

Kosten na eerste opname

Uitgaven na eerste opname voor geactiveerde immateriële activa worden slechts geactiveerd wanneer hierdoor de toekomstige economische voordelen toenemen die zijn besloten in het specifieke actief waarop zij betrekking hebben. Alle andere uitgaven worden geboekt als uitgave van zodra zij gedaan zijn.

Afschrijvingen

Afschrijvingen gebeuren lineair ten laste van de winst- en verliesrekening over de geschatte gebruiksduur van immateriële activa, tenzij deze onbepaald is. Voor goodwill en immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur wordt systematisch op elke balansdatum nagegaan of er sprake is van bijzondere waardevermindering. Software wordt afgeschreven vanaf de datum dat zij beschikbaar is voor gebruik. De geschatte gebruiksduur is als volgt:

- Licenties 20,00%
- Concessies contractuele periode
- Computersoftware 20,00 - 25,00%

De afschrijvingsmethoden, de resterende levensduur, alsook de eventuele restwaarde van de immateriële activa worden jaarlijks geëvalueerd en in voorkomend geval prospectief aangepast.

BELEGGINGEN

Elk type belegging wordt geboekt op de transactiedatum.

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten omvatten deelnemingen in ondernemingen waarin de Groep noch zeggenschap noch een belangrijke invloed heeft. Dit is het geval bij ondernemingen waarin de Groep minder dan 20% van de stemrechten bezit. Zulke beleggingen worden aangemerkt als financiële activa die beschikbaar zijn voor verkoop en worden gewaardeerd aan reële waarde. Eventueel hieruit voortvloeiende veranderingen in reële waarde, behoudens bijzondere waardevermindingsverliezen, worden rechtstreeks opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten. Wanneer deze beleggingen niet langer in de balans worden opgenomen, wordt de cumulatieve winst die, of het cumulatieve verlies dat, rechtstreeks in het eigen vermogen is verwerkt, opgenomen in de winst- en verliesrekening.

De investeringen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode worden gewaardeerd tegen kostprijs indien er geen genoteerde prijs in een actieve markt is en de reële waarde niet op een betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

Beleggingen in schuldinstrumenten

Beleggingen in schuldinstrumenten geklasseerd als aangehouden voor handelsdoeleinden of als beschikbaar voor verkoop, worden geboekt aan reële waarde. Eventuele winsten of verliezen die hieruit voortvloeien, worden respectievelijk in de winst- en verliesrekening of het eigen vermogen geboekt. De reële waarde van deze beleggingen is hun genoteerde biedprijs aan het einde van de verslagperiode. Waardeverminderingen alsook winsten en verliezen met betrekking tot vreemde valuta worden in de winst- en verliesrekening geboekt. Beleggingen in schuldinstrumenten die tot hun vervaldatum worden aangehouden, worden gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs.

Andere beleggingen

De andere beleggingen van de Groep worden geklasseerd als beschikbaar voor verkoop en worden gewaardeerd aan reële waarde. Eventuele winsten of de verliezen die hieruit voortvloeien, worden rechtstreeks geboekt in het eigen vermogen. Waardeverminderingen worden bij niet-gerealiseerde resultaten opgenomen (zie hoofdstuk "Waardevermindering").

HANDELS- EN OVERIGE VORDERINGEN

Bouwcontracten in uitvoering

Bouwcontracten in uitvoering worden uitgedrukt aan kostprijs vermeerderd met winst naar rata van de voortgang van de werken, verminderd met een voorziening voor voorzienbare verliezen en verminderd met gefactureerde voorschotten naar rata van de voortgang van het project. De kostprijs omvat alle uitgaven die rechtstreeks verband houden met specifieke projecten en een toerekening van de gemaakte vaste en variabele indirecte kosten in verband met de contractuele activiteiten van de Groep gebaseerd op normale operationele capaciteit.

Handels- en overige vorderingen

Handelsvorderingen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, minus de nodige voorzieningen voor bedragen die als niet-invorderbaar worden beschouwd.

VOORRADEN

Voorraden (reserveonderdelen) worden uitgedrukt aan hun kost, of hun netto-opbrengstwaarde indien deze lager is. De netto-opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs, verminderd met de geschatte kosten van voltooiing en verkoopkosten. De kostprijs van voorraden is gebaseerd op de waarderingsregel van de gewogen gemiddelde kostprijs. De kostprijs van voorraden omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met andere directe aanschaffingskosten gerelateerd aan de levering en het operationeel maken.

Waardeverminderingen van voorraden aan netto-opbrengstwaarde worden geboekt in de periode waarin de waardevermindering zich voordoet.

GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten kassaldi, banksaldi, handelspapieren en direct opvraagbare deposito's. Kaskredieten die direct opeisbaar zijn en die een integraal deel uitmaken van het thesauriebeheer van de Groep, maken in het kasstroomoverzicht deel uit van kasequivalenten en geldmiddelen.

WAARDEVERMINDERING - NIET-FINANCIËLE ACTIVA

De boekwaarde van de activa van de Groep, met uitzondering van voorraden en uitgestelde belastingen, worden op elke balansdatum herzien om vast te stellen of er enige aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering. Indien zulke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat.

Voor goodwill en immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur en immateriële activa die nog niet gebruiksklaar zijn, wordt de realiseerbare waarde geschat aan het einde van elke verslagperiode.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen telkens als de boekwaarde van een actief of kasstroom genererende eenheid de realiseerbare waarde ervan overschrijdt. Bijzondere waardeverminderingen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Opgenomen bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot kasstroom genererende eenheden worden eerst toegerekend om de boekwaarde te verminderen van goodwill toegewezen aan kasstroom genererende eenheden en dan om de boekwaarde te verminderen van de andere activa in de eenheden op een pro-rata basis.

Na de opname van een bijzondere waardevermindering, zullen de afschrijvingskosten voor het actief aangepast worden voor toekomstige periodes.

Berekening van de realiseerbare waarde

De realiseerbare waarde van immateriële activa en terreinen, gebouwen en uitrusting is gelijk aan de reële waarde verminderd met de verkoopkosten, of de bedrijfswaarde indien deze hoger is. Bij het beoordelen van de bedrijfswaarde worden de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd tot hun actuele waarde aan de hand van een verdisconteringvoet vóór belasting die een weerspiegeling is van de actuele markttransacties van de tijdswaarde van geld en de risico's eigen aan het actief.

De activa van de Groep genereren geen kasstromen die onafhankelijk zijn van andere activa en de realiseerbare waarde is bijgevolg bepaald voor de kasstroom genererende eenheid (d.i. het gehele hoogspanningsnet) waartoe de activa behoren. Dit is tevens het niveau waarop de Groep zijn goodwill beheert en economische voordelen bekomt van de verworven goodwill.

Terugnname van bijzondere waardeverminderingen

Er gebeuren geen terugnemingen op bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot goodwill. Met betrekking tot andere activa wordt een bijzondere waardevermindering teruggenomen indien er een wijziging is geweest in de schattingen die gebruikt worden om de realiseerbare waarde vast te stellen.

Een bijzondere waardevermindering wordt slechts herzien in de mate dat de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde, na aftrek van afschrijvingen of waardevermindering, die zou zijn vastgesteld indien geen bijzondere waardevermindering was opgenomen.

WAARDEVERMINDERING - FINANCIËLE ACTIVA

Een bijzondere waardevermindering met betrekking tot een financieel actief wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs als het verschil tussen de boekwaarde en de actuele waarde van de verwachte toekomstige kasstromen die zijn verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet voor het actief. Verliezen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een voorziening voor leningen en vorderingen of beleggingsinstrumenten die tot vervaldatum worden aangehouden. De rente op het actief waarvan de waarde vermindert, wordt steeds opgenomen. Wanneer een gebeurtenis die optreedt na de opgenomen bijzondere waardevermindering het bedrag van de waardevermindering doet dalen, wordt deze daling tegengeboekt in de winst- en verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa worden opgenomen door overboeking van het opgebouwde verlies in de reële-waardereserve in het eigen vermogen naar de winst- en verliesrekening. Het cumulatieve verlies dat verdwijnt uit het eigen vermogen en in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen, is het verschil tussen de

verkrijgingsprijs, minus aftrek van eventuele aflossing van de hoofdsom en amortisatie, en de huidige reële waarde, verminderd met een eventuele bijzondere waardevermindering die eerder in de winst- en verliesrekening is opgenomen. Veranderingen in voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen die toerekenbaar zijn aan de toepassing van de effectieve-rentemethode worden opgenomen in de post baten uit interesten. Als, in een latere periode, de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar instrument dat onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering stijgt en de stijging objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van de bijzondere waardevermindering in de winst- en verliesrekening, wordt de bijzondere waardevermindering teruggenomen, waarbij het bedrag van de terugname in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen. Bij een herstel in een latere periode van de reële waarde van een voor verkoop beschikbaar actief dat onderhevig is aan bijzondere waardevermindering, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten.

AANDELENKAPITAAL

Transactiekosten

Transactiekosten met betrekking tot de uitgifte van kapitaal worden afgetrokken van ontvangen kapitalen.

Dividenden

Dividenden worden opgenomen als een schuld in de periode waarin zij vastgesteld zijn.

RENTEDRAGENDE LENINGEN

Rentedragende leningen worden initieel verwerkt tegen reële waarde verminderd met toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden rentedragende leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij een verschil tussen de kostprijs en het aflossingsbedrag op basis van de effectieve rentemethode in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen over de looptijd van de leningen.

PERSONEELSELONINGEN

Toegezegde bijdrageregelingen

Verplichtingen in verband met bijdragen aan pensioenplannen op basis van toegezegde bijdragen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een uitgave zodra zij verschuldigd zijn.

Toegezegde pensioenregelingen

Voor plannen met een 'te bereiken doel' worden jaarlijks de pensioenkosten voor elk plan afzonderlijk geschat op basis van de 'projected unit credit'-methode door erkende actuarissen. Er wordt een schatting gemaakt van de pensioenrechten die werknemers hebben opgebouwd in ruil voor hun diensten in het boekjaar en voorafgaande periodes; deze pensioenrechten worden verdisconteerd om de huidige waarde ervan vast te stellen en de reële waarde van de fondsbeleggingen wordt hiervan afgetrokken. De verdisconteringvoet is de rentevoet op balansdatum op hoogwaardige obligaties die vervaldata hebben die de termijnen van de verplichtingen van de Groep benaderen en die uitgedrukt zijn in de valuta waarin de beloningen naar verwachting zullen worden betaald. Wanneer de pensioenrechten van een regeling verbeterd worden, wordt het gedeelte van de verbeterde pensioenrechten dat betrekking heeft op diensten door werknemers verricht in het verleden, als een uitgave opgenomen in de winst- en verliesrekening op de vroegste van deze twee data:

- wanneer de aanpassing of beperking van de fondsbelegging gebeurt; of
- wanneer de entiteit de gerelateerde herstructureringskosten onder IAS 37 of de ontslagvergoedingen erkent.

Waar de berekening in een voordeel voor de Groep resulteert, wordt het opgenomen actief beperkt tot de huidige waarde van toekomstige terugbetalingen van de regeling of kortingen in toekomstige bijdragen tot de regeling.

Herwaarderingen bestaande uit actuariële winsten en verliezen, het effect van het activaplafond, met uitsluiting van bedragen die opgenomen zijn in de netto rentekosten op de netto toegezegd-pensioenverplichting, en de opbrengst van fondsbeleggingen (met uitsluiting van bedragen die opgenomen zijn in de netto rentekosten op de netto toegezegd-pensioenverplichting) worden onmiddellijk opgenomen in de balans met een overeenkomend debet of krediet op de ingehouden winsten via de niet-gerealiseerde resultaten in de periode waarin ze verschijnen. Herwaarderingen worden niet geherklasseerd als winst of verlies in latere periodes.

Restitutierechten

Restitutierechten worden erkend als aparte activa als en alleen als het bijna absoluut zeker is dat een andere partij (een deel van) de uitgaven zal betalen om de betreffende toegezegd-pensioenverplichting te vereffenen. De restitutierechten worden voorgesteld als niet-courant actief, onder andere financiële activa en worden berekend aan verwachte waarde. De restitutierechten volgen dezelfde behandeling als de daarmee overeenstemmende verplichtingen. Wanneer het wijzigen van de periode resulteert in wijzigingen in de financiële veronderstellingen, wijzigingen ten gevolge van ervaringsaanpassingen of wijzigingen in de demografische veronderstellingen, wordt het actief aangepast via de niet-gerealiseerde resultaten. De componenten van de opgenomen kosten kunnen worden opgenomen zonder de bedragen die verband houden met veranderingen in de boekwaarde van de restitutierechten.

Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

De nettoverplichting van de Groep met betrekking tot personeelsbeloningen op lange termijn andere dan pensioenplannen wordt jaarlijks berekend volgens de 'projected unit credit'-methode door erkende actuarissen. De nettoverplichting is het bedrag van de toekomstige beloning dat werknemers verdienen in ruil voor hun diensten in de verslagperiode en voorafgaande periodes. De verplichting wordt verdisconteerd tot de huidige waarde ervan en de reële waarde van eventuele daarop betrekking hebbende activa wordt in mindering gebracht. De verdisconteringvoet is het rendement op balansdatum op hoogwaardige obligaties die vervaldata hebben die de termijnen van de verplichtingen van de Groep benaderen en die uitgedrukt zijn in de valuta waarin de beloningen naar verwachting zullen worden betaald.

Kortetermijnpersoneelsbeloningen

Kortetermijnpersoneelsbeloningen worden op een niet-verdisconteerde basis gewaardeerd en opgenomen wanneer de daarmee verband houdende dienst wordt verricht. Er wordt een verplichting in de balans opgenomen voor het bedrag dat naar verwachting ten gevolge van een kortetermijnbonus in contanten of een winstdelingsregeling zal worden uitbetaald indien de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van verstreken diensttijd van werknemers en indien deze verplichting betrouwbaar kan worden bepaald.

VOORZIENINGEN

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden en het waarschijnlijk is dat een uitstroom van economische voordelen vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt. Indien het effect wezenlijk is, worden voorzieningen vastgesteld door de verwachte toekomstige kasstromen te verdisconteren aan een verdisconteringsvoet vóór belasting die een afspiegeling is van de huidige markttransacties van de tijdswaarde van geld en, waar aangewezen, de risico's eigen aan de verplichting.

Indien de Groep verwacht dat een (deel van de) voorziening kan worden verhaald op een derde, wordt deze vergoeding alleen opgenomen als een afzonderlijk actief indien deze vergoeding vrijwel zeker is. De last die met een voorziening samenhangt, wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening na aftrek van een eventuele vergoeding.

De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling en de verwijdering van het actief worden, indien relevant, opgenomen als materiële activa en afgeschreven over de volledige gebruiksduur van het actief. De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling en de verwijdering van het actief, verdisconteerd tot de huidige waarde ervan, worden geboekt als voorzieningen. Indien het bedrag verdisconteerd wordt, wordt de toename in de voorziening wegens het verstrijken van de tijd verantwoord als financieringslasten.

HANDELS- EN OVERIGE SCHULDEN

Handels- en overige schulden worden uitgedrukt aan geamortiseerde kostprijs.

OVERHEIDSSUBSIDIES

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer het redelijkerwijs zeker is dat de Groep de subsidie zal ontvangen en dat aan alle onderliggende voorwaarden is voldaan. Subsidies die aan een actief zijn verbonden, worden onder overige verplichtingen opgenomen en worden systematisch in de resultatenrekening opgenomen tijdens de verwachte gebruiksduur van het bijbehorend actief. Subsidies die aan uitgavenposten zijn verbonden, worden in de resultatenrekening opgenomen in dezelfde periode als de uitgave waarvoor de subsidie werd ontvangen. Overheidssubsidies worden als overige bedrijfsopbrengsten opgenomen in de resultatenrekening.

3.7 Posten in de resultatenrekening

OPBRENGSTEN

Opbrengsten worden geboekt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen verbonden aan de transactie naar de entiteit zullen vloeien en op voorwaarde dat deze voordelen op een betrouwbare wijze kunnen ingeschat worden en de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is.

De opbrengsten omvatten de wijzigingen aan de afrekeningsmechanismen (zie Toelichting 7.17).

Opbrengsten vertegenwoordigen de reële waarde van de vergoeding die ontvangen wordt in het gewone verloop van de activiteiten van de Groep.

Verkochte goederen en geleverde diensten

Opbrengsten uit diensten en de verkoop van goederen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen.

Bouwcontracten in uitvoering

Zodra het resultaat van een constructiecontract in uitvoering op betrouwbare wijze kan geschat worden, worden contractuele baten en lasten opgenomen in de winst- en verliesrekening naar rato van het stadium van voltooiing van het contract. Een verwacht verlies op een contract wordt onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Overdracht van activa naar klanten

De ontvangsten van klanten (financiële tussenkomst) voor de constructie van aansluitingen op het hoogspanningsnet worden in de winst- en verliesrekening opgenomen naar rato van het stadium van de realisatie van de onderliggende materiële vaste activa.

Overige opbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten worden geboekt wanneer ze verdiend zijn of wanneer de verwante dienst gepresteerd werd.

LASTEN

Betalingen uit hoofde van operationele leasing

Betalingen uit hoofde van operationele leasing worden lineair opgenomen in de winst- en verliesrekening over de leaseperiode. Ontvangen vergoedingen als stimulering voor het sluiten van leaseovereenkomsten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als een integraal deel van de totale leasinguitgaven.

FINANCIERINGSBATEN EN -LASTEN

De financieringslasten omvatten interesten op leningen, berekend volgens de effectieve rentevoetmethode, wisselkoersverliezen, winsten uit muntafdekkingen die wisselkoersverliezen compenseren, resultaten uit de afdekkingen van

interestriscico's, verliezen op voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa, alsook verliezen uit afdekkingineffectiviteit. Alle interesten en andere gemaakte kosten met leningen of andere gemaakte transacties worden als financiële kosten geboekt wanneer ze zich voordoen. De nettofinancieringslasten omvatten interesten op leningen berekend aan de hand van de methode van de effectieve rente en omrekeningsverschillen.

Financieringsbaten omvatten onder andere rentebaten op bankdeposito's, die naarmate zij oplopen opgenomen worden in de winst- en verliesrekening aan de hand van de methode van de effectieve rente.

Financieringslasten die niet direct toewijsbaar zijn aan de aankoop, bouw of productie van een in aanmerking komend actief worden in de winst- en verliesrekening opgenomen aan de hand van de methode van de effectieve rente.

WINSTBELASTINGEN

De winstbelastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en uitgestelde belasting. De winstbelasting wordt opgenomen in de winst- en verliesrekening behalve in de mate dat zij betrekking heeft op posten die rechtstreeks worden opgenomen in het eigen vermogen.

De over de verslagperiode verschuldigde belasting is de verwachte te betalen belasting op de belastbare winst voor het jaar, met toepassing van belastingtarieven die zijn vastgesteld of grotendeels zijn vastgesteld aan het einde van de verslagperiode en alle aanpassingen aan de te betalen belasting met betrekking tot vroegere jaren.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden verwerkt op basis van de balansmethode op tijdelijke verschillen die ontstaan tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. Uitgestelde belastingen worden niet verwerkt voor de volgende tijdelijke verschillen: de eerste opname van activa of verplichtingen in een transactie die geen bedrijfscombinatie betreft en noch de commerciële noch de fiscale winst in de voorzienbare toekomst zullen beïnvloeden, en verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en joint ventures voor zover het waarschijnlijk is dat deze in de voorzienbare toekomst niet zullen worden afgewikkeld. Voor tijdelijke verschillen die voortvloeien uit de eerste opname van goodwill worden geen uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen. Uitgestelde belastingverplichtingen worden gewaardeerd met behulp van de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij terugname van de tijdelijke verschillen, op basis van de wetten die per verslagdatum zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien er een wettelijk afdwingbaar recht bestaat om de verschuldigde belastingvorderingen en -verplichtingen te salderen en deze vorderingen en verplichtingen samenhangen met door dezelfde belastingautoriteit opgelegde winstbelasting aan dezelfde belastingplichtige entiteit, dan wel op verschillende belastingplichtige entiteiten die voornemens zijn de verschuldigde belastingvorderingen en -verplichtingen te salderen of waarvan de belastingvorderingen en -verplichtingen gelijktijdig worden gerealiseerd.

Een uitgestelde belastingvordering wordt slechts opgenomen in de mate dat het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waartegen de actiefpost kan worden aangewend. Uitgestelde belastingvorderingen worden verminderd in de mate dat het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel gerealiseerd zal worden.

Bijkomende winstbelastingen die voortvloeien uit de uitkering van dividenden worden tezelfdertijd opgenomen als de schuld om het betrokken dividend te betalen.

3.8 Gepubliceerde maar nog niet effectieve standaarden en interpretaties

De Groep paste onderstaande standaarden, interpretaties of aanpassingen, die op de datum van de bekrachtiging van deze geconsolideerde jaarrekening gepubliceerd maar nog niet effectief waren, niet voortijdig toe:

- **IFRS 9** Financiële instrumenten (van kracht vanaf 1 januari 2018) omvat alle fasen van het project financiële instrumenten en vervangt IAS 39 Financiële instrumenten: opname en waardering en alle eerdere versies van IFRS 9. De standaard introduceert nieuwe vereisten voor classificatie en waardering, waardevermindering en hedge accounting. De Groep onderzoekt de potentiële impact van de toepassing van IFRS 9 op zijn jaarrekening;
- **IFRS 14** Gereguleerde overlopende rekeningen (van kracht vanaf 1 januari 2016) is een optionele standaard die entiteiten waarvan de activiteiten onderworpen zijn aan tariefregulering om het grootste deel van de zijn bestaande grondslagen voor de boekhouding verder toe te passen voor het saldo van gereguleerde overlopende rekeningen bij de eerste toepassing van IFRS. Entiteiten die IFRS 14 toepassen moeten de gereguleerde overlopende rekeningen als aparte items opnemen in de balans en wijzigingen in de saldo's van deze accounts als aparte items boeken in de winst- en verliesrekening en in niet-gerealiseerde resultaten. De standaard vereist toelichtingen over de aard van en de risico's verbonden met de tariefregulering van de entiteit en over de effecten van deze tariefregulering op de jaarrekening van de entiteit. Deze standaard is niet van toepassing op de Groep die de jaarrekeningen al volgens IFRS opstelt;
- **Aanpassingen aan IFRS 11** Verantwoording van verwerving van belangen in gezamenlijke bedrijfsactiviteiten (van kracht vanaf 1 januari 2016). De aanpassingen aan IFRS 11 vereisen dat een gezamenlijke operator die de verwerving van een belang in een gezamenlijke activiteit boekt, waarbij de gezamenlijke activiteit een onderneming is, de relevante principes uit IFRS 3 moet toepassen voor de boekhouding van bedrijfscombinaties. De aanpassingen verduidelijken eveneens dat een eerder aangehouden belang in een gezamenlijke activiteit niet geherwaardeerd wordt na de verwerving van een bijkomend belang in dezelfde gezamenlijke activiteit waarbij de gedeelde controle behouden blijft. Daarnaast werd een uitzondering op het bereik toegevoegd aan IFRS 11 die bepaalt dat de aanpassingen niet van toepassing zijn wanneer de partijen die de gedeelde controle delen, inclusief de verslaggevende entiteit, gezamenlijk gecontroleerd worden door dezelfde uiteindelijke controlerende partij. De aanpassingen zijn zowel van toepassing op de verwerving van een eerste belang in een gezamenlijke activiteit als de verwerving van bijkomend belangen in dezelfde gezamenlijke activiteit. Deze aanpassingen zullen naar verwachting geen impact hebben op de Groep;

- **Aanpassingen aan IAS 16 en IAS 38** Materiële en immateriële vaste activa – Uitleg bij aanvaardbare afschrijvingsmethoden (toepasbaar vanaf 1 januari 2016). De aanpassingen verduidelijken de principes uit IAS 16 en IAS 38 dat de inkomsten een patroon van economische voordelen weerspiegelen die gegenereerd worden door een onderneming uit te baten (waarvan het actief deel uitmaakt), eerder dan de economische voordelen die genoten worden door het gebruik van het actief. Hieruit volgt dat een op de opbrengsten gebaseerde methode dus niet gebruikt kan worden om materiële activa af te schrijven en enkel in beperkte gevallen gebruikt kan worden om immateriële activa af te schrijven. Deze aanpassingen zullen geen impact hebben op de Groep omdat de Groep geen op de opbrengsten gebaseerde methode gebruikt om waardeverminderingen te berekenen;
- **Aanpassingen aan IAS 16 en IAS 41** Landbouw: Vruchtdragende planten (toepasbaar 1 januari 2016) Deze aanpassingen vereisen dat vruchtdragende planten, gedefinieerd als levende planten, geboekt worden als materiële activa en opgenomen worden in het bereik van IAS 16 Materiële activa in plaats van in IAS 41 Landbouw. Deze aanpassingen zullen geen impact hebben op de Groep omdat de Groep geen vruchtdragende planten heeft;
- **IFRS 15** Opbrengsten uit contracten met klanten (toepasbaar 1 januari 2018) vestigt een nieuw ruim kader om te bepalen of, hoeveel en wanneer inkomsten geboekt worden. Het vervangt de bestaande richtlijnen voor het boeken van inkomsten, inclusief IAS 18 Opbrengsten, IAS 11 Bouwcontracten en IFRIC 13 Klantgetrouwheidprogramma's. De Groep onderzoekt de potentiële impact van de toepassing van IFRS 15 op zijn jaarrekening;
- **Aanpassingen aan IAS 27** Equitymethode in de enkelvoudige jaarrekening (van kracht vanaf 1 januari 2016). Hiermee kunnen entiteiten de vermogensmutatiemethode toepassen om beleggingen in dochterondernemingen en geassocieerde ondernemingen te verwerken in hun afzonderlijke jaarrekeningen. Deze aanpassingen hebben geen invloed op de geconsolideerde jaarrekeningen van de Groep;
- **Aanpassingen aan IFRS 10 en IAS 28** Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en zijn geassocieerde deelneming of joint venture (van kracht vanaf 1 januari 2016). De aanpassingen verduidelijken dat winst of verlies uit de verkoop of inbreng van activa, die samen een onderneming vormen volgens IFRS 3, tussen een belegger en diens geassocieerde of gezamenlijke onderneming, volledig wordt erkend. Als deze activa geen onderneming vormen, volgens IFRS 3, wordt eventuele winst of verlies alleen herkend ten bedrage van ongerelateerde belangen van de belegger in de geassocieerde of gezamenlijke onderneming. Deze aanpassingen zullen naar verwachting geen impact hebben op de Groep;
- **Aanpassingen aan IFRS 10, IFRS 12 en IAS 28** Investeringsentiteiten: toepassing van de consolidatievrijstelling (van kracht vanaf 1 januari 2016). Deze aanpassingen verduidelijken dat de vrijstelling van het voorleggen van geconsolideerde jaarrekeningen van toepassing is op een moederentiteit die een dochteronderneming is van een beleggingsentiteit, als de beleggingsentiteit al haar dochterondernemingen tegen reële waarde waardeert. Deze aanpassingen zullen naar verwachting geen impact hebben op de Groep;
- **Aanpassingen aan IAS 1** Project rond informatieverschaffing (van kracht vanaf 1 januari 2016). Deze aanpassingen verduidelijken
  - Materialiteitsvereisten in IAS 1
  - Specifieke posten op resultatenrekeningen en andere niet-gerealiseerde resultaten en de balans kunnen uitgesplitst worden
  - Entiteiten zijn vrij om de volgorde te kiezen waarin de toelichting bij jaarrekeningen wordt voorgesteld.
  - Delen van andere niet-gerealiseerde resultaten van geassocieerde en gezamenlijke ondernemingen die in rekening gebracht werden aan de hand van de vermogensmutatiemethode moeten samengevoegd als enkele post worden voorgesteld, en ingedeeld tussen de posten die (eventueel) niet zullen worden heringedeeld na winst of verlies;Deze aanpassingen hebben naar verwachting geen materiële invloed op de geconsolideerde jaarrekeningen van de Groep;
- **Jaarlijkse verbeteringen van IFRS, cyclus 2012-2014** is een verzameling van kleine verbeteringen aan 3 bestaande standaarden. Deze verzameling, die verplicht van toepassing wordt voor de geconsolideerde jaarrekening 2016 van de Groep, zal naar verwachting geen significante invloed hebben op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep.

4. Gesegmenteerde rapportering

4.1 Grondslagen voor segmentering

De Groep heeft gekozen voor een geografische segmentering, aangezien deze segmentering de basis vormt voor de interne managementrapportering van de onderneming en het belangrijkste besluitvormende orgaan van de entiteit de mogelijkheid geeft om het type en het financieel profiel van haar activiteiten transparant te evalueren en te beoordelen.

In overeenstemming met IFRS 8, heeft de Groep de volgende bedrijfssegmenten bepaald op basis van de eerder vermelde criteria:

- Elia Transmission (België), dat Elia System Operator NV/SA en de bedrijven omvat waarvan de activiteiten rechtstreeks zijn verbonden met de rol van de Belgische transmissienetbeheerder (Elia Asset NV, Elia Engineering NV, Elia Re SA, HGRT SAS, Coreso NV en Ampacimon NV);
- 50Hertz Transmission (Duitsland), dat Eurogrid International CVBA en de bedrijven omvat waarvan de activiteiten rechtstreeks zijn verbonden met de rol van de transmissienetbeheerder in Duitsland (Eurogrid GmbH, 50Hertz Transmission GmbH, 50Hertz Offshore GmbH en Gridlab GmbH);
- Atlantic Grid, dat bestaat uit E-Offshore A LLC en Atlantic Grid Investment A Inc die verbonden zijn met het Atlantic Wind Connection project dat het eerste offshore hoogspanningsgelijkstroomnet van de Oostkust van de VS ontwikkelt;
- EGI (Elia Grid International NV en Elia Grid International GmbH: beide vennootschappen beschikken over experts die diensten leveren op het vlak van consultancy, engineering en procurement. Zij bieden oplossingen aan op basis van internationale beste praktijken, die volledig conform zijn met een gereguleerde bedrijfsomgeving;
- Nemo (Nemo Link Ltd), is verbonden met het Nemo-project; dit zal het Verenigd Koninkrijk met België verbinden via hoogspanningskabels, waardoor elektriciteit kan worden uitgewisseld tussen de twee landen.

Zoals voorgeschreven in IFRS 8 is de Groep eraan gehouden om segmentinformatie te rapporteren over elk operationeel segment dat bepaalde kwantitatieve criteria overschrijdt. Aangezien de operationele activiteiten van Atlantic Grid, EGI en Nemo deze kwantitatieve criteria niet overschrijden, zijn de activiteiten van Atlantic Grid opgenomen in de segmentrapportering van 50Hertz Transmission (Duitsland) en de activiteiten van EGI en Nemo in de segmentrapportering van Elia Transmission (België), omdat deze activiteiten respectievelijk opgevolgd worden door het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan van die segmenten.

De twee operationele segmenten zijn ook gedefinieerd als de kasstroom genererende eenheden van de Groep, aangezien de verzamelde activa van de segmenten afzonderlijk kasstromen genereren.

Het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan is door de Groep geïdentificeerd als de Raden van Bestuur, de CEO's en de directiecomités van elk van de segmenten. Het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan bekijkt regelmatig de prestaties van de segmenten van de Groep aan de hand van enkele indicatoren, zoals opbrengsten, EBITDA en operationeel resultaat.

De geografische segmenten van het bedrijf worden hoofdzakelijk gekenmerkt door gemeenschappelijke inkomsten en cost drivers en wezenlijk dezelfde wettelijke vereisten en dezelfde opdracht van openbaar nut in hun respectievelijke geografische gebied, maar ze onderscheiden zich voornamelijk op het niveau van de specifieke nationale regelgevende kaders. Voor meer details over dit onderwerp verwijzen we naar Toelichting 9 "Regelgevend kader en tarieven".

De informatie die aan het belangrijkste operationele besluitvormende orgaan wordt voorgelegd, volgt de IFRS-waarderingsregels van de Groep. Bijgevolg moeten er geen reconciliatieposten worden opgenomen. Intergroeptransacties worden gesloten tegen de marktvoorwaarden.

4.2 Elia Transmission (België)

De tabel hierna geeft de resultaten over 2015 van Elia Transmission (België):

Resultaten Elia Transmission (in EUR miljoen) - Boekjaar eindigend per 31 december	2015	2014 herwerkt *	Vershil (%)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	851,4	836,3	1,8%
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(106,4)	(112,8)	(5,7%)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	213,2	192,7	10,6%
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na winstbelastingen	4,8	2,8	71,4%
EBIT	218,0	195,5	11,5%
EBITDA	324,4	308,4	5,2%
Financieringsbaten	10,6	10,7	(0,9%)
Financieringslasten	(103,4)	(111,3)	(7,1%)
Winstbelastingen	(32,9)	(21,4)	53,7%
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	92,2	73,7	25,1%
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 december 2015	31 december 2014	Vershil (%)
Balanstotaal	5.669,7	4.989,6	13,6%
Investeringsuitgaven	343,0	276,7	24,0%
Netto financiële schuld	2.583,4	2.539,2	1,7%

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

EBITDA (Earnings Before Interest and Taxes, Depreciations and Amortisations) = EBIT + afschrijvingen + veranderingen in voorzieningen

In 2015 stegen de bedrijfsopbrengsten van Elia Transmission met 1,8% tegenover dezelfde periode vorig jaar. Dit is in hoofdzaak het gevolg van de nieuwe opbrengsten van Elia Grid International ("EGI"), opgericht in 2014. De geregeerde opbrengsten waren in lijn met 2014. Onderstaande tabel geeft een meer gedetailleerd beeld van de evolutie van de verschillende componenten van de bedrijfsopbrengsten.

(in miljoen EUR)	2015	2014 herwerkt	Vershil (%)
Aansluitingen	42,1	41,5	1,3%
Gebruik van het net	622,0	608,5	2,2%
Internationale inkomsten	67,6	56,0	20,9%
Ondersteunende diensten	170,6	173,9	(1,9%)
Overige bedrijfsopbrengsten (inclusief EGI opbrengsten)	85,3	66,4	28,4%
Subtotaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	987,6	946,3	4,4%
Afrekeningsmechanisme: teruggegeven in huidige tarifaire periode	(6,4)	(36,6)	(82,4%)
Afrekeningsmechanisme: afwijkingen goedgekeurd budget	(129,8)	(73,4)	76,8%
Totaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	851,4	836,3	1,8%

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

Ten gevolge van stabiele volumes vastgesteld in 2015 in vergelijking met 2014 bleven de opbrengsten uit netaansluitingen stabiel op €42,1 miljoen. De opbrengsten uit het gebruik van het net stegen licht (stijging met 2,2%) als gevolg van hogere balancing opbrengsten. De opbrengsten uit ondersteunende diensten bleven met €170,6 miljoen in lijn met 2014.

De internationale inkomsten stegen met €11,6 miljoen (stijging met 20,9%), voornamelijk door de prijsevolutie op de Belgische markt in vergelijking met de omliggende landen van de Centraal- en West-Europese marktkoppeling (CWE), als een gevolg van de onbeschikbaarheid van een aantal kerncentrales tijdens een groot deel van het jaar.

Als gevolg van de opbrengsten voortgebracht door Elia Grid International ("EGI") (€12,7 miljoen), een 100% filiaal van Elia en 50Hertz opgericht in april 2014, stegen de diverse bedrijfsopbrengsten met 28,4%. EGI biedt consultancy- en engineeringactiviteiten aan op de internationale energiemarkt.

Het afrekeningsmechanisme omvat de afwijkingen van het door de CREG goedgekeurde budget met betrekking tot niet-beheersbare kosten en opbrengsten, met inbegrip van de geregeerde winst gehanteerd voor de berekening van de tarieven. Het verschil tussen de effectieve en de gebudgetteerde niet-beheersbare kosten en opbrengsten wordt opgenomen in de toekomstige tarieven. Het operationele resultaat lag €129,8 miljoen hoger in vergelijking met het budget, voornamelijk ten gevolge van de hogere internationale inkomsten (€59,4 miljoen), de lagere reële gemiddelde OLO (€38,5 miljoen), de lagere kosten voor ondersteunende diensten (€40,7 miljoen) en de lagere netto financiële lasten (€32,0 miljoen). Dit werd deels gecompenseerd door de verhoging van het bedrag voorzien in het nettatarief voor de buitengebruikstelling van vaste activa (stijging met €14,8 miljoen), de hogere verwezenlijking van de incentivering op de vervangingsinvesteringen (stijging met €1,6 miljoen) en de lagere tarifaire verkopen (daling met €19,9 miljoen) in vergelijking met de gebudgetteerde bedragen. Daarnaast was er ook nog een finale schikking van het tijdelijk tarifair overschot (€6,4 miljoen) dat werd overgedragen binnen de huidige tariefperiode.

Ondanks de aanhoudende druk op de langetermijnrente realiseerde Elia Transmission een stijging in de EBITDA (stijging met 5,2%) en EBIT (stijging met 11,5%). De verdere daling van de billijke vergoeding door de evolutie in de jaarlijkse gemiddelde OLO, die daalde van 1,72% in 2014 tot 0,86% in 2015, kon gecompenseerd worden door de verhoging van het bedrag voorzien in het nettatarief voor de buitengebruikstelling van de vaste activa. Dit was het resultaat van een sterke vooruitgang in het

programma voor het vervangen van oude activa. Verder hadden het lager aantal schadegevallen aan de elektrische installaties en IAS 19 bewegingen, voornamelijk als gevolg van wijzigingen in assumpties, een positief effect op het resultaat. Tot slot is er een éénmalig element dat het resultaat op jaarbasis doet toenemen. Het aandeel in de winst van de HGRT-participatie steeg ten gevolge van de integratie van de elektriciteitsbeurzen APX Group in EPEX SPOT, waarvan HGRT na de integratie 49% bezit.

De netto financieringslasten (daling met 7,8%) daalden ten opzichte van 2014 met €7,8 miljoen, voornamelijk als gevolg van de succesvolle herfinancieringstransactie die in april 2014 werd gerealiseerd. Een bedrag van €500 miljoen werd geherfinancierd door de uitgifte van een euro-obligatie op 15 jaar voor €350 miljoen. In vergelijking met 2014 is de kostenvermindering opgenomen voor een volledig jaar.

De evolutie in de winst voor winstbelastingen samen met de daling van de notionele intrestafrek resulteerde in een stijging van de winstbelasting (stijging met 53,7%).

De nettowinst steeg met 25,1% van €73,7 miljoen in 2014 tot €92,2 miljoen in 2015, voornamelijk omwille van de volgende factoren¹:

- lagere billijke winst door lagere OLO (daling met €10,4 miljoen);
- hoger bedrag voorzien in het nettatarief voor de buitengebruikstelling van vaste activa (stijging met €12,0 miljoen);
- positieve impact van lager aantal schadegevallen aan de elektrische installaties (stijging met €4,9 miljoen);
- IAS 19-bewegingen (stijging met €4,1 miljoen);
- Resultaat van EGI (stijging met €1,0 miljoen); en
- hogere kostenbesparingen en opbrengsten (stijging met €0,4 miljoen).

Het balanstotaal steeg met 13,6% tot €5.669,7 miljoen, terwijl de netto financiële schuld licht steeg met €44,2 miljoen (stijging met 1,7%). Het eigen vermogen steeg voornamelijk als gevolg van de reservering van de winst voor 2015 en de uitkering van dividenden voor 2014 ten belope van €93,5 miljoen.

4.3 50Hertz Transmission (Duitsland)

De tabel hierna geeft de resultaten over 2015 van de transmissieactiviteiten van 50Hertz Transmission in Duitsland:

Resultaten 50Hertz Transmission (Duitsland) (in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december *	2015	2014	Vershil (%)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	1.495,6	1.022,8	46,2%
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(87,9)	(62,9)	39,7%
EBIT	305,4	281,2	8,6%
EBITDA	393,3	344,1	14,3%
Financieringsbaten	2,2	3,7	(40,5%)
Financieringslasten	(21,1)	(33,5)	(37,0%)
Winstbelastingen	(89,3)	(94,5)	(5,5%)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	197,3	156,8	25,8%
Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31 december 2015	31 december 2014	Vershil (%)
Balanstotaal	4.958,4	3.538,8	40,1%
Investeringsuitgaven	902,0	591,1	52,6%
Netto financiële schuld	915,6	(24,9)	n/a

* 60% van de nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap is inbegrepen in het aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode (na winstbelastingen) van de Groep

De bedrijfsopbrengsten van 50Hertz Transmission stegen met 46,2% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Deze stijging is voornamelijk ingegeven door de toename van de energiekosten en de hogere investeringsvolumes. De totale bedrijfsopbrengsten worden meer gedetailleerd weergegeven in onderstaande tabel.

Detail opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten (in miljoen EUR)	2015	2014	Vershil (%)
Verticale netwerktarieven	769,7	883,8	(12,9%)
Horizontale netwerktarieven	123,3	79,9	54,3%
Ondersteunende diensten	190,2	74,8	154,3%
Overige bedrijfsopbrengsten	61,9	53,6	15,5%
Subtotaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	1.145,1	1.092,1	4,9%
Afrekeningsmechanisme: afwijkingen van het goedgekeurde budget	350,5	(69,3)	n/a
Totaal opbrengsten & overige bedrijfsopbrengsten	1.495,6	1.022,8	46,2%

De opbrengsten uit verticale nettarieven (voor eindverbruikers) daalden met €114,1 miljoen (daling met 12,9%) voornamelijk door een daling in de totale door de regulator toegelaten inkomsten. De toegelaten niet-beheersbare kosten die kunnen worden doorgerekend in het nettatarief en die op jaarlijkse basis worden herberekend, werden aanzienlijk getroffen door de lagere

¹ De eerste drie bullet points hebben betrekking tot het Belgisch regulator kader

energiekosten en de schikking van oude tarifaire overschotten. Deze effecten werden slechts gedeeltelijk gecompenseerd door de stijging van de toegelaten kostendekking van nieuwe investeringen.

De opbrengsten uit horizontale nettarieven (voor TNB's) steeg met 54,3% in vergelijking met 2014 ten gevolge van meer offshore investeringen. In Duitsland worden alle investeringskosten voor offshore verbindingen gedeeld onder de vier Duitse TNB's. Dit betekent dat 50Hertz ongeveer 20% van de kosten draagt en 80% van haar eigen aansluitingskosten doorrekent aan de drie andere TNB's. Als gevolg van de toegenomen offshore investeringen stijgen de kostendekkingen die horizontaal worden doorgerekend aan de andere TNB's en heeft dit aldus een impact op de horizontale opbrengsten.

De opbrengsten uit ondersteunende diensten stegen fors met 154,3% ten gevolge van de aanzienlijke stijging in redispatchmaatregelen in vergelijking met 2014 en dit als gevolg van een hoge injectie van windenergie in 2015, wat tot hogere inkomsten geleid heeft. De stijging van de opbrengsten uit ondersteunende diensten was ook een gevolg van de hogere inkomsten uit groep balancing.

Overige bedrijfsopbrengsten stegen met €8,3 miljoen, hoofdzakelijk door hogere tussenkomsten van klanten in investeringen ontvangen in 2015 in vergelijking met 2014. Ten tweede steeg de geproduceerde vaste activa in vergelijking met 2014 ten gevolge van de stijging in de investeringen.

Het afrekeningsmechanisme omvat enerzijds de jaarlijkse verrekening van tekorten en overschotten ontstaan voor 2015 (€138,6 miljoen) en anderzijds de in 2015 gerealiseerde afwijkingen tussen de toegelaten door te rekenen kosten en de werkelijke kosten (€211,9 miljoen). De aanzienlijke operationele afwijking in 2015 vloeit in hoofdzaak voort uit de aanzienlijke werkelijke energiekosten ten gevolge van het winderige weer in 2015.

De sterke stijging van de EBITDA (stijging met 14,3%) en EBIT (stijging met 8,6%) vloeit voornamelijk voort uit belangrijke eenmalige effecten, hoofdzakelijk ten gevolge van de indienststelling van de offshore connectie Baltic 2. Daarnaast kreeg 50Hertz een gereguleerde bonus voor efficiënt beheer van de energiekosten binnen het "Korridor"-model. Tot slot waren er een aantal hogere tussenkomsten van klanten dan gebruikelijk in specifieke investeringen die ook als eenmalig effecten werden beschouwd. In totaal bedragen deze eenmalige effecten €72,2 miljoen (voor belastingen) in 2015.

De netto-financieringslasten daalden met €10,9 miljoen in vergelijking met 2014, als het resultaat van een aanzienlijk lager verdisconterings-effect op langetermijnprovisies. Waar in 2014 een belangrijke daling van de interesten leidde tot een aanzienlijke stijging van de financiële kosten, bleef de marktrente gehanteerd voor het verdisconteren van deze provisie stabiel in vergelijking met 2014. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door de toename in de uitstaande schuld – in totaal werden €1,390 miljoen aan obligaties uitgegeven in 2015 – en de overeenstemmende rentelasten.

De daling in de uitgaven voor winstbelasting is het resultaat van de finale belastingafrekening volgend op de belastingcontroles voor de jaren 2006 tot 2009, die in 2014 leidde tot een toegenomen uitgave voor winstbelasting.

De stijging van de nettowinst (stijging met 25,8%) weerspiegelt de output van het belangrijke gerealiseerde CAPEX-programma in 2015, deels gecompenseerd door een stijging in de operationele uitgaven. De stijging is voornamelijk ingegeven door:

- hogere kostendekking voor onshore investeringen (stijging met €14,7 miljoen);
- hogere kostendekking voor offshore investeringen (stijging met €33,7 miljoen);
- hogere operationele kosten (daling met €44,4 miljoen);
- hogere afschrijving (daling met €15,2 miljoen);
- lagere netto-financieringskosten (stijging met €9,3 miljoen);
- lagere belastingen (stijging met €15,8 miljoen);
- eenmalige effecten (zie vorige paragrafen).

Het balanstotaal steeg met 40,1% tot €4.958,4 miljoen, de netto financiële schuld steeg – als het resultaat van het realiseren van een belangrijk investeringsvolume – tot €915,6 miljoen op het einde van 2015. De netto schuld omvat een EEG-cashpositie (heffingen in verband met hernieuwbare energie) van €614,2 miljoen. Het eigen vermogen van 50Hertz Transmission steeg met 8,3%, voornamelijk als gevolg van de reservering van het resultaat van het huidige jaar en de uitkering van dividenden voor €98,7 miljoen over 2014.

4.4 Reconciliatie van informatie over segmenten met geconsolideerde cijfers

Groepsresultaten (in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	2015 Elia Transmissie (België) (a)	2015 50Hertz Transmissie (Duitsland) (b)	2015 Consolidatie herwerkingen (c)	2015 Elia Groep (a)+(b)+(c)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	851,4	1.495,6	(1.495,6)	851,4
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(106,4)	(87,9)	87,9	(106,4)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	213,2	305,4	(305,4)	213,2
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na winstbelastingen	4,8	0,0	118,4	123,2
EBIT	218,0	305,4	(187,0)	336,4
EBITDA	324,4	393,3	(274,9)	442,8
Financieringsbaten	10,6	2,2	(2,2)	10,6
Financieringslasten	(103,4)	(21,1)	21,1	(103,4)
Winstbelastingen	(32,9)	(89,3)	89,3	(32,9)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	92,2	197,3	(78,9)	210,6

Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2015
Balanstotaal	5.669,7	4.958,4	(4.192,5)	6.435,6
Investeringsuitgaven	343,0	902,0	(902,0)	343,0
Netto financiële schuld	2.583,4	915,6	(915,6)	2.583,4

Groepsresultaten (in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	2014 herwerkt * Elia Transmissie (België) (a)	2014 50Hertz Transmissie (Duitsland) (b)	2014 Consolidatie herwerkingen (c)	2014 herwerkt * Elia Groep (a)+(b)+(c)
Totaal opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	836,3	1.022,8	(1.022,8)	836,3
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	(112,8)	(62,9)	62,9	(112,8)
Resultaat uit bedrijfsactiviteiten	192,7	281,2	(281,2)	192,7
Aandeel in resultaat van investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode, na winstbelastingen	2,8	0,0	94,3	97,1
EBIT	195,5	281,2	(187,0)	289,7
EBITDA	308,4	344,1	(249,8)	402,7
Financieringsbaten	10,7	3,7	(3,7)	10,7
Financieringslasten	(111,3)	(33,5)	33,5	(111,3)
Winstbelastingen	(21,4)	(94,5)	94,5	(21,4)
Nettowinst toe te rekenen aan de Eigenaars van de Vennootschap	73,7	156,8	(62,6)	167,9

Geconsolideerde balans (in miljoen EUR)	31.12.2014	31.12.2014	31.12.2014	31.12.2014
Balanstotaal	4.989,6	3.538,8	(2.831,3)	5.697,1
Investeringsuitgaven	276,7	591,1	(591,1)	276,7
Netto financiële schuld	2.539,2	(24,9)	24,9	2.539,2

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

De Groep heeft in geen van beide bedrijfssegmenten een concentratie van klanten.

5. Investerings verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode

5.1. Joint ventures

Eurogrid International CVBA is een joint venture van de Groep. De Vennootschap werd opgericht door de Groep en door IFM Investors (UK) Ltd met het oog op het verwerven van 50Hertz Transmission GmbH, een van de vier Duitse transmissie-netbeheerders. De Groep heeft een aandeel van 60% in de joint venture. Eurogrid International is een private entiteit die niet beursgenoteerd is.

Eurogrid International en haar dochterondernemingen (zie Toelichting 8.6) vormen samen het segment 50Hertz Transmission (Duitsland), zie Toelichting 4.3.)

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de joint venture op basis van zijn IFRS jaarrekening, en de reconciliatie met de boekwaarde van het belang van de Groep in de geconsolideerde jaarrekening.

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	2015	2014
Percentage eigendomsbelang	60,00%	60,00%
Vaste activa	3.630,5	2.742,4
Vlottende activa	1.327,9	796,4
Langlopende verplichtingen	2.284,9	784,5
Kortlopende verplichtingen	1.397,1	1.575,5
Eigen vermogen	1.276,3	1.178,8
Boekwaarde van de investering van de Groep	765,8	707,3
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	1.495,6	1.022,8
Afschrijvingen	(93,9)	(78,7)
Financieringskosten	(18,9)	(29,8)
Winst voor belastingen	286,7	251,3
Winstbelastingen	(89,3)	(94,5)
Winst over het boekjaar	197,4	156,8
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	197,4	156,8
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	118,4	94,0
Dividenden ontvangen door de Groep	53,7	53,9

Naast Eurogrid International heeft de Groep sinds 2015 nog een joint venture, Nemo Link Limited. Op het einde van februari 2015 ondertekende Elia een overeenkomst voor een joint venture met National Grid voor de bouw van de interconnector tussen België en het VK, de zogenaamde Nemo Link. Dat project bestaat uit onderzeese en ondergrondse kabels die verbonden zijn met een conversiestation en hoogspanningsstation in beide landen, waardoor elektriciteit in beide richtingen kan worden vervoerd tussen de twee landen en het VK en België kunnen rekenen op een meer betrouwbare en beter toegankelijke toegang tot elektriciteit en duurzame elektriciteitsproductie. De cijfergegevens van deze joint venture zijn opgenomen in het Belgische segment (zie Toelichting 4.2).

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de gezamenlijke onderneming op basis van zijn IFRS jaarrekening, en de reconciliatie met de boekwaarde van het belang van de Groep in de geconsolideerde jaarrekening.

(in miljoen EUR) - Boekjaar eindigend per 31 december	2015	2014
Percentage eigendomsbelang	50,00%	-
Vaste activa	95,6	-
Vlottende activa	29,2	-
Langlopende verplichtingen	31,3	-
Kortlopende verplichtingen	72,9	-
Eigen vermogen	20,6	-
Boekwaarde van de investering van de Groep	10,3	-
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	0,0	-
Afschrijvingen	0,0	-
Financieringsopbrengsten	0,2	-
Winst voor belastingen	0,1	-
Winstbelastingen	0,0	-
Winst over het boekjaar	0,1	-
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	0,1	-
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	0,1	-
Dividenden ontvangen door de Groep	0,0	-

5.2. Geassocieerde deelnemingen

De Groep heeft 3 geassocieerde deelnemingen die allen investeringen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode zijn.

De Groep bezit een participatie van 19,6% in Ampacimon NV, een Belgisch bedrijf dat innovatieve monitoringsystemen ontwikkelt voor TNB's, zodat zij sneller kunnen anticiperen op veranderingen in vraag en aanbod van energie. Het aandeel van de Groep daalde van 36,8% tot 19,6% in het huidige jaar. De Raad van Bestuur van Ampacimon bestaat uit 4 leden, waarvan 1 de Groep vertegenwoordigt. Daardoor heeft de Groep een grote invloed en wordt Ampacimon via de vermogensmutatiemethode in de boeken verwerkt.

De Groep heeft een aandeel van 26,0% in Coreso NV, een vennootschap die coördinatiediensten levert voor de veilige uitbating van het hoogspanningsnet in 5 landen.

HGRT SAS is een Franse vennootschap met een aandeel van 49,0% in Epex Spot, de elektriciteitsbeurs in Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Zwitserland, Luxemburg en (via 100% geassocieerde APX) het VK, Nederland en België. De Groep zelf heeft een aandeel van 17,0% in HGRT. Als een van de stichtende partners van HGRT heeft de Groep een Gouden Aandeel, waardoor de Groep een minimaal aantal vertegenwoordigers heeft in de Raad van Bestuur en het recht om een HGRT-vertegenwoordiger aan te duiden in de Raad van Bestuur van Epex Spot. Dat zorgt voor een grote invloed en daarom wordt HGRT via de vermogensmutatiemethode in de boeken verwerkt.

Geen van deze ondernemingen is beursgenoteerd.

De volgende tabel geeft een overzicht van de financiële informatie van de investering van de Groep in deze vennootschappen op basis van hun respectieve jaarrekeningen die zijn opgesteld in overeenstemming met de IFRS-standaarden.

(in miljoen EUR)	Ampacimon		APX		Coreso		HGRT	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Percentage eigendomsbelang	19,6%	36,8%	0,0%	29,2%	26,0%	28,5%	17,0%	24,5%
Vaste activa	0,0	0,0	-	24,4	1,5	1,3	94,4	36,1
Vlottende activa	1,4	1,5	-	459,7	2,2	2,4	3,7	2,0
Langlopende verplichtingen	0,1	0,0	-	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortlopende verplichtingen	0,4	0,7	-	451,8	1,7	1,9	0,7	0,1
Eigen vermogen	0,9	0,8	-	28,8	2,0	1,8	97,5	38,1
Boekwaarde van de investering van de Groep	0,2	0,3	-	14,1	0,5	0,5	16,6	9,3
Opbrengsten en overige bedrijfsopbrengsten	1,1	1,7	-	26,9	8,4	7,8	0,0	0,0
Winst voor belastingen	0,2	0,4	-	4,5	0,4	0,4	29,8	(0,5)
Winstbelastingen	(0,0)	0,0	-	1,1	(0,2)	(0,2)	(0,5)	0,0
Winst over het boekjaar	0,2	0,4	-	3,4	0,2	0,2	29,3	0,2
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het boekjaar	0,2	0,4	-	3,4	0,2	0,2	29,3	0,2
Aandeel van de Groep in de winst over het boekjaar	0,0	0,2	-	2,0	0,1	0,2	4,8	0,6

6. Posten van de geconsolideerde resultatenrekening en niet-gerealiseerde resultaten

6.1. Bedrijfsopbrengsten

(in miljoen EUR)	2015	2014
Opbrengsten	773,3	777,8
Overdracht van activa van klanten	6,8	7,7
Totaal opbrengsten	780,1	785,5

Voor de verdeling van de belangrijke categorieën over de opbrengst van het Belgische segment (toelichting 4.2) verwijzen wij naar de segmentrapportering.

6.2. Overige opbrengsten

De volgende tabel toont de verdeling van de "Overige bedrijfsopbrengsten":

(in miljoen EUR)	2015	2014 *
Diensten en technische expertise	2,8	(0,3)
Intern geproduceerde vaste activa	18,8	17,0
Optimaal gebruik van activa	14,7	12,9
Andere	34,0	20,7
Meerwaarde op realisatie MVA	1,0	0,5
Overige bedrijfsopbrengsten	71,3	50,8

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

De intern geproduceerde activa van de Groep geeft de waardering van de tijd die besteed werd aan investeringsprojecten.

Het optimaal gebruik van activa vertegenwoordigt vooral inkomsten gegenereerd door contracten met telecomoperatoren voor de terbeschikkingstelling van hoogspanningsmasten aan verschillende telecomoperatoren als draagstructuur voor antennes van hun mobiele netwerk.

De sectie "Andere" bestaat uit andere opbrengsten van dochterondernemingen EGI NV en EGI GmbH (die toenamen met € 12,8 miljoen in vergelijking met vorig jaar) en realiseerbare bedragen van vorderingen betaald door verzekeringsmaatschappijen enz.

6.3. Bedrijfskosten

GROND- EN HULPSTOFFEN, DIENSTEN EN OVERIGE GOEDEREN

(in miljoen EUR)	2015	2014
Grond- en hulpstoffen	15,5	5,3
Aankoop van ondersteunende diensten	145,3	164,5
Diensten en diverse goederen (excl. aankoop ondersteunende diensten)	201,2	193,5
Totaal	361,9	363,3

De toename van grond- en hulpstoffen en overige goederen voor doorverkoop is in hoofdzaak toe te schrijven aan de opgelopen kosten van lopende bouwcontracten en het bereiken van geplande mijlpalen in de hoofdprojecten van EGI GmbH, ten belope van € 7,6 miljoen.

De aankoop van ondersteunende diensten omvat de kosten voor diensten waardoor de Groep het evenwicht op het net bewaart tussen injecties en afnames, de spanning van het net handhaaft en congesties beheert. De afname in aankoop van ondersteunende diensten kan vooral worden verklaard door aantrekkelijke marktomstandigheden.

De diensten en diverse goederen hebben betrekking op het onderhoud van het net, diensten van derden, verzekeringen, consultancy, enz.

PERSONEELSKOSTEN

(in miljoen EUR)	2015	2014*
Bezoldigingen	92,3	89,6
Sociale lasten	26,0	26,1
Pensioenkosten	6,0	6,2
Overige personeelskosten	12,2	11,5
Kosten mbt op aandelen gebaseerde betalingen	0,1	1,4
Personeelsvoordelen (andere dan pensioenen)	1,1	5,0
Totaal	137,6	139,7

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

In maart 2015 bood de Elia groep zijn werknemers aan om in te tekenen op een kapitaalverhoging van Elia System Operator NV (fiscale schijf). De kapitaalverhoging leidde tot de creatie van 11.975 extra aandelen zonder nominale waarde. De werknemers krijgen een korting van 16,6% op de beurskoers van het aandeel, voor een totaal bedrag van € 0,1 miljoen.

Elia groep telt 1.210,2 VTE's op 31 december 2015 versus 1.222,4 VTE's op het einde van 2014, of een lichte daling van 1%.

Voor meer informatie over pensioenkosten en personeelsvoordelen, zie Toelichting 7.13 Personeelsbeloningen.

AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERINGEN, WIJZIGINGEN IN VOORZIENINGEN

(in miljoen EUR)	2015	2014
Afschrijvingen van immateriële activa	7,6	6,5
Afschrijvingen van materiële activa	106,3	101,1
Totaal afschrijvingen	113,8	107,6
Waardeverminderingen op voorraden en handelsvorderingen	0,4	0,7
Totaal waardeverminderingen	0,4	0,7
Milieuvoorzieningen	(3,2)	0,9
Voorzieningen inzake geschillen	(4,6)	3,7
Beweging op voorzieningen	(7,8)	4,6
Totaal	106,4	112,9

Het bedrag van waardeverminderingen op handelsvorderingen wordt verklaard in Toelichting 8.3 "Beheer van financiële risico's en derivaten".

Een uitgebreide beschrijving wordt gegeven in andere hoofdstukken over immateriële vaste activa (zie Toelichting 7.2), materiële vaste activa (zie Toelichting 7.1) en voorzieningen (zie Toelichting 7.14).

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

(in miljoen EUR)	2015	2014
Belastingen andere dan winstbelastingen	15,8	15,2
Minderwaarde op verkoop, buitendienststellingen materiële activa	16,2	12,6
Minderwaarden op realisatie handelsvorderingen	0,2	0,1
Overige bedrijfskosten	32,2	27,8

Belastingen andere dan winstbelastingen bestaan hoofdzakelijk uit eigendomsbelastingen en belastingen op masten. Het toegenomen verlies bij afstoting/verkoop van eigendom, materiële vaste activa is vooral te wijten aan de aanzienlijke toename in het programma van de vervangingsinvesteringen voor bestaande activa.

6.4. Netto financieringslast

(in miljoen EUR)	2015	2014
Financieringsopbrengsten	10,6	10,7
Interestbaten uit beleggingswaarden, geldmiddelen en kasequivalenten	0,6	0,7
Overige financiële baten	9,9	10,0
Financieringskosten	(103,4)	(111,3)
Interestlasten op eurobonds en andere bankleningen	(99,1)	(105,6)
Interestlasten op derivaten	(8,7)	(8,2)
Overige financiële lasten	4,6	2,6
Wisselkoersverschillen	(0,1)	(0,0)
Netto financieringskosten	(92,8)	(100,6)

Overige financiële lasten bevatten vooral moratoriuminteressen die berekend zijn op de tax claim (meer uitleg hierover in Toelichting 7.9 hieronder). Deze sectie bevat ook een bedrag van € 0,3 miljoen betreffende een leningsovereenkomst tussen Elia System Operator en Nemo Link Ltd. voor een totaal openstaand bedrag per 31 december 2015 van € 15,4 miljoen. Dit ongedekte leeninstrument werd door beide aandeelhouders verleend aan marktvoorwaarden.

Rentelasten op Eurobonds en andere bankleningen namen af ten gevolge van de lagere rentevoeten op Eurobonds uitgegeven in april 2014 en november 2015, vergeleken met de Eurobond van € 500,0 miljoen die in april 2014 is vervallen. Wij verwijzen naar Toelichtingen 4.2 en 8.3.

Voor meer details over de nettoschuld en leningen, zie Toelichting 7.12.

6.5. Belastingen op het resultaat

OPGENOMEN IN DE WINST- EN VERLIESREKENING

De geconsolideerde resultatenrekening omvat de volgende inkomstenbelastingen:

(in miljoen EUR)	2015	2014 *
Huidig boekjaar	17,3	14,5
Totaal kortlopende verschuldigde winstbelastingen	17,3	14,5
Ontstaan en afwikkeling van tijdelijke verschillen	15,5	6,9
Totaal uitgestelde winstbelastingen	15,5	6,9
Totaal verschuldigde winstbelasting in winst -en verliesrekening	32,9	21,4

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

AANSLUITING VAN EFFECTIEF BELASTINGTARIEF

De winst (verlies) voor belastingen van de vennootschap vóór belastingen verschilt als volgt van het theoretische bedrag berekend op basis van de wettelijke aanslagvoet en de werkelijke winstbelasting van de geconsolideerde vennootschappen:

(in miljoen EUR)	2015	2014 *
Winst voor belastingen	243,5	189,0
Winstbelastingen	(32,9)	(21,4)
Verschuldigde winstbelastingen met toepassing van het lokaal belastingtarief	82,8	64,3
Lokaal belastingtarief	33,99%	33,99%
Effect van belastingtarief in buitenland	(0,2)	0,1
Aandeel in resultaat van deelnemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode (na winstbelastingen)	(41,9)	(33,0)
Verworpen uitgaven	3,2	2,1
Meerwaarde realisatie financiële vaste activa	(1,6)	0,0
Gebruik van notionele interesten	(17,0)	(18,1)
Gebruik van uitgestelde belastingen op overgedragen NIA	5,0	2,3
Fairness tax	0,8	1,6
Overige	1,8	2,0
Totaal winstbelastingen in winst- en verliesrekening	32,9	21,4

* Herwerkt voor restitutierechten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

NIA = Notionele interestaftrek

Uitgestelde belastingen worden verder besproken in Toelichting 7.6.

6.6. Winst per aandeel (WPA)

BASIS WPA

Gewone winst per aandeel wordt berekend door de nettowinst van het jaar die kan worden toegekend aan de gewone aandeelhouders van de Vennootschap (€ 210,6 miljoen) te delen door het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen tijdens het jaar.

Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen	2015	2014
Uitgegeven gewone aandelen per 1 januari	60.738.264	60.568.229
Effect van in december 2014 uitgegeven aandelen		5.590
Effect van in maart 2015 uitgegeven aandelen	9.285	
Gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen per 31 december	60.747.549	60.573.819

VERWATERDE WPA

De verwaterde winst per aandeel wordt berekend door de nettowinst van het jaar die toegekend wordt aan de gewone aandeelhouders te delen door het gewogen gemiddelde van het aantal gewone uitstaande aandelen, gecorrigeerd voor de gevolgen van aandelenopties en converteerbare obligaties.

De verwaterde winst per aandeel is gelijk aan de gewone winst per aandeel, aangezien er geen converteerbare obligaties noch aandelenopties bestaan.

Eigen vermogen per aandeel

Het eigen vermogen per aandeel bedroeg € 39,7 per aandeel op 31 december 2015, ten opzichte van een waarde van € 37,6 per aandeel eind 2014.

6.7. Niet-gerealiseerde resultaten

De totale gerealiseerde en niet-gerealiseerde inkomsten omvatten zowel het resultaat van de periode dat in de resultatenrekening is opgenomen en de niet-gerealiseerde resultaten die in het eigen vermogen zijn opgenomen. Niet-gerealiseerde resultaten omvatten alle veranderingen in het eigen vermogen die verschillen van veranderingen die betrekking hebben op de eigenaar en die worden aangegeven in het mutatieoverzicht van het eigen vermogen.

Mutatie van waardering naar reële waarde

(in miljoen EUR)	2015	2014
Nettomutatie in de reële waarde van renteswaps	4,9	1,3
Verwerkt via:		
Afdekkingsreserve	4,9	1,3

De vermindering in marktwaarde met € 7,4 miljoen na belasting van de renteswaps van de Groep (er lopen er momenteel nog 2) is hoofdzakelijk het gevolg van de afnemende periode tot de vervaldatum.

De afdekkingsreserve wordt in detail besproken in Toelichting 8.3.

Herwaarderingen

De niet-gerealiseerde resultaten bedragen € 8,1 miljoen en bestaan uit de actuariële winsten en verliezen van de toegezegd-pensioenregeling (inclusief impact van restitutierecht). De hogere niet-gerealiseerde resultaten in vergelijking met 2014 zijn vooral te verklaren door de hogere verdisconteringsvoet en de wijziging in de veronderstelde pensioenleeftijd ten gevolge van de hervorming van de Belgische pensioenregeling die de leeftijd waarop een werknemer op brugpensioen kan gaan heeft veranderd.

7. Elementen van de balans

7.1. Materiële vaste activa

(in miljoen EUR)	Terreinen en gebouwen	Machines en installaties	Meubilair en rollend materieel	Overige materiële activa	Activa in aanbouw	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE						
Stand per 1 januari 2014	173,5	4.332,2	132,9	13,2	249,0	4.900,9
Verwervingen	7,3	66,3	11,4	1,3	182,3	268,6
Buitengebruikstellingen	(0,1)	(43,5)	(3,1)	(2,1)	0,0	(48,8)
Overboekingen van ene post naar andere	2,7	120,7	0,2	1,4	(125,1)	0,0
Stand per 31 december 2014	183,5	4.475,8	141,4	13,8	306,2	5.120,7
Stand per 1 januari 2015	183,5	4.475,8	141,4	13,8	306,2	5.120,7
Verwervingen	10,8	31,5	16,1	2,3	275,1	335,8
Buitengebruikstellingen	(12,3)	(55,6)	(3,7)	(1,7)	(8,4)	(81,7)
Overboekingen van ene post naar andere	11,7	214,5	0,0	0,7	(226,8)	0,0
Stand per 31 december 2015	193,6	4.666,2	153,8	15,0	346,2	5.374,8
AFSCHRIJVINGEN EN MINDERWAARDEN						
Stand per 1 januari 2014	(24,9)	(2.426,1)	(115,0)	(12,3)		(2.578,4)
Afschrijvingen	(1,9)	(93,7)	(5,4)	(0,2)		(101,1)
Buitengebruikstellingen	0,0	32,9	3,0	1,8		37,7
Overboekingen van ene post naar andere	0,0	1,1	(0,0)	(1,1)		0,0
Stand per 31 december 2014	(26,8)	(2.485,7)	(117,4)	(11,9)		(2.641,8)
Stand per 1 januari 2015	(26,8)	(2.485,7)	(117,4)	(11,9)		(2.641,8)
Afschrijvingen	(1,9)	(97,5)	(6,5)	(0,4)		(106,3)
Buitengebruikstellingen	7,8	47,2	3,7	1,7		60,4
Overboekingen van ene post naar andere	0,0	0,6	0,0	(0,6)		0,0
Stand per 31 december 2015	(20,8)	(2.535,5)	(120,2)	(11,1)		(2.687,7)
BOEKWAARDE						
Stand per 1 januari 2014	148,6	1.906,1	17,9	0,9	249,0	2.322,5
Stand per 31 december 2014	156,7	1.990,1	24,0	1,9	306,2	2.478,9
Stand per 1 januari 2015	156,7	1.990,1	24,0	1,9	306,2	2.478,9
Stand per 31 december 2015	172,8	2.130,6	33,6	3,9	346,2	2.687,2

Elia Transmission investeerde een nettobedrag van € 327,5 miljoen in 2015. De grootste investering in 2015 ging naar het Stevin-project, met een investeringsbedrag van € 70 miljoen. Bovendien werd er veel geïnvesteerd in het versterken van hoogspanningsstations en het leggen van hoogspanningskabels.

In de loop van 2015 werd een bedrag van € 7,9 miljoen financieringslasten (€ 6,5 miljoen in 2014) geactiveerd op de verwerving van de activa in 2015 aan een gemiddelde rentevoet van 4,044% (4,149% in 2014).

De overige verplichtingen met betrekking tot nieuwe investeringen worden beschreven in Toelichting 8.4.

7.2. Immateriële vaste activa en goodwill

(in miljoen EUR)	Goodwill	Ontwikkelings- kosten software	Licenties / Concessies	Overige immateriële vaste activa
AANSCHAFFINGSWAARDE				
Stand per 1 januari 2014	1.707,8	68,1	2,1	1.777,9
Verworven, intern ontwikkeld	0,0	8,0	0,1	8,1
Buitengebruikstellingen	0,0	(1,6)	0,0	(1,6)
Stand per 31 december 2014	1.707,8	74,5	2,1	1.784,4
Stand per 1 januari 2015	1.707,8	74,5	2,1	1.784,4
Verworven, intern ontwikkeld	0,0	6,9	0,3	7,2
Stand per 31 december 2015	1.707,8	81,4	2,4	1.791,6
AFSCHRIJVINGEN EN MINDERWAARDEN				
Stand per 1 januari 2014	(0,0)	(41,4)	(1,5)	(42,9)
Afschrijvingen	0,0	(6,2)	(0,2)	(6,5)
Stand per 31 december 2014	(0,0)	(47,7)	(1,7)	(49,4)
Stand per 1 januari 2015	(0,0)	(47,7)	(1,7)	(49,4)
Afschrijvingen	0,0	(7,4)	(0,2)	(7,6)
Stand per 31 december 2015	(0,0)	(55,0)	(1,9)	(57,0)
BOEKWAARDE				
Stand per 1 januari 2014	1.707,8	26,6	0,6	1.735,0
Stand per 31 december 2014	1.707,8	26,8	0,4	1.735,0
Stand per 1 januari 2015	1.707,8	26,8	0,4	1.735,0
Stand per 31 december 2015	1.707,8	26,4	0,5	1.734,6

Software omvat zowel IT-toepassingen die door de Vennootschap worden ontwikkeld voor het beheer van het net als software voor de normale bedrijfsactiviteiten van de Groep.

In de loop van 2015 werd een bedrag van € 0,2 miljoen financieringslasten (€ 0,2 miljoen in 2014) geactiveerd op de verwerving van de activa in 2015 aan een gemiddelde rentevoet van 4,044% (4,149% in 2014).

De goodwill, dewelke toegewezen is aan de kasstroom genererende eenheid Elia Transmission (België), van € 1.707,8 miljoen heeft betrekking op de volgende transacties uit het verleden:

(in miljoen EUR)	2015	2014
Verwerving belang Elia Asset door Elia System Operator - 2002	1.700,1	1.700,1
Verwerving belang Elia Engineering door Elia Asset - 2004	7,7	7,7
Totaal	1.707,8	1.707,8

TOETSING OP BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING VOOR DE KASSTROOMGENERERENDE EENHEID ELIA TRANSMISSION (BELGIË) DIE GOODWILL BEVAT

In 2002 resulteerde de verwerving van Elia Asset door de Vennootschap voor een bedrag van € 3.304,1 miljoen in een positief consolidatieverschil voor de vennootschap ten belope van € 1.700,1 miljoen. Dit positief consolidatieverschil was het resultaat van het verschil tussen de aanschaffingswaarde van deze entiteit en de boekwaarde van diens activa. Het verschil is toe te schrijven aan verschillende elementen zoals (i) de aanstelling van Elia als TNB voor een periode van 20 jaar, (ii) de unieke middelen waarover Elia in België kan beschikken aangezien Elia voor 100% eigenaar is van het net op zeer hoge spanning en de eigenaar is (of het gebruiksrecht heeft) van 94% van het hoogspanningsnet, en dus als enige het recht heeft om een ontwikkelingsprogramma voor te stellen en (iii) Elia beschikt over de knowhow van TNB.

Op de datum van de overname kon de kwalificatie of de kwantificatie in euro van deze elementen niet worden verricht op een objectieve, transparante en betrouwbare basis. Het verschil kon dus niet worden toegewezen aan specifieke activa en werd dus als niet-toegewezen beschouwd. Daarom werd dit verschil geboekt als goodwill sinds de eerste toepassing van de IFRS in 2005. Het regelgevend kader, voornamelijk de verrekening in de tarieven van de meerwaarde naar aanleiding van buitengebruikstellingen van vaste activa zoals van toepassing sinds 2008, had geen impact op deze boekhoudkundige verwerking. De goodwill zoals hierboven beschreven en de goodwill ontstaan bij de verwerving van Elia Engineering in 2004 zijn voor de toetsing betreffende de bijzondere waardeverminderingen aan de enige kasstroom genererende eenheid toegewezen aangezien de inkomsten en kosten werden gegenereerd door één activiteit, meer bepaald de gereguleerde activiteit in België, die eveneens als één kasstroom genererende eenheid zal beschouwd worden.

Ten gevolge hiervan heeft de Vennootschap de boekwaarde van de goodwill aan één eenheid toegewezen, zijnde de gereguleerde activiteit in België. Sinds 2004 werden jaarlijks toetsingen op bijzondere waardeverminderingen uitgevoerd die niet resulteerden in de erkenning van enige waardeverminderingen. Kasstroom genererende eenheden waaraan goodwill werd toegewezen worden minstens één keer per jaar getoetst op bijzondere waardeverminderingen, rekening houdend met de hoogste waarde van hun billijke waarde minus de verkoopkosten of de bedrijfswaarde, waarbij de volgende veronderstellingen en waarderingsmethoden worden toegepast.

De bijzondere waardeverminderingstest werd uitgevoerd door een onafhankelijke instelling, was gebaseerd op de volgende waarderingsmethoden en maakte gebruik van de volgende veronderstellingen (volgens de methode van de reële waarde minus verkoopkosten):

- verdiscontering van de toekomstige kasstromen waarbij de "Regulated Asset Base" of "RAB" als basis werd gebruikt voor de raming van de residuele waarde;
- verdiscontering van de toekomstige dividenden;
- vergelijking tussen de eerder vermelde bijzondere waardeverminderingstests en diegene die worden gebruikt door een aantal vergelijkbare West-Europese beursgenoteerde bedrijven zoals Red Electrica España, Enagas, Terna, Snam Rete Gas, National Grid en Fluxys;
- marktwaardering op basis van de aandelenkoers van de Vennootschap.

De methode van toekomstige kasstromen en toekomstige dividenden is gebaseerd op het ondernemingsplan voor de periode 2016-2025 van Elia Transmission België.

De belangrijkste veronderstellingen voor deze waardering zijn:

- belastingtarief van 33,99%;
- unlevered beta van 0,5;
- marktrisicopremie van 4,6%;
- onafgebroken groei van 1,0%.

Bovendien werden 3 verschillende aanpakken voor verdisconteerde cashflow (DCF) gebruikt:

1/ DCF op basis van een vaste WACC (gewogen gemiddelde kosten van kapitaal):

- Risico-vrije voet: 3,0%, gebaseerd op het 10-jarige gemiddelde van de Belgische staatsobligaties op 10 jaar;
- Levered beta wordt berekend op basis van de doelschuldverhouding van 67%;
- Kosten van eigen vermogen: 8,4%;
- Schuldkosten voor belastingen: 3,5%;
- WACC: 4,3%.

2/ DCF op basis van een variabele WACC:

- Variabele kost van eigen vermogen omwille van een variabele levered beta (gebaseerd op een unlevered beta van 0,5 en de voorspelde schuldverhoudingen) en een variabele risico-vrije voet (1,3% in 2016, 2,0% in 2017, 2,5% in 2018 en 3,0% voor 2019 en de jaren daarna);
- Variabele schuldkosten op basis van de voorspelde jaarlijkse rentelast in het bedrijfsplan (ligt tussen 3,0% en 3,8% in de periode 2016-2025);
- WACC schommelt tussen 3,8% en 4,5%.

3/ Methode van de aangepaste huidige waarde:

- Op basis van een unlevered eigen vermogenskost van 5,3%.

De onafhankelijke analyse gaf geen aanleiding tot het identificeren van een waardevermindering op de goodwill in 2015.

In verband met de beoordeling van het recupereerbare bedrag meent het management, op basis van de analyse van een extern expert en op basis van wat op dit moment bekend is, dat geen redelijkerwijze te verwachten wijziging van enige van de bovenstaande veronderstellingen zou leiden tot materiële waardeverminderingen.

7.3. Belastingvorderingen op lange termijn

(in miljoen EUR)	2015	2014
Fiscale vorderingen	0,0	138,2
Totaal	0,0	138,2

De belastingvordering op lange termijn m.b.t. 2014 bestaat uit het basisbedrag van de belastingvordering (€ 93,8 miljoen) en de gecumuleerde moratoriuminteressen (€44,4 miljoen) die de Vennootschap zou kunnen recupereren in de toekomst. De beslissing in beroep betreffende deze belastingaanslag werd recentelijk op 12 november 2015 gepubliceerd, waardoor de beslissing van de Rechtbank van Eerste Aanleg werd bevestigd. Aangezien de Belgische belastingautoriteiten niet binnen de vereiste periode beroep hebben aangetekend voor het Belgische Hooggerechtshof, is de beslissing van het Hof van Beroep definitief. Door deze uitspraak moet de belastingdienst het bedrag van € 93,8 miljoen terugbetalen, vermeerderd met de interest en kosten. Het openstaande saldo moet in 2016 worden vereffend en werd dus overgeboekt van vast naar vlottend actief. Een gedetailleerde beschrijving is te vinden in Toelichting 7.9.

7.4. Overige financiële activa

(in miljoen EUR)	2015	2014
Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn	13,3	13,3
Activa die voor verkoop beschikbaar	0,2	0,3
Restitutierechten	59,9	73,7
Totaal	73,4	87,2

Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in de niet-gerealiseerde resultaten. Het risicoprofiel van deze beleggingen wordt besproken in Toelichting 8.3.

De restitutierechten zijn verbonden met de betalingen voor gepensioneerde werknemers die enerzijds onder de interestenregeling vallen (regime B - niet-gefinancierd plan) en anderzijds onder de lasten en tariefvoordelen van het medisch plan (voor de volledige gepensioneerde bevolking) (zie ook Toelichting 7.13 werknemersvoordelen en Toelichting 8.1 Effect van de verandering in het boekhoudbeleid). De restitutierechten zijn via gereguleerde tarieven realiseerbaar. Het volgende principe is van toepassing: alle opgelopen pensioenkosten voor gepensioneerde werknemers met 'regime B' en de kosten gerelateerd aan gezondheidszorg en tariefvoordelen van gepensioneerde personeelsleden van Elia worden vastgelegd door de regulator (CREG) als niet-controleerbare uitgaven die via de regelgevende tarieven terug te krijgen zijn. De afname van de boekwaarde van dit actief wordt ook beschreven in Toelichting 7.13 Personeelsbeloningen.

7.5. Niet-courante handels- en overige vorderingen

(in miljoen EUR)	2015	2014
Leningen aan joint ventures	15,4	0,0
Overige	1,0	0,0
Totaal	16,4	0,0

Zoals vermeld in Toelichting 5.1 heeft de Groep 50% van de aandelen in Nemo Link Ltd verworven. De vennootschap Nemo Link wordt gefinancierd via eigen kapitaal en leningen van beide aandeelhouders. Dientengevolge is er op 31 december een openstaande vaste handelsvordering op Nemo Link Ltd. ten belope van € 15,4 miljoen.

Dit ongedekte leeninstrument heeft een vaste rentevoet van 4% en een maturiteit van 25 jaar na de start van de commerciële activiteiten van de interconnector.

7.6. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

IN DE BALANS OPGENOMEN UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

(in miljoen EUR)	2015		2014 *	
	Activa	Passiva	Activa	Passiva
Materiële activa	1,3	(25,7)	1,2	(21,3)
Immateriële activa		(8,9)		(9,0)
Voorraden		(1,0)		(1,0)
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	4,5		7,2	
Personeelsvoordelen	6,7		11,9	
Voorzieningen	0,0		0,1	
Overige	0,5	(7,0)	0,4	(5,7)
Overgedragen Notionele intrestaftrek	24,3		31,9	
Belasting vorderingen (verplichtingen)	37,3	(42,5)	52,7	(37,0)
Saldering van belastingvorderingen en -verplichtingen	(35,5)	35,5	(31,3)	31,3
Netto belastingvordering / (verplichting)	1,7	(6,9)	21,4	(5,7)

MUTATIES IN DE UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -SCHULDEN TEN GEVOLGE VAN MUTATIES IN DE TIJDELIJKE VERSCHILLEN GEDURENDE HET BOEKJAAR

(in miljoen EUR)	Openingsbalans	Opgenomen in winst(verlies) rekening	Opgenomen in eigen vermogen	Eindbalans
2014 *				
Materiële activa	(15,9)	(4,1)		(20,0)
Immateriële activa	(9,0)	0,0		(9,0)
Voorraden	(0,9)	(0,2)		(1,0)
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	8,2	(0,2)	(0,7)	7,2
Personeelsvoordelen	9,6	(0,1)	2,4	11,9
Voorzieningen	0,1	(0,0)		0,1
Overige	(6,5)	1,2		(5,3)
Overgedragen notionele intrestaftrek	35,4	(3,5)		31,9
Totaal	21,0	(6,9)	1,7	15,7
2015				
Materiële activa	(20,0)	(4,3)		(24,4)
Immateriële activa	(9,0)	0,1		(8,9)
Voorraden	(1,0)	0,1		(1,0)
Rentedragende leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen	7,2	(0,3)	(2,5)	4,5
Personeelsvoordelen	11,9	(2,4)	(2,8)	6,7
Voorzieningen	0,1	(0,0)		0,0
Overige	(5,3)	(1,2)	0,0	(6,5)
Overgedragen notionele intrestaftrek	31,9	(7,6)		24,3
Totaal	15,7	(15,5)	(5,3)	(5,1)

* Herwerkt voor restitutierechtten zoals vermeld in Toelichting 8.1.

Vanaf 2012 werden uitgestelde belastingen geboekt op de notionele intrestaftrekreserve ten gevolge van de wijzigingen in het mechanisme van de recuperatie en wijzigingen in het regelgevend kader.

Vanaf 31 december 2015 nam de uitgestelde belasting op de notionele intrestaftrekreserve nog meer af met € 7,6 miljoen in vergelijking met 2014. De notionele intrestaftrekreserve op 31 december 2015 bedroeg € 71,5 miljoen. De aanzienlijke vermindering van de reserve kan vooral worden verklaard door het lagere notionele intrestaftrekpercentage, wat leidt tot een hoger gebruik van de reserve.

Het tempo waarmee de notionele intrestaftrekreserve wordt gebruikt, bevestigt het oorspronkelijke oordeel van het management om de uitgestelde belastingenpost in 2012 te boeken en naar verwachting zal de resterende reserve volledig opgebruikt zijn tegen eind 2017 – begin 2018.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN EN -VERPLICHTINGEN

Per 31 december 2015 zijn er geen niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen.

In de Elia groep is er geen vast beleid betreffende de verdeling van dividenden door dochterondernemingen. De Elia groep joint ventures zullen hun winst niet uitkeren zonder gezamenlijk akkoord door beide joint venture partners, met andere woorden bepaalt de Groep het tijdstip waarop verrekenbare tijdelijk verschillen worden afgewikkeld en is het management er zeker van dat dit niet in de voorzienbare toekomst zal gebeuren. Als gevolg hiervan werd een uitgestelde belastingverplichting met betrekking tot Groepsinvesteringen in dochterondernemingen en joint ventures ten bedrage van €3,0 miljoen voor het boekjaar 2015 (€3,5 miljoen voor boekjaar 2014) niet opgenomen.

7.7. Voorraden

(in miljoen EUR)	2015	2014
Grond- en hulpstoffen	38,2	28,4
Geboekte waardeverminderingen	(14,0)	(13,6)
Totaal	24,2	14,8

De artikelen in het magazijn zijn hoofdzakelijk wissel- en reservestukken voor het onderhoud en de herstellingswerken van de hoogspanningsstations, bovengrondse lijnen en ondergrondse kabels van de Groep.

De stijging van de voorraden kan voornamelijk worden verklaard door de opgelopen kosten van de lopende grote constructiewerken en de uitvoering van de geplande mijlpalen binnen de voornaamste projecten van EGI GmbH.

Waardeverminderingen worden geboekt vanaf het moment wanneer items uit de stock gedurende een periode van 1 jaar ongebruikt blijven. In 2015 is het totale bedrag van de waardeverminderingen geboekt in de resultatenrekening gelijk aan € 0,4 miljoen, ten opzichte van € 0,7 miljoen in 2014 (zie Toelichting 6.3).

7.8. Handelsvorderingen en overige vorderingen, over te dragen kosten en verkregen opbrengsten

(in miljoen EUR)	2015	2014
Onderhanden projecten in opdracht van derden	2,5	4,3
Overige handelsvorderingen en vooruitbetalingen	205,6	136,4
Heffingen	102,1	141,8
BTW en andere belastingen	9,4	13,9
Overige	6,5	6,5
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	4,2	11,1
Totaal	330,3	314,0

Handelsvorderingen brengen geen interest op en zijn gewoonlijk betaalbaar op 10 tot 30 dagen.

De toename van andere handelsvorderingen en vooruitbetalingen is voornamelijk te wijten aan de verlengde betalingstermijnen voor bepaalde contracten.

Lagere uitstaande btw-vorderingen (€ 8,7 miljoen eind 2015, ten opzichte van € 13,6 miljoen aan het einde van vorig jaar) resulteren in een daling van de btw en andere belastingen.

De daling van de heffingen is voornamelijk te wijten aan:

- lagere uitstaande balans van groenestroomcertificaten van het Waalse Gewest (daling van € 119,2 miljoen naar € 40,7 miljoen) als gevolg van de verkoop van groenestroomcertificaten (heffingen) door Elia aan Solar Chest voor een bedrag van € 221 miljoen (zie Toelichting 8.4 voor meer gedetailleerde informatie). In het komende jaar zullen gelijkaardige transacties plaatsvinden. Bij de realisatie van de bovenstaande verkopen heeft Elia de verplichting om een deel van de voorheen betaalde heffing "Waalse groenestroomcertificaten" terug te betalen aan een bepaalde groep klanten. In 2015 werd er een bedrag van € 91,2 miljoen met betrekking tot de jaren 2013 en 2014 terugbetaald. De nettocash die wordt ontvangen nadat de bovenstaande transacties in aanmerking zijn genomen, verlaagt de uitstaande nettovorderingen met betrekking tot de Waalse groenestroomcertificaten. Door de stijging van de ontvangen groenestroomcertificaten in de laatste maanden van het jaar was de daling van de nettovorderingen beperkt tot € 78,5 miljoen;
- hoger uitstaand bedrag voor de heffing om de kosten voor de Strategische Reserve te dekken (stijging van € 9,5 miljoen naar € 21,4 miljoen);
- hogere uitstaande balans voor groenestroomcertificaten van het Vlaamse Gewest (stijging van € 13,1 miljoen naar € 40,0 miljoen). Tijdens het jaar 2015 hebben meer Vlaamse producenten hun certificaten aan Elia verkocht dan tijdens het jaar 2014.

De blootstelling van de Groep aan krediet- en valutarisico's en verliezen als gevolg van waardeverminderingen die verbonden zijn aan handels- en overige vorderingen, wordt getoond in Toelichting 8.3.

Op 31 december is de ouderdomsanalyse van de handels- en andere vorderingen en de vooruitbetalingen als volgt:

(in miljoen EUR)	2015	2014
Niet vervallen	203,1	134,5
Vervallen minder dan 30 dagen	(3,1)	1,1
Vervallen tussen 31 en 60 dagen	0,7	(0,3)
Vervallen tussen 61 dagen en één jaar	3,3	0,3
Meer dan één jaar	1,2	0,4
Totaal (excl. waardevermindering)	205,3	136,1
Dubieuze vorderingen	1,6	1,5
Geboekte waardevermindering	(1,3)	(1,2)
Totaal	205,6	136,4

7.9. Vlottende belastingvorderingen

(in miljoen EUR)	2015	2014
Fiscale vorderingen	148,0	5,0
Totaal	148,0	5,0

Het bedrag van de belastingvorderingen per 31 december 2014 (€ 138,2 miljoen) werd geherclassificeerd van niet-courante belastingvorderingen naar vlottende belastingvorderingen in 2015 (zie Toelichting 7.3). De resterende stijging in 2015 is de erkenning van de moratoriuminteressen van het jaar.

AANSLAGBIJLET

De belastingvordering op lange termijn bestaat uit het basisbedrag van de belastingvordering (€ 93,8 miljoen) en de gecumuleerde moratoriuminteressen (€ 50,9 miljoen) die de Groep zou kunnen recupereren in de toekomst.

In het aanslagbiljet van 2008 heeft de belastingadministratie de tariefoverschotten aan het einde van het jaar 2004 beschouwd als belastbare inkomsten. Elia kon niet akkoord gaan met dit standpunt en heeft gerechtelijke stappen tegen dit aanslagbiljet ondernomen. In december 2011 heeft de Brusselse Rechtbank van Eerste Aanleg geoordeeld in het voordeel van Elia, maar de belastingadministratie heeft in februari 2012 beroep aangetekend, waardoor de voltrekking van het oordeel van de Rechtbank van Eerste Aanleg werd uitgesteld. De beslissing in beroep werd recentelijk op 12 november 2015 gepubliceerd, waardoor de beslissing van de Rechtbank van Eerste Aanleg werd bevestigd. Aangezien de Belgische belastingautoriteiten niet binnen de vereiste periode beroep hebben aangetekend voor het Belgische Hooggerechtshof, is de beslissing van het Hof van Beroep definitief. Als gevolg van dit oordeel moeten de belastingautoriteiten in 2016 het bedrag van € 93,8 miljoen plus interest en kosten terugbetalen.

7.10. Geldmiddelen en kasequivalenten

(in miljoen EUR)	2015	2014
Direct opvraagbare deposito's	226,3	42,1
Banksaldi	400,1	129,0
Totaal	626,4	171,1

De stijging van de geldmiddelen en kasequivalenten is voornamelijk te wijten aan de uitgifte van een Eurobond in november 2015 ten belope van € 500 miljoen, die zal worden gebruikt voor de terugbetaling van de Eurobond met vervaldatum in april 2016 voor een bedrag van € 500 miljoen.

De kortetermijndeposito's worden belegd voor periodes die variëren van enkele dagen tot enkele weken (maximaal 3 maanden), afhankelijk van de onmiddellijke cashbehoefte van de Groep, en brengen interesten op volgens de rentevoeten van de kortetermijndeposito's. De rentedragende beleggingen hebben aan het einde van de verslagperiode een rente van 0,05% tot 0,65%.

De banktegoeden brengen interest op tegen variabele rentevoeten op basis van de dagelijkse bankdepositorente. Het renterisico van de Groep en de gevoeligheidsanalyse voor financiële activa en verplichtingen worden besproken in Toelichting 8.3.

7.11. Eigen vermogen

AANDELENKAPITAAL EN UITGIFTEPREMIE

Aantal aandelen	2015	2014
Uitstaand per 1 januari	60.738.264	60.568.229
Uitgegeven tegen betaling in contanten	11.975	170.035
Aantal aandelen (einde periode)	60.750.239	60.738.264

De buitengewone aandeelhoudersvergadering van 20 mei 2014 heeft beslist om een kapitaalsverhoging uit te voeren (in twee stappen/periodes: een in 2014 voor maximum € 5,3 miljoen en een in 2015 voor maximum € 0,7 miljoen) voor een maximaal totaalbedrag van € 6,0 miljoen voor haar Belgische werknemers.

In oktober 2014 bood de Elia groep het personeel in België aan om in te tekenen op een kapitaalsverhoging van Elia System Operator NV (fiscale en niet-fiscale schijf), wat leidde tot een verhoging van het aandelenkapitaal met € 5,5 miljoen (inclusief de kosten voor de kapitaalverhoging) en tegelijkertijd tot een verhoging van de uitgiftepremie met € 1,1 miljoen. Het aantal uitstaande aandelen steeg met 170.035 aandelen zonder nominale waarde.

De tweede schijf van deze kapitaalsverhoging voor haar Belgische werknemers vond plaats in maart 2015 voor een bedrag van € 0,4 miljoen. Het aandelenkapitaal steeg met € 0,3 miljoen en bedroeg op 31 december 2015 € 1.515,2 miljoen. De uitgiftepremie steeg gelijktijdig met € 0,08 miljoen naar € 10,0 miljoen. De kapitaalverhoging leidde tot de creatie van 11.975 extra aandelen zonder nominale waarde.

RESERVES

Volgens de Belgische wetgeving moet elk jaar 5% van de statutaire nettowinst van de moeder vennootschap worden overgedragen naar de wettelijke reserve tot die wettelijke reserve 10% van het kapitaal bedraagt.

In het kader van het tarifaire mechanisme moet Elia de in de tarieven verrekenende gerealiseerde meerwaarde naar aanleiding van buitengebruikstellingen van vaste activa (daling van Regulated Asset Base) reserveren in het eigen vermogen.

Dit bedrag in 2014 € 22,3 miljoen. De algemene vergadering heeft op 19 mei 2015 beslist om dit bedrag in de wettelijke reserve op te nemen.

Op 31 december 2015 bedraagt de wettelijke reserve van de Groep € 138,8 miljoen.

De Raad van Bestuur kan aan de aandeelhouders de uitkering van een dividend voorstellen tot een maximumbedrag van de beschikbare reserves en van de overgedragen winst van vorige boekjaren van de moeder vennootschap, inclusief de winst van het boekjaar dat eindigde op 31 december 2015. De aandeelhouders moeten het dividendbedrag goedkeuren tijdens de algemene vergadering van de aandeelhouders.

AFDEKKINGSRESERVE

De afdekkingsreserve bestaat uit het effectieve deel van de cumulatieve nettomutatie in de reële waarde van kasstroomafdekkingsinstrumenten met betrekking tot afgedekte transacties die nog niet hebben plaatsgevonden.

DIVIDEND

Na de rapporteringsdatum deed de Raad van Bestuur het onderstaande dividendvoorstel.

Dividend	2015	2014
Dividend per aandeel	1,55	1,54

Tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders van 19 mei 2015 keurde de Raad van Bestuur de uitkering goed van een brutodividend van € 1,54 per aandeel, dat overeenstemt met een nettodividend van € 1,155 per aandeel, goed voor een totaalbedrag van € 93,5 miljoen.

Tijdens de vergadering van de Raad van Bestuur van donderdag 25 februari 2016 werd een brutodividend van € 1,55 per aandeel voorgesteld. Dit dividend is onderworpen aan de goedkeuring door de aandeelhouders tijdens de jaarlijkse algemene vergadering op 17 mei 2016 en werd niet opgenomen als een verplichting in de geconsolideerde jaarrekening van de Groep.

Het totale dividend zal, op basis van het aantal uitstaande aandelen op 25 februari 2016, € 94,2 miljoen bedragen.

De nettowinst bevat ook een vergoeding voor de meerwaarde naar aanleiding van buitendienststellingen van vaste activa van € 34,3 miljoen die in het eigen vermogen moet worden geboekt. De Raad van Bestuur van 25 februari 2016 heeft beslist om aan de algemene vergadering voor te stellen om dit bedrag te boeken als wettelijke reserve. Op 31 december 2015 was dit bedrag nog niet opgenomen als wettelijke reserve.

7.12. Leningen en overige langlopende financieringsverplichtingen

(in million EUR)	2015	2014
Leningen op lange termijn	2.605,4	2.646,4
Subtotaal lange termijnleningen	2.605,4	2.646,4
Leningen op korte termijn	539,9	0,0
Toe te rekenen interest	64,4	63,9
Subtotaal korte termijnleningen	604,3	63,9
Totaal	3.209,7	2.710,3

De informatie over de algemene voorwaarden van de uitstaande rentedragende leningen wordt hieronder gegeven:

(in miljoen EUR)	Vervaldag	Boekwaarde	Intrestvoet voor hedging	Interestvoet na hedging	Huidige proportie v/d interestvoet : vast	Huidige proportie v/d interestvoet : variabel
Aandeelhouderslening	2022	495,8	1,29%	3,05%	40,34%	59,66%
Uitgiften van obligatieleningen 2004 / 15 jaar	2019	499,5	5,25%	5,25%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2009 / 7 jaar	2016	499,9	5,63%	5,63%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2013 / 15 jaar	2028	546,9	3,25%	3,25%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2013 / 20 jaar	2033	199,3	3,50%	3,50%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2014 / 15 jaar	2029	346,0	3,00%	3,00%	100,00%	0,00%
Uitgiften van obligatieleningen 2015 / 8,5 jaar	2024	497,9	1,38%	1,38%	100,00%	0,00%
Europese Investeringsbank	2016	40,0	4,27%	4,27%	100,00%	0,00%
Europese Investeringsbank	2017	20,0	4,79%	4,79%	100,00%	0,00%
Totaal		3.145,4			90,60%	9,40%

De informatie over de contractvervaldagen van de rentedragende leningen en (kortlopende en langlopende) financieringsverplichtingen van de Groep wordt hieronder gegeven.

(in miljoen EUR)	Nominale waarde	1 jaar of minder	1 - 2 jaar	3 - 5 jaar	Meer dan 5 jaar
Aandeelhouderslening	495,8				495,8
Uitgiften van obligatieleningen	2.600,0	500,0		500,0	1.600,0
Europese Investeringsbank	60,0	40,0	20,0		
Totaal	3.155,8	540,0	20,0	500,0	2.095,8

De volgende clausules zijn vereist voor de Eurobonds die onder het EMTN-programma van € 3 miljard zijn uitgegeven:

(i) De Emittent zal geen Zekerheid verschaffen (zekerheidsrecht betekent elke hypotheek, last, pand, voorrecht of enige andere vorm van bezwaring of zekerheid. Een persoonlijke garantie of borgstelling vormt geen Zekerheid) om enige Relevante Schuld van enige persoon te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige Relevante Schuld van enige persoon.

(ii) De Emittent zal bewerkstelligen dat geen van zijn Belangrijke Dochterondernemingen enige Zekerheid zal bieden om enige Relevante Schuld van enige persoon te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige Relevante Schuld van enige persoon.

(ii) De Emittent zal bewerkstelligen dat zijn Belangrijke Dochterondernemingen zullen bewerkstelligen dat geen enkele andere persoon enige Zekerheid zal bieden om enige Relevante Schuld van de Emittent of zijn Belangrijke Dochterondernemingen te waarborgen of om enige garantie of schadeloosstelling te waarborgen voor enige Relevante Schuld van de Emittent of zijn Belangrijke Dochterondernemingen.

7.13. Personeelsvoordelen

TOEGEZEGD-BIJDRAGEREGELINGEN

Personeel dat op basis van een 'loonschaal' wordt betaald en is aangeworven na 1 juni 2002 en management/kaderpersoneel dat na 1 mei 1999 is aangeworven, worden gedekt door twee pensioenplannen op basis van toegezegde bijdragen (Powerbel and Enerbel). Voor betalingen na 1 januari 2004 vereist de wet een gemiddeld jaarlijks rendement over de loopbaan van minstens 3,25% voor de bijdragen van de werkgever en 3,75% voor de bijdragen van de werknemers, waarbij de werkgever een eventueel verlies moet bijpassen.

Hieronder volgt een korte beschrijving van beide toegezegd-bijdrageregelingen:

- **Enerbel**
Dit plan is bedoeld voor loontrekkende werknemers die na 1 juni 2002 werden aangeworven.
De werknemersbijdrage is een step-rate formule gelijk aan 0,875% van het deel van het loon onder een bepaald plafond plus 2,625% van het deel van het loon boven dat plafond. Deze bijdrage wordt maandelijks ingehouden op het loon van de aangesloten werknemers.
De werkgeversbijdrage bedraagt drie keer de werknemersbijdrage.
- **Powerbel**
Dit plan is bedoeld voor kaderpersoneel dat vanaf 1 mei 1999 werd aangeworven en voor de medewerkers die in 2007 op het voorstel om naar dit plan over te stappen zijn ingegaan.
De werknemersbijdrage is een step-rate formule gelijk aan 0,6% van het deel van het loon onder een bepaald plafond plus 4,6% van het deel van het loon boven dat plafond. Deze bijdrage wordt maandelijks ingehouden op het loon van de aangesloten werknemers.
De werkgeversbijdrage bedraagt vier keer de werknemersbijdrage.

In 2015 werd aan de managers die nog steeds van het Pensiobel-plan genoten, gevraagd om zich ook bij de Powerbel-pensioenregeling aan te sluiten. Bijna alle managers gingen ermee akkoord om zich vanaf 1 oktober 2015 aan te sluiten. Deze wijziging in de pensioenregeling genereerde een kost van € 0,5 miljoen voor verstreken diensttijd.

Voor 2015 heeft de Groep de intrinsieke-waardemethode toegepast, die erin bestaat om voor elk lid afzonderlijk de minimale gewaarborgde reserve te berekenen (daarbij rekening houdend met een rentevoet van 3,75% voor de werknemersbijdragen en een rentevoet van 3,25% voor de werkgeversbijdragen) en de wiskundige reserve, beide op de datum van de financiële verslaggeving. De gewaarborgde reserve is gelijk aan het maximum tussen de minimale gewaarborgde reserve en de mathematische reserve.

Een tekort doet zich voor wanneer de gewaarborgde reserve hoger is dan de wiskundige reserve.

De twee belangrijkste argumenten om deze methode te kiezen zijn de volgende:

- Een strikte toepassing van de "Projected Unit Credit Method" (PUC-methode), zoals IAS 19 op dit moment voorschrijft, zou een veronderstelling vereisen over de evolutie van het minimale gewaarborgde rendement op toekomstige bijdragen om een beste schatting van de geprojecteerde beloningen te bekomen. Als de beste schatting van het verwachte rendement het gewaarborgde rendement is dat op dit moment wordt toegepast, zou deze veronderstelling tijdens een periode van lage discontovoeten beschouwd kunnen worden als incompatibel met de andere veronderstellingen.
- Toepassing van de PUC-methode vereist ook dat de beloningen zouden moeten kunnen worden geprojecteerd. Helaas is dit niet mogelijk omdat het rendement op de bijdragen gelijk is aan het maximum tussen het minimale gewaarborgde rendement dat het fonds realiseert. Bovendien kan het minimaal gegarandeerde rendement ook veranderen onder invloed van de wetgeving.

Echter voorziet de nieuwe wetgeving voor pensioenen, die op 18 december 2015 werd gepubliceerd, in een aantal wijzigingen die een impact zouden kunnen hebben op de boekhoudkundige verwerking van de toegezegd-bijdrageregelingen. Deze wetgeving vervangt de 3,25% (werkgevers) en 3,75% (werknemers) vanaf 1 januari 2016 door respectievelijk 1,75% en 3,25%, gebaseerd op een gemiddeld percentage (65% in 2016) van de 10-jarige OLO rentevoet op 1 juni over de voorbije 24 maanden. Omwille van deze wijziging in de wetgeving, zal de Groep vanaf 2016 de netto pensioenverplichtingen moeten bepalen in overeenstemming met de actuariële methoden zoals vereist door IAS 19R.

Vrijgegeven cijfers:

(in miljoen EUR)	Powerbel	Enerbel
Totaal van de minimaal gegarandeerde reserves:	19,8	3,6
Totaal van de rekenkundige reserves:	21,3	3,8
Totaal van het surplus:	1,5	0,3
Totaal van het tekort:	0,0	0,0

Zowel de werknemers- als de werkgeversbijdragen worden maandelijks betaald. De werknemersbijdragen worden door de werkgever ingehouden op het loon en aan de verzekeringsmaatschappij betaald. De grootte van toekomstige kasstromen hangt af van de loonstijgingen.

Op basis van bovenstaande vrijgegeven cijfers heeft de Groep geconcludeerd dat er slechts een minimaal tekort is in de pensioenplannen (€8.000) in vergelijking met de minimaal gegarandeerde opbrengst van de bijdragen. Indien een belangrijk tekort ontstaat, zal de Groep een voorziening opnemen die de tekortkoming in de fondsen in vergelijking met de minimaal gegarandeerde opbrengst van de bijdragen reflecteert.

De kosten in verband met deze plannen beliepen € 4,06 miljoen in 2015 en € 3,8 miljoen in 2014.

De nieuwe wet over de beroepspensioenregeling werd op 18 december 2015 gepubliceerd. Deze wet bevat wijzigingen die mogelijk invloed hebben op de boekhouding voor toegezegde bijdrage- en toegezegde pensioenregelingen onder IAS 19R in België.

De eerste wijziging heeft betrekking op het minimaal gewaarborgde rendement. De nieuwe wet vervangt de 3,25% (werkgever) en 3,75% (werknemer) vanaf 1 januari 2016 door 65% van het gemiddelde rendement op 1 juni over de voorbije 24 maanden van de OLO met een duurtijd van 10 jaar (mogelijk verhoogd tot 75% (vanaf januari 2018) en 85% (vanaf 2019) als de Nationale Bank van België het principe goedkeurt) met een minimum van 1,75% en een maximum van 3,75%. Voor verzekerde regelingen blijven de huidige 3,25% en 3,75% van toepassing op bijdragen die dateren van voor 2016. Voor andere plannen zijn

de nieuwe percentages vanaf 1 januari 2016 ook van toepassing op de verzamelde bijdragen die dateren van voor 1 januari 2016.

In navolging van IAS 19R betekent dit dat de (zogenaamde) Belgische toegezegd-pensioenregelingen met een minimale financieringsgarantie moeten worden beschouwd als toegezegd-pensioenregelingen. Door de wetwijzigingen zal de Groep de nettopensoenverplichtingen bepalen in overeenstemming met een actuariële methode zoals door IAS 19R vanaf 2016 wordt vereist.

TOEGEZEGD-PENSIOENREGELING

In België regelen collectieve overeenkomsten de rechten van het personeel in bedrijven in de elektriciteits- en gasector. Deze overeenkomsten voorzien in zogenaamde "aanvullende pensioenen" op basis van het jaarsalaris en de loopbaan van de werknemer in de onderneming. Als de medewerker overlijdt, zijn deze aanvullende bedragen gedeeltelijk overdraagbaar naar zijn erfopvolger (weduwe/wees). De toegekende beloningen zijn verbonden aan het bedrijfsresultaat van Elia. Voor deze verplichtingen bestaat er noch een extern pensioenfonds noch een groepsverzekering, waardoor er ook geen reserves bij derden opgebouwd zijn. Deze verplichtingen worden toegezegd-pensioenregelingen genoemd.

De collectieve overeenkomst bepaalt dat aan actief personeel aangeworven van 1 januari 1993 tot en met 31 december 2001 en het management/uitvoerend kaderpersoneel aangeworven voor 1 mei 1999 dezelfde waarborgen toegekend via een pensioenstelsel met een 'te bereiken doel' (Elgabel en Pensiobel – gesloten plannen). De verplichtingen in het kader van deze 'te bereiken doel pensioenregeling' worden gefinancierd via een aantal pensioenfondsen voor de elektriciteits- en gasector en via verzekeringsmaatschappijen.

Elia Transmission België heeft ook vervroegde pensioenregelingen en andere beloningen na tewerkstelling, zoals een dekking van medische kosten en kortingen op de gas- en elektriciteitsfactuur, naast andere beloningen op lange termijn (jubilarispremies). Niet al deze voordelen worden gefinancierd en deze beloningen na de tewerkstelling worden, in overeenstemming met IAS 19, geclassificeerd als toegezegd-pensioenregelingen.

Hieronder worden de totale nettoverplichtingen voor personeelsbeloningen vermeld:

(in miljoen EUR)	2015	2014
Toegezegde pensioenregelingen	21,0	46,4
Andere vergoedingen na uitdiensttreding	59,1	62,8
Totaal voorzieningen voor personeelsvoordelen	80,0	109,3

In de volgende tabellen worden de details weergegeven van de uitstaande voorziening voor personeelsbeloningen met de opsplitsing tussen pensioenkosten ("Pensioenregelingen") en niet-pensioenkosten ("Andere"), die bestaat uit kosten voor gezondheidszorg, voordelen voor tarieven, jubileumvoordelen....

(in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2015	2014	2015	2014
Huidige waarde van de brutoverplichting	(160,6)	(176,3)	(59,7)	(63,5)
Reële waarde van de fondsbeleggingen	139,7	129,9	0,7	0,7
Voorzieningen voor personeelsverplichtingen	(21,0)	(46,4)	(59,1)	(62,8)

Wijzigingen in de huidige waarde van de brutoverplichting (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2015	2014	2015	2014
Beginsaldo	(176,3)	(169,3)	(63,5)	(54,9)
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	(3,5)	(3,9)	(1,8)	(1,6)
Rentekosten	(2,6)	(4,0)	(1,2)	(1,6)
Bijdragen van de deelnemers	(0,5)	(0,6)	0,0	0,0
Kosten van vervroegde pensionering	(0,9)	(0,7)	0,0	0,0
Inbegrepen herberekeningen winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten en de winst- en verliesrekening, ontstaan door:				
• Veranderingen in demografische veronderstellingen	2,1	0,0	(0,5)	0,0
• Veranderingen in financiële veronderstellingen	4,0	(17,5)	1,8	(9,7)
• Ervaringsaanpassingen	4,8	4,6	2,7	1,0
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	(0,6)	0,0	0,0	0,0
Betaalde vergoedingen	12,8	15,0	2,7	3,2
Eindsaldo	(160,6)	(176,3)	(59,7)	(63,5)

Wijziging van de reële waarde van de fondsbeleggingen (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2015	2014	2015	2014
Beginsaldo	129,9	123,2	0,7	0,7
Rentebaten	2,1	2,9	0,0	0,0
Herberekening winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten ontstaan door:				
Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	4,1	5,6	(0,1)	(0,0)
Bijdragen van de werkgever	15,9	12,6	2,7	3,2
Bijdragen van de werknemer	0,5	0,6	0,0	0,0
Betaalde vergoedingen	(12,8)	(15,0)	(2,7)	(3,2)
Eindsaldo	139,7	129,9	0,7	0,7
Totaal rendement op de fondsbeleggingen	6,2	8,5	(0,0)	(0,0)

Bedragen opgenomen onder niet-gerealiseerde resultaten (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2015	2014	2015	2014
Pensioenkost				
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	(4,1)	(4,5)	(1,8)	(1,6)
Kosten van vervroegde pensionering	(0,9)	(0,7)	0,0	0,0
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	(0,6)	0,0	0,0	0,0
Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen	0,0	0,0	1,8	(1,8)
Netto rentekosten op de netto voorziening voor personeelsverplichting				
Rentekosten	(2,6)	(4,0)	(1,2)	(1,6)
Rendement op fondsbeleggingen	2,1	2,9	0,0	0,0
Andere				
Kosten van toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in winst of verlies	(6,0)	(6,2)	(1,1)	(5,0)

Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen, ontstaan door:				
1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	2,1	0,0	(0,1)	0,0
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	4,0	(17,5)	1,3	(7,8)
3/ Ervaringsaanpassingen	4,8	4,6	1,0	1,0
Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	4,1	5,6	0,0	0,0
Herberekeningen van bruto verplichting (schuld)vordering in niet-gerealiseerde resultaten	15,1	(7,3)	2,2	(6,8)
Totaal	9,0	(13,5)	1,0	(11,8)

(in miljoen EUR)	2015	2014
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per type deelnemer	(220,4)	(225,9)
Actieve deelnemers	(148,8)	(147,7)
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	(5,3)	(2,9)
Gepensioneerden en begunstigen	(66,3)	(75,2)
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per voordeel	(220,4)	(225,9)
Pensioenen	(160,6)	(164,5)
Andere vergoedingen (gezondheidszorg en tarifaire voordelen)	(40,7)	(41,9)
Afscheid- en jubilarispremies	(19,0)	(19,5)

Bij het bepalen van de gepaste verdisconteringsvoet, gebruikt de Groep de interesttarieven van bedrijfsobligaties in dezelfde valuta als deze gebruikt voor de verplichtingen inzake toegezegd-pensioenregeling, met minimaal een "AA"-rating, zoals bepaald door een internationaal erkend rating bureau, en geëxtrapolerd, indien nodig, volgens de yield-curve om in lijn te zijn met de verwachte termijn van de toegezegd-pensioenverplichting.

Jaarlijks wordt er een stresstest uitgevoerd. Deze test gaat na of de minimale financieringsvereisten bestand zijn tegen "schokken" met een waarschijnlijkheid van 0,5%.

De leden dragen (grotendeels) zelf bij tot de financiering van de pensioenuitkeringen door een persoonlijke bijdrage te betalen van het type 'vaste bijdrage' (step-rate formule $a\%t_1 + b\%t_2$) die maandelijks op hun salaris wordt ingehouden. Het jaarsaldo van het vast bedrag in het kader van de toegezegd-pensioenregeling wordt gefinancierd door de werkgever via een periodieke toewijzing, uitgedrukt als een percentage van de totale loonsom van de leden. Dit percentage wordt bepaald volgens de methode van de gezamenlijke kosten en wordt jaarlijks herzien. Deze financieringsmethode bestaat erin dat

toekomstige kosten gespreid worden over de resterende periode van de regeling. De kosten worden geraamd op basis van projecties (loonstijging en inflatie worden in rekening genomen). De veronderstellingen met betrekking tot loonstijging, inflatie, personeelsverloop en leeftijdslooptijd worden bepaald op basis van de historische statistieken van de onderneming. De gehanteerde sterftetabellen komen overeen met de realiteiten uit het verleden binnen het financieringsvehikel en houden rekening met de verwachte wijzigingen in de sterftcijfers. De Groep berekent de netto-interest op de netto toegezegd-pensioenschuld (vordering) gebruik makend van dezelfde verdisconteringsvoet voor obligaties van hoge kwaliteit (zie hierboven) om de toegezegd-pensioenverplichting te berekenen (de netto-interestaanpak). Deze veronderstellingen worden op geregelde basis in vraag gesteld.

Uitzonderlijke gebeurtenissen (zoals de wijziging van de regeling, gewijzigde veronderstellingen, te korte dekkingsgraad...) kunnen uiteindelijk leiden tot openstaande betalingen bij de kostendrager.

De toegezegd-pensioenregelingen stellen de onderneming bloot aan actuariële risico's zoals investeringsrisico's, renterisico's, langlevensrisico's en loonrisico's.

Investeringsrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend met behulp van een verdisconteringsvoet gelijk aan die van bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit. Het verschil tussen het effectief rendement op fondsbeleggingen en rentebaten op fondsbeleggingen is inbegrepen in de lijn Herberekening winst/(verlies) in niet-gerealiseerde resultaten. Momenteel heeft de regeling een relatief evenwichtige investering die als volgt wordt voorgesteld:

Overzicht van de activa van het plan per categorie in %	2015	2014
Beursgenoteerde beleggingen	78,29%	82,26%
Aandelen - Eurozone	16,24%	15,20%
Aandelen - buiten de Eurozone	13,19%	13,08%
Staatsobligaties - Eurozone	5,51%	5,39%
Andere obligaties - Eurozone	34,41%	39,50%
Andere obligaties - buiten de Eurozone	8,94%	9,09%
Niet beursgenoteerde beleggingen	21,71%	17,74%
Verzekeringscontracten	2,32%	0,00%
Onroerende goederen	3,94%	4,20%
Liquide middelen	2,42%	0,79%
Andere	13,03%	12,75%
Totaal (in %)	100,00%	100,00%

Door de langdurige aard van de verplichtingen inzake toegezegd-pensioenregelingen beschouwt het bestuur van het pensioenfonds waar Elia Transmission (België) lid van is, het als gepast dat een redelijk gedeelte van de fondsbeleggingen belegd wordt in eigenvermogensinstrumenten om het rendement van het fonds te benutten.

Renterisico

Een daling van de rentetarieven op obligaties zal de verplichtingen inzake toegezegd-pensioenregeling doen stijgen. Dit zal echter gedeeltelijk gecompenseerd worden door een hoger rendement uit de schuldbeleggingen inzake toegezegd-pensioenregelingen.

Langlevensrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend op basis van de beste raming van de sterftegraad van de deelnemers van de pensioenregeling tijdens en na hun tewerkstelling. Een stijging in levensverwachting van de deelnemers zal de pensioenverplichting doen stijgen. De nieuwe verwachte sterftetabellen, opgesteld door de IA/BE, werden voor het eerst in 2015 gebruikt. Voordien werden de MR/FR-tabellen voor de gepensioneerden en de MR (gecorrigeerd met 5 jaar) / FR (zonder correctie) voor de actieve deelnemers gebruikt.

Loonrisico

De huidige waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling wordt berekend op basis van de toekomstige lonen van de deelnemers van de pensioenregeling. Zo zal een stijging in loon van de deelnemers de verplichting van de pensioenregeling doen stijgen.

Deze invloed is verwaarloosbaar voor Pensibel, aangezien de toegekende rechten in oktober 2015 werden gestopt voor de deelnemers die ervoor kozen om naar het Powerbel-plan te gaan.

ACTUARIËLE VERONDERSTELLINGEN

(in % en in jaren)	2015	2014
Disconteringsvoet		
- Pensioenregelingen	1,88	1,55
- Andere regelingen	2,08	1,89
Verwachte gemiddelde loonstijging (zonder inflatie)	2,00	2,00
Verwachte inflatie	1,75	1,75
Verwachte stijging van de ziektekosten (inclusief inflatie)	2,75	2,75
Verwachte stijging van de tariefvoordelen	1,75	1,75
Gemiddeld verwachte pensioenleeftijd:		
- Niet-kaderpersoneel	63	62
- Kaderpersoneel	65	63
Gebruikte sterftetafels:		
- Actief personeel	IABE	MR(-5)/FR
- Niet-actief personeel	IABE	MF/FR
Levensverwachting uitgedrukt in jaren van een gepensioneerde op 65 jaar		
Voor een 65 jarige op datum van afsluiting		
- Man	19,9	22,5
- Vrouw	24,0	22,0
Voor een 65 jarige binnen 20 jaar		
- Man	22,3	22,5
- Vrouw	26,0	22,0

(in jaren)	2015	2014
Gewogen gemiddelde duur van de toegezegd-pensioenregeling	9,15	8,95
Gewogen gemiddelde duur van de andere vergoedingen na uitdiensttreding	13,45	13,20

Het effectieve rendement op de fondsbeleggingen in % lag voor 2015 tussen 1,95% en 2,06% (ten opzichte van 6,70% in 2014).

De Groep verwacht in 2016 een bedrag van € 3,5 miljoen aan zijn Belgische toegezegd-pensioenregelingen en een bedrag van € 3,1 miljoen aan zijn Belgische toegezegd-bijdrageregelingen bij te dragen.

Hieronder geven we ook een overzicht van de verwachte uitgaande kasstromen voor de toegezegd-pensioenregelingen over de komende 5 jaar:

Verwachte toekomstige kasuitgaven	2016	2017	2018	2019	2020
- Pensioenen	(11,8)	(5,1)	(7,6)	(14,1)	(11,5)
- Overige	(2,6)	(2,6)	(2,6)	(2,6)	(2,6)
Totaal (in miljoen EUR)	(14,4)	(7,8)	(10,2)	(16,7)	(14,1)

Er is een bepaalde mate van onzekerheid gelinkt aan de hierboven vermelde uitgaande kasstromen die als volgt kan worden verklaard:

- tussen de veronderstellingen en de werkelijkheid kunnen verschillen optreden: bijv. pensioenleeftijd, toekomstige loonsverhoging, ...
- de hierboven vermelde uitgaande kasstromen zijn gebaseerd op een gesloten populatie en houden dus geen rekening met nieuwe aanwervingen;
- de toekomstige premies worden berekend op basis van het laatst bekende kostencijfer dat op jaarlijkse basis wordt herzien en varieert in overeenstemming met het rendement op fondsbeleggingen, de werkelijke loonsverhoging tegenover de veronderstellingen en de onverwachte bewegingen in de populatie.

SENSITIVITEITSANALYSE

(in miljoen EUR)	Stijging (+) / Daling (-)
Impact op de netto toegezegd-pensioenverplichtingen in geval van stijging van :	
Disconteringsvoet (0,5%)	9,9
Gemiddelde loonstijging - zonder inflatie (0,5%)	(10,8)
Inflatie (0,25%)	(11,9)
Stijging van de ziektekosten (1%)	(4,8)
Stijging van de tariefvoordelen (0,5%)	(1,5)
Levensverwachting gepensioneerden (1 jaar)	(1,6)

HERWAARDERINGEN VAN VERPLICHTINGEN VOOR VERGOEDINGEN NA UITDIENSTSTREDING

(in miljoen EUR)	2015	2014
Cumulatief bedrag per 1 januari	(17,3)	(6,7)
In de verslagperiode erkend	5,4	(10,6)
Cumulatief bedrag per 31 december	(11,9)	(17,3)

De herwaarderingen van beloningen na afloop van tewerkstelling omvatten het deel van 50Hertz Transmission (Germany) (joint venture) dat na aftrek van belastingen € 0,3 miljoen bedraagt.

De onderstaande tabel geeft de actuariële winsten en verliezen erkend in de niet-gerealiseerde resultaten van Elia Transmission (België) weer per type:

Herberekeningen van bruto verplichting ontstaan door (in miljoen EUR)	Pensioenregelingen		Andere	
	2015	2014	2015	2014
1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	2,1	0,0	(0,1)	0,0
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	4,0	(17,5)	1,3	(7,8)
3/ Ervaringsaanpassingen	4,8	4,6	1,0	1,0
Rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	4,1	5,6	0,0	0,0
Herberekeningen van bruto verplichting (schuld)vordering in niet-gerealiseerde resultaten	15,1	(7,3)	2,2	(6,8)

RESTITUTIERECHTEN

Zoals beschreven in Toelichting 7.4 werd een niet courant actief (onder andere financiële activa) erkend als restitutierecht die gelinkt zijn aan de toegezegd-pensioenverplichting voor de populatie die van het interestschema en de medische planlasten genieten en aan de tariefvoordelen voor de gepensioneerde Elia-populatie. Elke wijziging in deze verplichtingen heeft ook een invloed op de overeenkomstige restitutierechten onder overige financiële activa.

Voor meer details over de wijziging in het boekhoudbeleid verwijzen we naar Toelichting 8.1.

De daling van de restitutierechten gelinkt aan de pensioenen is een gevolg van de wijziging in financiële veronderstelling aan de ene kant (verdisconteringsvoet) en wijzigingen ten gevolge van ervaringsaanpassingen aan de andere kant.

Wijzigingen in de huidige waarde van de restitutierechten (in miljoen EUR)	Pensioenen		Overige	
	2015	2014	2015	2014
Beginsaldo	(47,0)	(48,0)	(26,6)	(23,1)
Aan het dienstjaar toegerekende kosten				
Rentekosten	(0,6)	(1,1)	(0,5)	(0,6)
Actuariële winst/(verlies) op lange termijn personeelsbeloningen, ontstaan door:				
1/ Veranderingen in demografische veronderstellingen	1,1	0,0	(0,0)	0,0
2/ Veranderingen in financiële veronderstellingen	1,2	(3,4)	0,7	(3,4)
3/ Ervaringsaanpassingen	4,6	0,9	1,2	(1,1)
Betaalde vergoedingen	4,3	4,5	1,7	1,6
Eindsaldo	(36,4)	(47,0)	(23,5)	(26,6)

7.14. Voorzieningen

(in miljoen EUR)	Milieu	Geschillen	Totaal
Balans op 1 januari 2014	16,1	7,7	23,7
Dotatie voorzieningen	3,1	6,4	9,5
Terugname voorzieningen	(1,6)	(2,6)	(4,2)
Aanwending voorzieningen	(0,6)	(0,2)	(0,8)
Balans op 31 december 2014	17,0	11,3	28,3
Langlopend deel	10,5	11,3	21,9
Kortlopend deel	6,5	0,0	6,5
Balans op 1 januari 2015	17,0	11,3	28,3
Dotatie voorzieningen	0,7	0,1	0,8
Terugname voorzieningen	(2,4)	(0,1)	(2,5)
Aanwending voorzieningen	(1,4)	(4,5)	(5,9)
Balans op 31 december 2015	13,8	6,7	20,5
Langlopend deel	10,8	6,7	17,5
Kortlopend deel	3,0	0,0	3,0

Elia heeft in Vlaanderen op meer dan 200 terreinen bodemonderzoeken uitgevoerd in overeenstemming met de contractuele overeenkomsten en met de Vlaamse regelgeving. Op sommige terreinen werd er aanzienlijke bodemverontreiniging vastgesteld die hoofdzakelijk toe te schrijven is aan historische vervuiling voortvloeiend uit eerdere of nabijgelegen industriële activiteiten (fabrieken met gas, verbrandingsovens, chemische stoffen, enz.).

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Waalse Gewest, heeft Elia analyses en studies uitgevoerd in een bepaald aantal hoogspanningsstations en op gronden waarop masten gebouwd zijn voor bovengrondse hoogspanningslijnen, om eventuele verontreiniging te detecteren. Op basis hiervan heeft Elia voorzieningen aangelegd voor de mogelijke toekomstige saneringskosten in lijn met de respectievelijke wetgeving.

Milieuvoorzieningen worden erkend en gemeten op basis van de beoordeling van een externe expert die rekening houdt met de BATNEEC (Best Available Techniques Not Entailing Excessive Costs - beste beschikbare technologie die geen buitensporige kosten veroorzaakt) en de omstandigheden die aan het einde van de rapporteringsperiode gekend zijn. De timing van de afrekening is onduidelijk maar voor de panden en terreinen waar een nuttig gebruik plaatsvindt, wordt de onderliggende voorziening als een kortetermijnvoorziening gekwalificeerd.

Het gebruik van de voorzieningen voor het milieu heeft vooral betrekking op verder bodemonderzoek en sanering op bepaalde sites in Brussel, Wallonië en Vlaanderen voor een totaalbedrag van € 1,4 miljoen. Enerzijds werd er een terugname van voorzieningen opgetekend voor een bedrag van € 2,4 miljoen voor sites in Wallonië en Vlaanderen en anderzijds een uitbreiding ten belope van € 0,7 miljoen voor sites in Wallonië en Vlaanderen in navolging van nieuwe schattingen.

De voorziening voor geschillen werd ingesteld om waarschijnlijke kosten te dekken die voortvloeien uit geschillen waarvoor de Groep door een derde partij gerechtelijk wordt vervolgd of waarvoor de Groep betrokken is in een juridisch geschil.

Deze schattingen zijn bepaald op basis van de waarde van de ingestelde vorderingen of het geschatte bedrag van de risicoblootstelling.

De verwachte timing van de bijhorende kasuitstroom hangt af van de vooruitgang en de duur van de onderliggende procedures.

De beweging van de voorzieningen wordt besproken in Toelichting 6.3.

7.15. Overige schulden op lange termijn

(in million EUR)	2015	2014
Kapitaalsubsidies	2,4	2,5
Totaal	2,4	2,5

De investeringssubsidies bestaan uit uitgestelde opbrengsten m.b.t. kapitaalsubsidies die toegekend werden door de Europese Unie en het Brusselse Gewest.

7.16. Handelsschulden en overige schulden

(in miljoen EUR)	2015	2014
Handelsschulden	199,9	198,8
BTW, diverse belastingsschulden	5,6	9,1
Bezoldigingen en sociale lasten	27,7	27,2
Dividend	1,3	1,5
Heffingen	63,0	47,4
Overige	12,7	17,3
Toe te rekenen schulden	0,1	0,0
Totaal	310,3	301,2

De positie van uitstaande schulden voor heffingen kan worden opgedeeld in federale groenestroomcertificaten (€ 34,2 miljoen ten opzichte van € 33,6 miljoen eind 2014), federale certificaten voor offshore windenergie (€ 18,1 miljoen ten opzichte van € 7,7 miljoen eind 2014) en heffing om de verbinding van offshore windparken te financieren (€ 10,4 miljoen ten opzichte van € 6,1 miljoen eind 2014).

Het onderdeel "Overige" bestaat vooral uit cash garanties ontvangen van klanten en vooruitbetalingen voor projecten.

7.17. Overgedragen opbrengsten en toe te rekenen kosten

(in miljoen EUR)	2015	2014
Overgedragen opbrengsten en toe te rekenen kosten	18,8	11,4
Afrekeningmechanisme	352,4	216,1
Totaal	371,2	227,5

Het afrekeningsmechanisme wordt in Toelichting 9.1 beschreven. De wijziging van het afrekeningsmechanisme in België wordt in Toelichting 4.2 beschreven.

Het afrekeningsmechanisme op 31 december 2015 wordt in de onderstaande tabel uiteengezet:

(in miljoen EUR)	België
Terug te geven in volgende tarifaire periodes	301,5
Korting toekomstige tarieven	301,5
Moratoriumintresten vennootschapsbelasting	50,9
Afrekeningmechanisme	352,4

Afrekeningmechanisme

Een berekening van het bedrag wordt gegeven in Toelichting 9.1.

De Groep opereert in een gereguleerde omgeving die bepaalt dat de tarieven het mogelijk maken om een totaal aan opbrengsten te realiseren dat bestaat uit:

1. een billijk rendement op het geïnvesteerde kapitaal,
2. alle niet-onredelijke kosten opgelopen door de Groep.

Aangezien de tarieven gebaseerd zijn op gebudgetteerde cijfers, is er altijd een verschil tussen de tarieven die effectief zijn aangerekend en de tarieven die hadden moeten worden aangerekend om alle redelijke kosten van de netbeheerder te dekken en de aandeelhouders te voorzien van een billijke vergoeding op hun investering.

Indien de toegepaste tarieven resulteren in een overschot of tekort op het einde van het jaar, impliceert dit dat de tarieven aangerekend aan de gebruikers/het publiek in het algemeen lager of hoger hadden kunnen zijn (en omgekeerd). Een overschot of tekort voortvloeiend uit het afrekeningsmechanisme wordt dus niet beschouwd als een opbrengst of kost noch als een onderdeel van het eigen vermogen.

Op een gecumuleerde basis, zou men kunnen argumenteren dat het publiek een voorafbetaling (=overschot) gedaan heeft op zijn toekomstig gebruik van het net. Het overschot (tekort) is als zodanig geen provisie voor een toekomstig verlies (recuperatie) van inkomsten maar een uitgestelde/toegerekende opbrengst voor (t.o.v.) de gebruikers. Op basis van de elektriciteitswet is de Groep van oordeel dat het overschot (tekort) geen opbrengsten (kosten) vertegenwoordigt. Bijgevolg heeft de Groep dit bedrag onder de rubriek 'Over te dragen opbrengsten en toe te rekenen kosten' geboekt.

7.18. Financiële instrumenten - reële waarden

De volgende tabel toont de boekwaarden en reële waarden van financiële activa en passiva, inclusief hun niveau in de reële-waarde-hiërarchie.

(in miljoen EUR)	Boekwaarde						Reële waarde			
	Gewaardeerd aan reële waarde	Reële waarde - afdekkingsinstrumenten	Investerings aangehouden tot einde looptijd	Leningen en vorderingen	Overige financiële verplichtingen	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
31 december 2014										
Overige financiële vaste activa	13,6					13,6	13,3	0,3		13,6
Handels- en overige vorderingen				302,8		302,8				0,0
Geldmiddelen en kasequivalenten				171,1		171,1				0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps		(25,4)				(25,4)		(25,4)		(25,4)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen					(619,7)	(619,7)		(619,7)		(619,7)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties					(2.090,6)	(2.090,6)		(2.427,9)		(2.427,9)
Handelsschulden en overige schulden					(301,2)	(301,2)				0,0
Totaal	13,6	(25,4)	0,0	473,9	(3.011,5)	(2.549,5)	13,3	(3.072,9)	0,3	(3.059,4)
31 december 2015										
Overige financiële vaste activa	13,5					13,5	13,3	0,2		13,5
Handels- en overige vorderingen				342,5		342,5				0,0
Geldmiddelen en kasequivalenten				626,4		626,4				0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps		(18,0)				(18,0)		(18,0)		(18,0)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen					(620,2)	(620,2)		(620,2)		(620,2)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties					(2.589,6)	(2.589,6)		(2.847,1)		(2.847,1)
Handelsschulden en overige schulden					(310,3)	(310,3)				0,0
Totaal	13,5	(18,0)	0,0	968,9	(3.520,0)	(2.555,7)	13,3	(3.485,4)	0,2	(3.471,9)

De bovenstaande tabellen vermelden geen reële-waarde-informatie voor financiële activa en passiva die niet gewaardeerd werden tegen reële waarde, zoals geldmiddelen en kasequivalenten en een groot gedeelte van de handels- en overige vorderingen en handels- en overige schulden omdat hun boekwaarde een redelijke benadering vormt van hun reële waarde.

De reële waarde is het bedrag waartegen een actief omgewisseld of een passief verrekend kan worden in een transactie die uitgevoerd wordt tegen de marktvoorwaarden. Voor wat betreft financiële instrumenten die in de balans gewaardeerd worden tegen reële waarde, vereist IFRS 7 dat de waarderingen tegen reële waarde bekendgemaakt worden door middel van de volgende reële-waarde-hiërarchie:

- **Niveau 1:** De reële waarde van een financieel instrument dat verhandeld wordt op een actieve markt, wordt gewaardeerd op basis van genoteerde (niet-aangepaste) prijzen voor identieke activa of passiva. Een markt wordt beschouwd als actief indien er op eenvoudige en regelmatige wijze genoteerde prijzen beschikbaar zijn, afkomstig van een beurs, handelaar, makelaar, sectorgroep, 'pricing service' of regelgevende instantie, en deze prijzen ontleend zijn aan daadwerkelijke en regelmatig uitgevoerde markttransacties tussen onafhankelijke partijen;
- **Niveau 2:** De reële waarde van financiële instrumenten die niet worden verhandeld op een actieve markt wordt bepaald met behulp van waarderingstechnieken. Deze waarderingstechnieken maken zoveel mogelijk gebruik van waarneembare marktinformatie wanneer deze beschikbaar is en steunen zo weinig mogelijk op ramingen die specifiek zijn voor de entiteit. Als alle belangrijke gegevens benodigd voor de waardering van een instrument tegen reële waarde waarneembaar zijn, hetzij rechtstreeks (m.a.w. als prijzen) hetzij onrechtstreeks (d.w.z. ontleend aan prijzen), wordt het instrument opgenomen in 'niveau 2';
- **Niveau 3:** Als een of meerdere belangrijke gegevens gebruikt voor de toepassing van de waarderingstechniek niet gebaseerd zijn op waarneembare marktdata, dan wordt het financieel instrument opgenomen in niveau 3.

REËLE WAARDE

Aangezien de lening een variabele interest heeft, is de boekwaarde van de lening gelijk aan de reële waarde.

De reële waarde van de financiële activa en verplichtingen, andere dan degene die in bovenstaande tabel getoond worden, benadert hun boekwaarden, hoofdzakelijk omwille van de vervaldata op korte termijn van deze instrumenten.

REËLE-WAARDE-HIËRARCHIE

De reële waarde van de 'sicavs' behoort tot niveau 1, wat inhoudt dat de waardering is gebaseerd op (onaangepaste) genoteerde marktprijzen in actieve markten voor dergelijke instrumenten.

De reële waarde van de renteswaps behoort tot niveau 2, wat inhoudt dat de waardering gebaseerd is op input van andere dan de opgegeven prijzen die waarneembaar zijn voor de activa of de verplichtingen. Deze categorie bevat instrumenten gewaardeerd op basis van genoteerde marktprijzen in actieve markten voor dergelijke instrumenten; genoteerde prijzen voor identieke of vergelijkbare instrumenten in markten die worden geacht minder actief te zijn; of andere waarderingstechnieken, die direct of indirect voortvloeien uit waarneembare marktgegevens.

SCHATTING VAN DE REËLE WAARDE

Derivaten

Voor renteswaps worden opgaven van makelaars gehanteerd. Deze opgaven worden gecontroleerd met behulp van waarderingmodellen of technieken gebaseerd op contant gemaakte kasstromen.

De modellen gebruiken diverse inputs, waaronder de kredietwaardigheid van tegenpartijen en rentecurves op het einde van de verslagperiode. Op 31 december 2015 is de blootstelling aan tegenpartijen nihil omwille van de negatieve marktwaarde van de renteswaps. Het eigen risico van de Groep op het niet nakomen van de verplichtingen wordt eveneens geschat op vrijwel nihil.

Rentedragende leningen

De reële waarde wordt berekend op basis van de verdisconteerde toekomstige aflossingen en rentebetalingen.

8. Diversen

8.1. Effect van de verandering in de grondslagen met betrekking tot restitutierechten

De Groep heeft de grondslag met betrekking tot restitutierechten veranderd. In Toelichting 3.2 is de grondslag met betrekking tot restitutierechten opgenomen.

Deze rechten zijn bestaande rechten, dewelke reeds in voorgaande jaren werden erkend in de niet-courante activa.

Wijzigingen in assumpties werden voorheen erkend in de winst- en verliesrekening. Sinds 2015 worden deze wijzigingen erkend in de niet-gerealiseerde resultaten, zoals de elementen van de relevante IAS 19 provisies.

Aangezien de restitutierechten direct gelinkt zijn aan de pensioenverplichting, heeft de Elia groep beslist haar grondslagen aan te passen om een consistente aanpak te hebben voor het actief en de overeenkomstige pensioenverplichting.

De Groep heeft de vergelijkende cijfers in deze geconsolideerde jaarrekening herwerkt om deze gewijzigde boekhoudprincipes te weerspiegelen. Deze herwerking van de 2014 cijfers heeft voornamelijk een impact op de volgende secties binnen de winst- en verliesrekening:

- overige opbrengsten -€ 2,6 miljoen (van € 53,4 miljoen naar € 50,8 miljoen);
- personeelskosten +€ 4,4 miljoen (van € 135,2 miljoen naar € 139,7 miljoen);
- uitgaven voor winstbelasting -€ 2,4 miljoen (van € 23,8 miljoen naar € 21,4 miljoen);

om uiteindelijk de winst- en verliesrekening met -€ 4,6 miljoen te impacteren, een impact dewelke volledig wordt gecompenseerd door een gelijkaardige beweging in de niet-gerealiseerde resultaten van +€ 4,6 miljoen.

Deze verandering had geen impact op de balans per 31 december 2014.

Het kasstroomoverzicht ondervond volgende impact:

- Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten -€ 7,0 miljoen als resultaat van bovenstaande impact op de winst en de uitgestelde belastingen voor de voorgaande verslagperiode;
- Wijzigingen in werkkapitaal steeg van € 200,8 miljoen naar € 207,8 miljoen;

8.2. Effect van nieuwe overnames/aandelenverkopen

WIJZIGINGEN IN SEGMENTRAPPORTERING ELIA TRANSMISSION (BELGIË)

Verkoop van HGRT- en APX-aandelen

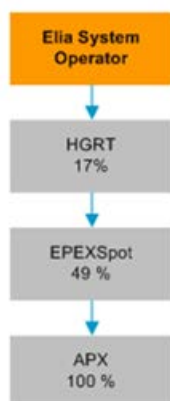
In het tweede kwartaal van 2015 hebben de elektriciteitsbeurzen EPEX SPOT en de APX groep, met inbegrip van Belpex, hun bedrijven geïntegreerd om zo een platform voor energie-uitwisseling voor Centraal-West-Europa (CWE) en het Verenigd Koninkrijk te vormen. Beide ondernemingen hebben overeenkomsten gesloten, met inbegrip van de verkoop van de clearing-activiteiten van APX aan ECC Clearing. Als gevolg van deze herstructurering van APX-groep is deze laatste nu direct in handen van EPEX SPOT. APX is bijgevolg niet langer een rechtstreekse deelneming van de Elia groep. In het 3de kwartaal hebben de huidige aandeelhouders een deel van hun aandelen aan 3 nieuwe aandeelhouders verkocht.

Het aandeel van Elia in HGRT daalde van 24,5% naar 17% als gevolg van 3 onderscheiden transacties:

1. Uitwisseling van Elia's APX-aandeel voor EPEX SPOT-aandelen, die vervolgens werden ingebracht in HGRT
2. Verkoop van een aandeel van 6,2% in HGRT aan RTE, wat resulteert in een daling van het aandeel tot 20%.
3. Verkoop van een aandeel van 3,0% in HGRT aan APG, Amprion en Swissgrid (1% aan elke nieuwe aandeelhouder).

Als gevolg van deze transacties hebben Elia (17%), RTE, TenneT, APG, Amprion en Swissgrid samen 49% van het nieuwe EPEX SPOT-kapitaal in handen via HGRT. HGRT wordt nog steeds verwerkt via de vermogensmutatiemethode aangezien de Groep een belangrijke invloed in de onderneming blijft hebben.

De huidige structuur van HGRT en de geassocieerde deelnemingen is als volgt:

Oprichting van Nemo Link

Op 27 februari 2015 hebben Elia System Operator en National Grid samen een joint ventureovereenkomst afgesloten met betrekking tot de bouw van de Nemo Link Interconnector; elke aandeelhouder heeft een aandeel van 50% in Nemo Link Limited, een vennootschap opgericht in het Verenigd Koninkrijk. Vanaf 31 december 2015 heeft Elia financiering ten belope van een bedrag van € 25,6 miljoen toegekend aan Nemo Link Limited, waarvan 40% via kapitaal en 60% via leningen (met een jaarlijks rentetarief van 4% en een looptijd van 25 jaar vanaf de startdatum van de commerciële activiteiten van de interconnector). Deze joint venture is opgenomen in het Belgische segment volgens de vermogensmutatiemethode.

Verkoop van Coreso-aandelen

De Groep heeft een zeggenschapspercentage van 28,5% in Coreso, een onderneming die coördinatiediensten verleent voor de veilige werking van het hoogspanningsnet. In november 2015 werd de Portugese beheerder van het transmissienet, REN, aangewezen als bijkomende aandeelhouder in Coreso. De 5 bestaande aandeelhouders hebben elk een deel van hun aandelen aan REN verkocht, waardoor het aandeel van de Groep is gedaald tot 26%.

Oprichting van JAO

Op 1 september 2015 werd JAO (Joint Allocation Office) nv opgericht, een serviceonderneming die in Luxemburg is gevestigd en die twintig transmissienetbeheerders uit zeventien landen omvat. Ze zal voornamelijk de jaarlijkse, maandelijkse en dagelijkse veilingen van transmissierechten op 27 grenzen in Europa uitvoeren en handelen als back-upmogelijkheid voor de Europese marktkoppeling. De onderneming is opgericht als gevolg van een fusie van regionale toewijzingsbureaus voor grensoverschrijdende elektriciteitstransmissiecapaciteiten, met name CAO Central Allocation Office GmbH (waarin de Groep een aandeel van 6,66% had) en Capacity Allocation Service Company.eu nv (waarin de Groep een aandeel van 8,33% had). De Groep houdt 8% van de aandelen van de nieuw gecreëerde onderneming.

Oprichting van EGI

Op 28 maart 2014 werden de dochterondernemingen Elia Grid International SA en Elia Grid International GmbH ("EGI") opgericht. Beide vennootschappen beschikken over experts die diensten leveren op het vlak van consultancy, engineering en procurement. Zij bieden oplossingen aan op basis van internationale beste praktijken, die volledig conform zijn met een gereguleerde bedrijfsomgeving.

Elia Grid International SA bezit alle aandelen in Elia Grid International GmbH. De aandelen in Elia Grid International SA zijn in het bezit van Elia System Operator (50,01% van de aandelen) en 50Hertz Transmission (49,99% van de aandelen). De Groep is dus voor 80% eigenaar van Elia Grid International SA, terwijl de overige 20% in het bezit is van IFM Investors (UK) Ltd (via het aandeel van dit fonds in 50Hertz Transmission, dat zelf 49,99% van de aandelen in Elia Grid International SA controleert). EGI wordt door de Groep geboekt als een dochteronderneming (volledige consolidatie met minderheidsbelang).

WIJZIGINGEN IN HET SEGMENT 50HERTZ TRANSMISSION (DUITSLAND)

Verwerving van een bijkomend aandeel in EEX in 2015

50Hertz Transmission verwierf bijkomende aandelen in de European Energy Exchange (EEX) ter waarde van € 10,5 miljoen en heeft nu 8,7% van de aandelen in EEX in handen, in het totaal goed voor € 21,0 miljoen. Overeenkomstig de consolidatiemethodes van de Groep wordt EEX gewaardeerd tegen kostprijs omdat er geen genoteerde prijs in een actieve markt is en de reële waarde niet op een betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

Oprichting van TSCNET services

50Hertz Transmission GmbH heeft voor het totaal bedrag van € 0,1 miljoen een belang van 10,00% verworven in de nieuw opgerichte vennootschap TSCNET Services GmbH. TSCNET Services GmbH werd opgericht op 10 november 2014, een jaar na de opening van het Joint Office TSC TSOs. Sinds 2013 leveren experts- die gedetacheerd zijn door de TNB's die lid zijn van TSC- dag en nacht (24/7) in München coördinatiediensten op maat voor de operationele planning, de integratie van prognosegegevens, de evaluatie van systeemcongestie en de berekening van capaciteit. Zij leveren deze diensten aan de controlecentra van de TNB's in continentaal Europa. Daartoe maken zij gebruik van het gemeenschappelijke IT-platform CTDS. Leden-TNB's zijn de TNB's 50Hertz (Duitsland), Amprion (Duitsland), APG (Oostenrijk), ČEPS (Tsjechische Republiek), ELES (Slovenië), Energinet.dk (Denemarken), HOPS (Kroatië), MAVIR (Hongarije), PSE (Polen), Swisgrid (Zwitserland), TenneT TSO (Duitsland), TenneT TSO (Nederland) en TransnetBW (Duitsland).

Verwerving van een bijkomend aandeel in EEX in 2014

In 2014 verwierf 50Hertz Transmission bijkomende aandelen in de European Energy Exchange (EEX) ter waarde van € 5,0 miljoen en heeft zo 4,3% van de aandelen in EEX in handen, in het totaal goed voor € 10,4 miljoen.

8.3. Beheer van financiële risico's en derivaten

PRINCIPES VAN FINANCIËEL RISICOBEEHER

Het is de bedoeling van de Groep om elk van de risico's te identificeren en om de strategieën te definiëren teneinde de economische impact op de resultaten van de Groep te beheersen.

De dienst Risicobeheer bepaalt de strategie inzake risicobeheer, controleert de risicoanalyse en rapporteert aan het management en het auditcomité. Het financiële risicobeleid wordt toegepast door een geschikt beleid te bepalen en effectieve controle- en rapporteringsprocedures op te zetten. Er worden bepaalde afgeleide afdekkingsinstrumenten gebruikt in functie van de betreffende risico-inschatting. Afgeleide instrumenten worden uitsluitend als afdekkingsinstrumenten gebruikt. Het regelgevende kader waarin de Groep functioneert, beperkt in sterke mate de eventueel negatieve gevolgen voor de winst- en verliesrekening (zie het hoofdstuk 'Regelgeving & tarieven'). De gevolgen van o.a. rentestijging, kredietrisico, enz. kunnen volgens de wetgeving in de tarieven verrekend worden.

KREDIETRISICO

Het kredietrisico omvat alle vormen van blootstelling aan een tegenpartij, d.w.z. waar tegenpartijen mogelijk hun verplichtingen ten opzichte van de onderneming in het kader van een lening, afdekking, vereffening en andere financiële activiteiten niet zullen nakomen. De onderneming is blootgesteld aan een kredietrisico bij zijn bedrijfsactiviteiten en thesaurieactiviteiten. Voor de bedrijfsactiviteiten heeft de Groep een actief kredietbeleid dat rekening houdt met de risicoprofielen van klanten. De blootstelling aan het kredietrisico wordt voortdurend bewaakt en daarom worden voor bepaalde grote contracten de nodige bankgaranties aan de tegenpartij gevraagd.

Op het einde van de verslagperiode was er geen sprake van belangrijke concentraties van kredietrisico. Het maximale kredietrisico is de boekwaarde van elk financieel actief, met inbegrip van afgeleide financiële instrumenten.

(in miljoen EUR)	2015	2014
Leningen en vorderingen	16,4	138,4
Geldmiddelen en kasequivalenten	626,4	171,1
Beleggingen die voor verkoop beschikbaar zijn	13,3	13,3
Voor afdekking gebruikte renteswaps:		
Passiva	(18,0)	(25,4)
Totaal	638,0	297,3

Hieronder is de beweging in de waardeverminderingen op leningen en vorderingen in de loop van het jaar opgenomen:

(in miljoen EUR)	Dubieuze debiteuren	Waardevermindering	Resterend saldo
Beginsaldo	1,5	(1,2)	0,3
Stand per 31 december 2014	1,5	(1,2)	0,3
Beginsaldo	1,5	(1,2)	0,3
Veranderingen tijdens het jaar	0,1	(0,1)	0,0
Stand per 31 december 2015	1,6	(1,3)	0,3

De Groep gelooft dat de bedragen die meer dan 30 dagen voorbij vervaldatum nog realiseerbaar zijn, gebaseerd op historisch betalingsgedrag en uitgebreide analyse van klantenkredietrisico, inclusief onderliggende kredietbeoordelingen van klanten indien beschikbaar. De kredietkwaliteit van de handels- en overige vorderingen wordt geëvalueerd op basis van een kredietbeleid.

VALUTARISICO

De Groep is niet blootgesteld aan enig belangrijk wisselkoersrisico, noch ten gevolge van transacties, noch met betrekking tot de omzetting van vreemde munt in euro, aangezien hij geen buitenlandse investeringen of activiteiten heeft en minder dan 1% van zijn kosten uitgedrukt zijn in andere munteenheden dan de euro.

LIQUIDITEITSRISICO

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Groep zijn financiële verplichtingen niet zou kunnen nakomen. De Groep beperkt dit risico door de kasstromen op een continue basis te bewaken en ervoor te zorgen dat er steeds voldoende kredietfaciliteiten aanwezig zijn.

Het is de bedoeling van de Groep om een evenwicht te bewaren tussen de continuïteit van de financiering en flexibiliteit door het gebruik van bankleningen, bevestigde en onbevestigde kredietfaciliteiten, een handelspapierprogramma, enz. Voor financiering op middellange tot lange termijn, gebruikt de Groep obligaties. Het looptijdenprofiel van de schuldenportefeuille is over meerdere jaren verspreid. De thesaurie van de Groep beoordeelt vaak zijn financieringsbronnen, rekening houdend met zijn eigen kredietbeoordeling en de algemene marktomstandigheden.

Rekening houdende met de obligatie-uitgiftes in 2009, 2010, 2013, 2014 en 2015 zou er voldoende toegang moeten zijn tot financieringsbronnen.

(in miljoen EUR)	Boekwaarde	Contractuele kasstromen	6 maand of minder	6-12 maand	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar
Niet-afgeleide financiële instrumenten	3.011,5	(3.756,2)	(395,2)	(4,8)	(640,5)	(730,7)	(1.984,9)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties	2.090,6	(2.766,6)	(28,0)	0,0	(589,5)	(684,9)	(1.464,2)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen	619,7	(688,4)	(66,0)	(4,8)	(51,0)	(45,9)	(520,7)
Handelsschulden en overige schulden	301,2	(301,2)	(301,2)				
Afgeleide financiële verplichtingen	25,4	(24,4)	(4,2)	(4,3)	(8,0)	(7,9)	0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps	25,4	(24,4)	(4,2)	(4,3)	(8,0)	(7,9)	
Totaal per 31 december 2014	3.036,9	(3.780,5)	(399,5)	(9,1)	(648,5)	(738,6)	(1.984,9)
Niet-afgeleide financiële instrumenten	3.520,0	(4.147,4)	(884,7)	(3,4)	(96,3)	(699,6)	(2.463,4)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte obligaties	2.589,6	(3.234,0)	(530,2)	0,0	(68,5)	(679,3)	(1.956,0)
Niet door zakelijke zekerheid gedekte bankleningen en andere leningen	620,2	(603,1)	(44,2)	(3,4)	(27,8)	(20,4)	(507,4)
Handelsschulden en overige schulden	310,3	(310,3)	(310,3)				
Afgeleide financiële verplichtingen	18,0	(17,2)	(4,4)	(4,3)	(8,5)	0,0	0,0
Voor afdekking gebruikte renteswaps	18,0	(17,2)	(4,4)	(4,3)	(8,5)		
Totaal per 31 december 2015	3.538,1	(4.164,6)	(889,1)	(7,7)	(104,8)	(699,6)	(2.463,4)

In november heeft Elia Transmission met succes een Eurobond van € 500 miljoen op 8,5 jaar uitgegeven in het kader van zijn EMTN-programma ten belope van € 3 miljard. Investeerders waren erg geïnteresseerd, wat heeft geleid tot een orderboek van € 2,75 miljard en de aantrekking van 256 investeerders (komende van 28 landen) met een coupon van 1.375 als resultaat. De opbrengst van de obligatie-uitgifte zal worden gebruikt voor de terugbetaling van een Eurobond voor een bedrag van € 500,0 miljoen, met vervaldatum in april 2016, en voor algemene bedrijfsdoeleinden.

Hieronder worden details van de gebruikte en ongebruikte reserviekredietfaciliteiten gegeven:

(in miljoen EUR)	Vervaldag	Beschikbaar bedrag	Gemiddelde interestvoet	Bedrag Gebruikt	Bedrag Niet gebruikt
Bevestigde kredietfaciliteiten	30/06/2017	125,0	Euribor + 0,30%	0,0	125,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	30/06/2017	125,0	Euribor + 0,30%	0,0	125,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	30/06/2017	100,0	Euribor + 0,30%	0,0	100,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	30/06/2017	100,0	Euribor + 0,30%	0,0	100,0
Bevestigde kredietfaciliteiten	30/06/2017	100,0	Euribor + 0,30%	0,0	100,0
Niet bevestigde kredietfaciliteiten	onbeperkt	100,0	Euribor + marge bij afsluiten overeenkomst	0,0	100,0
Belgisch Treasury bills programma	onbeperkt	250,0	Euribor + marge bij afsluiten overeenkomst	0,0	250,0
Totaal		900,0		0,0	900,0

Per 31 december 2015 heeft het Duitse segment ongebruikte faciliteiten voor een totaalbedrag van € 900 miljoen (€ 150 miljoen kasfaciliteit en € 750 doorlopende kredietfaciliteiten).

RENTERISICO

Het renterisico is het risico dat de reële waarde of toekomstige kasstromen van een financieel instrument zullen fluctueren als gevolg van veranderingen in de markttrentes. De risicoblootstelling van de Groep aan markttrentes heeft voornamelijk betrekking op de schuldverplichtingen van de Groep op lange termijn met vlottende rentevoeten.

De Groep beheert zijn renterisico met een evenwichtige portefeuille van leningen en financiële verplichtingen met vast en variabel tarief. Om dit te beheren, gaat de Groep renteswaps aan waarbij de Groep overeenkomt om op bepaalde intervallen het verschil tussen de vaste en de variabele rentebedragen, die berekend zijn op basis van een afgesproken theoretische hoofdsom, om te wisselen. Deze swaps worden gebruikt om de onderliggende schuldverplichtingen af te dekken.

De tabel (zie Toelichting 7.12) geeft de gemiddelde rente op de balansdatum aan.

SENSITIVITEITSANALYSE

Op korte en lange termijn zullen wijzigingen in rentetarieven geen invloed hebben op het geconsolideerde resultaat, daar de Groep functioneert in een regelgevend kader waarin de gevolgen van de fluctuaties van de financiële lasten via de tarieven

worden gerecupereerd, behalve voor de elementen die rechtstreeks als niet-gerealiseerde resultaten in het eigen vermogen worden opgenomen.

SENSITIVITEITSANALYSE REËLE WAARDE VOOR RENTESWAPS

Een verandering van 100 basispunten in rentevoeten zou de niet-gerealiseerde resultaten hebben vermeerderd (verminderd) met de onderstaande bedragen:

(in miljoen EUR)	100 bp stijging	100 bp daling
Renteswaps	(3,2)	3,3

AFDEKKING

Alle afgeleide financiële instrumenten die de Groep aangaat, hebben betrekking op een onderliggende transactie of voorspelde blootstelling, afhankelijk van de verwachte impact op de resultatenrekening, en als aan de strikte criteria van IAS 39 is voldaan, beslist de Groep geval per geval of hedge accounting zal worden toegepast. De volgende paragrafen beschrijven de transacties waarbij hedge accounting wordt toegepast. Per 31 december 2015 heeft de Groep geen transacties die in aanmerking komen voor hedge accounting.

In overeenstemming met de regels van hedge accounting, worden alle afgeleide financiële instrumenten aangemerkt als kasstroomafdekkingen en gewaardeerd tegen de reële waarde. Bijgevolg wordt het gedeelte van de winst of het verlies op het afgeleide financiële instrument, dat beschouwd kan worden als een effectieve afdekking, rechtstreeks in het eigen vermogen opgenomen (afdekkingsreserves na belasting).

De renteswaps hebben een rente variërend van 4,4% tot en met 4,41%. Per 31 december 2015 had de Groep afdekkingsinstrumenten met een gecontracteerd referentiebedrag van € 200,0 miljoen. De netto reële waarde van de swaps per 31 december 2015 bedroeg € 18,0 miljoen en bestond volledig uit verplichtingen. Deze bedragen zijn opgenomen als derivaten tegen reële waarde.

Per 31 december 2015 zijn er geen relevante financiële lasten opgenomen in de winst- en verliesrekening voortvloeiend uit ineffectiviteit van de kasstroomafdekkingen.

KAPITAALRISICOBEEHER

Het doel van het kapitaalstructuurbeheer van de Groep is het behoud van de schuld- en eigenvermogenratio's voor de gereguleerde activiteiten in overeenstemming met de vereisten van het regelgevend kader (één derde eigen vermogen en twee derden vreemd vermogen). Dankzij deze aanpak kan de Groep de liquiditeit op elk moment verzekeren via flexibele toegang tot de kapitaalmarkten om strategische projecten te financieren en een aantrekkelijke vergoeding aan te bieden aan de aandeelhouders.

De dividendpolitiek van de onderneming bestaat erin om de dividenduitkering te optimaliseren, echter rekening houdend met het feit dat een deel van de winst die voortvloeit uit de buitengebruikstellingen van vaste activa verplicht moet gereserveerd worden. De reservering van deze winst bevordert aanzienlijk de autofinancieringscapaciteit van de vennootschap die nodig is om haar wettelijke opdracht uit te voeren.

De onderneming biedt haar personeelsleden de mogelijkheid om in te schrijven op kapitaalverhogingen die uitsluitend aan hen zijn voorbehouden.

8.4. Investeringsverplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen

LEASEOVEREENKOMSTEN WAARBIJ DE GROEP ALS LESSEE OPTREEDT

De Groep huurt motorvoertuigen, IT-materiaal en kantoorgebouwen. De leaseovereenkomsten voor auto's en IT-materiaal hebben een gemiddelde looptijd van drie jaar; de huurcontracten voor gebouwen hebben een normale looptijd van negen jaar, met de mogelijkheid om de huur vervolgens te vernieuwen. Over de vernieuwing wordt beslist door de specifieke entiteit die als de lessee optreedt.

Hieronder volgt een overzicht van de minimale leasebetalingen voor de toekomst in het kader van niet-opzeggbare operationele leasing:

(in miljoen EUR)	<1 jaar	1–5 jaar	>5 jaar
Gebouwen	2,5	3,2	0,0
Voertuigen, IT materiaal & diversen	5,3	9,9	0,0
Stand per 31 december 2014	7,8	13,1	0,0
Gebouwen	2,4	1,2	0,0
Voertuigen, IT materiaal & diversen	5,3	10,9	0,0
Stand per 31 december 2015	7,7	12,1	0,0

De volgende lasten voor deze leasecontracten zijn opgenomen in de winst- en verliesrekening:

(in miljoen EUR)	2015	2014
Gebouwen	2,5	2,4
Voertuigen, it materiaal & diversen	6,2	5,8
Totaal	8,7	8,3

LEASEOVEREENKOMSTEN WAARBIJ DE GROEP ALS VERHUURDER OPTREEDT

De Groep heeft leaseovereenkomsten voor handelseigendommen aangegaan voor bepaalde materiële activa, voornamelijk bestaande uit de optimalisatie van het gebruik van de sites en hoogspanningsmasten. Deze overeenkomsten hebben resterende looptijden van minimaal negen jaar.

De toekomstige minimale te ontvangen huurinkomsten worden als volgt samengevat:

(in miljoen EUR)	<1 jaar	1–5 jaar	>5 jaar
Telecom	12,7	9,8	14,2
Gebouwen	0,2	0,3	0,0
Stand per 31 december 2014	12,8	10,2	14,2
Telecom	14,7	9,6	13,4
Gebouwen	0,2	0,1	0,0
Stand per 31 december 2015	14,9	9,7	13,4

Volgende opbrengsten met betrekking tot deze leaseovereenkomsten werden opgenomen in de resultatenrekening:

(in miljoen EUR)	2015	2014
Telecom	14,6	12,8
Gebouwen	0,2	0,2
Totaal	14,7	13,0

VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN HUURGELDEN - AANKOOPTIE

De Groep heeft geen contracten met voorwaardelijke verplichtingen voor huurgelden en in de relevante leasecontracten werden geen aankoopties overeengekomen.

INVESTERINGSVERPLICHTINGEN

Per 31 december 2015 heeft de Groep investeringsverplichtingen aangegaan ter waarde van € 802,7 miljoen voor de aankoopcontracten voor de installatie van materiële activa voor de verdere uitbouw van het net. Deze investeringsverplichtingen omvatten de verplichtingen van het Duitse segment voor een bedrag van € 465,6 miljoen (aandeel van 60% van Elia).

ANDERE VOORWAARDELIJKE VERPLICHTINGEN EN INVESTERINGSVERPLICHTINGEN

Per 31 december 2015 heeft de Groep een verplichting voor € 143,3 miljoen met betrekking tot aankoopcontracten voor algemene uitgaven en onderhouds- en herstellingskosten. Het bedrag omvat de verplichtingen van het Duitse segment voor een bedrag van € 24,6 miljoen (aandeel van 60% van Elia).

Elia System Operator leverde ook een garantie als moedervennootschap aan haar joint venture Nemo Link Limited ten belope van € 238,7 miljoen met betrekking tot de EPC-contracten zodat Nemo Link Ltd in staat is om de interconnector te bouwen. Elia System Operator gaf in naam van en ten behoeve van Nemo Link Limited ook een kredietbrief ten belope van 1,8 miljoen Britse pond (€ 1,9 miljoen) met vervaldatum in mei 2016 uit zodat Nemo Link in staat is om deel te nemen aan de veiling van zodra ze in 2019 operationeel zijn.

Na de goedkeuring van de Waalse overheid en de CREG heeft Elia op 22 juni 2015 een overeenkomst met Solar Chest gesloten voor de verkoop van Waalse groenestroomcertificaten voor een totaal bedrag van € 275 miljoen. De missie van Solar Chest is om Waalse groenestroomcertificaten gedurende een periode van respectievelijk 5, 6 en 7 jaar te kopen, te houden en te verkopen. Aan het einde van elke periode (30 juni 2020, 30 juni 2021 en 30 juni 2022) zullen de potentiële onverkochte certificaten worden teruggekocht door Elia. De CREG heeft aan Elia bevestigd en gegarandeerd dat de kosten en uitgaven voor de terugkoop van onverkoopbare certificaten aan het einde van elke reserveringsperiode zullen worden goedgekeurd om volledig te worden gecompenseerd via de tarieven voor "heffingen", met als gevolg dat de invloed van de potentiële terugkoop door Elia geen invloed zal hebben op de financiële prestaties van de onderneming.

8.5. Verbonden partijen

TRANSACTIES MET LEIDINGGEVEND MANAGEMENT

Het leidinggevend management omvat de leden van de Raad van Bestuur (zie onderstaande tabel) en het directiecomité van Elia, dat bestaat uit de Chief Executive Officer, Chief Financial Officer, Chief Infrastructure Officer, Chief Assets Officer, Chief HR & Internal communication Officer en Chief Customers, Market & System Officer.

De leden van de Raad van Bestuur zijn geen werknemers van de Groep. De vergoeding van hun mandaat wordt hieronder gedetailleerd beschreven (voor meer details over het beleid verwijzen we naar de Corporate Governance-verklaring van dit jaarverslag):

Bedragen in EUR	2015	2014
Jacques DE SMET	59.135,00	53.332,00
Luc DE TEMMERMAN (vanaf 20 mei 2014)	46.058,74	27.730,84
Frank DONCK (vanaf 20 mei 2014)	52.252,00	23.882,84
Cécile FLANDRE	31.860,00	32.066,00
Claude GRÉGOIRE	49.142,00	49.763,92
Philip HEYLEN	44.606,00	43.763,92
Luc HUJOEL (vanaf 20 mei 2014)	45.626,00	31.578,84
Jean-Marie LAURENT JOSI (tot 29 juli 2015)	32.115,75	56.077,52
Miriam MAES	49.320,00	56.821,16
Jane MURPHY	49.449,00	50.536,00
Dominique OFFERGELD	43.586,00	36.067,92
Steve STEVAERT (tot 2 april 2015)	9.876,50	36.067,92
Saskia VAN UFFELEN	42.998,74	23.882,84
Geert VERSNICK	51.182,00	34.913,70
Jennifer DEBATISSE (tot 20 mei 2014)	0,00	12.185,08
Clément DE MEERSMAN (tot 20 mei 2014)	0,00	15.109,56
Luc VAN NEVEL (tot 20 mei 2014)	0,00	21.202,10
TOTAAL	607.207,73	604.982,16

De leden van het directiecomité van Elia hebben een werknemersstatuut en de elementen van hun vergoeding zijn hieronder uiteengezet. Er bestaan geen aandelenopties, kredieten of voorschotten van de Groep ten gunste van de leden van het directiecomité.

(in miljoen EUR)	2015	2014
Korte termijn personeelsbeloningen	2,2	2,0
Basisvergoedingen	1,6	1,5
Variabele vergoedingen	0,5	0,5
Vergoedingen na uitdiensttreding	0,3	0,3
Andere variabele vergoeding	0,5	0,6
Totale bruto vergoeding	3,0	2,9
Aantal personen (in eenheden)	7	7
Gemiddelde bruto vergoeding per persoon	0,4	0,5
Aantal aandelen (in eenheden)	19.111	22.128

Van 14 januari 2015 tot 5 juli 2015 heeft dhr. François Cornélis de rol van CEO ad interim en voorzitter van het directiecomité van Elia op zich genomen. Hij verdiende via zijn managementbedrijf Monticello bvba een vergoeding ten bedrage van € 0,3 miljoen (dit bedrag is in de bovenstaande tabel opgenomen).

Na de beslissing om de samenwerking met de vroegere CEO te beëindigen, werd er een compensatievergoeding van € 1,7 miljoen betaald, een vergoeding voor de groepsverzekering voor de dekking van zijn opzegingsperiode, zijn basisvergoeding voor zijn mandaat voor de periode van 1 januari tot 14 januari 2015 ten bedrage van € 0,012 miljoen en een bijkomende vergoeding voor de dekking van zijn verdiende vakantievergoeding ten bedrage van € 0,1 miljoen.

Sommige leden van het Directiecomité hebben ook aandelen in Elia System Operator:

Aantal aandelen per lid	2015	2014
Chris Peeters Chief Executive Officer - Voorzitter van het Directiecomité	-	-
Markus Berger Chief Infrastructure Officer	9.156	9.156
Frédéric Dunon Chief Assets Officer	1.986	1.961
Ilse Tant Chief HR & Internal communication Officer	1.825	1.825
Frank Vandenbergh Chief Customers, Market & System Officer	4.774	4.749
Catherine Vandenborre Chief Financial Officer	1.370	1.120

Bovendien beoordeelde het directiecomité van Elia ook of er verrichtingen plaatsvonden met entiteiten waarin zij of leden van de raad van bestuur een aanzienlijke invloed uitoefenden (bv. posities als CEO, CFO, vicevoorzitter van het directiecomité, enz.). Met sommige distributienetbeheerders vonden er belangrijke transacties plaats in 2015, allen tegen marktvoorwaarden. Het totaalbedrag van de gerealiseerde verkoop bedraagt € 113,4 miljoen. Het totaalbedrag van de uitgaven bedraagt € 3,8 miljoen. Per 31 december 2015 bedroegen de openstaande handelsvorderingen € 0,2 miljoen en was er geen materieel openstaand saldo handelsschulden.

TRANSACTIES MET JOINT VENTURES EN GEASSOCIEERDE ONDERNEMINGEN

Transacties tussen de onderneming en haar dochterondernemingen, die verbonden partijen zijn, werden geëlimineerd tijdens de consolidatie en worden bijgevolg niet opgenomen in deze toelichting. Alle transacties worden tegen de marktvoorwaarden uitgevoerd.

In de boekjaren 2015 en 2014 waren er geen transacties met 50Hertz Offshore, E-Offshore en Atlantic Grid Investment.

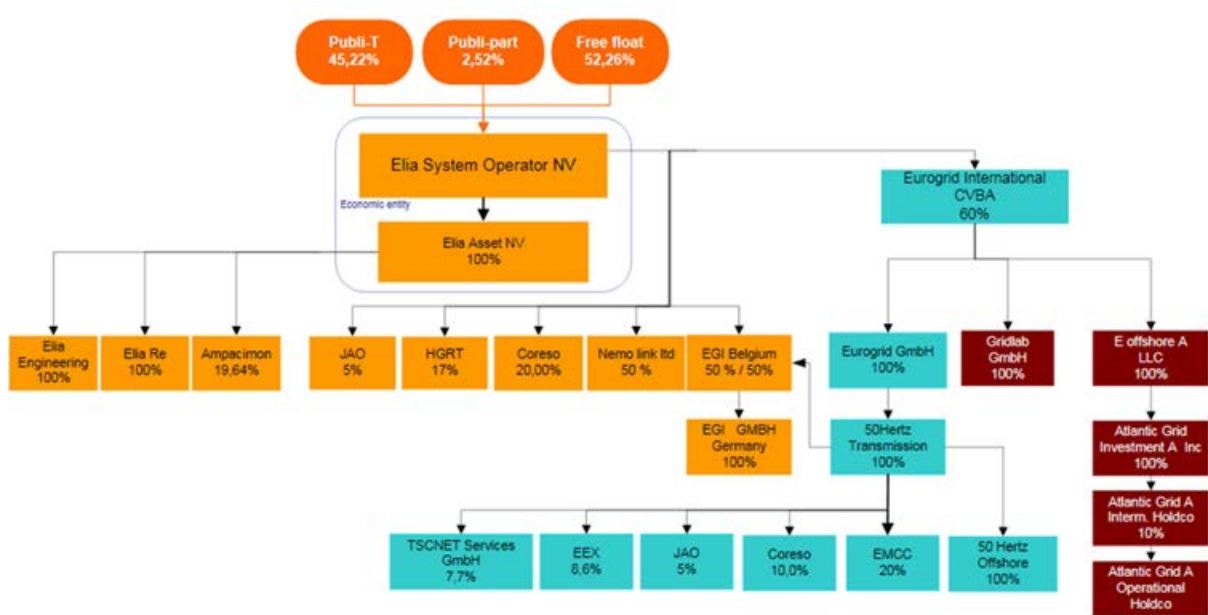
Transacties met joint ventures en geassocieerde ondernemingen worden niet geëlimineerd; details van de transacties met andere betrokken partijen worden hieronder weergegeven:

(in miljoen EUR)	2015	2014
Transacties met geassocieerde ondernemingen	0,7	1,9
Verkopen van goederen	4,4	1,9
Aankopen van goederen	(4,7)	0,0
Rente- en soortgelijke opbrengsten	1,0	0,0
Uitstaande balansposities tegenover geassocieerde ondernemingen	(6,6)	(16,2)
Langetermijnvorderingen	15,2	0,0
Handelsvorderingen	5,6	1,0
Handelsschulden	(27,5)	(17,2)
Over te dragen kosten en verkregen opbrengsten	0,3	0,0

We verwijzen ook naar Toelichting 8.4 waarin we bekend hebben gemaakt welke garanties Elia System Operator heeft uitgegeven ten voordele van haar joint venture Nemo Link Limited.

8.6. Dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen

OVERZICHT GROEPSSTRUCTUUR

DOCHTERONDERNEMINGEN

Elia System Operator NV heeft rechtstreeks en onrechtstreeks zeggenschap over de onderstaande dochterondernemingen.

Alle entiteiten voeren hun boekhouding in euro (met uitzondering van E-Offshore A LLC, Atlantic Grid Investment A Inc en Atlantic Grid A LLC, met een boekhouding in USD) en hebben dezelfde verslagdatum als Elia System Operator NV (met uitzondering van Eurogrid International CVBA).

Naam	Land van vestiging	Maatschappelijke zetel	Belang %	
			2015	2014
Elia Asset NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	99,99	99,99
Elia Engineering NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	100,00	100,00
Elia Re	Luxemburg	Rue de Merl 65, 2146 Luxemburg	100,00	100,00
Elia Grid International NV	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	80,00	80,00
Elia Grid International GmbH	Duitsland	Eichenstraße 3a, 12435 Berlijn	80,00	80,00
Joint ventures				
Eurogrid International CVBA	België	Keizerslaan 20, 1000 Brussel	60,00	60,00
Eurogrid GmbH	Duitsland	Eichenstraße 3a, 12435 Berlijn	60,00	60,00
50Hertz Transmission GmbH	Duitsland	Eichenstraße 3a, 12435 Berlijn	60,00	60,00
50Hertz Offshore GmbH	Duitsland	Eichenstraße 3a, 12435 Berlijn	60,00	60,00
Gridlab GmbH	Duitsland	Sielowerstraße 5, 03044 Cottbus	60,00	60,00
E-Offshore A LLC	VS	874, Walker Road, Suite C, 19904 Dover, Delaware	60,00	60,00
Atlantic Grid Investment A Inc	VS	1209 Orange Street, 19801 Wilmington, Delaware	60,00	60,00
Nemo Link Ltd.	Verenigd Koninkrijk	Strand 1-3 - Londen WC2N 5EH	50,00	0,00
Deelnemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode				
H.G.R.T S.A.S.	Frankrijk	1 Terrasse Bellini, 92919 La Défense Cedex	17,00	24,50
Coreso NV	België	Avenue de Cortenbergh 71, 1000 Brussel	26,00	28,49
APX Group	Nederland	Strawinskylaan 729, 1077 XX Amsterdam	0,00	29,16
Ampacimon NV	België	Rue des Chasseurs Ardennais 3, 4031 Angleur	19,64	36,81
Overige participaties				
CASC.EU	Luxemburg	2 Rue de Bitbourg, 1273 Luxemburg-Hamm	0,00	8,33
EMCC European Market Coupling Company GmbH	Duitsland	Hopfenmarkt 31, 20457 Hamburg	12,00	12,00
CAO Central Allocation Office GmbH	Duitsland	Gute Änger 15, 85356 Freising	0,00	6,66
JAO SA	Luxemburg	2 Rue de Bitbourg, 1273 Luxemburg-Hamm	8,00	0,00
Altantic Grid A LLC	VS	4445, Willard Av, Suite 1050, 20815 Chevy Chase, Maryland	6,00	6,00
European Energy Exchange (EEX)	Duitsland	Augustusplatz 9, 04109 Leipzig	5,20	2,59
TSCNET Services GmbH	Duitsland	Dingolfinger Strasse 3, 81673 München	4,62	6,00

8.7. Gebeurtenissen na balansdatum

In het aanslagbiljet van 2008 heeft de Belgische belastingadministratie de tariefoverschotten aan het einde van het jaar 2004 beschouwd als belastbare inkomsten. Aangezien Elia niet akkoord ging met dit standpunt, heeft Elia gerechtelijke stappen tegen deze tax claim ondernomen. In december 2011 heeft de Brusselse Rechtbank van Eerste Aanleg geoordeeld in het voordeel van Elia, maar de belastingadministratie heeft in 2012 beroep aangetekend, waardoor de voltrekking van het oordeel van de Rechtbank van Eerste Aanleg werd uitgesteld. Op vrijdag 12 november 2015 heeft het Brusselse Hof van Beroep opnieuw geoordeeld in het voordeel van Elia, waardoor het oordeel van de Brusselse Rechtbank van Eerste Aanleg werd bevestigd. Aangezien de Belgische belastingautoriteiten niet binnen de vereiste periode beroep hebben aangetekend voor het Belgische Hooggerechtshof, is de beslissing van het Hof van Beroep definitief. Als gevolg van dit oordeel moeten de belastingautoriteiten het bedrag van € 93,8 miljoen plus interest en kosten terugbetalen.

8.8. Diensten verleend door de commissarissen

De algemene vergadering van aandeelhouders heeft KPMG Bedrijfsrevisoren Burg. CVBA (vertegenwoordigd door Benoit Van Roost) en Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA (vertegenwoordigd door Marnix Van Dooren) aangesteld voor de audit van de geconsolideerde jaarrekening van Elia System Operator NV en de audit van de statutaire jaarrekening van Elia System Operator NV, Elia Asset NV en Elia Engineering NV.

De volgende tabel vermeldt de honoraria van het college van commissarissen en zijn geassocieerde ondernemingen met betrekking tot de verleende diensten voor het boekjaar 2015:

in EUR	België	Andere kantoren behorend tot het netwerk	Totaal
Statutaire audit	169.348	316.880	486.228
Overige audit	87.034	255.480	342.514
Belastingadvies	69.482	45.529	115.011
BTW advies	84.254	5.200	89.454
Overig advies	172.429	0	172.429
Totaal	582.547	623.089	1.205.636

9. REGELGEVEND KADER EN TARIEVEN

9.1 Regelgevend kader in België

9.1.1 Federale wetgeving

De Elektriciteitswet vormt de algemene basis van het regelgevende kader en bevat de belangrijkste principes die van toepassing zijn op de activiteiten van Elia als beheerder van het transmissienet voor elektriciteit in België.

Deze wet werd grondig gewijzigd op 8 januari 2012 door de omzetting op federaal niveau van het derde pakket van Europese richtlijnen. De nieuwe Elektriciteitswet die eruit voortvloeit:

- verscherpt de ontvlechting van de transmissieactiviteiten,
- bepaalt meer in detail de regels m.b.t. het beheer van en de toegang tot het transmissienet,
- herdefinieert de wettelijke opdracht van de transmissienetbeheerder, en breidt ze meer bepaald uit tot de offshore gebieden die binnen het rechtsgebied van België vallen, en
- verruimt de bevoegdheden van de regelgevende instantie, in het bijzonder voor het opstellen van methodes voor het bepalen van de transmissietarieven.

Verscheidene koninklijke besluiten en in het bijzonder het koninklijk besluit inzake het federaal technisch reglement bevatten meer gedetailleerde elementen met betrekking tot het regelgevend kader. De beslissingen van de regelgevende overheid vullen dit kader aan, wat resulteert in het regelgevende kader waarbinnen Elia zijn activiteiten uitoefent.

9.1.2 Gewestelijke wetgeving

De drie Belgische gewesten zijn op hun respectievelijke grondgebieden verantwoordelijk voor de distributie en de lokale transmissie van elektriciteit op netten met een spanning gelijk aan of lager dan 70 kV. De gewesten zijn niet verantwoordelijk voor het bepalen van de transmissietarieven, wat een federale bevoegdheid is. Het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest hebben ook de bepalingen van het derde Europese pakket die hen aanbelangen in hun normatief kader omgezet. De gewestdecreten werden aangevuld met verscheidene andere voorschriften over aangelegenheden als openbare dienstverlening, hernieuwbare energie en toelatingsprocedures voor leveranciers.

9.1.3 Regelgevende instanties

Zoals de EU-wetgeving het vereist, wordt de Belgische elektriciteitsmarkt door onafhankelijke regulatoren bewaakt en gecontroleerd.

FEDERALE REGULATOR

De CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas) is de federale regulator. Haar bevoegdheden met betrekking tot Elia omvatten o.a.:

- het goedkeuren van de standaardvoorwaarden van de drie hoofdcontracten die door het Bedrijf op federaal niveau worden gebruikt: het verbindingcontract, het toegangscontract en het ARP-contract;
- het goedkeuren van het systeem voor capaciteitstoeiwijzing aan de grenzen tussen België en zijn buurlanden;
- het goedkeuren van de benoeming van de onafhankelijke leden van de Raad van Bestuur;
- het bepalen van de tariefmethodologieën die de netbeheerder moet naleven om de goedkeuring te verkrijgen van de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het net en van de tarieven voor de levering van ondersteunende diensten door Elia;
- het afleveren van een certificaat om zeker te zijn dat de netbeheerder wel degelijk de eigenaar is van de infrastructuur die hij beheert en voldoet aan de voorschriften inzake onafhankelijkheid ten opzichte van producenten en leveranciers.

GEWESTELIJKE REGULATOREN

De exploitatie van elektriciteitsnetten met een spanning gelijk aan of lager dan 70 kV valt onder de bevoegdheid van de respectievelijke gewestelijke regulatoren. Elk van hen kan van om het even welke beheerder (met inbegrip van Elia wanneer deze dergelijke spanningsnetten exploiteert) eisen om alle specifieke bepalingen van de gewestelijke voorschriften inzake elektriciteit na te leven, op straffe van administratieve boetes of andere sancties. De gewestelijke regulatoren hebben geen bevoegdheid over de bepaling van de elektriciteitstransmissietarieven. De tariefbepaling voor de elektriciteitsnetten die een transportfunctie hebben is uitsluitend een bevoegdheid van de CREG.

9.1.4 Tariefbepaling

TARIEFREGELGEVING

Op 24 november 2011 werd een besluit tot vaststelling van de voorlopige methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake aansluiting op en toegang tot het elektriciteitsnet met een transmissiefunctie door de CREG goedgekeurd en gepubliceerd. De CREG heeft deze voorlopige methodologie toegepast voor de goedkeuring op 22 december 2011 van het tarifair voorstel 2012-2015, dat door Elia op 30 juni 2011 werd ingediend en op 13 december 2011 werd aangepast.

Op 8 januari 2012 werd de bevoegdheid van de Koning om de tariefmethodologieën te bepalen, opgeheven door de nieuwe Elektriciteitswet. Die verantwoordelijkheid werd aan de federale regulator toevertrouwd overeenkomstig de wettelijk voorziene procedures en richtlijnen.

Op 8 maart 2013 heeft de CREG de tariefmethode van 24/11/2011 gewijzigd na raadpleging van de marktpartijen, rekening houdend met de ontwikkelingen in de wetgeving (met name de publicatie van de nieuwe elektriciteitswet van 8 januari 2012, die

de bepalingen van het derde pakket Europese energierichtlijnen in Belgisch recht omzet) en met het arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 6 februari 2013 (dat de eerdere beslissing tot goedkeuring van de transmissietarieven voor de periode 2012-2015 vernietigde). Het Directiecomité van de CREG heeft op 16 mei 2013 het bijgestuurde tariefvoorstel voor de periode 2012-2015 goedgekeurd dat Elia had ingediend op basis van deze aangepaste methode.

TARIEFREGLEMENTERING VAN TOEPASSING IN BELGIË

Het grootste deel van de inkomsten van Elia als beheerder van netten met een transmissiefunctie (het transmissienet en de lokale en gewestelijke transmissienetten in België) is afkomstig van de gereguleerde tarieven die Elia aanrekent voor het gebruik van deze netten (tariefinkomsten) en die op voorhand door de CREG worden goedgekeurd. Op 1 januari 2008 trad een gereguleerd tariefmechanisme in werking, waarbij de goedgekeurde tarieven gelden voor periodes van vier jaar, behoudens uitzonderlijke omstandigheden. De tariefmethodologie die eind 2011 door de CREG werd opgesteld heeft dit punt niet veranderd. Het jaar 2012 was dus het eerste jaar van de tweede vierjarige regulatoire periode.

Het tariefmechanisme is gebaseerd op de boekhouding volgens de Belgische boekhoudkundige regels (Be GAAP). De tarieven worden vastgesteld op basis van gebudgetteerde kosten, verminderd met een aantal niet-tarifaire opbrengsten. Deze kosten worden vervolgens gedeeld op basis van een raming van de elektriciteitsvolumes die van het net worden afgenomen en, voor sommige voor de eerste keer, de in het net geïnjecteerde elektriciteit, overeenkomstig de bepalingen van de voorlopige tariefmethodologie die door de CREG is opgesteld.

Eén van de kosten waarmee rekening wordt gehouden, is de geraamde waarde van de toegestane billijke vergoeding en de verwachte waarde van de verschillende kostencategorieën, waaronder de kosten waarop geen factor voor de verbetering van de productiviteit wordt toegepast ("kosten van groep 1" die leiden tot saldi die aan de totale opbrengsten van een toekomstige reguleringsperiode worden toegewezen) en kosten waarop wel een factor voor de verbetering van de productiviteit wordt toegepast ("kosten van groep 2" die bij afwijkingen van de budgetten leiden tot een verhoging of een vermindering van de brutowinst).

BILLIJKE VERGOEDING

De billijke vergoeding is het rendement op het kapitaal dat in het net werd geïnvesteerd. Ze is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse waarde van het gereguleerd actief (Regulated asset base - RAB), dat jaarlijks wordt berekend, rekening houdend met onder andere nieuwe investeringen, desinvesteringen, afschrijvingen en wijzigingen van de behoefte aan bedrijfskapitaal.

Sinds 1 januari 2012 wordt de billijke vergoeding aan de hand van de volgende formule berekend. Daarbij wordt aangenomen dat het geconsolideerde eigen vermogen meer dan 33% van de gemiddelde waarde van het gereguleerd actief vertegenwoordigt, zoals thans het geval is:

- A: $[33\% \times \text{gemiddelde RAB} \times ((\text{OLO } n) + (\text{bèta} \times \text{risicopremie}))]$ plus
- B: $[(S - 33\%) \times \text{gemiddelde RAB} \times (\text{OLO } n + 70 \text{ basispunten})]$ waarbij:
- OLO n = de rentevoet van Belgische lineaire obligaties op 10 jaar, voor het betrokken jaar;
- S = geconsolideerd eigen vermogen/RAB, volgens de Belgische boekhoudnormen (BE GAAP);
- de bètafactor zal op termijn berekend worden over een periode van 7 jaar vergeleken met de BEL20-index. De waarde van het product van de parameter bèta en de risicopremie kan niet lager zijn dan 0,7.

DEEL A

Het vergoedingspercentage (in %) zoals vastgesteld door de CREG voor het jaar "n" is gelijk aan de som van de risicoloze rentevoet, dit wil zeggen het gemiddelde percentage van de Belgische lineaire obligaties op 10 jaar, en een premie voor het risico van de aandelenmarkt, gewogen door de toepasselijke bètafactor.

De tariefregelgeving stelt de risicopremie vast op 3,5%. De toepasselijke bètafactor wordt berekend op basis van de bèta van Elia, vergeleken met de BEL 20-index, over een periode van 7 jaar. CREG stimuleert een verhouding tussen het vermogen en het gereguleerd actief die zo dicht mogelijk bij 33% ligt. De referentieverhouding van 33% wordt toegepast op het gemiddelde actief (RAB) van Elia om het referentievermogen van Elia te berekenen.

DEEL B

Indien het effectieve gemiddelde eigen vermogen van Elia hoger is dan het referentie-eigenvermogen, dan wordt het surplus vergoed tegen een verminderd percentage, dat berekend wordt door toepassing van de formule: $[(\text{OLO } n + 70 \text{ basispunten})]$.

Kosten van klasse 1

De kosten waarop geen factor voor de verbetering van de productiviteit en de efficiëntie wordt toegepast ("kosten van groep 1") maken integraal deel uit van de kosten die in aanmerking komen om de tarieven vast te stellen. De tarieven worden vastgelegd op basis van de geraamde waarden voor deze kosten. De tarieven worden vastgelegd op basis van de geraamde waarden voor deze kosten. Anderzijds zullen de saldi (positief of negatief) - het verschil tussen de werkelijke kosten en de gebudgetteerde kosten - ex post worden vastgesteld en in principe toegewezen aan de totale opbrengsten van een toekomstige reguleringsperiode.

Kosten van klasse 2

Kosten van klasse 2 zijn onderworpen aan een aanmoedigingsmechanisme vanuit de regelgeving. Dit betekent dat deze kosten onderworpen zijn aan de toepassing van een factor voor de verbetering van de productiviteit en de efficiëntie. Deze factor geeft de inspanningen weer die Elia dient te leveren om dergelijke kosten te beheersen: de toegestane kosten die voor het uitwerken van de tarieven worden gebruikt, worden vastgelegd na toepassing van deze factor. Voor de periode 2012-2015 werd de productiviteitsgroei voor 2012 vastgelegd op € 10 miljoen. De afwijkingen met betrekking tot de kosten van groep 2 (positief of negatief), d.w.z. het verschil - ex post vastgesteld - tussen de werkelijke kosten en de gebudgetteerde kosten, worden van de brutowinst afgetrokken of eraan toegevoegd.

Stimulans voor het realiseren van vervangingsinvesteringen

De CREG heeft een stimulans ingevoerd om te verzekeren dat de nodige investeringen om de kwaliteit van de dienstverlening van de netbeheerder op peil te houden op gepaste wijze en tijdig worden uitgevoerd. Indien het bedrag van de reële investeringen van het jaar meer bedragen dan 90% van het referentiebudget van de betrokken investeringen, wordt een bijkomende brutowinst ter waarde van dit surplus toegekend aan de netbeheerder. Dit bedrag is beperkt tot 10% van het referentie-investeringsbudget. Het is ook onderworpen aan voorwaarden inzake naleving van het individueel budget van elk project.

Tariefregelgeving van toepassing vanaf 1 januari 2016

Zoals reeds vermeld heeft de CREG op 18 december 2014 een nieuw besluit goedgekeurd waarbij de tariefmethodologie wordt vastgelegd die Elia als beheerder van de netten met een transmissiefunctie in acht moet nemen bij het opstellen van zijn tariefvoorstel voor de volgende regulatoire periode die loopt van 1 januari 2016 tot 31 december 2019. In vergelijking met de methodologie die van 2012 tot 2015 van toepassing was, bevat dit besluit tal van aanpassingen die betrekking hebben op de parameters die in aanmerking moeten worden genomen voor het bepalen van de billijke winstmarge alsook voor de invoering van een hele reeks nieuwe stimulansen en voor de tariefstructuur die moet worden aangewend om de verschillende te dekken kosten te verrekenen. Deze elementen werden gebruikt als basis voor het tariefvoorstel 2016-2019 dat ELIA in juni 2015 heeft ingediend bij de CREG. De tarieven 2016-2019 werden door de CREG goedgekeurd en treden op 1 januari 2016 in werking.

9.2 Regelgevend kader in Duitsland

9.2.1 Toepasselijke wettelijke bepalingen

Het Duitse regelgevend kader is verdeeld over diverse wetgevingsstukken. De kernwet is de Duitse wet inzake de energievoorziening (Energiewirtschaftsgesetz - EnWG), die het algemene wettelijke kader definieert voor de gas- en elektriciteitsvoorziening in Duitsland. De EnWG wordt ondersteund door een aantal wetten, verordeningen en regulerende besluiten, die gedetailleerde bepalingen verstrekken over het huidige stelsel van incentiverende regelgeving, boekhoudmethoden en toegangcontracten voor het net, met inbegrip van:

- de verordening inzake de toegangstarieven voor de elektriciteitsnetten (Verordnung über die Entgelte für den Zugang zu Elektrizitätsversorgungsnetzen of de Stromnetzentgeltverordnung – StromNEV), die onder meer principes en methoden vastlegt voor de berekening van de tarieven voor elektriciteitsnetten en de overige verplichtingen van de netbeheerders;
- de verordening inzake toegang tot het elektriciteitsnet (Verordnung über den Zugang zu Elektrizitätsversorgungsnetzen of de Stromnetzzugangsverordnung – StromNZV), die onder meer verdere bijzonderheden specificeert over de toegang tot de transmissienetten (en andere soorten netten) door vaststelling van het vereffeningssysteem (Bilanzkreissystem), planning van elektriciteitsbevoorrading, regelingsenergie en andere algemene verplichtingen, bijv. congestiebeheer (Engpaßmanagement), publicatieverplichtingen, metering, minimumeisen voor verschillende soorten contracten en de verplichting van bepaalde netbeheerders om het Bilanzkreissystem voor de hernieuwbare energiebronnen te beheren;
- de verordening inzake incentiverende regelgeving (Verordnung über die Anreizregulierung der Energieversorgungsnetze of de Anreizregulierungsverordnung – ARegV), die de basisvoorschriften beschrijft voor de incentiverende regulering van TNB's en andere netbeheerders (zoals hierna meer in detail beschreven). Ook worden hier algemene richtlijnen gegeven voor productiviteitsbenchmarking, welke kosten daarbij in aanmerking worden genomen, welke methode gebruikt kan worden om de inefficiëntie te bepalen en hoe dit vertaald kan worden naar jaarlijkse doelstellingen voor productiviteitsgroei.

9.2.2 Regelgevende instanties in Duitsland

De regelgevende instanties voor de energiesector in Duitsland zijn het Bundesnetzagentur (BNetzA) in Bonn (voor netten waarop 100.000 en meer netgebruikers rechtstreeks of onrechtstreeks aangesloten zijn) en de specifieke regelgevende instanties in de respectievelijke deelstaten (voor netten waarop minder dan 100.000 netgebruikers rechtstreeks of onrechtstreeks aangesloten zijn). De regelgevende instanties zijn onder andere belast met de niet-discriminerende toegang tot het net voor derde partijen en het toezicht op de tarieven die de netbeheerders toepassen voor het gebruik van het net. 50Hertz Transmission en 50Hertz Offshore zijn onderworpen aan de bevoegdheid van het BNetzA.

9.2.3 Tarieven in Duitsland

In Duitsland werd een nieuw mechanisme voor de tariefregelgeving opgezet door de ARegV-verordening. Krachtens de ARegV-verordening worden de nettarieven vastgesteld om een vooraf bepaalde inkomstenlimiet, zoals vastgesteld door het BNetzA, te genereren voor elke TNB en voor elke regulatoire periode. De inkomstenlimiet is voornamelijk gebaseerd op de kosten van een basisjaar en wordt vastgelegd voor de volledige regulatoire periode, behalve wanneer de limiet wordt aangepast om rekening te houden met specifieke gevallen die in de ARegV zijn bepaald. Het is aan de netbeheerders niet toegestaan om hun individueel bepaalde inkomstenlimiet te overschrijden. Elke regulatoire periode duurt vijf jaar, de tweede regulatoire periode is gestart op 1 januari 2014 en zal eindigen op 31 december 2018. Tarieven zijn algemeen en kunnen niet met de klanten worden onderhandeld. Individuele tarieven worden slechts aan bepaalde klanten toegestaan (in bepaalde vaste omstandigheden die in de toepasselijke wetten worden vermeld) in overeenstemming met § 19 StromNEV (bijvoorbeeld bij alleengebruik van netactiva). Het BNetzA moet deze individuele tarieven goedkeuren.

Voor de inkomstenlimiet worden de kosten die een netbeheerder maakt in twee categorieën ingedeeld:

- Permanent niet-beïnvloedbare kosten (PNBK): deze kosten zijn voor 100 % geïntegreerd in de "inkostenlimiet" en zijn dus volledig gedekt door de nettarieven, weliswaar met een vertraging van twee jaar. De PNBK omvatten het rendement op het eigen vermogen, de bedrijfsbelasting, de financieringskosten, afschrijvingen en operationele kosten (op dit moment vastgelegd op 0,8% van de geactiveerde investeringskosten van de respectieve onshore investeringen) voor wat de investeringsmaatregelen worden genoemd. De financieringskosten met betrekking tot de investeringsbudgetten zijn op dit moment geplafonneerd op het laagste bedrag tussen de effectieve financieringskosten of de financieringskosten die zijn berekend in overeenstemming met een gepubliceerde richtlijn van het BNetzA. Vanaf 2012 worden de kosten in verband met deze investeringsmaatregelen gebaseerd op ramingen. De verschillen tussen de ramingen en de effectieve waarden worden weerspiegeld in de regulatoire rekening. Bovendien omvatten de PNBK de kosten voor de ondersteunende diensten, de netverliezen, de inschakelingskosten, de Europese initiatieven en de opbrengsten van de veilingen. Deze kosten zijn opgenomen in de inkomstenlimiet op basis van een reguleringsmechanisme dat door het BNetzA is bepaald in overeenstemming met § 11 Abs. 2 ARegV (FSV). Het reguleringsproces voor de ondersteunende diensten en voor de netverliezen biedt de netbeheerder een incentive om beter te presteren dan de geplande kosten. Dat gebeurt via bonus- en boetemechanismen;
- Tijdelijk niet-beïnvloedbare (TNBK) en beïnvloedbare kosten (BK): deze kosten omvatten het rendement op het eigen vermogen, de afschrijvingen en de financieringskosten. De bedrijfsbelasting en andere operationele kosten zijn onderworpen aan een stimulansmechanisme dat is vastgelegd door het BNetzA en dat een efficiëntiefactor (alleen van toepassing op BK), een verbeterde productiviteitsfactor en een inflatiefactor (van toepassing op TNBK en BK) over een periode van vijf jaar omvat. Bovendien voorziet het huidige stimulansmechanisme in de toepassing van een kwaliteitsfactor, maar de criteria en het implementatiemechanisme voor een dergelijke factor voor transmissienetbeheerders moeten nog door het BNetzA worden beschreven. De verschillende factoren die zijn gedefinieerd, geven de transmissienetbeheerder een doelstelling op middellange termijn om inefficiënt geachte kosten te vermijden. Wat de financieringskosten betreft, moeten de toegestane financieringskosten (die verbonden zijn aan de beïnvloedbare kosten) bewezen vermarktaar zijn;
- Voor het rendement op het eigen vermogen bevat de toepasselijke wet- en regelgeving bepalingen over het toegestane rendement op het eigen vermogen. Dit wordt opgenomen in de TNBK/BK voor wat de activa betreft die tot het gereguleerd actief behoren en in de PNBK voor wat de activa betreft die in de investeringsbudgetten zijn goedgekeurd. Voor de tweede regulatoire periode (2014-2018) is het rendement op het eigen vermogen vastgesteld op 7,14% voor investeringen vóór 2006 en 9,05% voor investeringen sinds 2006, op basis van 40% van de totale waarde van de activa die als "gefinancierd door eigen vermogen" worden beschouwd en waarbij de rest als "quasischuld" wordt behandeld. Het rendement op het eigen vermogen wordt berekend vóór vennootschapsbelasting, maar na bedrijfsbelasting;
- Naast de inkomstenlimiet ontvangt 50Hertz een vergoeding voor kosten die zijn opgelopen in verband met de verplichtingen inzake hernieuwbare energie, waaronder EEG- en CHP/KWKG-verplichtingen, offshore verplichtingen... Deze kosten zijn onderworpen aan specifieke reguleringsmechanismen die gericht zijn op een evenwichtige behandeling van uitgaven en inkomsten.

WIJZIGINGEN IN DE TARIEFREGLGEVING

In de loop van 2014 evalueerde BNetzA het huidige regelgevend kader voor netbeheerders. Ten gevolge daarvan werd in januari 2015 een rapport met een uitgebreide analyse van het huidige systeem en aanbevelingen voor een toekomstige ontwikkeling gepubliceerd. BNetzA stelt 4 verschillende modellen voor met meer of minder wijzigingen van het huidige systeem en een aantal algemene aanpassingen van het regelgevend systeem. Deze algemene voorstellen omvatten bijvoorbeeld een alternatieve oplossing voor de regulatoire rekening. Het model dat BNetzA verkiest (ARegV 2.0) zou geen wijzigingen (behoudens de algemene aanpassingen) inhouden van de huidige TNB-regelgeving. Sinds de publicatie van het rapport waren er geen verdere ontwikkelingen die een invloed op de TNB's zouden hebben.

Op 31 december 2015 had 50Hertz de goedkeuring verkregen voor 73 van de 94 aanvragen voor actieve-investeringsbudgetten die sinds 2008 zijn ingediend. Ten aanzien van het totale volume van aanvragen voor investeringsbudgetten van € 10,0 miljard bedraagt het goedgekeurde investeringsbudget op die datum € 5,9 miljard.

TARIEVEN

De nettoegangstarieven werden berekend op basis van de betreffende inkomstenlimieten en werden op 15 oktober 2015 op voorlopige basis gepubliceerd voor het jaar 2016. Vanaf 1 januari 2016 zijn ze opnieuw gedefinieerd voor 2016 en zijn ze met ongeveer 30% gestegen ten opzichte van 2015 door een aanzienlijke stijging van de inschakelingskosten en door de investeringskosten voor de offshore uitbreiding in de Baltische Zee en de Noordzee.

KPMG Bedrijfsrevisoren BCVBA
Bourgetlaan 40
1130 Brussels
Belgium

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA
De Kleetlaan 2
1831 Diegem
Belgium

**Joint statutory auditors' report to the general meeting of Elia System Operator NV/SA
as of and for the year ended 31 December 2015**

In accordance with the legal requirements, we report to you in the framework of our mandate of statutory auditor. This report includes our report on the consolidated financial statements as well as our report on other legal and regulatory requirements. These consolidated financial statements include the consolidated statement of financial position as of 31 December 2015, the consolidated statement of profit or loss, the consolidated statement of profit or loss and comprehensive income, the consolidated statement of changes in equity and the consolidated statement of cash flows for the year ended 31 December 2015 and the notes, comprising a summary of significant accounting policies and other explanatory information.

Report on the consolidated financial statements - Unqualified opinion

We have audited the consolidated financial statements of Elia System Operator NV ("the company") and its subsidiaries (jointly "the group") prepared in accordance with International Financial Reporting Standards as adopted by the European Union, and with the legal and regulatory requirements applicable in Belgium. The total of the consolidated statement of financial position amounts to EUR 6.435,5 million and the consolidated statement of profit or loss shows a profit for the period of EUR 210,6 million.

Board of directors' responsibility for the preparation of the consolidated financial statements

The board of directors is responsible for the preparation of these consolidated financial statements that give a true and fair view in accordance with International Financial Reporting Standards as adopted by the European Union, and with the legal and regulatory requirements applicable in Belgium, and for such internal control as the board of directors determines, is necessary to enable the preparation of consolidated financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

Joint statutory auditors' responsibility

Our responsibility is to express an opinion on these consolidated financial statements based on our audit. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing (ISA). Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance about whether the consolidated financial statements are free from material misstatement.

An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the consolidated financial statements. The procedures selected depend on the statutory auditor's judgment, including the assessment of the risks of material misstatement of the consolidated financial statements, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the statutory auditor considers the internal control relevant to the group's preparation of the consolidated financial statements that give a true and fair view in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the group's internal control. An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by the board of directors, as well as evaluating the overall presentation of the consolidated financial statements. We have obtained from the company's officials and the board of directors the explanations and information necessary for performing our audit and we believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our unqualified opinion.

*Joint statutory auditor's report to the general meeting
of Elia System Operator NV/SA on the consolidated financial statements
for the year ended 31 December 2015*

Unqualified opinion

In our opinion, the consolidated financial statements give a true and fair view of the group's equity and consolidated financial position as at 31 December 2015 and of its consolidated financial performance and its consolidated cash flows for the year then ended in accordance with International Financial Reporting Standards as adopted by the European Union, and with the legal and regulatory requirements applicable in Belgium.

Emphasis of matter

Without qualifying our opinion, we draw attention to note 7.17 of the consolidated financial statements that provides a description of the uncertainties resulting from the final settlements arising from the tariff regulation mechanisms to be approved by the competent authorities.

Report on other legal and regulatory requirements

The board of directors is responsible for the preparation and the content of the report of the board of directors on the consolidated financial statements.

In the context of our mandate and in accordance with the Belgian standard which is complementary to the International Standards on Auditing as applicable in Belgium, our responsibility is to verify, in all material respects, compliance with certain legal and regulatory requirements. On this basis, we make the following additional statement, which does not modify the scope of our opinion on the consolidated financial statements:

- The annual report on the consolidated financial statements includes the information required by law, is consistent in all material respects with the consolidated financial statements, and does not present any material inconsistencies with the information that we became aware of during the performance of our mandate.

Brussels, 31 March 2016

Joint statutory auditors

KPMG Bedrijfsrevisoren BCVBA
Represented by

Benoit Van Roost
Partner

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCVBA
Represented by

Marnix Van Dooren
Partner*

*Acting on behalf of a BVBA/SPRL

INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE MOEDERVENNOOTSCHAP

Uittreksels van de statutaire jaarrekening van Elia System Operator NV, opgesteld in overeenstemming met de Belgische boekhoudkundige normen, worden hierna in verkorte vorm weergegeven.

Overeenkomstig de Belgische vennootschapswetgeving zal de volledige jaarrekening, het jaarverslag en het verslag van het college van commissarissen worden neergelegd bij de Nationale Bank van België.

Deze documenten zullen tevens beschikbaar worden gesteld op de website van Elia www.eliagroup.eu en kunnen op aanvraag worden verkregen bij Elia System Operator nv, Keizerslaan 20, 1000 Brussel, België. Het college van commissarissen heeft een opinie zonder voorbehoud gepubliceerd met een toelichtende paragraaf hierover.

Balans na winstverdeling

ACTIVA (in miljoen EUR)	2015	2014
VASTE ACTIVA	3.602,1	3.607,5
Financiële vaste activa	3.602,1	3.607,5
Verbonden ondernemingen	3.579,5	3.585,5
Deelnemingen	3.579,5	3.585,5
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	22,7	22,0
Deelnemingen	22,5	21,7
Andere financiële vast activa	0,2	0,3
VLOTTENDE ACTIVA	1.895,5	1.208,1
Vorderingen op meer dan één jaar	15,4	93,8
Overige vorderingen	15,4	93,8
Voorraden en bestellingen in uitvoering	4,7	3,5
Bestellingen in uitvoering	4,7	3,5
Vorderingen op ten hoogste één jaar	1.271,9	967,4
Handelsvorderingen	198,5	135,3
Overige vorderingen	1.073,4	832,0
Geldbeleggingen	217,3	20,0
Overige geldbeleggingen	217,3	20,0
Liquide middelen	380,7	110,5
Overlopende rekeningen	5,6	13,0
TOTAAL DER ACTIVA	5.497,7	4.815,6

PASSIVA (in EUR miljoen)	2015	2014
EIGEN VERMOGEN	1.717,8	1.686,2
Kapitaal	1.515,2	1.514,9
Geplaatst kapitaal	1.515,2	1.514,9
Uitgiftepremies	10,0	9,9
Reserves	173,1	138,7
Wettelijke reserve	173,0	138,7
Overgedragen winst	19,5	22,6
VOORZIENINGEN, UITGESTELDE BELASTINGEN	0,3	0,4
Voorzieningen voor risico's en kosten	0,3	0,4
Overige risico's en kosten	0,3	0,4
SCHULDEN	3.779,6	3.129,1
Schulden op meer dan één jaar	2.610,2	2.650,6
Financiële schulden	2.610,2	2.650,6
Niet-achtergestelde obligatieleningen	2.094,5	2.094,8
Kredietinstellingen	20,0	60,0
Overige leningen	495,8	495,8
Schulden op ten hoogste één jaar	825,8	274,0
Schulden op meer dan één jaar, die binnen het jaar vervallen	540,0	0,0
Financiële schulden	0,0	0,0
Kredietinstellingen	0,0	0,0
Handelsschulden	168,7	157,4
Leveranciers	161,3	146,6
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	7,4	10,8
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldingen en sociale lasten	8,6	8,2
Belastingen	0,2	0,2
Bezoldigingen en sociale lasten	8,4	8,0
Overige schulden	108,6	108,4
Overlopende rekeningen	343,5	204,5
TOTAAL DER PASSIVA	5.497,7	4.815,6

Resultatenrekening

(in EUR miljoen)	2015	2014
BEDRIJFSOPBRENGSTEN	792,6	792,5
Omzet	780,4	786,8
Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering (toename +, afname -)	1,2	(3,8)
Andere bedrijfsopbrengsten	11,0	9,4
BEDRIJFSKOSTEN	(661,9)	(659,2)
Diensten en diverse goederen	(622,4)	(622,1)
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	(39,5)	(37,1)
Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -)	0,0	(0,1)
BEDRIJFSWINST	130,8	133,2
Financiële opbrengsten	117,9	108,2
Opbrengsten uit financiële vaste activa	113,0	100,2
Opbrengsten uit vlottende activa	4,9	8,0
Financiële kosten	(112,2)	(118,8)
Kosten van schulden	(109,8)	(115,9)
Andere financiële lasten	(2,4)	(2,8)
WINST UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING VOOR BELASTING	136,5	122,7
Uitzonderlijke opbrengsten	1,0	0,0
Meerwaarde realisatie vaste activa	1,0	0,0
Uitzonderlijke kosten	(1,6)	0,0
Andere uitzonderlijke kosten	(1,6)	0,0
WINST VAN HET BOEKJAAR VOOR BELASTING	135,8	122,7
Belastingen op het resultaat	(10,4)	(10,0)
Belastingen	(10,4)	(10,0)
WINST VAN HET BOEKJAAR	125,4	112,6

